

SADRŽAJ

Odluke suda EU

ZAŠTITA POTROŠAČA > PRETPLATE ZA KABELSKU TELEVIZIJU I PRISTUP INTERNETU	1
NADLEŽNOST ZA ODLUČIVANJE O ZAHTJEVU ZA RAZVOD BRAKA – POJAM UOBIČAJENO BORAVIŠTE’ STRANKE KOJA POKREĆE POSTUPAK	6
ORGANIZACIJA RADNOG VREMENA > PRIČUVNI VATROGASAC > PRIMJENA PRAVA UNIJE > POJAM "RADNO VRIJEME"	13
ZAŠTITA SIGURNOSTI ZDRAVLJA RADNIKA – POJAM „RADNO VRIJEME“ > DEŽURSTVO U STANJU PRIPRAVNOSTI	20
RAD PREKO PODUZEĆA ZA PRIVREMENO ZAPOSŁJAVANJE> POJMOVI „JAVNO PODUZEĆE” I „OBAVLJANJE GOSPODARSKE DJELATNOSTI”	21
OBVEZNO OSIGURANJE OD GRAĐANSKOPRAVNE ODGOVORNOSTI U POGLEDU UPOTREBE MOTORNIH VOZILA – DIREKTIVA 2009/103/EZ – UGOVOR O OSIGURANJU SKLOPLJEN NA TEMELJU LAŽNIH IZJAVA – MEĐUNARODNI PRIJEVOZ OSOBA I ROBE BEZ ODOBRENJA – NIŠTETNOST UGOVORA O OSIGURANJU I PRAVO NA NAKNADU ŠTETE ŽRTAVA	22
NADLEŽNOST SUDA > POJAM „ NEZAKONITO ODVOĐENJE ILI ZADRŽAVANJE DJETETA“	23
ZAŠTITA POTROŠAČA > NEPOŠTENE ODREDBE U POTROŠAČKIM UGOVORIMA > TEST RAZMJERNOSTI.....	31
ZAŠTITA POTROŠAČA > NEPOŠTENE ODREDBE U POTROŠAČKIM UGOVORIMA – UGOVOR O HIPOTEKARNOM KREDITU INDEKSIRAN U STRANOJ VALUTI.....	43
ZAŠTITA POTROŠAČA > NEPOŠTENE ODREDBE U POTROŠAČKIM UGOVORIMA > SREDSTAVA OSIGURANJA – BJANKO MJENICA > OVLAŠTI SUDA.....	44
JEDNAKO POSTUPANJE PRI ZAPOSŁJAVANJU I OBAVLJANJU ZANIMANJA > IZRAVNA DISKRIMINACIJA NA TEMELJU VJERE	54
ZLOUPORABA UZASTOPNIH UGOVORA O RADU NA ODREĐENO VRIJEME > SEKTOR DJELATNOSTI OPERNIH I SIMFONIJSKIH ZAKLADA	66
ZAŠTITA VLASNIŠTVA > PRAVO NA MIRNO UŽIVANJE SVOG VLASNIŠTVA > ODLUKA O TROŠKOVIMA POSTUPKA > TEST RAZMJERNOSTI.....	69

Odluke Županijskog suda u Splitu donesene primjenom EU prava

POVREDA PRAVA NA POŠTIVANJE PRIVATNOG I OBITELJSKOG ŽIVOTA > PRIVREMENA MJERE KOJOM SE ZABRANJUJE ODRŽAVANJE OSOBNIH ODNOSA IZMEĐU PREDLAGATELJA OSIGURANJA I NJEGOVE MALOLJETNE DJECE > OSTVARIVANJE NABOLJIH INTERESA DJETETA	76
ZAŠTITA PRAVA VLASNIŠTVA > PRAVO NA UŽIVANJE PRAVA VLASNIŠTVA > “POSTOJEĆE VLASNIŠTVO” ODNOSNO “IMOVINA”	79
NADLEŽNOST > RODITELJSKA ODGOVORNOST > PREBIVALIŠTE ODNOSNO BORAVIŠTE DJETETA	85
ZAŠTITA POTROŠAČA > NEPOŠTENE ODREDBE U POTROŠAČKIM UGOVORIMA > OBVEZUJUĆI UČINAK IZUZIMANJA IZ PRIMJENE NEPOŠTENE ODREDBE NA POTROŠAČA	88
ZAŠTITA PRAVA NA PRIVATNI I OBITELJSKI ŽIVOT –ODUZIMANJE PRAVA RODITELJIMA NA STANOVANJE S NJIHOVOM MALOLJETNOM DJECOM I POVJERAVANJE SVAKODNEVNE SKRBI USTANOVI SOCIJALNE SKRBI	97
PRAVO NA POŠTENO SUĐENJE > KONTRADIKTORNO SUĐENJE > NEPROVOĐENJE USMENE RASPRAVE RADI OČITOVANJA VJEŠTAKA NA PISANI NALAZ I MIŠLJENJE	102
PRAVO NA SLOBODU IZRAŽAVANJA> PRAVO NA SLOBODU MIŠLJENJA I IZRAŽAVANJA MISLI>OGRANIČENJA RADI ZAŠTITE UGLEDA ILI PRAVA DRUGIH> NAKNADE ŠTETE ZBOG POVREDE PRAVA OSOBNOSTI	107
ZAŠTITA PRAVA VLASNIŠTVA > PRAVO NA MIRNO UŽIVANJE VLASNIŠTVA > LEGITIMNO OČEKIVANJE	113
ZAŠTITA PRAVA VLASNIŠTVA > PRAVO NA MIRNO UŽIVANJE VLASNIŠTVA > INSTITUT STJECANJA BEZ OSNOVE	118
PRAVO NA POŠTOVANJE PRIVATNOG I OBITELJSKOG ŽIVOTA MAJKE > VRAĆANJE PRAVA NA RODITELJSKU SKRB > OSTVARIVANJE NAJBOLJIH INTERESA DJETETA	121
MJERODAVNO PRAVO > PRIZNANJE STRANE SUDSKE ODLUKE	126
UREDNOST PRIJEDLOGA ZA OVRHU > KVALIFICIRANI ELEKTRONIČKI POTPIS	131
NADLEŽNOST SUDA > PRIVREMENA MJERE KOJOM SE ODREĐUJE ODRŽAVANJE OSOBNIH ODNOSA IZMEĐU PREDLAGATELJA OSIGURANJA I NJEGOVE MALOLJETNE DJECE > UOBIČAJENO BORAVIŠTE U TRENUTKU POKRETANJA POSTUPKA	135

ODGOVORNOST ZA UPOTREBU MOTORNIH VOZILA > NAKNADA ŠTETE > NERAZMJERNI TERET	138
NADLEŽNOST > TUŽBA ZA RAVOD BRAKA > DRŽAVLJANOSTVO ODNOSNO PREBIVALIŠTE I BORAVIŠTE STRANAKA.....	148
PRAVO NA POŠTENO SUĐENJE > ZAŠTITA NAČELA VLADAVINE PRAVA I PRAVNE SIGURNOSTI	152
NADLEŽNOST > RODITELJSKA ODGOVORNOST > PROROGACIJA NADLEŽNOSTI > ZAŠTITA INTERESA DJETETA	162
ZAŠTITA VLASNIŠTVA > LEGITIMNO OČEKIVANJE > PRAVNI STANDARD.....	165
ZAŠTITA PRAVA NA PRIVATNOST I OBITELJSKOG ŽIVOTA > PRAVA NA ZAŠTITU OSOBNIH PODATAKA > TEST RAZMJERNOSTI.....	170

ZAŠTITA POTROŠAČA > PRETPLATE ZA KABELSKU TELEVIZIJU I PRISTUP INTERNETU

PRESUDA SUDA (deveto vijeće)

2. prosinca 2021. (*1)

„Zahtjev za prethodnu odluku – Zaštita potrošača – Direktiva (EU) 2015/2366 – Platne usluge – Članak 62. stavak 4. – Naknade koje se primjenjuju – Članak 107. stavak 1. – Potpuno usklađivanje – Članak 115. stavci 1. i 2. – Prenošnje i primjena – Pretplate za kabelsku televiziju i pristup internetu – Ugovori na neodređeno vrijeme sklopljeni prije datuma prenošenja te direktive – Naknade koje se primjenjuju na platne transakcije bez odobrenja za bankovno terećenje započete nakon tog datuma”

Članak 62. stavak 4. Direktive (EU) 2015/2366 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu, o izmjeni direktiva 2002/65/EZ, 2009/110/EZ i 2013/36/EU te Uredbe (EU) br. 1093/2010 i o stavljanju izvan snage Direktive 2007/64/EZ treba tumačiti na način da mu se protivi nacionalni propis ili praksa na temelju kojih se, u okviru ugovora na neodređeno vrijeme sklopljenih s potrošačima, zabrana traženja naknade za uporabu platnih instrumenata i za platne usluge iz tog članka 62. stavka 4. primjenjuje samo na platne transakcije započete provedbom ugovora sklopljenih nakon 13. siječnja 2018., na način da te naknade ostaju primjenjive na platne transakcije započete nakon tog datuma provedbe ugovora na neodređeno vrijeme koji su sklopljeni prije tog datuma.

Povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Oberlandesgericht München (Visoki zemaljski sud u Münchenu, Njemačka), odlukom od 1. listopada 2020., koju je Sud zaprimio istog dana, u postupku

Vodafone Kabel Deutschland GmbH

protiv

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband e.V.

SUD (deveto vijeće)

u sastavu: K. Jürimäe, predsjednica trećeg vijeća, u svojstvu predsjednika devetog vijeća, S. Rodin i N. Piçarra (izvjestitelj), suci

1. Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 62. stavka 4. Direktive (EU) 2015/2366 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu, o izmjeni direktiva 2002/65/EZ, 2009/110/EZ i 2013/36/EU te Uredbe (EU) br. 1093/2010 i o stavljanju izvan snage Direktive 2007/64/EZ (SL 2015., L 337, str. 35., i ispravak SL 2018., L 102, str. 97.).
2. Zahtjev je upućen u okviru spora između društva Vodafone Kabel Deutschland

GmbH (u daljnjem tekstu: Vodafone) i Bundesverbanda der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband e.V. (Savezna unija organizacija i udruga potrošača, Njemačka) (u daljnjem tekstu: Savezna unija) u vezi s primjenom paušalnog iznosa za uporabu određenih platnih instrumenata za izvršenje platnih transakcija koje proizlaze iz ugovora sklopljenih između društva Vodafone i potrošača.

Glavni postupak i prethodno pitanje

10. Vodafone je kabelski operator i pružatelj usluga pristupa internetu koji svoje djelatnosti obavlja na njemačkom državnom području. Od prenošenja Direktive 2015/2366 u njemačko pravo, nakon 13. siječnja 2018., društvo Vodafone razlikuje ugovore o telekomunikacijskim uslugama i ugovore o kabelskim uslugama poziva sklopljene prije tog datuma i one sklopljene nakon navedenog datuma. Na prvu kategoriju ugovora taj operator na temelju općih uvjeta poslovanja primjenjuje paušalni iznos, tzv. „*Selbstzahlerpauschale*” (paušal na temelju plaćanja koje je izvršio sam klijent) od 2,50 eura za svaku platnu transakciju na klijente koji ga ne ovlašćuju da provede izravno bankovno terećenje, nego sami podmiruju račune putem SEPA transfera. Nasuprot tomu, ta se odredba više ne nalazi u cjeniku koji se primjenjuje na drugu kategoriju ugovora.
11. Društvo Vodafone smatra da ima pravo primijeniti navedenu odredbu na platne transakcije započete izvršavanjem ugovora sklopljenih prije 13. siječnja 2018. i, stoga, naplatiti navedeni paušalni iznos za te transakcije čak i nakon tog datuma. Prema mišljenju tog operatora, zabrana naplate dodatnih naknada, predviđena člankom 270.a BGB-a, primjenjuje se samo na ugovore na neodređeno vrijeme sklopljene nakon 13. siječnja 2018. Budući da se člankom 229. stavkom 45. točkom 5. EGBGB-a upućuje na nastanak obveze nakon 13. siječnja 2018., ne može se predvidjeti retroaktivna primjena članka 270.a BGB-a na ugovore sklopljene prije tog datuma, čak i ako su platne transakcije na temelju tih ugovora započete tek nakon navedenog datuma.
12. Savezna unija ističe da se zabrana, predviđena člankom 270.a BGB-a, naplaćivanja dodatne naknade nakon 13. siječnja 2018. primjenjuje i na platne transakcije koje su započete nakon tog datuma prilikom izvršenja ugovora sklopljenih prije njega s obzirom na to da je cilj članka 62. stavka 4. Direktive 2015/2366 uspostava istovjetnih uvjeta na unutarnjem tržištu platnih usluga na dan 13. siječnja 2018. Osim toga, prijelaznu odredbu iz članka 229. stavka 45. EGBGB-a treba, na temelju točke 3. tog stavka, tumačiti na način da se, nakon 13. siječnja 2018., nova pravila primjenjuju na sve platne transakcije započete nakon tog datuma, uključujući i one koje se temelje na ugovorima sklopljenima prije navedenog datuma.
13. U tim okolnostima Savezna unija podnijela je tužbu kojom je zahtijevala da društvo Vodafone prestane primjenjivati paušalni iznos na temelju plaćanja koje je izvršio sam klijent na sve platne transakcije započete nakon 13. siječnja 2018. te je uspio u postupku.
14. Postupajući povodom žalbe koju je podnijelo društvo Vodafone, Oberlandesgericht München (Visoki zemaljski sud u Münchenu, Njemačka) sklon je smatrati da se članak 270.a BGB-a, kojim se u njemačko pravo prenosi članak 62. stavak 4. Direktive 2015/2366, primjenjuje i kada je osnovna ugovorna

obveza za platne transakcije nastala prije 13. siječnja 2018., ali da su te transakcije, koje dopijevaju u redovitim vremenskim razmacima, obično jednom mjesečno, započete tek nakon tog datuma.

15. Naime, prema mišljenju tog suda, nakon 13. siječnja 2018. i neovisno o datumu sklapanja ugovora na neodređeno vrijeme, jedinstveni sustav naknada na tržištu sredstava plaćanja utvrđen je u Uniji, tako da se zabrana naplate dodatnih naknada predviđena tom odredbom primjenjuje i na ugovore na neodređeno vrijeme sklopljene prije 13. siječnja 2018.
16. Navedeni sud također ističe da se člankom 229. stavkom 45. točkom 5. EGBGB-a, kojim se upućuje samo na nastanak ugovorne obveze, iako se na nju ne odnosi Direktiva 2015/2366, dovodi u pitanje potpuna primjena zabrane naplate dodatnih naknada za platne transakcije započete nakon 13. siječnja 2018. ako je osnovna ugovorna obveza za te transakcije nastala prije tog datuma.
17. U tim je okolnostima Oberlandesgericht München (Visoki zemaljski sud u Münchenu) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„Trebali li članak 62. stavak 4. [Direktive 2015/2366] tumačiti na način da mu se protivi nacionalni propis ili praksa kojom se, kao prijelaznom odredbom u pogledu trajnih obveznih odnosa s potrošačima, zabrana plaćanja naknada za uporabu platnih instrumenata i platnih usluga, u skladu s odgovarajućim nacionalnim propisom kojim se prenosi ta direktiva, primjenjuje samo ako je predmetni obvezni odnos nastao nakon 13. siječnja 2018., a ne i ako je nastao prije 13. siječnja 2018., ali izvršavanje (dodatnih) platnih transakcija počinje tek nakon 13. siječnja 2018.?”

O prethodnom pitanju

18. Svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 62. stavak 4. Direktive 2015/2366 tumačiti na način da mu se protivi nacionalni propis ili praksa na temelju kojih se, u okviru ugovora na neodređeno vrijeme sklopljenih s potrošačima, zabrana traženja naknade za uporabu platnih instrumenata i za platne usluge iz te odredbe primjenjuje samo na platne transakcije započete provedbom ugovora sklopljenih nakon 13. siječnja 2018., na način da te naknade ostaju primjenjive na platne transakcije započete nakon tog datuma provedbe ugovora na neodređeno vrijeme koji su sklopljeni prije tog datuma.
19. U skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, pri tumačenju odredbe prava Unije u obzir treba uzeti ne samo njezin tekst nego i njezin kontekst te ciljeve propisa kojeg je dio (presude od 13. listopada 2016., Mikołajczyk, C-294/15, EU:C:2016:772, t. 26., i od 26. siječnja 2021., Szpital Kliniczny im. dra J. Babińskiego Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Krakowie, C-16/19, EU:C:2021:64, t. 26.).
20. Kad je riječ o tekstu članka 62. stavka 4. Direktive 2015/2366, njime se određuje da države članice osiguravaju, u smislu članka 4. točke 9. te direktive, da primatelj plaćanja ne traži naknade za uporabu platnih instrumenata za koje su predviđene međubankovne naknade u skladu s poglavljem II. Uredbe 2015/751 i za platne usluge na koje se primjenjuje Uredba br. 260/2012. Iz teksta te odredbe ne proizlazi nijedno pojašnjenje o vremenskoj primjeni te zabrane.
21. U tim okolnostima valja uzeti u obzir kontekst zabrane traženja naknade za

uporabu platnih instrumenata i platnih usluga iz članka 62. stavka 4. Direktive 2015/2366, kao i ciljeve te direktive.

22. Kad je riječ o kontekstu članka 62. stavka 4. Direktive 2015/2366, valja istaknuti, kao prvo, da na temelju članka 115. stavka 1. i stavka 2. prvog podstavka te direktive, iako države članice moraju donijeti i objaviti mjere potrebne da bi se uskladile s navedenom direktivom prije 13. siječnja 2018., te odredbe postaju primjenjive tek od tog datuma.
23. Kao drugo, s obzirom na to da članak 62. stavak 4. Direktive 2015/2366 sadržava usklađene odredbe, države članice ne smiju, na temelju članka 107. stavka 1. te direktive, zadržati ni uvoditi druge odredbe osim onih koje su njome utvrđene nakon datuma predviđenog člankom 115. stavkom 2. prvim podstavkom navedene direktive.
24. Kao treće, s obzirom na to da se zabrana traženja naknade za uporabu platnih instrumenata i platnih usluga iz članka 62. stavka 4. Direktive 2015/2366 primjenjuje na platne transakcije u smislu članka 4. točke 5. te direktive, „bez obzira na osnovne obveze između platitelja i primatelja plaćanja”, relevantan datum za potrebe primjene te zabrane je onaj kada je platna transakcija započeta, a ne onaj kada je nastala osnovna obveza za tu transakciju.
25. Stoga iz sustavnog tumačenja članka 62. stavka 4. Direktive 2015/2366 proizlazi da se zabrana traženja naknade za uporabu platnih instrumenata i za platne usluge iz te odredbe primjenjuje na sve platne transakcije započete nakon 13. siječnja 2018.
26. Kad je riječ o ciljevima kojima teži Direktiva 2015/2366, valja istaknuti da se njome želi potaknuti daljnju integraciju unutarnjeg tržišta platnih usluga kao i zaštititi korisnike tih usluga i, osobito, ponuditi višu razinu zaštite korisnicima koji imaju svojstvo potrošača, kao što to osobito proizlazi iz uvodnih izjava 6. i 53. te direktive (vidjeti u tom smislu presudu od 11. studenoga 2020., DenizBank, C-287/19, EU:C:2020:897, t. 102. i navedenu sudsku praksu), s obzirom na to da je zaštita potrošača u politikama Unije, osim toga, sadržana u članku 169. UFEU-a i u članku 38. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (vidjeti po analogiji presudu od 2. ožujka 2017., Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs Frankfurt am Main, C-568/15, EU:C:2017:154, t. 28.).
27. Osim toga, kao što to proizlazi iz uvodne izjave 66. Direktive 2015/2366, zakonodavac Unije namjeravao je putem zabrane predviđene u članku 62. stavku 4. te direktive prevladati fragmentaciju nacionalne prakse u pogledu obračunavanja naknada za uporabu određenih platnih instrumenata, koja je dovela do iznimne heterogenosti tržišta plaćanja u Uniji te je izvor zbunjenosti potrošača, posebno u e-trgovini i prekograničnom kontekstu.
28. Međutim, svaka različita primjena te zabrane, ovisno o tome jesu li osnovne obveze za platni promet započete nakon 13. siječnja 2018. nastale prije ili nakon tog datuma, ugrozila bi usklađivanje na razini Unije propisano člankom 62. stavkom 4. Direktive 2015/2366 u vezi s njezinim člankom 107. stavkom 1. te bi cilj zaštite potrošača na unutarnjem tržištu platnih usluga time bio oslabljen.
29. Osim toga, u tom kontekstu valja odbaciti argument koji je istaknulo društvo Vodafone u svojim pisanim očitovanjima, prema kojem su načela zabrane retroaktivnosti zakona i zaštite legitimnih očekivanja povrijeđena zbog vremenskog doseg koji je tako priznat u članku 62. stavku 4. Direktive 2015/2366.

30. U tom pogledu valja podsjetiti na to da se novo pravno pravilo načelno primjenjuje počevši od stupanja na snagu akta kojim je ono uspostavljeno te da se, iako se ne primjenjuje na pravne situacije nastale i u cijelosti okončane prije tog stupanja na snagu, odmah primjenjuje na buduće učinke situacije nastale za vrijeme važenja prijašnjeg zakona kao i na nove pravne situacije, osim ako iz teksta, strukture ili svrhe tog pravila ne proizlazi da mu treba pripisati retroaktivni učinak. To je osobito slučaj kada se uz navedeno pravilo donesu posebne odredbe kojima se izričito određuju uvjeti njegove vremenske primjene, čime mu se daje takav učinak (vidjeti, u tom smislu, presudu od 14. svibnja 2020., Azienda Municipale Ambiente, C-15/19, EU:C:2020:371, t. 56. i 57. i navedenu sudsku praksu).
31. Međutim, u ovom slučaju, s obzirom na to da se članak 62. stavak 4. Direktive 2015/2366, kao što to proizlazi iz točke 25. ove presude, ne odnosi na platne transakcije izvršene prije 13. siječnja 2018., ta se odredba ne odnosi na pravne situacije koje su u cijelosti okončane prije tog datuma i stoga nema retroaktivan učinak. Osim toga, što se tiče platnih transakcija započelih nakon 13. siječnja 2018., prilikom izvršenja ugovora na neodređeno vrijeme sklopljenih prije tog datuma, članak 62. stavak 4. Direktive 2015/2366 samo je jedan slučaj primjene novog pravnog pravila na buduće učinke situacije nastale za vrijeme važenja starog pravila.
32. Naposljetku, s obzirom na to da sud koji je uputio zahtjev smatra da članak 229. stavak 45. točka 5. EGBGB-a dovodi u pitanje punu primjenu zabrane naplaćivanja dodatnih troškova za platne transakcije započete nakon 13. siječnja 2018., kada te transakcije proizlaze iz ugovorne obveze nastale prije tog datuma, na tom je sudu, u skladu s ustaljenom sudskom praksom, da provjeri može li se ta odredba tumačiti u skladu s člankom 62. stavkom 4. Direktive 2015/2366, kako je tumačen u točki 25. ove presude, kako bi osigurao, u okviru odlučivanja u sporu koji se pred njim vodi, punu primjenu prava Unije (vidjeti u tom smislu presudu od 15. listopada 2020., Association française des usagers de banques, C-778/18, EU:C:2020:831, t. 59. i navedenu sudsku praksu).
33. S obzirom na prethodna razmatranja, na postavljeno pitanje valja odgovoriti tako da članak 62. stavak 4. Direktive 2015/2366 treba tumačiti na način da mu se protivi nacionalni propis ili praksa na temelju kojih se, u okviru ugovora na neodređeno vrijeme sklopljenih s potrošačima, zabrana traženja naknade za uporabu platnih instrumenata i za platne usluge iz tog članka 62. stavka 4. primjenjuje samo na platne transakcije započete provedbom ugovora sklopljenih nakon 13. siječnja 2018., na način da te naknade ostaju primjenjive na platne transakcije započete nakon tog datuma provedbe ugovora na neodređeno vrijeme koji su sklopljeni prije tog datuma.

NADLEŽNOST ZA ODLUČIVANJE O ZAHTJEVU ZA RAZVOD BRAKA – POJAM UOBIČAJENO BORAVIŠTE' STRANKE KOJA POKREĆE POSTUPAK

PRESUDA SUDA (treće vijeće)

25. studenoga 2021.

„Zahtjev za prethodnu odluku – Pravosudna suradnja u građanskim stvarima – Uredba (EZ) br. 2201/2003 – Nadležnost za odlučivanje o zahtjevu za razvod braka – Članak 3. stavak 1. točka (a) – Pojam ‚uobičajeno boravište‘ stranke koja pokreće postupak”

Članak 3. stavak 1. točku (a) Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću, kojom se stavlja izvan snage Uredba (EZ) br. 1347/2000, valja tumačiti na način da bračni drug koji vodi život u dvjema državama članicama može svoje uobičajeno boravište imati samo u jednoj od tih država članica, tako da su sudovi države članice na čijem se državnom području nalazi to uobičajeno boravište jedini nadležni za odlučivanje o zahtjevu za raskid bračne veze.

Povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio cour d'appel de Paris (Žalbeni sud u Parizu, Francuska), odlukom od 13. veljače 2020., koju je Sud zaprimio 30. lipnja 2020., u postupku

IB

protiv

FA

SUD (treće vijeće)

1. Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 3. stavka 1. točke (a) Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću, kojom se stavlja izvan snage Uredba (EZ) br. 1347/2000 (SL 2003., L 338, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 133. i izmjena SL 2014., L 46., str. 22.).
2. Zahtjev je upućen u okviru brakorazvodne parnice između bračnih drugova IB i FA.

Glavni postupak i prethodno pitanje

13. IB, francuski državljanin, i FA, njegova supruga, irska državljanica, vjenčali su se 1994. u Brayu (Irska). Imaju troje punoljetne djece.

14. Osoba IB 28. prosinca 2018. podnijela je zahtjev za razvod braka tribunalu de grande instance de Paris (Okružni sud u Parizu, Francuska).
15. Rješenjem od 11. srpnja 2019. i u skladu sa zahtjevima osobe FA, sudac za obiteljske predmete pri tom sudu proglasio se mjesno nenadležnim za odlučivanje o razvodu bračnih drugova. Naime, smatrao je da samo utvrđenje mjesta rada osobe IB u Francuskoj nije dovoljno da bi se smatralo da je njezina volja bila ondje utvrditi svoje uobičajeno boravište, neovisno o poreznim i administrativnim posljedicama te o životnim navikama koje iz toga proizlaze.
16. Osoba IB 30. srpnja 2019. podnijela je žalbu protiv tog rješenja cour d'appelu de Paris (Žalbeni sud u Parizu, Francuska), zahtijevajući od njega, među ostalim, da proglasi tribunal de grande instance de Paris (Okružni sud u Parizu) mjesno nadležnim za odlučivanje o razvodu braka dotičnih bračnih drugova. U tom pogledu osoba IB tvrdi da od 2010. obavlja svoje profesionalne djelatnosti u Francuskoj, a stalno i trajno od svibnja 2017. Nadalje, ističe da se ondje uselio u stan koji pripada njegovu ocu, da ondje vodi društveni život te da on i supruga vode usporedne svakodnevce zbog toga što ona odbija doći živjeti u Francusku, iako ondje redovito boravi, u pariški stan ili kuću za odmor kupljenu 2017.
17. Osoba FA tvrdi pak da se nikada nije razmatralo da se obitelj preseli u Francusku. Dakle, uobičajeno boravište obitelji nalazi se u Irskoj i osoba IB nikada nije promijenila svoje boravište, nego je samo promijenila adresu mjesta rada. Osim toga, činjenica da osoba IB već više od šest mjeseci radi i prima svoj dohodak u Francuskoj nije dovoljna da bi se utvrdilo njezino uobičajeno boravište u smislu članka 3. stavka 1. točke (a) Uredbe br. 2201/2003. Naime, osoba IB nastavila je dolaziti u obiteljski dom koji se do kraja 2018. nalazio u Irskoj, ondje je vodila život kao nekad te se u Irskoj savjetovala s odvjetnikom kad su bračni drugovi, počevši od rujna 2018., razmatrali razvod braka.
18. Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, nesporno je da se obiteljski dom dotičnih bračnih drugova nalazio u Irskoj, gdje se obitelj nastanila tijekom 1999. i gdje je kupila nekretninu koja čini zajedničko kućanstvo. Osim toga, osoba FA zadržala je svoje uobičajeno boravište u Irskoj na dan kad je osoba IB pokrenula postupak razvoda, prije pokretanja tog postupka nije došlo do rastave te se ni na temelju jednog elementa ne može utvrditi da su bračni drugovi imali zajedničku namjeru premjestiti zajedničko kućanstvo u Francusku, a mnogi dokazi utvrđuju osobnu i obiteljsku vezu osobe IB s Irskom, kamo je ona svakog vikenda odlazila kako bi se sastala sa svojim bračnim drugom i djecom.
19. Međutim, taj sud smatra da povezanost osobe IB s Irskom ne isključuje povezanost s Francuskom, u koju je od 2017. svaki tjedan odlazila kako bi ondje radila, pri čemu je, kao i prvostupanjski sud, napomenuo da je osoba IB zapravo dugi niz godina imala dva boravišta, jedno, obiteljsko, u Irskoj, a drugo, profesionalno, u Francuskoj, tako da elementi povezanosti osobe IB s Francuskom, prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, nisu povremeni ni uzgredni te je osoba IB ondje smjestila središte svojih profesionalnih interesa barem od 15. svibnja 2017.
20. U tom pogledu, sud koji je uputio zahtjev ipak pojašnjava da, iako se može smatrati da je osoba IB imala stalno i trajno boravište u Francuskoj barem šest mjeseci prije nego što je pokrenut postupak pred tribunalom de grande instance de Paris (Okružni sud u Parizu), ona ipak nije izgubila svoje boravište u Irskoj, gdje je

održavala obiteljske veze i gdje je redovito boravila zbog svojih osobnih potreba. Taj sud iz toga zaključuje da su irski i francuski sudovi jednako nadležni za odlučivanje o razvodu braka dotičnih bračnih drugova.

21. Navedeni sud u tom pogledu pojašnjava da je načelo da se ista osnova nadležnosti može nalaziti u dvjema državama članicama Sud utvrdio u presudi od 16. srpnja 2009., Hadadi (C-168/08, EU:C:2009:474), ali ističe da se predmet u kojem je donesena ta presuda odnosio na primjenu kriterija državljanstva, čija je objektivna definicija to da dva bračna druga mogu biti državljani dviju država članica, dok je u predmetu u glavnom postupku riječ o uobičajenom boravištu, čija definicija sama po sebi podrazumijeva tumačenje.
22. Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, pojam „uobičajeno boravište” u smislu članka 3. stavka 1. točke (a) Uredbe br. 2201/2003 autonoman je pojam prava Unije koji zahtijeva tumačenje Suda.
23. U tim je okolnostima cour d’appel de Paris (Žalbeni sud u Parizu) odlučio prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Kada, kao u ovom slučaju, iz činjeničnih okolnosti proizlazi da jedan od bračnih drugova vodi život u dvjema državama članicama, može li se smatrati, u smislu članka 3. Uredbe 2201/2003 i radi njegove primjene, da taj bračni drug ima uobičajeno boravište u dvjema državama članicama, tako da su, ako su uvjeti navedeni u tom članku ispunjeni u objema državama članicama, sudovi tih dviju država jednako nadležni za odlučivanje o razvodu?”

Postupak pred Sudom

24. Cour d’appel de Paris (Žalbeni sud u Parizu) u svojoj je odluci kojom se upućuje prethodno pitanje zatražio od Suda da o ovom zahtjevu za prethodnu odluku odluči u ubrzanom postupku, predviđenom člankom 105. Poslovnika Suda.
25. Na prijedlog suca izvjestitelja i nakon saslušanja nezavisnog odvjetnika, predsjednik Suda odbio je taj zahtjev rješenjem od 15. srpnja 2020.
26. Ta se odluka temelji na utvrđenju prema kojem, osim upućivanja na okolnost da organizacija života dotičnih bračnih drugova ovisi o utvrđivanju nadležnosti irskih ili francuskih sudova, koja ipak nije dovoljna za razlikovanje ovog predmeta od drugih predmeta u području razvoda, sud koji je uputio zahtjev nije iznio nijednu okolnost na temelju koje bi se moglo utvrditi da priroda predmeta zahtijeva postupanje u kratkim rokovima, u skladu s člankom 105. stavkom 1. Poslovnika.
27. Osoba IB obrazloženim dopisom od 17. veljače 2021., na temelju članka 76. stavka 1. Poslovnika, zatražila je da se održi rasprava.
28. Prilikom ispitivanja tajništva Suda o tom zahtjevu, s obzirom na zdravstvenu krizu, osoba IB dopisom od 2. ožujka 2021. pristala je na to da se rasprava zamijeni mogućnošću pisanog odgovora na pisana očitovanja drugih stranaka i zainteresiranih osoba iz članka 23. Statuta Suda Europske unije.
29. Osim osobe IB, francuska vlada i Irska te Europska komisija iskoristile su tu mogućnost te su podnijele očitovanja.

Prethodno pitanje

30. Svojim prethodnim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 3. stavak 1. točku (a) Uredbe br. 2201/2003 tumačiti na način da bračni drug koji dijeli svoj život između dviju država članica može imati uobičajeno boravište u tim dvjema državama članicama, tako da bi sudovi tih država mogli biti nadležni za odlučivanje o zahtjevu za raskid bračne veze.
31. Kao što to proizlazi iz njezine uvodne izjave 1., Uredba br. 2201/2003 pridonosi uspostavi područja slobode, sigurnosti i pravde u kojem je osigurano slobodno kretanje osoba. U tu svrhu tom se uredbom u poglavljima II. i III. utvrđuju, među ostalim, pravila koja uređuju nadležnost te priznavanje i izvršenje sudskih odluka u području raskida bračne veze, pri čemu ta pravila imaju za cilj osigurati pravnu sigurnost (presuda od 13. listopada 2016., Mikołajczyk, C-294/15, EU:C:2016:772, t. 33. i navedena sudska praksa).
32. U tom smislu valja navesti da se u članku 3. navedene uredbe, koji se nalazi u njezinu poglavlju II., utvrđuju opći kriteriji za nadležnost za razvod, zakonsku rastavu ili poništaj braka. Ti objektivni, nekumulativni i isključivi kriteriji odgovaraju na potrebu pravnog uređenja prilagođenog posebnim potrebama sporova u području raskida bračne veze (presuda od 13. listopada 2016., Mikołajczyk, C-294/15, EU:C:2016:772, t. 40.).
33. U tom pogledu, iako se u članku 3. stavku 1. točki (a) prvoj do četvrtoj alineji Uredbe br. 2201/2003 izričito navode kriteriji uobičajenog boravišta bračnih drugova i stranke koja pokreće postupak, članak 3. stavak 1. točka (a) peta alineja i članak 3. stavak 1. točka (a) šesta alineja te uredbe dopuštaju primjenu pravila o nadležnosti *forum actoris* (presuda od 13. listopada 2016., Mikołajczyk, C-294/15, EU:C:2016:772, t. 41.).
34. Naime, potonjim se odredbama pod određenim uvjetima sudovima država članica na čijem se području nalazi uobičajeno boravište stranke koja pokreće postupak priznaje nadležnost za odlučivanju o raskidu bračne veze. Tako se u članku 3. stavku 1. točki (a) šestoj alineji Uredbe br. 2201/2003 propisuje ta nadležnost ako je stranka koja pokreće postupak ondje boravila najmanje šest mjeseci prije podnošenja zahtjeva i ako je državljanin predmetne države članice ili, u slučaju Irske i Ujedinjene Kraljevine, ondje imala svoj domicil (vidjeti u tom smislu presudu od 13. listopada 2016., Mikołajczyk, C-294/15, EU:C:2016:772, t. 42.).
35. Tom odredbom nastoje se zaštititi interesi bračnih drugova te ona odgovara cilju Uredbe br. 2201/2003 jer se njome uspostavljaju fleksibilna kolizijska pravila kako bi se uzela u obzir mobilnost osoba i također zaštitila prava bračnog druga koji je napustio državu članicu zajedničkog uobičajenog boravišta, jamčeći pritom postojanje stvarne poveznice između zainteresirane osobe i države članice koja provodi nadležnost (vidjeti u tom smislu presudu od 13. listopada 2016., Mikołajczyk, C-294/15, EU:C:2016:772, t. 49. i 50. i navedenu sudska praksu).
36. U ovom slučaju, kao što to proizlazi iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku, osoba IB, koja je francuski državljanin, podnijela je zahtjev za razvod braka tribunalu de grande instance de Paris (Okružni sud u Parizu), pozivajući se na članak 3. stavak 1. točku (a) šestu alineju Uredbe br. 2201/2003. Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, osoba IB najmanje šest mjeseci prije pokretanja tog postupka imala je stalno i trajno boravište u Francuskoj. Naime, taj sud smatra da elementi povezanosti osobe IB s Francuskom nisu povremeni ni uzgredni i da je barem od svibnja 2017. osoba IB središte svojih profesionalnih

interesa smjestila u Francusku. S obzirom na navedeno, sud koji je uputio zahtjev također pojašnjava da osoba IB ipak nije izgubila svoje boravište u Irskoj, u kojoj je održavala obiteljske veze i gdje je zbog svojih osobnih potreba boravila redovito kao i ranije. Tako taj sud smatra da je osoba IB zapravo imala dva boravišta, odnosno jedno tijekom tjedna u Parizu zbog profesionalnih razloga, a drugo kod svoje supruge i djece u Irskoj tijekom preostalog vremena.

37. U tim okolnostima valja utvrditi treba li članak 3. stavak 1. točku (a) Uredbe br. 2201/2003 tumačiti na način da bračni drug u određenom trenutku može imati samo jedno uobičajeno boravište u smislu te odredbe.
38. Najprije valja utvrditi da Uredba br. 2201/2003 ne sadržava nikakvu definiciju pojma „uobičajeno boravište”, osobito uobičajenog boravišta bračnih drugova, u smislu njezina članka 3. stavka 1. točke (a).
39. U nedostatku takve definicije u Uredbi br. 2201/2003 ili izričitog upućivanja na pravo država članica radi utvrđivanja smisla i dosega pojma, važno je potražiti autonomno i ujednačeno tumačenje, uzimajući u obzir kontekst odredbi u kojem ga se spominje i ciljeve te uredbe (vidjeti po analogiji, u pogledu uobičajenog boravišta djeteta, presudu od 28. lipnja 2018., HR, C-512/17, EU:C:2018:513, t. 40. i navedenu sudsku praksu).
40. Kao prvo, valja istaknuti da se ni u članku 3. stavku 1. točki (a) navedene uredbe ni u bilo kojoj drugoj njezinoj odredbi navedeni pojam ne spominje u množini. Naime, Uredba br. 2201/2003 odnosi se na sudove države članice „uobičajenog boravišta” jednog i/ili drugog bračnog druga ili djeteta, ovisno o slučaju, pri čemu se sustavno koristi jednina a da pritom ne predviđa da ista osoba istodobno može imati više uobičajenih boravišta ili uobičajeno boravište na više mjesta. U tom je pogledu zakonodavac Unije, uostalom, u članku 66. točki (a) te uredbe morao pojasniti da se, u slučaju države članice u kojoj se dva ili više pravnih sustava koji se odnose na pitanja uređena navedenom uredbom primjenjuju u različitim teritorijalnim jedinicama, „svako upućivanje na uobičajeno boravište u toj državi članici odnosi na uobičajeno boravište u teritorijalnoj jedinici”.
41. Kao drugo, Sud je u okviru tumačenja odredbi Uredbe br. 2201/2003 već presudio, s jedne strane, da se na temelju uporabe pridjeva „uobičajeno” može zaključiti da boravište mora imati određen stupanj stabilnosti ili redovitosti i, s druge strane, da to da je osoba premjestila svoje uobičajeno boravište u državi članici odražava namjeru te osobe da ondje uspostavi stalno ili uobičajeno središte svojih interesa, s namjerom da mu da stabilan karakter (vidjeti presudu od 22. prosinca 2010., Mercredi, C-497/10 PPU, EU:C:2010:829, t. 44. i 51.).
42. Takvo je tumačenje, uostalom, potkrijepljeno izvješćem s objašnjenjima koje je izradila A. Borrás, a koje se odnosi na Konvenciju o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima, takozvanu Konvenciju iz Bruxellesa II. (SL 1998., C 221, str. 1.), koja je nadahnula tekst Uredbe br. 2201/2003. Naime, iz točke 32. tog izvješća (SL 1998., C 221, str. 27.) proizlazi da je, što se tiče „uobičajenog boravišta” kao kriterija za dodjelu nadležnosti u području raskida bračne veze, osobito uzeta u obzir definicija koju je Sud dao u drugim područjima, prema kojoj taj pojam označava mjesto u kojem je dotična osoba utvrdila stalno ili uobičajeno središte svojih interesa, s namjerom da mu da stalan karakter.
43. Međutim, poistovjećivanje uobičajenog boravišta osobe, u ovom slučaju bračnog druga, sa stalnim ili uobičajenim središtem u kojem se nalaze njezini interesi ne

- ide u prilog prihvaćanju da veći broj boravišta istodobno može imati takav karakter.
44. Kao treće, ta ocjena potkrijepljena je ciljem koji se želi postići pravilima o nadležnosti iz članka 3. stavka 1. točke (a) Uredbe br. 2201/2003, a to je osiguravanje ravnoteže između mobilnosti osoba unutar Europske unije i pravne sigurnosti (vidjeti u tom smislu presudu od 13. listopada 2016., Mikołajczyk, C-294/15, EU:C:2016:772, t. 33. i navedenu sudsku praksu).
45. Točno je da je, kako bi se potaknula mobilnost osoba unutar Unije, Uredba br. 2201/2003 nadahnutu ciljem olakšavanja raskida bračne veze utvrđivanjem, u njezinu članku 3. stavku 1. točki (a), u korist stranke koja pokreće postupak više alternativnih kriterija čija primjena ne podliježe odnosu hijerarhije. Zbog toga sustav podjele nadležnosti uspostavljen tom uredbom u području raskida bračne veze nema za cilj isključiti višestruke nadležnosti (vidjeti u tom smislu presudu od 13. listopada 2016., Mikołajczyk, C-294/15, EU:C:2016:772, t. 46. i 47. i navedenu sudsku praksu), koje su usklađene pravilima o litispencijiji iz članka 19. navedene uredbe.
46. Međutim, priznanje da bračni drug istodobno može imati uobičajeno boravište u više država članica značilo bi naštetiti pravnoj sigurnosti, s obzirom na to da bi se otežalo određivanje unaprijed sudova koji bi mogli odlučivati o raskidu bračne veze te bi se sudu pred kojim je pokrenut postupak provjera vlastite nadležnosti učinila složenijom. Kao što je to nezavisni odvjetnik u biti istaknuo u točki 94. svojeg mišljenja, to bi stoga predstavljalo rizik da se međunarodna nadležnost konačno ne utvrdi kriterijem „uobičajenog boravišta” u smislu članka 3. stavka 1. točke (a) Uredbe br. 2201/2003, nego kriterijem koji se temelji na jednostavnom boravištu jednog ili drugog bračnog druga, čime se povređuje ta uredba.
47. Kao četvrto, valja primijetiti da tumačenje pravila o nadležnosti iz članka 3. stavka 1. točke (a) Uredbe br. 2201/2003 ima posljedice koje se ne ograničavaju na raskid bračne veze kao takve.
48. Naime, konkretno, članak 3. točka (c) Uredbe br. 4/2009 i članak 5. Uredbe 2016/1103 upućuju na nadležnost iz članka 3. stavka 1. točke (a) Uredbe br. 2201/2003 i predviđaju, u okviru postupaka raskida bračne veze, sporednu nadležnost suda pred kojim je pokrenut postupak za odlučivanje o određenim zahtjevima za uzdržavanje ili o određenim imovinskim pitanjima. Dakle, priznanje bračnom drugu više istodobnih uobičajenih boravišta također bi moglo ugroziti zahtjev predvidljivosti pravila o nadležnosti, koji je zajednički navedenim uredbama (vidjeti u pogledu Uredbe br. 4/2009 presudu od 4. lipnja 2020., FX (Obustava izvršenja tražbine uzdržavanja), C-41/19, EU:C:2020:425, t. 40. i navedenu sudsku praksu i u pogledu Uredbe 2016/1103 osobito njezine uvodne izjave 15. i 49.).
50. Naime, kao što je to nezavisni odvjetnik u biti naveo u točki 92. svojeg mišljenja, iako je Sud u navedenoj presudi isključio to da je poveznica iz članka 3. stavka 1. točke (b) Uredbe br. 2201/2003, odnosno državljanstvo obaju bračnih drugova, ograničena na njihovo „stvarno državljanstvo”, ta okolnost nije povezana s tumačenjem članka 3. stavka 1. točke (a) te uredbe.
51. Iz svih tih razmatranja proizlazi da, iako nije isključeno da bračni drug istodobno može imati više boravišta, on u određenom trenutku može imati samo jedno uobičajeno boravište u smislu članka 3. stavka 1. točke (a) Uredbe br. 2201/2003.
52. Budući da pojam „uobičajeno boravište” u biti odražava činjenično pitanje

(presuda od 8. lipnja 2017., OL, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, t. 51.), na sudu koji je uputio zahtjev je da provjeri, na temelju svih činjeničnih okolnosti svojstvenih predmetnom slučaju, odgovara li državno područje države članice nacionalnog suda pred kojim je osoba IB pokrenula postupak mjestu u kojem se nalazi uobičajeno boravište stranke koja pokreće postupak u smislu članka 3. stavka 1. točke (a) šeste alineje Uredbe br. 2201/2003 (vidjeti po analogiji presude od 2. travnja 2009., A, C-523/07, EU:C:2009:225, t. 42. i od 28. lipnja 2018., HR, C-512/17, EU:C:2018:513, t. 41.).

53. U tom pogledu valja podsjetiti na to da je, u okviru tumačenja odredbi Uredbe br. 2201/2003 koje se odnose na roditeljsku odgovornost, Sud smatrao da je za utvrđivanje mjesta uobičajenog boravišta djeteta, osobito malog djeteta koje svakodnevno ovisi o svojim roditeljima, važno tražiti mjesto gdje su oni stalno prisutni i integrirani u društveno i obiteljsko okruženje, pri čemu se namjera nastanjenja u tom mjestu, a koja se izražava opipljivim mjerama, također može uzeti u obzir (vidjeti u tom smislu presudu od 28. lipnja 2018., HR, C-512/17, EU:C:2018:513, t. 45. i 46. i navedenu sudsku praksu). Tom sudskom praksom tako se zadržava društveno i obiteljsko okruženje roditelja djeteta, osobito kod male djece, kao bitan kriterij za određivanje mjesta uobičajenog boravišta tog djeteta.
54. Točno je da posebne okolnosti koje obilježavaju mjesto uobičajenog boravišta djeteta očito nisu u svim točkama jednake onima koje omogućuju određivanje mjesta uobičajenog boravišta bračnih drugova u smislu članka 3. stavka 1. točke (a) Uredbe br. 2201/2003.
55. Tako bračni drug zbog bračne krize može odlučiti napustiti prijašnje uobičajeno boravište para kako bi se nastanio u državi članici različitoj od one tog prijašnjeg boravišta i ondje podnijeti zahtjev za raskid bračne veze pod uvjetima predviđenima u članku 3. stavku 1. točki (a) petoj ili šestoj alineji Uredbe br. 2201/2003, pri čemu ostaje u potpunosti slobodan zadržati određeni broj društvenih i obiteljskih veza na državnom području države članice prethodnog uobičajenog boravišta para.
56. Nadalje, za razliku od djeteta, osobito malog, čija je okolina u pravilu uglavnom obiteljska (vidjeti u tom pogledu presudu od 22. prosinca 2010., Mercredi, C-497/10 PPU, EU:C:2010:829, t. 54.), okolina odrasle osobe nužno je raznolika, sastavljena od znatno šireg spektra djelatnosti i raznolikih, osobito profesionalnih, socio-kulturnih, imovinskih kao i privatnih i obiteljskih interesa. U tom pogledu, ne može se zahtijevati da se ti interesi usredotoče na područje samo jedne države članice, uzimajući u obzir, među ostalim, cilj Uredbe br. 2201/2003 da se olakšaju zahtjevi za raskid bračne veze uvođenjem fleksibilnih kolizijskih pravila i zaštite prava bračnog druga koji je zbog bračne krize napustio državu članicu zajedničkog boravišta (vidjeti u tom smislu presudu od 13. listopada 2016., Mikołajczyk, C-294/15, EU:C:2016:772, t. 50. i navedenu sudsku praksu).
57. Ipak, ostaje činjenica da sudska praksa navedena u točki 53. ove presude omogućuje, u svrhu tumačenja članka 3. stavka 1. točke (a) Uredbe br. 2201/2003, zaključak da je pojam „uobičajeno boravište” načelno obilježen dvama elementima, odnosno, s jedne strane, namjerom zainteresirane osobe da na određenom mjestu odredi uobičajeno središte svojih interesa i, s druge strane, dovoljno stabilnom prisutnošću na državnom području dotične države članice.
58. Stoga bračni drug koji se namjerava pozvati na nadležnost iz članka 3. stavka 1.

točke (a) pete ili šeste alineje Uredbe br. 2201/2003 nužno mora prenijeti svoje uobičajeno boravište na državno područje države članice različite od one prethodnog uobičajenog boravišta i stoga, s jedne strane, izraziti namjeru utvrđivanja uobičajenog središta svojih interesa u toj drugoj državi članici i, s druge strane, dokazati da njegova prisutnost na državnom području te države članice pokazuje dovoljan stupanj stabilnosti.

59. U ovom slučaju, kao što to proizlazi iz spisa kojim Sud raspolaže, nesporno je da osoba IB, državljanin države članice nacionalnog suda pred kojim je postupak pokrenut, ispunjava uvjet boravišta na državnom području te države članice u trajanju od najmanje šest mjeseci neposredno prije podnošenja svojeg zahtjeva za raskid bračne veze na temelju članka 3. stavka 1. točke (a) šeste alineje Uredbe br. 2201/2003. Također je utvrđeno da je osoba IB tijekom tjedna trajno i stabilno od 2017. obavljala profesionalnu djelatnost na neodređeno vrijeme u Francuskoj, na čijem je državnom području obitavala u stanu u svrhu obavljanja navedene djelatnosti.
60. Tim se elementima nastoji dokazati da je boravak osobe IB na području te države članice stabilan i trajan te, osim toga, da barem svjedoči o integraciji dotične osobe u društveno i kulturno okruženje u navedenoj državi članici.
61. Iako se takvim elementima *a priori* navodi na pomisao da se uvjeti iz članka 3. stavka 1. točke (a) šeste alineje Uredbe br. 2201/2003 mogu ispuniti, ipak je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri omogućuju li sve činjenične okolnosti svojstvene ovom slučaju doista zaključak da je dotična osoba prenijela svoje uobičajeno boravište na državno područje države članice kojoj navedeni sud pripada.
62. S obzirom na prethodna razmatranja, na postavljeno pitanje valja odgovoriti tako da članak 3. stavak 1. točku (a) Uredbe br. 2201/2003 valja tumačiti na način da bračni drug koji vodi život u dvjema državama članicama može svoje uobičajeno boravište imati samo u jednoj od tih država članica, tako da su sudovi države članice na čijem se državnom području nalazi to uobičajeno boravište jedini nadležni za odlučivanje o zahtjevu za raskid bračne veze.

Predmet: C-214/20

ORGANIZACIJA RADNOG VREMENA > PRIČUVNI VATROGASAC > PRIMJENA PRAVA UNIJE > POJAM "RADNO VRIJEME"

PRESUDA SUDA (peto vijeće)

11. studenoga 2021.(*)

„Zahtjev za prethodnu odluku – Zaštita sigurnosti i zdravlja radnika – Organizacija radnog vremena – Direktiva 2003/88/EZ – Članak 2. – Pojam ‚radno vrijeme‘ – Pričuvni vatrogasac – Dežurstvo u stanju pripravnosti – Obavljanje, tijekom dežurstva, profesionalne djelatnosti na samostalnoj osnovi – Ograničenja koja proizlaze iz stanja pripravnosti”

Članak 2. točku 1. Direktive 2003/88/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o 4. studenoga 2003. o određenim vidovima organizacije radnog vremena treba

tumačiti na način da dežurstvo u stanju pripravnosti u kojem se nalazi pričuvni vatrogasac – tijekom kojeg taj radnik uz odobrenje svojeg poslodavca obavlja profesionalnu djelatnost za vlastiti račun, ali mora u slučaju hitnog poziva doći u vatrogasnu postaju kojoj pripada u roku od najviše deset minuta – ne predstavlja „radno vrijeme” u smislu te odredbe, ako iz cjelokupne ocjene svih okolnosti u tom predmetu, osobito iz opsega i uvjetovanosti te mogućnosti obavljanja druge profesionalne djelatnosti kao i iz nepostojanja obveze sudjelovanja u svim intervencijama te vatrogasne postaje proizlazi da ograničenja nametnuta navedenom radniku tijekom tog razdoblja ne mogu objektivno i u znatnoj mjeri utjecati na mogućnost da on tijekom navedenog razdoblja slobodno upravlja vremenom tijekom kojeg njegove profesionalne usluge pričuvnog vatrogasca nisu tražene.

Povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Labour Court (Radni sud, Irska), odlukom od 6. svibnja 2020., koju je Sud zaprimio 20. svibnja 2020., u postupku

MG

protiv

Dublin City Council

SUD (peto vijeće)

u sastavu: E. Regan, predsjednik vijeća, K. Lenaerts, predsjednik Suda, u svojstvu suca petog vijeća, C. Lycourgos (izvjestitelj), predsjednik četvrtog vijeća, I. Jarukaitis i M. Ilešič, suci,

1. Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 2. Direktive 2003/88/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 4. studenoga 2003. o određenim vidovima organizacije radnog vremena (SL 2003., L 299, str. 9.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 2., str. 31.).

2. Zahtjev je upućen u okviru spora između osobe MG i Dublin City Councila (gradsko vijeće Dublina, Irska) u vezi s izračunom radnih sati koje je osoba MG odradila za to vijeće tijekom dežurstva u stanju pripravnosti.

Glavni postupak i prethodna pitanja

12. Osoba MG pričuvni je vatrogasac koji je u nepunom radnom vremenu zaposlen pri gradskom vijeću Dublina. Ta je osoba na temelju sustava dežurstava u stanju pripravnosti stavljena na raspolaganje postrojbi vatrogasne postaje u kojoj je primila obuku.

13. Osoba MG dužna je sudjelovati u 75 % intervencija te postrojbe, pri čemu ne mora sudjelovati u preostalim intervencijama. Iako tijekom dežurstava nije obvezna biti prisutna na određenom mjestu, ona mora, kada zaprimi hitan poziv za sudjelovanje u intervenciji, nastojati stići u vatrogasnu postaju u roku od pet minuta nakon poziva i, u svakom slučaju, poštovati rok za dolazak od najviše deset minuta.

14. To dežurstvo u stanju pripravnosti u načelu traje 7 dana u tjednu i 24 sata dnevno. Prekida se samo razdobljima godišnjeg odmora i razdobljima za koje je osoba MG unaprijed poslala obavijest o svojoj nedostupnosti, pod uvjetom da se gradsko vijeće Dublina s tim potonjim razdobljima složilo.

15. Osoba MG prima osnovnu plaću koja se isplaćuje mjesečno, čiji je cilj naknaditi njezina dežurstva u stanju pripravnosti, kao i dodatnu naknadu za svaku intervenciju.

16. Ovlaštena je obavljati profesionalnu djelatnost za vlastiti račun ili za drugog poslodavca, pod uvjetom da ta djelatnost ne prelazi prosječno 48 sati tjedno. Suprotno tomu, osobi MG zabranjeno je obavljanje takve djelatnosti tijekom „sati aktivnog rada” u svojstvu pričuvnog vatrogasca, pri čemu ti sati nisu samo oni odrađeni tijekom intervencije, već i oni posvećeni drugim aktivnostima postrojbe, kao što je obuka.

17. Osoba MG mora stanovati i obavljati svoje profesionalne djelatnosti na „razumnoj udaljenosti” od vatrogasne postaje svoje postrojbe kako bi mogla poštovati rok za dolazak u tu postaju.

18. Smatrajući da sate tijekom kojih dežura za gradsko vijeće Dublina treba kvalificirati kao „radno vrijeme” u smislu Zakona iz 1997. o organizaciji radnog vremena i Direktive 2003/88, osoba MG podnijela je u tom smislu prigovor Workplace Relations Commissionu (Komisija za radne odnose, Irska).

19. Budući da je taj prigovor bio odbijen, podnijela je tužbu Labour Courtu (Radni sud, Irska), sudu koji je uputio zahtjev.

20. Osoba MG pred tim sudom primjećuje da stalno mora biti u mogućnosti brzo odgovoriti na hitan poziv. To je sprječava da se slobodno posveti svojim obiteljskim i društvenim aktivnostima kao i svojoj profesionalnoj djelatnosti vozača taksija. Navodi da nepoštovanje njezinih obveza u odnosu na gradsko vijeće Dublina može dovesti do stegovnih mjera, pa čak i otkaza. Time što je odredilo dežurstava u trajanju od 7 dana u tjednu i 24 sata dnevno i što je odbilo priznati da sati provedeni na dežurstvu čine radno vrijeme, gradsko vijeće Dublina ne poštuje pravila u području dnevnog odmora, tjednog odmora i najduljeg tjednog radnog vremena.

21. Gradsko vijeće Dublina odgovara da pričuvni vatrogasci tijekom dežurstava ne moraju ostati na određenom mjestu. Nadalje, ako pričuvni vatrogasac ne stigne u vatrogasnu postaju u najduljem roku za dolazak, posljedica toga bila bi da jednostavno ne primi naknadu. Uzimajući u obzir fleksibilnost predmetnog stanja pripravnosti, nije opravdano kvalificirati sate provedene na dežurstvu kao „radno vrijeme”.

22. Sud koji je uputio zahtjev utvrđuje da je tumačenje pojma „radno vrijeme” odlučujuće za rješavanje spora u glavnom postupku, s obzirom na to da je Gradsko vijeće Dublina uvjerenom da poštuje pravila u području dnevnog i tjednog odmora i najduljeg tjednog radnog vremena, dok osoba MG tvrdi da ono krši ta pravila.

23. Taj sud podsjeća na to da je Sud u presudi od 21. veljače 2018., Matzak (C-518/15, EU:C:2018:82) presudio da dežurstvo koje vatrogasac mora provesti u domu

uz obvezu javljanja na pozive poslodavca u roku od osam minuta znatno ograničava mogućnost tog radnika da obavlja druge aktivnosti i da ga stoga treba kvalificirati kao „radno vrijeme” u smislu članka 2. Direktive 2003/88.

24. Međutim, situaciju koja je dovela do te presude treba razlikovati od one o kojoj je riječ u glavnom postupku, s obzirom na to da gradsko vijeće Dublina ne zahtijeva da se osoba MG tijekom dežurstva nalazi na određenom mjestu i usto joj odobrava rad za vlastiti račun, što ona i čini kao vozač taksija, ili da radi za drugog poslodavca.

25. U tim je okolnostima Labour Court (Radni sud) odlučio prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Treba li članak 2. [Direktive 2003/88] tumačiti na način da radniku traje radno vrijeme kada je ‚u pripravnosti’, odnosno kada je u pripravnosti na mjestu ili mjestima po vlastitom izboru bez obveze da u bilo koje doba pripravnosti obavijesti poslodavca o mjestu ili mjestima na kojima se nalazi, već samo uz obvezu da bude u mogućnosti odgovoriti na ‚poziv’ u traženom vremenu dolaska od pet minuta i najduljem vremenu dolaska od deset minuta?

2. U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje, može li se smatrati da se radnik koji je ograničen samo obvezom javljanja na poziv u traženom vremenu od pet minuta i najduljem vremenu dolaska od deset minuta i koji se bez ograničenja može istodobno zaposliti kod drugog poslodavca ili obavljati profesionalnu djelatnost za vlastiti račun tijekom razdoblja ‚pripravnosti’, može smatrati zaposlenim kod poslodavca unutar ‚radnog vremena’ vezano za koje je u ‚pripravnosti’?

3. U slučaju potvrdnog odgovora na drugo pitanje, ako je radnik stvarno zaposlen kod drugog poslodavca za vrijeme ‚pripravnosti’, uz jedini uvjet da je drugi poslodavac obavezan osloboditi radnika kada ga prvi poslodavac pozove, znači li [to] da se vrijeme koje je radnik proveo ‚u pripravnosti’ i radeći za drugog poslodavca [mora] smatrati radnim vremenom u smislu odnosa s prvim poslodavcem?

4. U slučaju potvrdnog odgovora na treće pitanje, može li radniku koji radi za drugog poslodavca dok je kod svojeg prvog poslodavca u pripravnosti istodobno trajati radno vrijeme u odnosu na prvog i drugog poslodavca?”

O prethodnim pitanjima

Dopuštenost

26. Valja podsjetiti na to da je u okviru suradnje Suda s nacionalnim sudovima, uspostavljene člankom 267. UFEU-a, samo na nacionalnom sudu pred kojim se vodi postupak i koji treba preuzeti odgovornost za sudsku odluku koju će donijeti da ocijeni, imajući u vidu posebnosti predmeta, nužnost donošenja prethodne odluke za donošenje svoje presude i relevantnost pitanja koja postavlja Sudu. Slijedom navedenog, ako se postavljena pitanja odnose na tumačenje prava Unije, Sud načelno mora donijeti odluku (presuda od 15. srpnja 2021., The Department for Communities in Northern Ireland, C-709/20, EU:C:2021:602, t. 54. i navedena sudska praksa).

27. Međutim, Sud ne može odlučivati o pitanju koje je postavio nacionalni sud kada je očito da tumačenje odredbe prava Unije koje je zatražio nacionalni sud nema nikakve veze s činjeničnim stanjem ili predmetom spora u glavnom postupku, ako je problem hipotetski ili ako Sud ne raspolaže činjeničnim ili pravnim elementima potrebnima da bi mogao dati koristan odgovor na upućena pitanja (presuda od 13. prosinca 2018., Rittinger i dr., C-492/17, EU:C:2018:1019, t. 37. i navedena sudska praksa).

28. U tom pogledu, valja podsjetiti na to da potreba za tumačenjem prava Unije koje će biti korisno nacionalnom sudu zahtijeva da se on strogo pridržava uvjeta u pogledu sadržaja zahtjeva za prethodnu odluku koji su izričito navedeni u članku 94. Poslovnika Suda. Stoga je osobito nužno, kao što je to navedeno u članku 94. točkama (a) i (c) te uredbe, da sam zahtjev za prethodnu odluku sadržava prikaz činjeničnih okolnosti na kojima se temelje pitanja kao i razloge koji su naveli sud koji je uputio zahtjev da se zapita o tumačenju ili valjanosti određenih odredaba prava Unije (presuda od 13. prosinca 2018., Rittinger i dr., C-492/17, EU:C:2018:1019, t. 38. i 39. i navedena sudska praksa).

29. U ovom slučaju iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da je osoba MG pričuvni vatrogasac i da tijekom dežurstava koje osigurava u sklopu tog zaposlenja obavlja profesionalnu djelatnost za vlastiti račun kao vozač taksija.

30. Budući da je dakle nesporno da se profesionalna djelatnost osobe MG tijekom njezinih dežurstava koje obavlja za gradsko vijeće Dublina izvršava samostalno, iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku ne proizlazi nikakva veza između trećeg i četvrtog pitanja i stvarnosti ili predmeta glavnog postupka.

31. Naime, tim pitanjima sud koji je uputio zahtjev u biti pita kako treba tumačiti pojam „radno vrijeme” u smislu članka 2. točke 1. Direktive 2003/88 kada radnik tijekom dežurstva za prvog poslodavca, obavlja profesionalnu djelatnost za drugog poslodavca. Međutim, s obzirom na to da izostaje činjenični prikaz na temelju kojeg bi se mogla razumjeti situacija u glavnom postupku, Sud ne raspolaže elementima potrebnima za davanje korisnog odgovora na navedena pitanja.

32. Iz toga slijedi da je treće i četvrto pitanje nedopušteno.

33. Suprotno tomu, prvo i drugo pitanje, koja valja ispitati zajedno, dopušteno je, u dijelu u kojem se odnose na situaciju izričito navedenu u drugom pitanju, u kojoj pričuvni vatrogasac tijekom dežurstva u stanju pripravnosti samostalno obavlja profesionalnu djelatnost.

Meritum

34. Svojim prvim i drugim pitanjem, čije razmatranje treba ograničiti na način naveden u točki 33. ove presude, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 2. točku 1. Direktive 2003/88 tumačiti na način da dežurstvo u stanju pripravnosti koje izvršava pričuvni vatrogasac, tijekom kojeg taj radnik uz odobrenje svojeg poslodavca obavlja profesionalnu djelatnost za vlastiti račun, ali mora, u slučaju hitnog poziva, doći u vatrogasnu postaju kojoj pripada u roku od najviše deset minuta, predstavljati „radno vrijeme” u smislu te odredbe.

35. Članak 2. točka 1. Direktive 2003/88 pod pojmom „radno vrijeme” podrazumijeva „[s]vako vremensko razdoblje u kojem radnik radi, stoji na raspolaganju poslodavcu i obavlja svoje poslove i zadatke”. Članak 2. točka 2. te direktive definira pojam „vrijeme odmora” negativno, to jest kao svako vremensko razdoblje koje nije radno vrijeme. Budući da se ta dva pojma međusobno isključuju, radnikovo se dežurstvo mora stoga u svrhu primjene Direktive 2003/88 kvalificirati ili kao „radno vrijeme” ili kao „vrijeme odmora” jer ona ne predviđa međukategoriju (vidjeti u tom smislu presudu od 9. rujna 2021., *Dopravní podnik hl. m. Prahy, C-107/19, EU:C:2021:722*, t. 28. i navedenu sudsku praksu).

36. Iako je u konačnici na sudu koji je uputio zahtjev da ispita treba li dežurstvo u stanju pripravnosti koje je predmet glavnog postupka kvalificirati kao „radno vrijeme” ili „vrijeme odmora”, na Sudu je ipak da mu pruži naznake u pogledu kriterija koje treba uzeti u obzir prilikom tog ispitivanja (vidjeti u tom smislu presudu od 9. ožujka 2021., *Stadt Offenbach am Main (Stanje pripravnosti vatrogasca), C-580/19, EU:C:2021:183*, t. 25. i navedenu sudsku praksu).

37. U tom pogledu, valja podsjetiti na to da je cilj Direktive 2003/88 utvrditi minimalne zahtjeve za poboljšanje životnih i radnih uvjeta radnika približavanjem nacionalnih propisa, osobito u vezi s trajanjem radnog vremena. Spomenuti zahtjevi čine pravila socijalnog prava Unije od posebne važnosti koja se moraju primijeniti na svakog radnika. Konkretno, utvrđujući pravo svakog radnika na ograničenje najduljeg trajanja rada i na razdoblja dnevnog i tjednog odmora, ta direktiva precizira temeljno pravo izričito uspostavljeno u članku 31. stavku 2. Povelje Europske unije o temeljnim pravima i mora se posljedično tumačiti s obzirom na taj članak 31. stavak 2. Stoga se odredbe predmetne direktive ne mogu tumačiti usko na štetu prava koja radnici imaju na temelju te direktive (presuda od 9. ožujka 2021., *Stadt Offenbach am Main (Stanje pripravnosti vatrogasca), C-580/19, EU:C:2021:183*, t. 26. do 28. i navedena sudska praksa).

38. Kad je riječ o kvalifikaciji dežurstava, Sud je presudio da pojam „radno vrijeme” u smislu Direktive 2003/88 obuhvaća cijelo vrijeme dežurstva, uključujući ono u stanju pripravnosti tijekom kojeg su ograničenja nametnuta radniku takve prirode da objektivno i u velikoj mjeri utječu na mogućnost da radnik tijekom tih razdoblja slobodno upravlja vremenom tijekom kojeg njegove profesionalne usluge nisu tražene i da posveti to vrijeme vlastitim interesima (presuda od 9. ožujka 2021., *Stadt Offenbach am Main (Pripravnost vatrogasca), C-580/19, EU:C:2021:183*, t. 38.).

39. Nasuprot tomu, kada ograničenja nametnuta radniku tijekom određenog vremena dežurstva ne dosežu takav intenzitet te mu omogućavaju da upravlja svojim vremenom i da se posveti vlastitim interesima bez većih ograničenja, samo ono vrijeme koje je vezano uz obavljanje posla koji je, ovisno o slučaju, zaista izvršen tijekom takvog razdoblja predstavlja „radno vrijeme” u svrhu primjene Direktive 2003/88 (presuda od 9. ožujka 2021., *Stadt Offenbach am Main (Pripravnost vatrogasca), C-580/19, EU:C:2021:183*, t. 39. i navedena sudska praksa).

40. Kako bi se ocijenilo bi li dežurstvo u stanju pripravnosti objektivno dovelo do većih ograničenja koja znatno utječu na mogućnost dotičnog radnika da upravlja vremenom tijekom kojeg njegove profesionalne usluge nisu tražene, valja osobito uzeti u obzir rok kojim raspolaže taj radnik kako bi pristupio obavljanju profesionalnih

aktivnosti kod poslodavca za kojeg izvršava to dežurstvo računajući od trenutka kada ga taj poslodavac pozove, u vezi s, ovisno o slučaju, prosječnom učestalosti intervencija koje će taj radnik biti zaista pozvan odraditi tijekom tog razdoblja (vidjeti u tom smislu presudu od 9. ožujka 2021., Stadt Offenbach am Main (Pripravnost vatrogasca), C-580/19, EU:C:2021:183, t. 45.).

41. U tom pogledu, Sud je pojasnio da, kada taj rok tijekom razdoblja dežurstva iznosi nekoliko minuta, to razdoblje u načelu treba u cijelosti smatrati „radnim vremenom”. Međutim, kako je Sud i naglasio, utjecaj takvog roka u kojem se treba odazvati na poziv mora se ocijeniti na temelju konkretne procjene, kojom se, prema potrebi, uzimaju u obzir druga ograničenja koja su nametnuta radniku, kao i pogodnosti koje su mu dane u tom razdoblju (presuda od 9. ožujka 2021., Stadt Offenbach am Main (Pripravnost vatrogasca), C-580/19, EU:C:2021:183, t. 47. i 48. i navedena sudska praksa).

42. Na sudu koji je uputio zahtjev je da ocijeni, s obzirom na sve okolnosti predmeta o kojem je riječ i na temelju navoda u točkama 38. do 41. ove presude, je li osoba MG tijekom svojih dežurstava u stanju pripravnosti podvrgnuta ograničenjima tolikog intenziteta da ona objektivno i u velikoj mjeri utječu na njezinu sposobnost da tijekom tih razdoblja slobodno upravlja vremenom tijekom kojeg njezine profesionalne usluge pričuvnog vatrogasca nisu tražene.

43. U tom pogledu, mogućnost pružena osobi MG da tijekom dežurstava obavlja drugu profesionalnu djelatnost čini važnu naznaku da pravila stanja pripravnosti ne podvrgavaju tog radnika većim ograničenjima koja znatno utječu na njegovo upravljanje vremenom, pod uvjetom da se pokaže da su njegova prava i obveze koji proizlaze iz njegova ugovora o radu, kolektivnih ugovora i propisa dotične države članice uređeni na način koji omogućuje učinkovito obavljanje takve djelatnosti tijekom znatnog dijela tih razdoblja.

44. Okolnosti da se osoba MG tijekom dežurstava u stanju pripravnosti ni u jednom trenutku ne mora nalaziti na određenom mjestu, da nije dužna sudjelovati u svim intervencijama koje provodi vatrogasna postaja kojoj pripada, s obzirom na to da se četvrtina tih intervencija u predmetnom slučaju može izvršiti u njezinoj odsutnosti, i da joj je dopušteno obavljati drugu profesionalnu djelatnost koja ne premašuje prosječno 48 sati u tjednu, mogu činiti objektivne elemente na temelju kojih se može utvrditi da ta osoba može obavljati tu drugu profesionalnu djelatnost tijekom tih razdoblja u skladu s vlastitim interesima i posvetiti joj znatan dio tih razdoblja, pod uvjetom da prosječna učestalost hitnih poziva i prosječno trajanje intervencija ne sprečavaju stvarno izvršavanje profesionalne djelatnosti koja se može obavljati uz djelatnost pričuvnog vatrogasca, što je na sudu koji je uputio zahtjev da ocijeni.

45. Važno je još pojasniti da se ne mogu uzeti u obzir organizacijske poteškoće koje mogu proizići iz izbora dotičnog radnika, kao što je izbor mjesta boravišta ili mjesta stanovanja ili mjesta obavljanja neke druge profesionalne djelatnosti koje je više ili manje udaljeno od mjesta na koje radnik mora biti u mogućnosti doći u određenom roku u okviru svojeg zaposlenja pričuvnog vatrogasca (vidjeti analogijom presudu od 9. ožujka 2021., Stadt Offenbach am Main (Pripravnost vatrogasca), C-580/19, EU:C:2021:183, t. 41. i 42. i navedenu sudska praksu).

46. Ako bi se, s obzirom na sve relevantne okolnosti u predmetu u glavnom postupku, pokazalo da navedena razdoblja dežurstva ne udovoljavaju uvjetima da bi ih se kvalificiralo kao „radno vrijeme” u smislu članka 2. točke 1. Direktive 2003/88, iz toga bi proizašlo, kao što to proizlazi iz točke 35. ove presude, da ta razdoblja treba smatrati, osim vremena povezanog sa stvarno obavljenim radom, „vremenom odmora” u smislu članka 2. točke 2. te direktive.

47. Međutim, valja istaknuti to da kvalifikacija razdoblja dežurstva kao „vremena odmora” u svrhu primjene Direktive 2003/88 ne utječe na dužnost poslodavaca da poštuju posebne obveze koje imaju na temelju članaka 5. i 6. Direktive 89/391, kako bi se zaštitila sigurnost i zdravlje njihovih radnika. Iz toga slijedi da poslodavci ne mogu uvesti dežurstva koja su toliko dugotrajna ili česta da predstavljaju rizik za sigurnost ili zdravlje radnika, neovisno o činjenici da su ta razdoblja kvalificirana kao „vrijeme odmora” u smislu članka 2. točke 2. Direktive 2003/88. Na državama članicama je da u svojem nacionalnom pravu utvrde načine provedbe te obveze (presuda od 9. ožujka 2021., Stadt Offenbach am Main (Pripravnost vatrogasca), C-580/19, EU:C:2021:183, t. 60. i navedena sudska praksa).

48. S obzirom na sva prethodna razmatranja, na prvo i drugo pitanje valja odgovoriti tako da članak 2. točku 1. Direktive 2003/88 treba tumačiti na način da dežurstvo u stanju pripravnosti u kojem se nalazi pričuvni vatrogasac – tijekom kojeg taj radnik uz odobrenje svojeg poslodavca obavlja profesionalnu djelatnost za vlastiti račun, ali mora u slučaju hitnog poziva doći u vatrogasnu postaju kojoj pripada u roku od najviše deset minuta – ne predstavlja „radno vrijeme” u smislu te odredbe, ako iz cjelokupne ocjene svih okolnosti u tom predmetu, osobito iz opsega i uvjetovanosti te mogućnosti obavljanja druge profesionalne djelatnosti kao i iz nepostojanja obveze sudjelovanja u svim intervencijama te vatrogasne postaje proizlazi da ograničenja nametnuta navedenom radniku tijekom tog razdoblja ne mogu objektivno i u znatnoj mjeri utjecati na mogućnost da on tijekom navedenog razdoblja slobodno upravlja vremenom tijekom kojeg njegove profesionalne usluge pričuvnog vatrogasca nisu tražene.

Predmet: C-214/20 (1)

ZAŠTITA SIGURNOSTI ZDRAVLJA RADNIKA - POJAM „RADNO VRIJEME“ > DEŽURSTVO U STANJU PRIPRAVNOSTI

Presuda Suda (peto vijeće) od 11. studenoga 2021. (zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio The Labour Court, Ireland – Irska) – MG/Dublin City Council

(„Zahtjev za prethodnu odluku - Zaštita sigurnosti i zdravlja radnika - Organizacija radnog vremena - Direktiva 2003/88/EZ - Članak 2. - Pojam, „radno vrijeme” - Pričuvni vatrogasac - Dežurstvo u stanju pripravnosti - Obavljanje, tijekom dežurstva, profesionalne djelatnosti na samostalnoj osnovi - Ograničenja koja proizlaze iz stanja pripravnosti”)

Članak 2. točku 1. Direktive 2003/88/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o 4. studenoga 2003. o određenim vidovima organizacije radnog vremena treba tumačiti na način da dežurstvo u stanju pripravnosti u kojem se nalazi pričuvni vatrogasac – tijekom kojeg taj radnik uz odobrenje svojeg poslodavca obavlja

profesionalnu djelatnost za vlastiti račun, ali mora u slučaju hitnog poziva doći u vatrogasnu postaju kojoj pripada u roku od najviše deset minuta – ne predstavlja „radno vrijeme” u smislu te odredbe, ako iz cjelokupne ocjene svih okolnosti u tom predmetu, osobito iz opsega i uvjetovanosti te mogućnosti obavljanja druge profesionalne djelatnosti kao i iz nepostojanja obveze sudjelovanja u svim intervencijama te vatrogasne postaje proizlazi da ograničenja nametnuta navedenom radniku tijekom tog razdoblja ne mogu objektivno i u znatnoj mjeri utjecati na mogućnost da on tijekom navedenog razdoblja slobodno upravlja vremenom tijekom kojeg njegove profesionalne usluge pričuvnog vatrogasca nisu tražene.

Sud koji je uputio zahtjev

The Labour Court, Ireland

Stranke glavnog postupka

Tužitelj: MG

Tuženik: Dublin City Council

Predmet: C-948/19 (1)

RAD PREKO PODUZEĆA ZA PRIVREMENO ZAPOŠLJAVANJE> POJMOVI „JAVNO PODUZEĆE” I „OBAVLJANJE GOSPODARSKE DJELATNOSTI”

Presuda Suda (drugo vijeće) od 11. studenoga 2021. (zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Lietuvos Aukščiausiasis Teismas – Litva)– UAB „Manpower Lit”/E.S., M.L., M.P., V.V., R.V.

(„Zahtjev za prethodnu odluku - Socijalna politika - Rad preko poduzeća za privremeno zapošljavanje - Direktiva 2008/104/EZ - Članak 1. - Područje primjene - Pojmovi „javno poduzeće” i „obavljanje gospodarske djelatnosti” - Agencije Europske unije - Europski institut za ravnopravnost spolova (EIGE) kao „poduzeće korisnik” u smislu članka 1. stavka 2. te direktive - Članak 5. stavak 1. - Načelo jednakog postupanja - Osnovni uvjeti rada i zapošljavanja - Pojam „isto radno mjesto” - Uredba (EZ) br. 1922/2006 - Članak 335. UFEU a - Načelo administrativne autonomije institucija Unije - Članak 336. UFEU a - Pravilnik o osoblju za dužnosnike Europske unije i Uvjeti zapošljavanja koji se primjenjuju na ostale službenike Europske unije”)

(2022/C 11/06)

Jezik postupka: litavski

Sud koji je uputio zahtjev

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas

Stranke glavnog postupka

Tužitelj: UAB „Manpower Lit”

Tuženici: E.S., M.L., M.P., V.V., R.V.

Izreka

1. Članak 1. Direktive 2008/104/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 19. studenoga 2008. o radu preko poduzeća za privremeno zapošljavanje treba tumačiti na način da je njezinim područjem primjene obuhvaćeno ustupanje Europskom institutu za ravnopravnost spolova (EIGE) od poduzeća za privremeno zapošljavanje osoba koje su s tim poduzećem sklopile ugovor o zapošljavanju, kako bi EIGE-u pružile usluge rada.
2. Članak 5. stavak 1. Direktive 2008/104 treba tumačiti na način da se radno mjesto radnika zaposlenog preko poduzeća za privremeno zapošljavanje koji je ustupljen Europskom institutu za ravnopravnost spolova (EIGE) može smatrati „istim radnim mjestom” u smislu te odredbe, čak i pod pretpostavkom da sva radna mjesta na koja EIGE izravno zapošljava radnike obuhvaćaju zadaće koje mogu izvršiti samo osobe na koje se primjenjuje Pravilnik o osoblju za dužnosnike Europske unije.

Predmet: C-375/20

**OBVEZNO OSIGURANJE OD GRAĐANSKOPRAVNE ODGOVORNOSTI U
POGLEDU UPOTREBE MOTORNIH VOZILA - DIREKTIVA 2009/103/EZ -
UGOVOR O OSIGURANJU SKLOPLJEN NA TEMELJU LAŽNIH IZJAVA -
MEĐUNARODNI PRIJEVOZ OSOBA I ROBE BEZ ODOBRENJA - NIŠTETNOST
UGOVORA O OSIGURANJU I PRAVO NA NAKNADU ŠTETE ŽRTAVA**

Rješenje Suda (sedmo vijeće) od 13. listopada 2021.

(Zahtjev za prethodnu odluku - Članak 99. Poslovnika Suda - Obvezno osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila - Direktiva 2009/103/EZ - Ugovor o osiguranju sklopljen na temelju lažnih izjava - Međunarodni prijevoz osoba i robe bez odobrenja - Ništetnost ugovora o osiguranju - Učinak prema trećim osobama koje su žrtve i tijelu odgovornom za naknadu štete)

Članak 3. prvi podstavak i članak 13. stavak 1. Direktive 2009/103/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. u odnosu na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i izvršenje obveze osiguranja od takve odgovornosti treba tumačiti na način da im se protivi nacionalni propis koji dovodi do učinka – prema trećim osobama koje su žrtve prometne nesreće motornih vozila – ništetnosti ugovora o osiguranju od građanskopravne odgovornosti do koje je došlo jer je ugovaratelj osiguranja obavljao gospodarsku djelatnost međunarodnog prijevoza bez odobrenja i jer je osiguravajućem društvu u trenutku sklapanja tog ugovora dao lažne izjave ili je propustio dati potrebne izjave, čak i ako su treće osobe koje su žrtve putnici kojima je nepostojanje tog odobrenja moralo biti poznato.

Jezik postupka: portugalski

Sud koji je uputio zahtjev

Tribunal da Relação de Coimbra

Stranke glavnog postupka

Tužitelj: Liberty Seguros, Compañia de Seguros y Reaseguros, SA – Sucursal em Portugal, ranije Liberty Seguros SA

Tuženik: DR

uz sudjelovanje: Fondo de Garantia Automóvel, osoba VS, FN i JT i Seguradoras Unidas SA

Predmet: C-262/21

NADLEŽNOST SUDA > POJAM „ NEZAKONITO ODVOĐENJE ILI ZADRŽAVANJE DJETETA“

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

2. kolovoza 2021.

„Zahtjev za prethodnu odluku – Područje slobode, sigurnosti i pravde – Nadležnost, priznavanje i izvršenje sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću – Uredba (EZ) br. 2201/2003 – Područje primjene – Članak 2. točka 11. – Pojam ‚nezakonito odvođenje ili zadržavanje djeteta‘ – Haška konvencija od 25. listopada 1980. – Zahtjev za predaju djeteta rane dobi nad kojim roditelji imaju zajedničku skrb – Državljanin treće zemlje – Transfer djeteta i njegove majke u državu članicu odgovornu za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu primjenom Uredbe (EU) br. 604/2013 (Dublin III)“

Članak 2. točku 11. Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1347/2000 treba tumačiti na način da situacija u kojoj je jedan od roditelja doveden do toga da bez pristanka drugog roditelja odvede svoje dijete iz države njegova uobičajenog boravišta u drugu državu članicu, izvršavajući time odluku o transferu koju je prva država članica donijela na temelju Uredbe (EU) br. 604/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva, i da zatim ostane u drugoj državi članici nakon što je ta odluka o transferu poništena, a da pritom tijela prve države članice nisu odlučila ponovno prihvatiti transferirane osobe ili im dozvoliti boravak, ne može u smislu te odredbe predstavljati nezakonito odvođenje ili nezakonito zadržavanje.

Povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Korkein oikeus (Vrhovni sud, Finska), odlukom od 23. travnja 2021., koju je Sud zaprimio 23. travnja 2021., u postupku

A

protiv

B

SUD (prvo vijeće)

u sastavu: J.-C. Bonichot (izvjestitelj), predsjednik vijeća, L. Bay Larsen, C. Toader, M. Safjan i N. Jääskinen, suci,

1. Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 2. točke 11. i članka 11. stavka 4. Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1347/2000 (SL 2003., L 338, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 133. i ispravak SL 2014., L 46, str. 22., u daljnjem tekstu: Uredba Bruxelles II.a), članka 13. prvog stavka točke (b) i članka 20. Konvencije o građanskopravnim vidovima međunarodne otmice djece, zaključene 25. listopada 1980. u Haagu (u daljnjem tekstu: Haška konvencija) kao i članka 24. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja).

2. Zahtjev je upućen u okviru spora između osoba A i B, državljana treće zemlje, odnosno oca i majke maloljetnog djeteta, povodom zahtjeva koji je podnio otac na temelju Haške konvencije kako bi se ostvarila predaja djeteta u Švedsku, nakon što je dijete sa svojom majkom transferirano u Finsku, provedbom odluke donesene na temelju Uredbe (EU) br. 604/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva (SL 2013., L 180, str. 31.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 15., str. 108. i ispravak SL 2017., L 49, str. 50., u daljnjem tekstu: Uredba Dublin III).

Glavni postupak i prethodna pitanja

13. Državljanin treće zemlje, A i B, koji su od 2016. godine boravili u Finskoj, u svibnju 2019. odselili su u Švedsku. U njihovoj je životnoj zajednici rođeno dijete 5. rujna 2019. Dijete je imalo uobičajeno boravište u Švedskoj i oba roditelja zajednički su ostvarivala pravo na skrb.

14. Majka je na temelju dozvole boravka izdane ocu kao zaposleniku istodobno imala dozvolu boravka na temelju obiteljske veze u Finskoj za razdoblje od 28. prosinca 2017. do 27. prosinca 2021. i dozvolu boravka na temelju obiteljske veze u Švedskoj za razdoblje od 11. ožujka 2019. do 16. rujna 2020.

15. Odlukom od 11. studenoga 2019. nadležna švedska tijela preuzela su brigu o djetetu i u Švedskoj ga smjestila, zajedno s majkom, u dom za žrtve obiteljskog nasilja, do njihova transfera u Finsku 24. studenoga 2020. Ta je odluka potvrđena presudom upravnog suda od 17. siječnja 2020., u kojoj se pozivalo na djela obiteljskog nasilja oca nad majkom, kojima je dijete svjedočilo, stvarnu opasnost za razvoj i zdravlje djeteta kao i opasnost od toga da ga otac bez pristanka majke odvede u zemlju podrijetla obaju roditelja.

16. Prema dodatnim informacijama koje je švedska vlada dostavila u odgovoru na zahtjev Suda, ocu je na početku smještaja [djeteta i majke u dom za žrtve obiteljskog nasilja] bilo dopušteno samo pristupiti fotografijama i videozapisima djeteta. Nakon toga su organizirani posjeti u nazočnosti socijalnog radnika, ali su oni zbog rane dobi djeteta i okolnosti da se oca nije smatralo sigurnom osobom za dijete bili ograničeni na vrlo kratke kontakte.

17. Otac je 21. studenoga 2019. zatražio za dijete dozvolu boravka u Švedskoj na temelju svoje obiteljske veze s djetetom. Majka je 4. prosinca 2019. također zatražila za dijete dozvolu boravka u Švedskoj.

18. Majka je za sebe i za dijete 7. kolovoza 2020. podnijela zahtjev za azil u Švedskoj pozivajući se na obiteljsko nasilje koje je protiv nje počinio djetetov otac i ozbiljnu opasnost da će u slučaju povratka u svoju zemlju podrijetla biti žrtva nasilja u ime časti od strane obitelji djetetova oca.

19. Republika Finska 27. kolovoza 2020. navela je da je odgovorna za razmatranje zahtjevâ za azil majke i djeteta, u skladu s člankom 12. stavkom 3. Uredbe Dublin III, uz obrazloženje da je istek dozvole boravka koji joj je izdala Republika Finska (27. prosinca 2021.) bio naknadan isteku dozvole boravka koju je izdala Kraljevina Švedska (16. rujna 2020.).

20. Odlukom od 27. listopada 2020. švedska tijela obustavila su postupak povodom zahtjeva za dozvolu boravka koji je otac podnio za dijete, odbacila su kao nedopušten zahtjev za azil koji je majka podnijela za sebe i za dijete te su naložila transfer djeteta i njegove majke u Finsku. Iz te odluke proizlazi da je prilikom njezina donošenja ocijenjen najbolji interes djeteta u skladu s člankom 6. stavkom 1. Uredbe Dublin III. U tom se pogledu smatralo da je otac predstavljao prijetnju za dijete i da, uzimajući u obzir činjenicu da ono nije kontaktiralo s njime, njegovo odvajanje od oca tijekom određenog vremena nije bilo protivno njegovu najboljem interesu. Usto, budući da otac ima dozvolu boravka u Finskoj, nije se smatralo da transfer djeteta u tu državu predstavlja prepreku za oca da ostvaruje pravo na kontakt s djetetom.

21. Majka je 24. studenoga 2020. dobrovoljno ispunila odluku o svojem i djetetovu transferu u Finsku, koju su donijela švedska tijela u skladu s člankom 29. stavkom 1. Uredbe Dublin III.

22. Otac je 7. prosinca 2020. podnio tužbu protiv odluke švedskih tijela o obustavi postupka povodom njegova zahtjeva za dozvolu boravka za dijete i o djetetovu transferu u Finsku.

23. Presudom od 21. prosinca 2020. Migrationsdomstolen i Stockholm (Migracijski sud u Stockholmu, Švedska) poništio je tu odluku i vratio predmet švedskom tijelu za useljavanje s obzirom na činjenicu da djetetov otac nije bio saslušan tijekom postupka.

24. Odlukom od 29. prosinca 2020. švedsko tijelo za useljavanje obustavilo je predmete nakon djetetova odlaska u Finsku. Otac je 19. siječnja 2021. protiv te odluke podnio tužbu Migrationsdomstolenu i Stockholmu (Migracijski sud u Stockholmu, Švedska), koja je odbijena presudom od 6. travnja 2021.

25. Otac je 5. siječnja 2021. švedskim tijelima podnio novi zahtjev za dozvolu boravka za dijete zbog obiteljskih razloga. U Švedskoj je u tijeku razmatranje tog zahtjeva za dozvolu boravka.

26. Majka je 11. siječnja 2021. podnijela zahtjev za azil za sebe i za dijete u Finskoj. Finska tijela su 26. ožujka 2021. povukla dozvolu boravka koju je majka imala u Finskoj, a koja je u načelu trebala isteći 27. prosinca 2021. U Finskoj je u tijeku razmatranje zahtjevâ za azil.

27. Što se tiče prava na skrb, u studenome 2020., odnosno nedugo prije transfera majke i djeteta u Finsku, Västmanlands tingsrätt (Prvostupanjski sud u

Västmanlandu, Švedska) zadržao je zajedničko skrbništvo roditelja nad djetetom. Djetetova majka osporavala je nadležnost tog švedskog suda za odlučivanje o sporu nakon što je dijete transferirano u Finsku. Navedeni sud 29. travnja 2021. proglasio je razvod braka roditelja, dodijelio majci isključivu skrb nad djetetom i odbio zahtjev koji se odnosio na pravo oca na kontakt s djetetom. Presudom Svea hovrätta (Žalbeni sud regije Svea, Švedska) od 23. i 24. lipnja 2021. odbijen je zahtjev oca za dopuštanje žalbe protiv odluke prvostupanjskog suda.

28. Otac je 21. prosinca 2020. Helsingin hovioikeusu (Žalbeni sud u Helsinkiju, Finska) podnio žalbu radi donošenja naloga za hitnu predaju djeteta u Švedsku. Švedska tijela su u podnesku tom sudu od 26. siječnja 2021. podsjetila na to da dijete i majka nemaju važeću dozvolu boravka u Švedskoj i da stoga nemaju pravo na ulazak u Švedsku ni na boravak u njoj.

29. Odlukom od 25. veljače 2021. Helsingin hovioikeus (Žalbeni sud u Helsinkiju) odbio je žalbu ističući, među ostalim, da ne valja smatrati da je majka nezakonito odvela dijete iz njegove zemlje boravišta. Otac je pred sudom koji je uputio zahtjev podnio reviziju radi ukidanja te odluke.

30. U tim je okolnostima Korkein oikeus (Vrhovni sud, Finska) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Treba li članak 2. točku 11. Uredbe [Bruxelles II.a], koji se odnosi na nezakonito odvođenje djeteta, tumačiti na način da toj kvalifikaciji odgovara situacija u kojoj jedan od roditelja bez pristanka drugog roditelja odvede dijete iz njegove države boravišta u drugu državu članicu koja je odgovorna država članica na temelju odluke o transferu koju je donijelo tijelo u skladu s Uredbom [Dublin III]?

2. Ako je odgovor na prvo pitanje niječan, treba li članak 2. točku 11. Uredbe Bruxelles II.a, koji se odnosi na nezakonito zadržavanje, tumačiti na način da toj kvalifikaciji odgovara situacija u kojoj je sud države boravišta djeteta poništio odluku koju je donijelo tijelo o prijenosu razmatranja spisa, ali u kojoj dijete čija je predaja naložena više nema važeću dozvolu boravka u svojoj državi boravišta ni pravo na ulazak u dotičnu državu ili boravak u njoj?

3. Ako s obzirom na odgovor na prvo ili drugo pitanje Uredbu Bruxelles II.a treba tumačiti na način da je riječ o nezakonitom odvođenju ili zadržavanju djeteta i da dijete stoga treba predati u njegovu državu boravišta, treba li članak 13. prvi stavak točku (b) [Haške konvencije] tumačiti na način da je on prepreka za predaju djeteta jer

i. postoji ozbiljna opasnost, u smislu te odredbe, da bi predaja dojenčeta o kojem je osobno brinula majka, u slučaju da je dijete predano samo, izložila dijete fizičkoj opasnosti ili psihičkoj traumi ili na drugi način dovela dijete u nepodnošljiv položaj;

ii. bi dijete u svojoj državi boravišta bilo preuzeto na skrb ili smješteno u dom socijalne skrbi, samo ili s majkom, što bi značilo da postoji ozbiljna opasnost, u smislu te odredbe, da bi predaja djeteta izložila dijete fizičkoj opasnosti ili psihičkoj traumi ili na drugi način dovela dijete u nepodnošljiv položaj; ili

iii. bi se dijete bez važeće dozvole boravka dovelo u nepodnošljiv položaj u smislu te odredbe?

4. Ako je s obzirom na odgovor na treće pitanje razloge za odbijanje iz članka 13. prvog stavka točke (b) [Haške konvencije] moguće tumačiti na način

da postoji ozbiljna opasnost da bi predaja djeteta izložila dijete fizičkoj opasnosti ili psihičkoj traumi ili na drugi način dovela dijete u nepodnošljiv položaj, treba li članak 11. stavak 4. Uredbe Bruxelles II.a, zajedno s pojmom zaštite interesa djeteta iz članka 24. [Povelje] i iz te iste uredbe, tumačiti na način da u situaciji u kojoj ni dijete ni majka nemaju važeću dozvolu boravka u državi boravišta djeteta te stoga nemaju pravo na ulazak u tu zemlju ni pravo na boravak u njoj država boravišta djeteta treba poduzeti potrebne mjere kako bi zajamčila zakonit boravak djeteta i njegove majke u dotičnoj državi članici? Ako država boravišta djeteta ima takvu obvezu, treba li načelo uzajamnog povjerenja među državama članicama tumačiti na način da država koja predaje dijete može u skladu s tim načelom pretpostaviti da će država boravišta djeteta ispuniti te obveze ili interes djeteta zahtijeva da se od tijela države boravišta zatraže pojašnjenja o konkretnim mjerama koje su poduzete ili koje će se poduzeti radi njegove zaštite kako bi država članica koja predaje dijete mogla ocijeniti, među ostalim, primjerenost tih mjera s obzirom na interes djeteta?

5. Ako država boravišta djeteta nema obvezu poduzimanja potrebnih mjera navedenu u četvrtom prethodnom pitanju, treba li s obzirom na članak 24. [Povelje] članak 20. [Haške konvencije], u situacijama navedenima u trećem prethodnom pitanju u točkama i. do iii., tumačiti na način da predstavlja prepreku za predaju djeteta jer bi se predaja mogla smatrati protivnom, u smislu te odredbe, temeljnim načelima za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda?"

Postupak pred Sudom

31. Sud koji je uputio zahtjev je 21. svibnja 2021. u odgovoru na zahtjev Suda za pružanje informacija pojasnio, među ostalim, da je zahtjev oca za donošenje rješenja radi predaje djeteta na temelju Uredbe Dublin III odbačen kao nedopusćen.

32. U tim je okolnostima sud koji je uputio zahtjev pojasnio izričaj drugog prethodnog pitanja na sljedeći način:

„Ako je odgovor na prvo pitanje niječan, treba li članak 2. točku 11. Uredbe Bruxelles II.a, koji se odnosi na nezakonito zadržavanje, tumačiti na način da toj kvalifikaciji odgovara situacija u kojoj je sud države boravišta djeteta poništio odluku koju je donijelo tijelo o prijenosu razmatranja spisa, koje je obustavljeno nakon što su dijete i majka napustili državu boravišta, ali u kojoj dijete čija se predaja zahtijeva više nema važeću dozvolu boravka u svojoj državi boravišta, ni pravo na ulazak u dotičnu državu ili boravak u njoj?"

33. Podneskom od 31. svibnja 2021. švedska vlada odgovorila je na pisana pitanja koja je postavio Sud i podnijela dokumente koje je on zatražio.

Hitni prethodni postupak

34. Sud koji je uputio zahtjev zatražio je da se o ovom zahtjevu za prethodnu odluku odluči u hitnom postupku predviđenom u članku 107. Poslovnika Suda.

35. U prilog svojem zahtjevu istaknuo je da će odgovori koje će Sud dati na prethodna pitanja biti odlučujući za rješavanje spora jer će sud koji je uputio zahtjev, ovisno o tim odgovorima, naložiti ili odbiti predaju djeteta u Švedsku. Sud koji je uputio zahtjev pozvao se, među ostalim, na uvodnu izjavu 17. Uredbe Bruxelles II.a kojom se određuje da bi se u slučaju nezakonitog odvođenja ili zadržavanja djeteta njegova predaja morala postići bez odgađanja te je pojasnio da mu se, s obzirom na djetetovu dob, trajanje njegova boravka u Finskoj i činjenicu da produljenje postupka može štetiti razvoju odnosa između oca i njegova djeteta, čini apsolutno nužnim primijeniti hitni postupak.
36. U tom pogledu valja navesti, kao prvo, da se ovaj zahtjev za prethodnu odluku odnosi na tumačenje Uredbe Bruxelles II.a, koja je donesena, među ostalim, na temelju članka 61. točke (c) UEZ-a, koji je postao članak 67. UFEU-a i koji se nalazi u glavi V. trećeg dijela UFEU-a, a koja se odnosi na područje slobode, sigurnosti i pravde. Na njega se, slijedom toga, može primijeniti hitni prethodni postupak.
37. Kao drugo, valja navesti da je tužbu o kojoj je riječ u glavnom postupku podnio otac, koji je više mjeseci odvojen od svojeg djeteta mlađeg od dvije godine, s ciljem njegove hitne predaje u Švedsku na temelju Haške konvencije.
38. U tim je okolnostima prvo vijeće Suda 6. svibnja 2021. na prijedlog suca izvjestitelja i nakon saslušanja nezavisnog odvjetnika odlučilo prihvatiti zahtjev suda koji je postavio prethodna pitanja da se o njima odluči u hitnom prethodnom postupku.

O prethodnim pitanjima

Prvo i drugo pitanje

39. Svojim prvim i drugim prethodnim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 2. točku 11. Uredbe Bruxelles II.a tumačiti na način da situacija u kojoj je jedan od roditelja doveden do toga da bez pristanka drugog roditelja odvede svoje dijete iz države njegova uobičajenog boravišta u drugu državu članicu, izvršavajući time odluku o transferu koju je prva država članica donijela na temelju Uredbe Dublin III, i da zatim ostane u drugoj državi članici nakon što je ta odluka o transferu poništena, a da pritom tijela prve države članice nisu odlučila ponovno prihvatiti transferirane osobe ili im dozvoliti boravak, može u smislu te odredbe predstavljati nezakonito odvođenje ili nezakonito zadržavanje.
40. Kao prvo, kad je riječ o materijalnom području primjene Uredbe Bruxelles II.a, valja navesti da iz članka 1. stavka 1. točke (b) te uredbe proizlazi da se ona primjenjuje, bez obzira na prirodu suda, u građanskim stvarima koje se odnose na, među ostalim, dodjelu, izvršavanje, prijenos, ograničenje ili oduzimanje roditeljske odgovornosti. U tom okviru pojam „građanskih stvari” ne treba tumačiti usko, nego kao autonomni pojam prava Unije kojim su osobito obuhvaćeni svi zahtjevi, mjere ili odluke u području „roditeljske odgovornosti”, u smislu te uredbe, u skladu s ciljem navedenim u njezinoj uvodnoj izjavi 5. (presuda od 21. listopada 2015., Gogova, C-215/15, EU:C:2015:710, t. 26. i navedena sudska praksa).
41. U tom je pogledu pojam „roditeljska odgovornost” predmet široke definicije u

članku 2. točki 7. Uredbe Bruxelles II.a, u smislu da obuhvaća sva prava i obveze koji se odnose na dijete ili njegovu imovinu, koji su sudskom odlukom dodijeljeni fizičkoj ili pravnoj osobi, primjenom prava ili sporazumom s pravnim učinkom. Osim toga, iako članak 1. stavak 2. te uredbe sadržava popis područja obuhvaćenih navedenim propisom pod „roditeljskom odgovornošću”, taj popis nije iscrpan, već samo indikativan, što je vidljivo iz upotrebe izraza „uključuje i” (presuda od 21. listopada 2015., Gogova, C-215/15, EU:C:2015:710, t. 27. i navedena sudska praksa).

42. Kako bi se utvrdilo ulazi li zahtjev u područje primjene Uredbe Bruxelles II.a, potrebno je usredotočiti se na njegov predmet (presuda od 21. listopada 2015., Gogova, C-215/15, EU:C:2015:710, t. 28. i navedena sudska praksa).
43. Iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da je otac djeteta podnio zahtjev sudu koji je uputio zahtjev kako bi se na temelju Haške konvencije dijete hitno predalo u Švedsku. Stoga je Uredba Bruxelles II.a primjenjiva jer se predmet zahtjeva, poput onog o kojem je riječ u glavnom postupku, odnosi na roditeljsku odgovornost.
44. Kao drugo, kad je riječ o kvalifikaciji nezakonitog odvođenja ili zadržavanja djeteta, iz samog teksta članka 2. točke 11. Uredbe Bruxelles II.a proizlazi da takvim odvođenjem ili zadržavanjem djeteta valja smatrati ono koje je izvršeno povredom prava na skrb stečenog sudskom odlukom, primjenom prava ili sporazumom s pravnim učinkom u skladu s pravom države članice u kojoj je dijete imalo svoje uobičajeno boravište neposredno prije njegova odvođenja ili zadržavanja, pod uvjetom da su, u trenutku odvođenja ili zadržavanja, prava na skrb bila stvarno izvršavana, bilo zajednički ili samostalno, ili bi bila izvršavana, da nije došlo do nezakonitog odvođenja ili zadržavanja.
45. Kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 34. svojeg mišljenja, iz te odredbe proizlazi da je za kvalifikaciju nezakonitog odvođenja ili zadržavanja djeteta potrebno ispunjenje dviju pretpostavki, odnosno, s jedne strane, odvođenje kojim se povređuje pravo na skrb dodijeljeno na temelju prava države članice u kojoj je dijete imalo svoje uobičajeno boravište, što zahtijeva utvrđivanje uobičajenog boravišta djeteta prije njegova odvođenja (vidjeti u tom smislu presudu od 8. lipnja 2017., OL, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, t. 53.) i, s druge strane, okolnost da se prava na skrb stvarno izvršavaju ili da bi ona bila izvršavana da nije došlo do nezakonitog odvođenja ili zadržavanja.
46. To je usto potvrđeno zadanim ciljem Uredbe Bruxelles II.a. Iako se tom uredbom nastoji, kao što to proizlazi iz njezine preambule, utvrđivanjem pravila o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u stvarima koje se odnose na roditeljsku odgovornost, uspostaviti pravosudno područje zasnovano na načelu uzajamnog priznavanja sudskih odluka, dok je predmet Haške konvencije, prema njezinu članku 1. točki (a), osigurati hitnu predaju djece protupravno odvedene ili zadržane u nekoj državi ugovornici, između ta dva instrumenta postoji uska veza, kojima je u biti zajednički cilj odvratanje od otmica djece između država te u slučaju otmice osiguranje hitne predaje djeteta u državu njegova uobičajenog boravišta (presuda od 19. rujna 2018., C. E. i N. E., C-325/18 PPU i C-375/18 PPU, EU:C:2018:739, t. 47. i navedena sudska praksa).
47. Postupak predaje uređen Haškom konvencijom i Uredbom Bruxelles II.a ima za cilj onemogućavanje da jedan od roditelja osnaži svoj položaj u odnosu na

pitanje skrbi nad djetetom tako da nezakonitim postupanjem izbjegne nadležnost sudova koji su sukladno pravilima predviđenima tom uredbom načelno određeni za donošenje odluke o roditeljskoj odgovornosti koja se na njega odnosi (vidjeti u tom smislu presude od 23. prosinca 2009., Detiček, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, t. 49., od 9. listopada 2014., C, C-376/14 PPU, EU:C:2014:2268, t. 67., i od 8. lipnja 2017., OL, C-111/17, EU:C:2017:436, t. 63. i navedenu sudsku praksu).

48. Međutim, činjenica da se roditelj koji ima pravo na skrb o svojem djetetu preseli s njime u državu članicu različitu od one u kojoj je dijete imalo svoje uobičajeno boravište, kako bi se uskladio s odlukom o transferu koja se odnosi kako na tog roditelja tako i na njegovo dijete, a koju su donijela nadležna nacionalna tijela primjenom Uredbe Dublin III, ne može se smatrati nezakonitim postupanjem u smislu sudske prakse navedene u prethodnoj točki ove presude koje bi se moglo utvrditi kao nezakonito odvođenje u smislu članka 2. točke 11. Uredbe Bruxelles II.a, pri čemu nije potrebno prethodno provjeriti jesu li ispunjene pretpostavke navedene u točki 45. ove presude, a osobito pretpostavka koja se odnosi na odvođenje povredom stvarno izvršavanog prava na skrb.
49. Naime, mora se smatrati da je poštovanje odluke o transferu koja se nalaže predmetnom roditelju i djetetu obična pravna posljedica te odluke, koja se ne može staviti na teret tom roditelju, s obzirom na to da je na dan transfera ona bila ovršna te njezino izvršenje nije bilo ni odgođeno niti je ona bila poništena.
50. Isto tako, ne može se smatrati da zadržavanje na državnom području države članice odgovorne za obradu zahtjeva za međunarodnu zaštitu predstavlja nezakonito postupanje, čak ni nakon poništenja odluke o transferu, kada roditelj i dijete o kojem je riječ nisu bili predmet odluke o ponovnom prihvatu koju su na temelju članka 29. stavka 3. Uredbe Dublin III nakon datuma provedenog transfera donijela tijela države članice koja je provela transfer te kada im nije dozvoljen boravak u toj potonjoj državi članici.
51. Naime, u takvoj situaciji zadržavanje djeteta samo je posljedica njegova upravnog položaja, kako je određen ovršnim odlukama države članice u kojoj je dijete imalo svoje uobičajeno boravište.
52. Naposljetku, valja dodati da bi tumačenje, prema kojem bi se podnositelj zahtjeva za međunarodnu zaštitu, kao što je to majka u glavnom postupku, trebao suzdržati od izvršavanja odluke o transferu jer bi se njegovo ponašanje moglo smatrati nezakonitim na temelju Uredbe Bruxelles II.a, povrijedilo načelo pravne sigurnosti i ostvarivanje ciljeva Uredbe Dublin III.
53. Slijedom navedenog, na prvo i drugo prethodno pitanje valja odgovoriti da članak 2. točku 11. Uredbe Bruxelles II.a treba tumačiti na način da situacija u kojoj je jedan od roditelja doveden do toga da bez pristanka drugog roditelja odvede svoje dijete iz države njegova uobičajenog boravišta u drugu državu članicu, izvršavajući time odluku o transferu koju je prva država članica donijela na temelju Uredbe Dublin III, i da zatim ostane u drugoj državi članici nakon što je ta odluka o transferu poništena, a da pritom tijela prve države članice nisu odlučila ponovno prihvatiti transferirane osobe ili im dozvoliti boravak, ne može u smislu te odredbe predstavljati nezakonito odvođenje ili nezakonito zadržavanje.

Treće, četvrto i peto pitanje

54. Uzimajući u obzir odgovor na prva dva pitanja, nije potrebno odgovoriti na treće, četvrto i peto pitanje.

Predmet C-609/19

ZAŠTITA POTROŠAČA > NEPOŠTENE ODREDBE U POTROŠAČKIM UGOVORIMA > TEST RAZMJERNOSTI

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

10. lipnja 2021.(*)

„Zahtjev za prethodnu odluku – Zaštita potrošača – Direktiva 93/13/EEZ – Nepoštene odredbe u potrošačkim ugovorima – Ugovor o hipotekarnom kreditu izražen u stranoj valuti (švicarski franak) – Članak 4. stavak 2. – Glavni predmet ugovora – Ugovorne odredbe kojima se zajmoprimca izlaže valutnom riziku – Zahtjevi razumljivosti i transparentnosti – Članak 3. stavak 1. – Znatnija neravnoteža – Članak 5. – Jasno i razumljivo sastavljanje ugovorne odredbe”

1. Članak 4. stavak 2. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima treba tumačiti na način da su odredbe ugovora o zajmu kojima se određuje da se otplate fiksnih mjesečnih obroka najprije računavaju u kamate te kojima se za podmirenje preostalog iznosa dugovanja predviđa produljenje trajanja tog ugovora i povećanje iznosa mjesečnih obroka dio te odredbe u slučajevima u kojima te odredbe određuju bitan element koji obilježava navedeni ugovor.

2. Članak 4. stavak 2. Direktive 93/13 treba tumačiti na način da je u okviru ugovora o zajmu izraženom u stranoj valuti zahtjev transparentnosti odredaba tog ugovora kojima se određuje da se plaćanja fiksnih mjesečnih obroka najprije računavaju u kamate te kojima se za podmirenje preostalog iznosa dugovanja predviđa produljenje trajanja tog ugovora i povećanje iznosa mjesečnih obroka ispunjen ako je prodavatelj robe ili pružatelj usluge potrošaču dao dostatne i točne informacije koje prosječnom potrošaču, koji je uobičajeno obaviješten i postupa s dužnom pažnjom i razboritošću, omogućuju da razumije konkretno funkcioniranje predmetnog financijskog mehanizma i tako ocijeni rizik potencijalno znatnih negativnih ekonomskih posljedica takvih odredaba na njegove financijske obveze tijekom cijelog trajanja tog ugovora.

3. Članak 3. stavak 1. Direktive 93/13 treba tumačiti na način da odredbe ugovora o zajmu kojima se određuje da se plaćanja u fiksnim mjesečnim obrocima najprije računavaju u kamate, a za podmirenje preostalog iznosa dugovanja, koji se može znatno povećati zbog promjena pariteta između valute obračuna i valute plaćanja, predviđa produljenje trajanja tog ugovora i povećanje iznosa mjesečnih obroka, mogu stvoriti znatniju neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih stranaka proizašlima iz navedenog ugovora na štetu potrošača, s obzirom na to da taj prodavatelj robe ili pružatelj usluge ne može razumno očekivati, postupajući transparentno s potrošačem, da

potonji nakon pojedinačnih pregovora prihvati neproporcionalan valutni rizik koji proizlazi iz takvih odredaba.

Povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio tribunal d'instance de Lagny-sur-Marne (Francuska), odlukom od 2. kolovoza 2019., koju je Sud zaprimio 13. kolovoza 2019., u postupku

BNP Paribas Personal Finance SA

protiv

VE

SUD (prvo vijeće)

u sastavu: J.-C. Bonichot, predsjednik vijeća, R. Silva de Lapuerta, potpredsjednica Suda, u svojstvu sutkinje prvog vijeća, C. Toader, M. Safjan i N. Jääskinen (izvjestitelj), suci,

1. Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članaka 3. i 4. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima (SL 1993., L 95, str. 29.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 12., str. 24.).

2. Zahtjev je upućen u okviru spora između BNP Paribas Personal Finance SA i osobe VE o navodnoj nepoštenosti ugovornih odredaba u hipotekarnom kreditu izraženom u stranoj valuti koji je sklopljen između tih dviju stranaka iz glavnog postupka, kojima se određuje, među ostalim, da se fiksni mjesečni obroci najprije uračunavaju u kamate te kojima se za podmirenje preostalog iznosa dugovanja predviđa produljenje trajanja tog ugovora i povećanje iznosa mjesečnih obroka.

Glavni postupak i prethodna pitanja

8. Osoba VE i njezin bračni drug javnobilježničkim aktom od 10. ožujka 2009. stekli su nekretninu te su u tu svrhu s BNP Paribas Personal Finance sklopili ugovor o hipotekarnom kreditu izražen u stranoj valuti pod nazivom „Helvet Immo”.

9. Tim ugovorom predviđalo se sklapanje zajma po stopi od 4,95 %, koji je u načelu trebalo otplatiti u 276 fiksnih mjesečnih obroka izraženih u švicarskih francima i otplativih u eurima. Na dan sklapanja navedenog ugovora taj zajam iznosio je 143 421,53 euro, odnosno 216 566,51 švicarskih franaka.

10. Iz odluke kojom se upućuje zahtjev proizlazi da se tim ugovorom predviđala otplata fiksnih mjesečnih obroka u eurima i njihova konverzija u švicarske franke u svrhe plaćanja zateznih kamata i amortizacije glavnice. Troškovi povezani s kreditom, poput osiguranja, zaračunani su u eurima.

11. Konkretno, ugovor o kojem je riječ u glavnom postupku sadržavao je ugovorne odredbe prema kojima:

– trajanje kredita produljit će se za pet godina i mjesečni obroci najprije uračunavati

u kamate ako se zbog promjene pariteta poveća trošak kredita za korisnika kredita;

– ako održavanje iznosa otplata u eurima ne bude omogućavalo podmirenje ukupnog preostalog iznosa dugovanja na početno preostalo trajanje uvećano za pet godina, povećat će se iznos mjesečnih obroka.

12. Zbog neplaćenih mjesečnih obroka proglašeno je prijevremeno dospijeće i sudac izvršenja tribunala de grande instance de Libourne (Okružni sud u Libourneu, Francuska) naložio je 16. siječnja 2015. prisilnu prodaju dotične nekretnine.

13. BNP Paribas Personal Finance tužbom od 12. siječnja 2017. podnio je zahtjev za odobrenje zapljene plaće osobe VE sudu koji je uputio zahtjev. Ta bankarska institucija zatražila je, među ostalim, odobrenje za provedbu ovrhe na plaći osobe VE u iznosu od 234 182,61 eura, odnosno 185 695,26 eura na ime glavnice i 48 487,35 eura na ime kamata, troškova i povezanih troškova.

14. Pred tim sudom BNP Paribas Personal Finance ističe da su zahtjevi, kojima osoba VE tvrdi da su određene ugovorne odredbe ugovora o zajmu o kojem je riječ u glavnom postupku nepoštene, nedopušteni jer su zabranjeni te su u svakom slučaju neosnovani. Ta bankarska institucija osobito tvrdi da je osoba VE bila obaviještena o promjenama deviznog tečaja i njihovim posljedicama na amortizaciju zajma o kojemu je riječ u glavnom postupku.

15. Osoba VE smatra da ju je društvo BNP Paribas Personal Finance prevarilo u pogledu prirode ugovora o zajmu o kojemu je riječ u glavnom postupku jer ju je taj ugovor izložio neograničenom valutnom riziku. Konkretnije, osoba VE zahtijevala je utvrđenje ništavosti tog ugovora i odbijanje tužbe te bankarske institucije za zapljenu njezine plaće. Podredno, tvrdi da iznos potraživanja treba smanjiti zbog nepoštenosti prešutne klauzule o indeksaciji, odredaba o valuti obračuna i plaćanja, odredbe o amortizaciji i odredbe o opciji otkupa sadržanoj u navedenom ugovoru te nepostojanja navoda „valutnog rizika” u tom ugovoru.

16. Sud koji je uputio zahtjev ističe da ugovor o zajmu o kojemu je riječ u glavnom postupku sadržava nekoliko odredaba koje su dio mehanizma konverzije stranih valuta i koje dovode do toga da je valutni rizik uključen u mjesečne obroke koje plaća potrošač. Te odredbe odnose se na pravila uračunavanja plaćanja za podmirenje kamata, na vođenje računa u švicarskim francima (valuta obračuna) i u eurima (valuta plaćanja) te na produljenje trajanja zajma za pet godina.

17. U vezi s tim sud koji je uputio zahtjev dvoji o margini prosudbe kojom raspolaže u pogledu ispitivanja odredaba ugovora o zajmu o kojemu je riječ u glavnom postupku. Osobito dvoji o tomu treba li ih smatrati nerazdvojjom cjelinom koja čini glavni predmet tog ugovora i koje se zbog toga ne mogu kvalificirati nepoštenim jer su jasne i razumljive ili, obrnuto, treba smatrati da se te odredbe mogu pojedinačno smatrati nepoštenima uz iznimku, kao što to proizlazi iz sudske prakse Suda, odredbe kojom se predviđa otplata zajma u stranoj valuti.

18. U pogledu elemenata ocjene jasnoće i razumljivosti odredbe ugovora, sud koji je uputio zahtjev ističe da je osoba VE dobila brojne informacije prije sklapanja

zajma o kojem je riječ u glavnom postupku u kojima se osobito naglašavala stabilnost pariteta između eura i švicarskog franka. Valutni rizik, koji proizlazi iz zajedničke primjene nekoliko odredaba ugovora o zajmu o kojemu je riječ u glavnom postupku, uopće nije naveden u tom ugovoru.

19. Sud koji je uputio zahtjev osim toga pojašnjava da sud mora u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i sudskom praksom ponudu za zajam razmatrati objektivno, uzimajući u obzir primjerice kao referencu brojčano izražene simulacije koje pokazuju posljedicu kretanja pariteta između eura i stranih valuta na trošak dotičnog zajma. Pritom taj sud dvoji o doseg pojma „transparentnost”, kako ga tumači Sud, i o informacijama koje moraju biti dostavljene zajmoprimcu, koji ne poznaje ekonomske prognoze koje mogu imati posljedice na kretanje navedenih pariteta i na rizike koji su s time povezani. U tom pogledu postavlja i pitanje ocjene dobre vjere prodavatelja robe ili pružatelja usluge s obzirom na njegovu stručnost u pogledu analize određenih predvidivih kretanja.

20. U tim je okolnostima tribunal d’instance de Lagny-sur-Marne (Općinski sud u Lagny-sur-Marneu, Francuska) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Treba li [članak 4. stavak 2. Direktive 93/13] tumačiti na način da glavni predmet ugovora o zajmu izraženog u stranoj valuti i otplativog u nacionalnoj valuti čine odredbe, koje se ne mogu razmatrati zasebno a propisuju otplatu u fiksnim mjesečnim obrocima koji se najprije uračunavaju u kamate te kojima se predviđa produljenje trajanja ugovora i povećanje iznosa za podmirenje preostalog iznosa dugovanja, pri čemu se taj preostali iznos [može] znatno povećati nakon promjena deviznog tečaja?

2. Treba li [članak 3. stavak 1. Direktive 93/13] tumačiti na način da odredbe kojima se određuju plaćanja u fiksnim mjesečnim obrocima, koji se najprije uračunavaju u kamate te kojima se predviđa produljenje trajanja [ugovora] i povećanje iznosa za podmirenje preostalog iznosa dugovanja, stvaraju znatniju neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih stranaka s obzirom na činjenicu da se taj preostali iznos dugovanja može znatno povećati nakon promjena deviznog tečaja, osobito jer se njima potrošača izlaže neproporcionalnom valutnom riziku?

3. Treba li članak 4. Direktive 93/13 tumačiti na način da se njime zahtijeva da se jasnoća i razumljivost odredbi ugovora o zajmu izraženom u stranoj valuti i otplativom u nacionalnoj valuti ocjenjuju upućivanjem na predvidivi gospodarski kontekst u trenutku sklapanja ugovora, u ovom slučaju na utjecaj gospodarskih poteškoća u razdoblju od 2007. do 2009. godine na promjene deviznog tečaja, uzimajući u obzir stručnost i znanje profesionalnog zajmodavca te njegovu dobru vjeru?

4. Treba li članak 4. Direktive 93/13 tumačiti na način da se njime zahtijeva da se jasnoća i razumljivost odredbi ugovora o zajmu izraženog u stranoj valuti i otplativog u nacionalnoj valuti ocjenjuju tako da se provjeri je li zajmodavac, koji ima profesionalnu stručnost i znanje, potrošaču dostavio samo objektivne i apstraktne informacije, osobito brojčane, kojima se ne uzima u obzir gospodarski kontekst koji može utjecati na promjene deviznog tečaja?”

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

21. Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 4. stavak 2. Direktive 93/13 tumačiti na način da pojam „glavni predmet ugovora” u smislu te odredbe obuhvaća odredbe ugovora o zajmu kojima se određuje da se otplate u fiksnim mjesečnim obrocima najprije uračunavaju u kamate te kojima se za podmirenje preostalog iznosa dugovanja predviđa produljenje trajanja tog ugovora i povećanje iznosa mjesečnih obroka.

22. BNP Paribas Personal Finance tvrdi da se, na temelju članka 1. stavka 2. Direktive 93/13, na odredbu kojom se određuje da se plaćanja fiksnih mjesečnih obroka najprije uračunavaju u kamate ne mogu primjenjivati odredbe te direktive. Ta odredba zapravo je odraz odredaba članka 1343-1 francuskog Građanskog zakonika i primjenjuje se na stranke automatski, odnosno u slučaju nepostojanja drukčijeg sporazuma između njih.

23. Kada je pred sudom države članice pokrenut spor koji se odnosi na navodno nepoštenu ugovornu odredbu koja je odraz dispozitivne odredbe nacionalnog prava, on najprije mora ispitati utjecaj isključenja iz područja primjene Direktive 93/13 predviđenog člankom 1. stavkom 2. te direktive, a ne utjecaj iznimke od ocjene nepoštenosti ugovornih odredbi predviđene člankom 4. stavkom 2. navedene direktive (rješenje od 14. travnja 2021., Credit Europe Ipotecar IFN i dr., C-364/19, EU:C:2021:306, t. 42.).

24. Člankom 1. stavkom 2. Direktive 93/13 iz njezina područja primjene isključene su ugovorne odredbe koje su odraz „obaveznih zakonskih ili regulatornih odredaba”.

25. U tom pogledu Sud je već presudio da taj izraz ne obuhvaća samo odredbe nacionalnog prava koje se prisilno primjenjuju među ugovornim stranama neovisno o njihovoj volji nego i one koje su dispozitivne i stoga automatski primjenjive, odnosno ako se ugovorne strane u tom smislu nisu drukčije sporazumjele (vidjeti u tom smislu presude od 26. ožujka 2020., Mikrokasa i Revenue Niestandardyzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty, C-779/18, EU:C:2020:236, t. 50. do 53. i od 9. srpnja 2020., Banca Transilvania, C-81/19, EU:C:2020:532, t. 23. do 25. i 28.).

26. Iz toga slijedi da je na sudu koji je uputio zahtjev da prije ispitivanja utjecaja iznimke od ocjene nepoštenosti ugovornih odredbi iz članka 4. stavka 2. Direktive 93/13, prije svega, provjeri je li odredba kojom se određuje da se plaćanja fiksnih mjesečnih obroka najprije uračunavaju u kamate isključena iz područja primjene Direktive 93/13 na temelju članka 1. stavka 2. te direktive.

27. Nakon tog pojašnjenja valja u pogledu pojma „glavni predmet ugovora” u smislu članka 4. stavka 2. Direktive 93/13, na koji se odnosi prvo pitanje, istaknuti da se, u skladu s tom odredbom, procjena o tome jesu li neke odredbe nepošteno ne odnosi na definiciju glavnog predmeta ugovora ni na primjerenost cijene i naknade, na jednoj strani, i isporučene usluge i robu, na drugoj strani, sve dok su te odredbe

jasno i razumljivo sastavljene. Stoga sud može izvršiti nadzor nepoštenosti odredbe koja se odnosi na definiciju glavnog predmeta ugovora samo ako ta odredba nije jasna i razumljiva.

28. U tom pogledu Sud je presudio da se člankom 4. stavkom 2. Direktive 93/13 propisuje iznimka od mehanizma sadržajne ocjene nepoštenih odredbi koji je predviđen u sklopu sustava zaštite potrošača što ga je uspostavila ta direktiva i da se zato takva odredba mora usko tumačiti (presuda od 20. rujna 2017., Andriciuc i dr., C-186/16, EU:C:2017:703, t. 34. i navedena sudska praksa).

29. U pogledu kategorije ugovornih odredaba koje su obuhvaćene pojmom „glavni predmeti ugovora” u smislu članka 4. stavka 2. Direktive 93/13, Sud je već ocijenio da te odredbe treba razumjeti kao one koje utvrđuju bitne činidbe tog ugovora koje ga kao takve određuju. Nasuprot tomu, odredbe koje su akcesornog značaja u usporedbi s onima koje definiraju samu bit ugovornog odnosa ne mogu biti obuhvaćene tim pojmom (presuda od 3. listopada 2019., Kiss i CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820, t. 32. i navedena sudska praksa).

30. Sud koji je uputio zahtjev pozvan je ispitati jesu li odredbe iz prvog pitanja bitan dio činidbe dužnika koja se sastoji od otplate iznosa koji mu je davatelj zajma stavio na raspolaganje, uzimajući u obzir narav, opću strukturu i odredbe ugovora o zajmu o kojem je riječ u glavnom postupku kao i pravni i činjenični kontekst u kojem se potonji nalazi (vidjeti u tom smislu presudu od 3. listopada 2019., Kiss i CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820, t. 33. i navedenu sudska praksu).

31. S obzirom na to, ipak je na Sudu da iz članka 4. stavka 2. Direktive 93/13 izvede kriterije primjenjive prilikom takvog ispitivanja (vidjeti u tom smislu presudu od 20. rujna 2017., Andriciuc i dr., C-186/16, EU:C:2017:703, t. 33.).

32. U vezi s tim, u pogledu ugovora o zajmu izraženih u stranoj valuti i otplativih u nacionalnoj valuti, Sud je pojasnio da se izuzimanje ugovornih odredaba od ocjene nepoštenosti koje se odnose na primjerenost cijene i naknade, s jedne strane, i zauzvrat pruženih usluga i robe, s druge strane, ne može primijeniti na ugovorne odredbe koje samo određuju tečaj zamjene za stranu valutu u kojoj je izražen ugovor o kreditu radi obračuna otplate, iako davatelj kredita prilikom tog obračuna ne pruža nikakvu uslugu zamjene deviza pa te odredbe stoga ne sadrže nikakvu „naknadu” čija se primjerenost, s obzirom na to da bi bila riječ o protučinidbi za činidbu davatelja kredita, zbog toga ne bi mogla podvrgnuti ocjeni nepoštenosti na temelju članka 4. stavka 2. Direktive 93/13 (presuda od 30. travnja 2014., Kásler i Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, t. 58.).

33. Međutim, Sud je također pojasnio, a da pritom nije ograničio to utvrđenje samo na ugovore o zajmu izražene u stranoj valuti i otplate u toj istoj valuti, da ugovorne odredbe koje se odnose na valutni rizik definiraju glavni predmet tog ugovora (vidjeti, među ostalim, presude od 20. rujna 2018., OTP Bank i OTP Faktoring, C-51/17, EU:C:2018:750, t. 68. i navedenu sudska praksu i od 14. ožujka 2019., Dunai, C-118/17, EU:C:2019:207, t. 48. i navedenu sudska praksu).

34. U ovom slučaju odredbe ugovora o zajmu o kojem je riječ u glavnom postupku,

koje su dio mehanizma konverzije valuta, dovode do toga da je valutni rizik uključen u mjesečne obroke koje plaća zajmoprimac. Odredbe obuhvaćene prvim pitanjem odnose se na uračunavanja plaćanja za podmirenje kamata, na vođenje računa u švicarskim francima (valuta obračuna) i u eurima (valuta plaćanja) te na produljenje trajanja zajma za pet godina.

35. U tom pogledu treba napomenuti da se ugovorom o kreditu zajmodavac prije svega obvezuje staviti na raspolaganje zajmoprimcu određeni iznos novaca, a potomji se pak ponajprije obvezuje taj iznos vratiti, uglavnom s kamatama, u skladu s predviđenim rasporedom plaćanja. Bitne obveze takvog ugovora odnose se dakle na novčani iznos koji se mora odrediti u odnosu na ugovorom utvrđenu valutu isplate i otplate koje su u njemu određene. Prema tome, činjenica da se kredit mora vratiti u određenoj valuti načelno je povezana sa samom naravi obveze dužnika, a ne s akcesornim načinom plaćanja, što je čini bitnim elementom ugovora o zajmu (presuda od 20. rujna 2017., Andrić i dr., C-186/16, EU:C:2017:703, t. 38.).

36. Iako su ugovorne odredbe obuhvaćene prvim pitanjem dio financijskog mehanizma koji izražava valutni rizik koji obilježava zajam izražen u stranoj valuti i otplativ u nacionalnoj valuti, one se ne odnose izravno na pozajmljeni iznos ili na kamate zajma koje treba vratiti niti na određivanje valute obračuna i plaćanja. Naime, te odredbe uređuju posljedice promjene pariteta pojašnjavanjem pravila otplate primjenjive s obzirom na promjene deviznog tečaja, tako da bi se one mogle smatrati akcesornim pravilima plaćanja koje nisu dio „glavnog predmeta ugovora” u smislu članka 4. stavka 2. Direktive 93/13.

37. Međutim, iz elemenata koje je dostavio sud koji je uputio zahtjev proizlazi da odredbe o uvjetima otplate zajma o kojem je riječ u glavnom postupku materijaliziraju valutni rizik koji proizlazi iz promjena pariteta između valute obračuna i valute plaćanja i kamatne stope koja se na njega nadovezuje, a što obilježava taj zajam.

38. Stoga je na sudu koji je uputio zahtjev da ocijeni, vodeći računa o kriterijima navedenim u točkama 32. do 37. ove presude, jesu li odredbe ugovora o kojemu je riječ u glavnom postupku, kojima se određuje da se otplate fiksnih mjesečnih obroka najprije uračunavaju u kamate te kojima se za podmirenje preostalog iznosa dugovanja predviđa produljenje trajanja tog ugovora i povećanje iznosa mjesečnih obroka, i tako materijaliziraju valutni rizik, povezane sa samom prirodom obveze dužnika da vrati iznos koji mu je zajmodavac stavio na raspolaganje.

39. S obzirom na sva prethodna razmatranja, na prvo pitanje treba odgovoriti da članak 4. stavak 2. Direktive 93/13 treba tumačiti na način da su odredbe ugovora o zajmu kojima se određuje da se otplate fiksnih mjesečnih obroka najprije uračunavaju u kamate te kojima se za podmirenje preostalog iznosa dugovanja predviđa produljenje trajanja tog ugovora i povećanje iznosa mjesečnih obroka dio te odredbe u slučajevima u kojima te odredbe određuju bitan element koji obilježava navedeni ugovor.

Treće i četvrto pitanje

40. Svojim trećim i četvrtim pitanjem, koja valja razmotriti zajedno prije drugog

pitanja, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 4. stavak 2. Direktive 93/13 tumačiti na način da je, u okviru ugovora o zajmu izraženom u stranoj valuti, zahtjev transparentnosti odredaba tog ugovora kojima se određuje da se uplate u fiksnim mjesečnim obrocima najprije uračunavaju u kamate te kojima se za podmirenje preostalog iznosa dugovanja predviđa produljenje trajanja tog ugovora i povećanje iznosa mjesečnih obroka ispunjen jer je prodavatelj robe ili pružatelj usluge potrošaču dao objektivne i apstraktne informacije o utjecaju mogućih povećanja ili smanjenja vrijednosti eura u odnosu na stranu valutu na financijske obveze tog potrošača a da pritom taj prodavatelj robe ili pružatelj usluge potrošaču nije priopćio informacije u pogledu gospodarskog konteksta koji može imati posljedice na promjene deviznog tečaja.

41. Prema ustaljenoj sudskoj praksi u pogledu zahtjeva transparentnosti, informiranje prije sklapanja ugovora o ugovornim uvjetima i posljedicama njegova sklapanja od temeljne je važnosti za potrošača. On, među ostalim, i na osnovi te informacije donosi odluku o tome želi li biti ugovorno vezan uvjetima koje je prethodno sastavio trgovac (presuda od 3. ožujka 2020., Gómez del Moral Guasch, C-125/18, EU:C:2020:138, t. 49. i navedena sudska praksa).

42. Iz toga slijedi da se zahtjev transparentnosti ugovornih odredbi, koji proizlazi iz članka 4. stavka 2. i članka 5. Direktive 93/13, ne može svesti samo na razumljivost tih odredbi na formalnoj i gramatičkoj razini. Budući da se sustav zaštite uspostavljen tom direktivom temelji na ideji da je potrošač u slabijem položaju u odnosu na trgovca, osobito u pogledu razine obaviještenosti, zahtjev jasnog i razumljivog sastavljanja ugovornih odredbi, a samim time i transparentnosti, predviđen navedenom direktivom treba shvatiti u širem smislu (presuda od 3. ožujka 2020., Gómez del Moral Guasch, C-125/18, EU:C:2020:138, t. 50. i navedena sudska praksa).

43. Navedeni zahtjev treba, dakle, shvatiti tako da određuje ne samo da dotična ugovorna odredba potrošaču mora biti razumljiva na formalnoj i gramatičkoj razini nego i da prosječan potrošač, koji je uobičajeno obaviješten i postupa s dužnom pažnjom i razboritošću, može shvatiti konkretno funkcioniranje načina izračuna te stope i samim time na osnovi preciznih i razumljivih kriterija procijeniti potencijalno značajne ekonomske posljedice koje bi takva ugovorna odredba mogla imati na njegove financijske obveze (presuda od 3. ožujka 2020., Gómez del Moral Guasch, C-125/18, EU:C:2020:138, t. 51. i navedena sudska praksa).

44. To znači osobito da se u ugovoru mora transparentno iznijeti konkretno funkcioniranje mehanizma na koji se upućuje predmetnom odredbom kao i, ako je to potrebno, odnos između tog mehanizma i mehanizma utvrđenog drugim odredbama, tako da taj potrošač na temelju točnih i razumljivih kriterija može procijeniti ekonomske posljedice koje iz toga za njega proizlaze (vidjeti u tom smislu presudu od 27. siječnja 2021., Dexia Nederland, C-229/19 i C-289/19, EU:C:2021:68, t. 50. i navedenu sudsku praksu).

45. Pitanje je li u ovom slučaju poštovan zahtjev transparentnosti treba ispitati sud koji je uputio zahtjev s obzirom na sve relevantne elemente činjeničnog stanja, uključujući oglašavanje i informacije koje je prilikom pregovaranja o ugovoru o zajmu o kojemu je riječ u glavnom postupku pružio ne samo zajmodavac nego i

svaka druga osoba koja je u ime prodavatelja robe ili pružatelja usluge sudjelovala u stavljanju dotičnog zajma na tržište.

46. Konkretno, na nacionalnom je sudu da provjeri, kada razmatra sve okolnosti sklapanja ugovora, jesu li u predmetnom slučaju potrošaču bili priopćeni svi elementi koji bi mogli imati utjecaja na opseg njegove obveze, a na temelju kojih on može ocijeniti osobito ukupnu cijenu svojeg zajma. Odlučujuću ulogu u toj ocjeni ima, s jedne strane, pitanje jesu li odredbe tog ugovora sastavljene jasno i razumljivo, tako da prosječnom potrošaču, kako je opisan u točki 43. ove presude, omogućavaju procjenu takve cijene, i, s druge strane, okolnost povezana s nenavođenjem u ugovoru o kreditu informacija koje se smatraju bitnima s obzirom na narav robe ili usluga koje su predmet tog ugovora (vidjeti u tom smislu presudu od 3. ožujka 2020., Gómez del Moral Guasch, C-125/18, EU:C:2020:138, t. 52. i navedenu sudsku praksu).

47. U ovom slučaju sud koji je uputio zahtjev ističe da je osoba VE primila brojne informacije prije sklapanja zajma o kojem je riječ u glavnom postupku. Međutim, pojašnjava da su se te informacije zasnivale na pretpostavci da će paritet euro/švicarski franak ostati stabilan. Valutni rizik pak nije uopće spomenut.

48. U pogledu ugovora o zajmu izraženog u stranoj valuti, poput onog u glavnom postupku, valja kao prvo utvrditi da je za potrebe navedene ocjene relevantna svaka informacija koju je prodavatelj robe ili pružatelj usluge pružio, a kojom se potrošaču pojašnjava funkcioniranje mehanizma konverzije i rizik povezan s njim. Osobito važni elementi su pojašnjenja u pogledu rizika koji nastaju zajmoprimcu u slučaju znatne deprecijacije zakonskog sredstva plaćanja u državi članici u kojoj on ima prebivalište i povećanje strane kamatne stope.

49. U tom pogledu, kao što je naglasio Europski odbor za systemske rizike u svojoj Preporuci CERS/2011/1 od 21. rujna 2011. o kreditiranju u stranim valutama (SL 2011., C 342, str. 1.), financijske institucije moraju korisnicima kredita pružiti dovoljno informacija kako bi mogli donositi razborite i informirane odluke, pri čemu te informacije moraju barem uključivati utjecaj koji na rate ima znatna deprecijacija zakonskog sredstva plaćanja u državi članici u kojoj korisnik kredita ima prebivalište i povećanje strane kamatne stope (Preporuka A – Osvješčivanje korisnika kredita o rizicima, točka 1.) (presuda od 20. rujna 2018., OTP Bank i OTP Faktoring, C-51/17, EU:C:2018:750, t. 74. i navedena sudska praksa).

50. Sud je osobito istaknuo da korisnik kredita mora biti jasno obaviješten o činjenici da se, sklapajući ugovor o zajmu u stranoj valuti, izlaže tečajnom riziku koji će gospodarski teško moći snositi u slučaju pada vrijednosti valute u kojoj ostvaruje svoj dohodak. Osim toga, pružatelj usluge mora iznijeti moguće promjene deviznog tečaja i rizike svojstvene sklapanju takvog ugovora (vidjeti u tom smislu presudu od 20. rujna 2018., OTP Bank i OTP Faktoring, C-51/17, EU:C:2018:750, t. 75. i navedenu sudsku praksu).

51. Iz toga proizlazi da, kako bi se poštovao zahtjev transparentnosti, informacije koje priopćava prodavatelj robe ili pružatelj usluge moraju moći omogućiti prosječnom potrošaču, koji je uobičajeno obaviješten i postupa s dužnom pažnjom i razboritošću, da može shvatiti ne samo da, s obzirom na promjene deviznog

tečaja, kretanje pariteta između valute obračuna i valute plaćanja može dovesti do nepovoljnih posljedica u pogledu njegovih financijskih obveza nego i da razumije, prilikom sklapanja zajma izraženog u stranoj valuti, stvarni rizik kojem se izlaže tijekom cijelog trajanja ugovora, u slučaju znatne deprecijacije valute u kojoj prima svoje prihode u odnosu na valutu obračuna.

52. U tom okviru valja pojasniti da brojčano izražene simulacije na koje se poziva sud koji je uputio zahtjev mogu biti koristan element informacija ako se temelje na dostatnim i točnim podacima i ako sadržavaju objektivne ocjene koje se potrošaču priopćavaju jasno i razumljivo. Samo u tim uvjetima takve simulacije mogu omogućiti prodavatelju robe ili pružatelju usluge da pažnju tog potrošača privuče na rizik potencijalno znatnih negativnih ekonomskih posljedica predmetnih ugovornih odredaba. Međutim, kao i svaka druga informacija u vezi s opsegom obveze potrošača koju priopćava prodavatelj robe ili pružatelj usluge, brojčano izražene simulacije moraju doprinijeti tomu da taj potrošač razumije dugoročni stvarni opseg rizika povezan s mogućim promjenama deviznog tečaja i time rizike svojstvene sklapanju ugovora o zajmu izraženom u stranoj valuti.

53. Tako u okviru ugovora o zajmu izraženom u stranoj valuti kojim se potrošač izlaže valutnom riziku priopćenje prodavatelja robe ili pružatelja usluga informacija potrošaču, čak i brojnih, ne ispunjava zahtjev transparentnosti ako se te informacije temelje na pretpostavci da će paritet između valute obračuna i valute plaćanja ostati stabilan tijekom cijelog trajanja ugovora. Tomu je osobito tako kada prodavatelj robe ili pružatelj usluge potrošača nije upozorio na gospodarski kontekst koji može imati posljedice na promjene deviznog tečaja, tako da potrošač nije stavljen u položaj u kojem može konkretno razumjeti potencijalno ozbiljne posljedice koje na njegovu financijsku situaciju mogu proizaći iz sklapanja zajma u stranoj valuti..

54. Kao drugo, među relevantnim elementima u svrhe ocjene navedene u točki 46. ove presude jest i jezik kojim se koristi financijska institucija u predugovornim i ugovornim dokumentima. Osobito nepostojanje izraza ili pojašnjenja kojima se zajmoprimac izričito upozorava na postojanje posebnih rizika povezanih s ugovorima o zajmu izraženima u stranoj valuti može potvrditi da zahtjev transparentnosti, kako osobito proizlazi iz članka 4. stavka 2. Direktive 93/13, nije ispunjen.

55. Kao treće i posljednje, važno je podsjetiti na to da utvrđenje nepoštenosti poslovne prakse o kojoj su stranke iz glavnog postupka raspravljale na raspravi pred Sudom može također biti jedan od elemenata na kojima nacionalni sud može temeljiti svoju ocjenu nepoštenosti odredaba iz ugovora sklopljenog između prodavatelja robe ili pružatelja usluge i potrošača (vidjeti u tom smislu presudu od 15. ožujka 2012., Pereničová i Perenič, C-453/10, EU:C:2012:144, t. 43.).

56. Međutim, taj element ne može automatski i sam po sebi dokazati da zahtjev transparentnosti koji proizlazi iz članka 4. stavka 2. Direktive 93/13 nije ispunjen jer to pitanje treba ispitati s obzirom na sve okolnosti konkretnog slučaja (vidjeti u tom smislu presudu od 15. ožujka 2012., Pereničová i Perenič, C-453/10, EU:C:2012:144, t. 44. i navedenu sudsku praksu).

57. S obzirom na prethodna razmatranja, na treće i četvrto pitanje valja odgovoriti da članak 4. stavak 2. Direktive 93/13 treba tumačiti na način da je u okviru ugovora o zajmu izraženom u stranoj valuti zahtjev transparentnosti odredaba tog ugovora kojima se određuje da se plaćanja fiksnih mjesečnih obroka najprije uračunavaju u kamate te kojima se za podmirenje preostalog iznosa dugovanja predviđa produljenje trajanja tog ugovora i povećanje iznosa mjesečnih obroka ispunjen ako je prodavatelj robe ili pružatelj usluge potrošaču dao dostatne i točne informacije koje prosječnom potrošaču, koji je uobičajeno obaviješten i postupa s dužnom pažnjom i razboritošću, omogućuju da razumije konkretno funkcioniranje predmetnog financijskog mehanizma i tako ocijeni rizik potencijalno znatnih negativnih ekonomskih posljedica takvih odredaba na njegove financijske obveze tijekom cijelog trajanja tog ugovora.

Drugo pitanje

58. Svojim drugim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 3. stavak 1. Direktive 93/13 tumačiti na način da odredbe kojima se određuje da se plaćanja u fiksnim mjesečnim obrocima najprije uračunavaju u kamate te kojima se predviđa, za podmirenje preostalog iznosa dugovanja, koji se može znatno povećati nakon promjena deviznog tečaja između valute obračuna i valute plaćanja, produljenje trajanja tog ugovora i povećanje iznosa mjesečnih obroka, stvaraju znatniju neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih stranaka proizašlima iz navedenog ugovora na štetu potrošača ako te odredbe potrošača izlažu neproporcionalnom valutnom riziku.

59. Prije svega valja podsjetiti na to da se, u skladu s člankom 3. stavkom 1. Direktive 93/13, odredba ugovora između potrošača i prodavatelja robe ili pružatelja usluge o kojoj se nisu vodili pojedinačni pregovori smatra nepoštenom ako u suprotnosti s uvjetom o dobroj vjeri na štetu potrošača prouzroči znatniju neravnotežu u pravima i obvezama stranaka proizišlima iz tog ugovora.

60. Također valja pojasniti da se, prema ustaljenoj sudskoj praksi, nadležnost Suda odnosi na tumačenje kriterija koje nacionalni sud može ili mora primijeniti prilikom ispitivanja neke ugovorne odredbe u odnosu na odredbe te direktive i osobito prilikom ispitivanja moguće nepoštenosti neke ugovorne odredbe u smislu članka 3. stavka 1. navedene direktive s obzirom na to da je na tom sucu da donese odluku o konkretnoj kvalifikaciji određene ugovorne odredbe ovisno o okolnostima koje su svojstvene predmetnom slučaju. Iz toga proizlazi da se Sud mora ograničiti na davanje sudu koji je uputio zahtjev naznaka o kojima on mora voditi računa radi ocjenjivanja nepoštenosti predmetne odredbe (vidjeti u tom smislu presudu od 3. rujna 2020., Profi Credit Polska, C-84/19, C-222/19 i C-252/19, EU:C:2020:631, t. 91. i navedenu sudsku praksu).

61. Što se tiče ocjene nepoštenosti neke ugovorne odredbe, nacionalni je sud dužan utvrditi, uzimajući u obzir kriterije navedene u članku 3. stavku 1. i članku 5. Direktive 93/13, ispunjava li takva odredba, s obzirom na okolnosti konkretnog slučaja, zahtjeve savjesnosti i poštenja, ravnoteže i transparentnosti, kako ih postavlja ta direktiva (vidjeti, među ostalim, presudu od 7. studenoga 2019., Profi Credit Polska, C-419/18 i C-483/18, EU:C:2019:930, t. 53. i navedenu sudsku praksu).

62. Na taj je način transparentnost ugovorne odredbe, koja se zahtijeva u članku 5. Direktive 93/13, jedan od elemenata o kojima treba voditi računa prilikom ocjenjivanja njezine nepoštenosti, što je zadaća nacionalnog suda na temelju članka 3. stavka 1. te direktive (presuda od 3. listopada 2019., Kiss i CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820, t. 49. i navedena sudska praksa).

63. U ovom slučaju ugovornim odredbama o kojima je riječ u glavnom postupku, unesenima u ugovor o zajmu izraženom u stranoj valuti, određuje se da se plaćanja u fiksnim mjesečnim obrocima najprije uračunavaju u kamate, a za podmirenje preostalog iznosa dugovanja, koji se može znatno povećati zbog promjena pariteta između valute obračuna i valute plaćanja, predviđa produljenje trajanja tog ugovora i povećanje iznosa mjesečnih obroka. Tako se tim odredbama valutni rizik u slučaju znatne deprecijacije nacionalne valute u odnosu na stranu valutu prebacuje na potrošača.

64. U tom pogledu iz sudske prakse Suda proizlazi da je, u okviru ugovora o zajmu izraženom u stranoj valuti, poput onog o kojem je riječ u glavnom postupku, na nacionalnom sudu da procijeni, s obzirom na sve okolnosti glavnog postupka i uzimajući u obzir osobito stručnost i znanja pružatelja usluga u vezi s mogućim promjenama tečaja i rizicima svojstvenima sklapanju ugovora o zajmu u stranoj valuti, kao prvo, moguće nepoštovanje zahtjeva postupanja u dobroj vjeri i, kao drugo, postojanje eventualne znatnije neravnoteže u smislu članka 3. stavka 1. Direktive 93/13 (vidjeti u tom smislu presudu od 20. rujna 2017., Andriciuc i dr., C-186/16, EU:C:2017:703, t. 56.).

65. U pogledu zahtjeva dobre vjere, valja istaknuti, kao što proizlazi iz šesnaeste uvodne izjave Direktive 93/13, da prilikom donošenja te procjene posebnu pozornost treba posvetiti jačini polazišta pregovaračkih strana i pitanju je li potrošač bio naveden da prihvati dotičnu odredbu.

66. Kad je riječ o pitanju stvara li neka odredba, u suprotnosti s uvjetom o dobroj vjeri, znatniju neravnotežu u pravima i obvezama stranaka proizašlima iz ugovora, na nacionalnom sudu je da provjeri je li prodavatelj robe ili pružatelj usluga, kada na pošten i pravedan način posluje s potrošačem, mogao razumno očekivati da će ovaj nakon pregovora prihvatiti tu odredbu (vidjeti, među ostalim, presudu od 3. rujna 2020., Profi Credit Polska, C-84/19, C-222/19 i C-252/19, EU:C:2020:631, t. 93. i navedenu sudska praksu).

67. Slijedom toga, kako bi se ocijenilo stvaraju li odredbe ugovora poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku znatniju neravnotežu na štetu potrošača u pravima i obvezama stranaka ugovora o zajmu proizašlih iz ugovora, valja uzeti u obzir sve okolnosti za koje je profesionalni zajmodavac mogao znati u trenutku sklapanja tog ugovora, uzimajući u obzir osobito njegovu stručnost, u pogledu mogućih promjena deviznog tečaja i rizika svojstvenih sklapanju takvog zajma i koje su mogle imati posljedice na kasnije izvršenje ugovora i na pravni položaj potrošača.

68. S obzirom na znanja prodavatelja robe ili pružatelja usluge koja se odnose na predvidivi gospodarski kontekst koji može imati posljedice na promjene deviznog tečaja, bolja sredstva tog prodavatelja robe ili pružatelja usluge za predviđanje

valutnog rizika, koji se može materijalizirati u bilo kojem trenutku tijekom trajanja ugovora, kao i znatnog rizika u vezi s promjenama deviznog tečaja koje odredbe poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku prebacuju na potrošača, treba smatrati da takve odredbe mogu dovesti do znatnije neravnoteže u pravima i obvezama stranaka proizašlima iz ugovora o zajmu na štetu potrošača.

69. Naime, pod uvjetom provjera koje treba izvršiti sud koji je uputio zahtjev, čini se da se ugovornim odredbama o kojima je riječ u glavnom postupku, s obzirom na to da prodavatelj robe ili pružatelj usluge nije poštovao zahtjev transparentnosti u pogledu potrošača, na tog potrošača prebacuje neproporcionalan rizik u odnosu na činidbe i na iznos primljenog zajma jer primjena tih odredaba za posljedicu ima to da potrošač mora snositi trošak dugoročnog kretanja tečaja. S obzirom na ta kretanja, taj potrošač može se naći u situaciji u kojoj je, s jedne strane, preostali dugovani iznos glavnice u valuti plaćanja, u ovom slučaju u eurima, znatno veći od iznosa koji je početno pozajmljen i, s druge strane, uplaćeni mjesečni obroci gotovo pokrivaju isključivo kamate. To je osobito slučaj kada to povećanje preostale dugovane glavnice u nacionalnoj valuti nije uravnoteženo razlikom između kamatne stope strane valute i kamatne stope nacionalne valute jer je postojanje takve razlike za zajmoprimca glavna prednost zajma izraženog u stranoj valuti.

70. U takvim okolnostima, uzimajući u obzir zahtjev transparentnosti koji proizlazi iz članka 5. Direktive 93/13, ne može se smatrati da je prodavatelj robe ili pružatelj usluge mogao razumno očekivati, postupajući transparentno s potrošačem, da potonji nakon pojedinačnih pregovora prihvati takve ugovorne odredbe (vidjeti po analogiji presudu od 3. rujna 2020., Profi Credit Polska, C-84/19, C-222/19 i C-252/19, EU:C:2020:631, t. 96.), što je ipak na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri.

71. S obzirom na sva prethodna razmatranja, na drugo pitanje valja odgovoriti da članak 3. stavak 1. Direktive 93/13 treba tumačiti na način da odredbe ugovora o zajmu kojima se određuje da se plaćanja u fiksnim mjesečnim obrocima najprije uračunavaju u kamate, a za podmirenje preostalog iznosa dugovanja, koji se može znatno povećati zbog promjena pariteta između valute obračuna i valute plaćanja, predviđa produljenje trajanja tog ugovora i povećanje iznosa mjesečnih obroka, mogu stvoriti znatniju neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih stranaka proizašlima iz navedenog ugovora na štetu potrošača s obzirom na to da taj prodavatelj robe ili pružatelj usluge ne može razumno očekivati, postupajući transparentno s potrošačem, da potonji nakon pojedinačnih pregovora prihvati neproporcionalan valutni rizik koji proizlazi iz takvih odredaba.

Predmet: C-212/20 (1)

**ZAŠTITA POTROŠAČA > NEPOŠTENE ODREDBE U POTROŠAČKIM
UGOVORIMA - UGOVOR O HIPOTEKARNOM KREDITU INDEKSIRAN U
STRANOJ VALUTI**

(„Zahtjev za prethodnu odluku - Zaštita potrošača - Direktiva 93/13/EEZ - Nepoštene odredbe u potrošačkim ugovorima - Ugovor o hipotekarnom kreditu indeksiran u

stranoj valuti - Ugovorna odredba koja se odnosi na kupovni i prodajni tečaj strane valute - Zahtjev razumljivosti i transparentnosti - Ovlasti nacionalnog suda”)

1. Članak 5. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim [odredbama] u potrošačkim ugovorima treba tumačiti na način da sadržaj odredbe ugovora o kreditu sklopljenog između prodavatelja robe ili pružatelja usluga i potrošača, kojom se utvrđuje kupovna i prodajna cijena strane valute u kojoj je kredit indeksiran, mora omogućavati potrošaču, koji je uredno obaviješten i postupa s dužnom pažnjom i razboritošću, da, na temelju jasnih i razumljivih kriterija, razumije način na koji je utvrđen tečaj strane valute koji je upotrijebljen za izračun iznosa obroka otplate, tako da taj potrošač može u svakom trenutku sam odrediti tečaj koji primjenjuje prodavatelj robe ili pružatelj usluga.

Članke 5. i 6. Direktive 93/13 treba tumačiti na način da im se protivi to da nacionalni sud, koji je utvrdio nepoštenost odredbe ugovora sklopljenog između prodavatelja robe ili pružatelja usluga i potrošača, u smislu članka 3. stavka 1. te direktive, provede tumačenje te odredbe kako bi ublažio njezinu nepoštenost, čak i kad bi to tumačenje odgovaralo zajedničkoj volji ugovornih stranaka.

Sud koji je uputio zahtjev

Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie

Stranke glavnog postupka

Tužitelji: M.P., B.P.

Tuženik: „A.” prowadzący działalność za pośrednictwem „A.” S.A.

uz sudjelovanje: Rzecznik Praw Obywatelskich

Zahtjev za prethodnu odluku koji je 23. travnja 2021. uputio Korkein oikeus (Finska)
– A/B

Spojeni predmeti: C-419/18 i C-483/18

**ZAŠTITA POTROŠAČA > NEPOŠTENE ODREDBE U POTROŠAČKIM
UGOVORIMA > SREDSTAVA OSIGURANJA - BJANKO MJENICA > OVLAŠTI
SUDA**

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

7. studenoga 2019. (*1)

„Zahtjev za prethodnu odluku – Zaštita potrošača – Direktiva 93/13/EEZ – Članak 3. stavak 1. – Članak 6. stavak 1. – Članak 7. stavak 1. – Direktiva 2008/48/EZ – Članak 10. stavak 2. – Ugovori o potrošačkim kreditima – Zakonitost osiguranja potraživanja iz tog ugovora bjanko mjenicom – Zahtjev za plaćanje mjeničnog duga – Opseg sudačke ovlaštati”

1.Članak 1. stavak 1., članak 3. stavak 1., članak 6. stavak 1. i članak 7. stavak 1. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima treba tumačiti na način da im se ne protivi nacionalni propis poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku, kojim se, kako bi se osigurala naplata potraživanja iz ugovora o potrošačkom kreditu, zaključenog između prodavatelja robe ili pružatelja usluga i potrošača, omogućuje da korisnik kredita izda vlastitu bjanko mjenicu i koji uvjetuje dopuštenost takvog izdavanja vlastite mjenice prethodnim sklapanjem mjeničnog sporazuma, kojim se određuju uvjeti pod kojima se ta vlastita mjenica može ispuniti, pod uvjetom da su, što je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri, ta odredba i taj sporazum u skladu s člancima 3. i 5. te direktive i člankom 10. Direktive 2008/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2008. o ugovorima o potrošačkim kreditima i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 87/102/EEZ.

2.Članak 6. stavak 1. i članak 7. stavak 1. Direktive 93/13 kao i članak 10. stavak 2. Direktive 2008/48 treba tumačiti na način da – kada u okolnostima poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku nacionalni sud izražava ozbiljne sumnje u osnovanost zahtjeva na temelju vlastite mjenice namijenjene osiguranju potraživanja koje proizlazi iz ugovora o potrošačkom kreditu i kada je tu mjenicu, koju je u početku izdavatelj izdao bjanko, korisnik naknadno ispunio – taj sud mora po službenoj dužnosti ispitati jesu li odredbe koje su ugovorile stranke nepoštene i u tom pogledu može zahtijevati od prodavatelja robe ili pružatelja usluga da podnese ispravu u kojoj su te odredbe utvrđene, tako da navedeni sud bude u mogućnosti osigurati poštovanje prava koja potrošači imaju na temelju tih direktiva.

Povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koje su podnijeli Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Południe w Warszawie (Općinski sud Varšava Praga-Jug u Varšavi, Poljska) i Sąd Okręgowy w Opolu, II Wydział Cywilny Odwoławczy (Okružni sud u Opolu, II. građanski odjel za žalbe, Poljska), odlukama od 13. veljače i 3. srpnja 2018., koje je Sud zaprimio 26. lipnja odnosno 24. srpnja 2018., u postupcima

Profi Credit Polska S. A.

protiv

Bogumiła Włostowske, Mariusza Kurpiewskog, Kamila Wójcika, Michała Konarzewskog

Elżbiete Kondracke-Kłębecke,

Monike Karwowske,

Stanisława Kowalskog,

Anne Trusik,

Adama Lizoña,

Włodzimierza Lisowskog (C-419/18)

i

Profi Credit Polska S. A.

protiv

OH (C-483/18)

SUD (prvo vijeće)

u sastavu: J.-C. Bonichot, predsjednik vijeća, R. Silva de Lapuerta, potpredsjednica Suda, M. Safjan, L. Bay Larsen i C. Toader (izvjestiteljica), suci,

1. Zahtjevi za prethodnu odluku odnose se na tumačenje članka 3. stavka 1., članka 6. stavka 1. i članka 7. stavka 1. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima (SL 1993., L 95., str. 29.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 12., str. 24.) kao i odredaba Direktive 2008/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2008. o ugovorima o potrošačkim kreditima i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 87/102/EEZ (SL 2008., L 133., str. 66. i ispravci SL 2009., L 207, str. 14., SL 2010., L 199, str. 40., SL 2011., L 234, str. 46., SL 2015. L 36., str. 15.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 13., str. 58. i ispravak SL 2014., L 283, str. 66.).
2. Ti su zahtjevi upućeni u okviru spora između društva Profi Credit Polska S. A. i Bogumile Włostowske, Mariusza Kurpiewskog, Kamila Wójcika, Michała Konarzewskog, Elżbiete Kondracke-Kłębecke, Monike Karwowske, Stanisława Kowalskog, Anne Trusik, Adama Lizoña i Włodzimierza Lisowskog te u okviru spora između društva Profi Credit Polska S. A. i osobe OH, u vezi sa zahtjevima za isplatu mjeničnih dugova proizišlih iz ugovora o zajmu na temelju vlastitih bjanko mjenica koje su potonji izdali.

Glavni postupci i prethodna pitanja

Predmet C-419/18

26. Profi Credit Polska poljsko je trgovačko društvo čiji je predmet poslovanja, u prevladavajućem dijelu, odobravanje kredita. To je društvo sa svakim od dužnika sklopilo ugovore o potrošačkom kreditu, naplata kojih je osigurana izdavanjem nepotpune vlastite mjenice nazvane „vlastita bjanko mjenica”, na koju u početku nije bio upisan nikakav iznos. Zbog neizvršavanja ugovornih obveza korisnika kredita, Profi Credit Polska, u čiju su korist ujedno te vlastite mjenice i izdane, ispunio je potonje upisom iznosa.
27. Od 2016. Profi Credit Polska podnio je sudu koji je uputio zahtjev različite zahtjeve za plaćanje iznosa naznačenih u navedenim mjenicama.
28. Taj sud navodi da se u svim sporovima koji teku pred njim naplata potraživanja traži isključivo na temelju vlastitih mjenica (u daljnjem tekstu: mjenični odnos). Budući da tužitelj nije podnio ugovore o kreditu, navedeni sud samo u prvom sporu o kojem je riječ, zahvaljujući tuženiku, raspolaže ugovorom na temelju kojeg je nastao pravni odnos iz kojeg proizlazi mjenična obveza (u daljnjem tekstu: temeljni odnos). U svim drugim predmetima tuženici se nisu očitovali. Prema tome, taj isti sud odlučio je odbiti zahtjev tužitelja za izdavanje platnog naloga u tim predmetima te u njima provesti redovni postupak.
29. Sudu koji je uputio zahtjev dvojbeno je, kao prvo, može li, prema direktivama 93/13 i 2008/48, prodavatelj robe ili pružatelj usluga kao zajmodavac posredstvom

vlastite bjanko mjenice koju mu je izdao zajmoprimac osigurati naplatu novčanog potraživanja od zajmoprimca koje proizlazi iz ugovora o potrošačkom kreditu.

30. Taj sud objašnjava da je izdavanjem vlastite mjenice nastala apstraktna obveza. Iz nacionalnih propisa proizlazi da je, u slučaju tužbe za plaćanje zasnovane na vlastitoj mjenici, opseg sudskog nadzora ograničen na mjenični odnos i ne može se proširiti na temeljni odnos iz kojeg je mjenični odnos proizišao. Prema tom sudu, nemogućnost ispitivanja po službenoj dužnosti mogu li se odredbe ugovora na kojem se zasniva temeljni pravni odnos, iz kojeg proizlazi mjenični odnos, proglasiti nepoštenim uvjetima ne proizlazi iz postupovnih ograničenja, nego isključivo iz specifične dokazne snage vlastite mjenice kao osnove koja obuhvaća dužnikovu obvezu.
31. Sud koji je uputio zahtjev navodi da vlastita bjanko mjenica, radi poštovanja zahtjeva koji proizlaze iz članaka 10. i 103. Zakona o mjenici, uvijek podrazumijeva sklapanje sporazuma između izdavatelja i korisnika, kojim se određuje način ispunjavanja vlastite mjenice (u daljnjem tekstu „mjenični sporazum”). Prema nacionalnoj sudskoj praksi, taj sporazum ima učinak „omogućavanja dužniku prava na prigovor” prvom vjerovniku „koji nije ispunio vlastitu mjenicu sukladno odredbama sporazuma, što upućuje, naime, na slabljenje apstraktne prirode mjenice”.
32. Stoga, prema mišljenju navedenog suda, nema sumnje da sud pred kojim su pokrenuti postupci poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku smije samo povodom prigovora koji je istaknuo dužnik provjeriti je li mjenica ispunjena u skladu sa zaključenim sporazumom. U mjeničnim postupcima nacionalni sud stoga ne raspolaže pravnom osnovom da po službenoj dužnosti ispita temeljni pravni odnos, osim ako tuženik istakne prigovore, što može imati za posljedicu proširenje parnice na način da u nju bude uključen i temeljni odnos.
33. Kao drugo, sud koji je uputio zahtjev pita se o opsegu vlastitih ovlasti u okviru tužbe za plaćanje koju je na temelju vlastite mjenice podnio prodavatelj robe ili pružatelj usluga protiv potrošača. Naime, u smislu sudske prakse Suda o ovlastima i obvezama nacionalnog suda pred kojim se vode parnice iz područja primjene Direktive 93/13, a osobito u vezi s obvezom ispitivanja po službenoj dužnosti nepoštenosti uvjeta iz ugovora koji ispituje, taj sud želi znati je li takva sudska praksa jednako primjenjiva i na odredbe ugovora zaključenog s potrošačem u parnici u kojoj prodavatelj robe ili pružatelj usluga traži plaćanje svojeg potraživanja na temelju vlastite bjanko mjenice, kojom se osigurava naplata tog potraživanja. Upiti tog suda odnose se isto tako i na utjecaj takvog ispitivanja u odnosu na načelo dispozitivnosti, kako je navedeno u članku 321. stavku 1. ZGP-a, prema kojem sud ne može odlučivati o zahtjevu koji nije iznesen u tužbi niti može odlučiti izvan granica tužbenog zahtjeva.
34. U tim je okolnostima Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Południe w Warszawie (Općinski sud Varšava Praga-Jug u Varšavi, Poljska) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Protivi li se članku 3. stavku 1., članku 6. stavku 1. i članku 7. stavku 1. Direktive 93/13 i Direktivi 2008/48, a osobito njezinu članku 10., članku 14., članku 17. stavku 1. i članku 19., odredba nacionalnog prava kojom se dopušta uporaba vlastite bjanko mjenice kao instrumenta osiguranja tražbine vjerovnika koji je prodavatelj robe ili pružatelj usluga prema korisniku kredita koji je potrošač?

2. Treba li članak 6. stavak 1. i članak 7. stavak 1. Direktive 93/13 tumačiti na način da se tim odredbama sudu koji odlučuje u predmetu iz prvog pitanja nalaže obveza da po službenoj dužnosti ispita sadržavaju li ugovorne odredbe, kojima se oblikuje temeljni odnos za mjeničnu obvezu, nepoštene odredbe, čak i kada prodavatelj robe ili pružatelj usluga koji je tužitelj svoju tražbinu temelji isključivo na vlastitoj mjenici?"

Predmet C-483/18

35. Glavni postupak koji se vodi između društva Profi Credit Polska i osobe OH odnosi se na okolnosti usporedive s onima iz predmeta C-419/18.
36. Svojom presudom od 15. svibnja 2017. Sąd Rejonowy w Opolu (Općinski sud u Opolu, Poljska) odbio je tužbu koju je podnijelo društvo Profi Credit Polska protiv osobe OH radi plaćanja iznosa od 9494,21 poljskih zlota (PLN) (oko 2211,69 eura).
37. Iako su bili ispunjeni uvjeti za donošenje presude zbog izostanka, sud prvog stupnja odbio je zahtjev društva Profi Credit Polska zbog sumnji koje je taj sud, s obzirom na to da nije mogao analizirati ugovorne odredbe o zajmu, imao o stvarnom sadržaju ugovorne veze između stranaka. Naime, iako je navedeni sud tražio od društva Profi Credit Polska da dostavi mjenični sporazum i ugovor o zajmu, tom zahtjevu nije udovoljeno. Osim toga, iz drugih standardnih ugovora koje je zaključilo to društvo proizlazi da postoji znatna razlika između pozajmljenog iznosa i iznosa koji se treba vratiti.
38. Društvo Profi Credit Polska podnijelo je žalbu na prvostupanjsku odluku, smatrajući da je radi naplate mjenice trebalo samo podnijeti tu mjenicu, valjano ispunjenu i potpisanu.
39. Sud koji je uputio zahtjev dvoji može li sud kojem je prodavatelj robe ili pružatelj usluga podnio tužbu na temelju mjenice (u daljnjem tekstu: korisnik) protiv potrošača ispitati po službenoj dužnosti prigovore koji se odnose na temeljni odnos, kada raspolaže informacijama o mogućoj protupravnosti tog odnosa, iako ne raspolaže ugovorom o potrošačkom kreditu. Nakon što je podsjetio na to da nacionalni sud posebnu važnost pridaje mjeničnom sporazumu u slučaju vlastite bjanko mjenice, navedeni sud ističe da mjenična obveza proizlazi iz tog sporazuma, čak i ako obveza i pravo koje joj odgovara nastaju tek nakon što korisnik ispuni obrazac vlastite mjenice.
40. U tim je okolnostima Sąd Okręgowy w Opolu, II Wydział Cywilny Odwoławczy (Okružni sud u Opolu, II. građanski odjel za žalbe, Poljska) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:
- „Treba li odredbe Direktive 93/13, posebno njezin članak 3. stavke 1. i 2., članak 6. stavak 1. i članak 7. stavak 1., kao i odredbe Direktive 2008/48, posebno njezin članak 22. stavak 3., tumačiti na način da se one protive shvaćanju članka 10. Zakona o mjenici u vezi s člankom 17. tog zakona, po kojem nije dopušteno sudu postupati po službenoj dužnosti u slučaju kada je, na temelju materijala koji ne potječu od stranaka u sporu, snažno i obrazloženo uvjeren da je ugovor koji je izvor temeljnog odnosa barem dijelom nevaljan, a tužitelj postavlja zahtjev da se ispune obveze iz vlastite bjanko mjenice, dok tuženik na to ne iznosi prigovore te se ponaša pasivno?"

O prethodnim pitanjima

Uvodne napomene

41. Prije svega, važno je istaknuti da Direktiva 2008/48 nije provela usklađivanje korištenja vlastitom mjenicom kao osiguranjem plaćanja potraživanja koja proizlaze iz ugovora o potrošačkom kreditu, tako da njezin članak 22. nije primjenjiv na okolnosti poput onih u glavnim predmetima (vidjeti u tom smislu presudu od 13. rujna 2018., Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, t. 34. do 37.).
42. Nadalje, pravo odustajanja ili izračun efektivne godišnje kamatne stope nisu predmet glavnih postupaka, tako da ni članci 14. i 19. te direktive u takvim okolnostima također nisu primjenjivi.
43. Konačno, članak 17. navedene direktive također nije relevantan, s obzirom na to da se prethodna pitanja ne odnose na ustup prava davatelja zajma trećemu, što predviđa taj članak.
44. Prema tome, budući da članci 14., 17., 19. i 22. Direktive 2008/48 nisu relevantni za glavne postupke, bit će odgovoreno samo na pitanja postavljena u odnosu na članak 3. stavak 1., članak 6. stavak 1. i članak 7. stavak 1. Direktive 93/13 kao i na članak 10. Direktive 2008/48.

Prvo pitanje u predmetu C-419/18

45. Svojim prvim pitanjem Sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 3. stavak 1., članak 6. stavak 1. i članak 7. stavak 1. Direktive 93/13 kao i članak 10. Direktive 2008/48 tumačiti na način da im se protivi nacionalni propis poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku, koji omogućuje osiguranje naplate potraživanja iz ugovora o potrošačkom kreditu, zaključenog između prodavatelja robe ili pružatelja usluga i potrošača, posredstvom vlastite bjanko mjenice.
46. Uvodno valja istaknuti da je u politikama Unije zaštita potrošača – koji se nalaze u podređenom položaju u odnosu na trgovce pa ih se stoga treba smatrati manje informiranima, ekonomski slabijima i pravno manje iskusnima u odnosu na njihove suugovaratelje – sadržana u članku 169. UFEU-a i u članku 38. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (presuda od 27. ožujka 2019., slewo, C-681/17, EU:C:2019:255, t. 32. i navedena sudska praksa).
47. U tom kontekstu, s jedne strane valja podsjetiti na to da su, u skladu s člankom 6. stavkom 1. Direktive 93/13, sudovi koji su uputili zahtjev obvezni izuzeti iz primjene nepoštene odredbe kako one ne bi imale obvezujuće učinke na potrošača, osim ako se potrošač tomu protivi (presuda od 26. ožujka 2019., Abanca Corporación Bancaria i Bankia, C-70/17 i C-179/17, EU:C:2019:250, t. 52. i navedena sudska praksa). S druge strane, prema članku 7. stavku 1. te direktive, u vezi s njezinom dvadesetčetvrtom uvodnom izjavom, u interesu potrošača i tržišnih konkurenata, države članice osiguravaju da postoje primjerena i djelotvorna sredstva za sprečavanje stalnog korištenja nepoštenih odredaba u ugovorima koje prodavatelji robe ili pružatelji usluga sklapaju s potrošačima (presuda od 3. travnja 2019., Aqua Med, C-266/18, EU:C:2019:282, t. 42. i navedena sudska praksa).

48. Važno je, kao prvo, istaknuti da, ako nacionalni propisi o kojima je riječ u glavnom postupku omogućavaju izdavanje vlastite mjenice kao instrumenta osiguranja plaćanja potraživanja koje proizlazi iz ugovora o potrošačkom kreditu, tada obveza izdavanja takve vlastite mjenice ne proizlazi iz tih propisa, nego iz ugovora o potrošačkom kreditu koji su stranke sklopile.
49. Valja također istaknuti da vlastite mjenice o kojima je riječ u glavnom postupku sadržavaju određene specifične karakteristike. Naime, treba zaključiti da su te mjenice u početku bile nepotpune jer su bile izdane bjanko, odnosno bez naznake iznosa. Iznose je na te vlastite mjenice naknadno i jednostrano dopisivao prodavatelj robe ili pružatelj usluga.
50. U tom pogledu, iz članka 10. i 101. Zakona o mjenici proizlazi da je, iako naznaka dugovanog iznosa u pravilu predstavlja uvjet valjanosti mjenice, moguće izdati vlastitu bjanko mjenicu, pod uvjetom da mjenični sporazum odredi načine prema kojima će zajmodavac moći navedenu mjenicu naknadno na dopušten način ispuniti.
51. Prema članku 1. stavku 1. i članku 3. stavku 1. Direktive 93/13, ona se, pak, primjenjuje na odredbe ugovora zaključenih između prodavatelja robe ili pružatelja usluga i potrošača o kojima se nisu vodili pojedinačni pregovori (presude od 9. rujna 2004., Komisija/Španjolska, C-70/03, EU:C:2004:505, t. 31. i od 9. studenoga 2010., VB Pénzügyi Lízing, C-137/08, EU:C:2010:659, t. 50. kao i rješenje od 14. rujna 2016., Dumitraș, C-534/15, EU:C:2016:700, t. 25. i navedena sudska praksa).
52. Budući da je, s jedne strane, plaćanje potraživanja koje proizlazi iz potrošačkog ugovora osigurano odredbom koja traži izdavanje vlastite bjanko mjenice i da, s druge strane, nacionalni propis traži zaključenje mjeničnog sporazuma, ta odredba i taj sporazum obuhvaćeni su područjem primjene Direktive 93/13.
53. Kao drugo, Direktiva 93/13 nalaže državama članicama da predvide mehanizam koji osigurava da svaka ugovorna odredba o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo može biti podvrgnuta ispitivanju kako bi se ocijenilo je li eventualno nepoštena. S tim u vezi, nacionalni je sud dužan utvrditi, uzimajući u obzir kriterije navedene u članku 3. stavku 1. i članku 5. Direktive 93/13, ispunjava li takva odredba, s obzirom na okolnosti konkretnog slučaja, zahtjeve savjesnosti i poštenja, ravnoteže i transparentnosti, kako ih postavlja ta direktiva (presuda od 26. ožujka 2019., Abanca Corporación Bancaria i Bankia, C-70/17 i C-179/17, EU:C:2019:250, t. 50. i navedena sudska praksa).
54. Na temelju članka 3. stavka 1. navedene direktive, odredba potrošačkog ugovora o kojoj se nisu vodili pojedinačni pregovori smatra se nepoštenom ako u suprotnosti s uvjetom o dobroj vjeri na štetu potrošača prouzroči znatniju neravnotežu u pravima i obvezama stranaka proizišlima iz ugovora.
55. Prema ustaljenoj praksi Suda, radi utvrđenja može li se odredba smatrati „nepoštenom” nacionalni sud mora provjeriti je li prodavatelj robe ili pružatelj usluga, kada na pošten i pravedan način posluje s potrošačem, mogao razumno očekivati da će ovaj prihvatiti takvu odredbu nakon pregovora (vidjeti u tom smislu presudu od 14. ožujka 2013., Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, t. 69. kao i rješenje od 22. veljače 2018., Lupean, C-119/17, neobjavljeno, EU:C:2018:103, t. 30. i navedenu sudsku praksu).

56. Valja još istaknuti da se ni za odredbu koja obvezuje zajmoprimca da izda vlastitu bjanko mjenicu radi osiguranja zajmodavčeva potraživanja po osnovi tog ugovora ni za mjenični sporazum ne može smatrati da se odnose na definiciju glavnog predmeta ugovora ili na primjerenost cijene i naknade, s jedne strane, te zauzvrat isporučene usluge i robe, s druge strane, u smislu članka 4. stavka 2. Direktive 93/13.
57. Osim toga, prilikom ocjenjivanja moguće nepoštenosti te odredbe i mjeničnog sporazuma trebat će se istodobno voditi računa o zahtjevu značajne neravnoteže i zahtjevu transparentnosti, koji proizlazi iz članka 5. Direktive 93/13. Naime, ustaljena je sudska praksa Suda da je informiranje prije sklapanja ugovora o ugovornim uvjetima i posljedicama sklapanja ugovora od temeljne važnosti za potrošača. Potonji osobito na osnovi te informacije donosi odluku o tome želi li biti obvezan uvjetima koje je prethodno sastavio prodavatelj robe ili pružatelj usluga (presuda od 21. prosinca 2016., Gutiérrez Naranjo i dr., C-154/15, C-307/15 i C-308/15, EU:C:2016:980, t. 50. i navedena sudska praksa).
58. Iz toga slijedi na nacionalni sud, pred kojim su pokrenute parnice poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku, mora utvrditi je li potrošač primio sve informacije koje mogu biti od utjecaja na opseg njegovih obveza i koje mu omogućavaju da ocijeni, među ostalim, postupovne posljedice instrumenta osiguranja potraživanja koje proizlaze iz ugovora o potrošačkom zajmu posredstvom vlastite bjanko mjenice i mogućnost naknadnog plaćanja tog potraživanja isključivo na temelju te mjenice. U okviru te ocjene, i u skladu s dvadesetom uvodnom izjavom Direktive 93/13, od odlučujuće je važnosti pitanje je li predmetna odredba ugovora sastavljena jasnim, razumljivim jezikom i je li potrošač doista imao mogućnost upoznati se s njezinim sadržajem.
59. Treba još ponoviti da je Sud već presudio da članak 10. stavak 2. Direktive 2008/48 nalaže nacionalnom sudu, pred kojim se vodi spor o tražbinama koje se temelje na ugovoru o kreditu u smislu te direktive, da po službenoj dužnosti ispita poštovanje obveze pružanja informacije predviđene tom odredbom te da poduzme mjere koje su propisane nacionalnim pravom u slučaju takve povrede, pod uvjetom da sankcije pritom ispunjavaju zahtjeve iz članka 23. navedene direktive (presuda od 21. travnja 2016., Radlinger i Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, t. 74.).
60. S obzirom na prethodna razmatranja, na prvo pitanje u predmetu C-419/18 valja odgovoriti da članak 1. stavak 1., članak 3. stavak 1., članak 6. stavak 1. i članak 7. stavak 1. Direktive 93/13 treba tumačiti na način da im se ne protivi nacionalni propis poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku, kojim se, kako bi se osigurala naplata potraživanja iz ugovora o potrošačkom kreditu, zaključenog između prodavatelja robe ili pružatelja usluga i potrošača, omogućuje da korisnik kredita izda vlastitu bjanko mjenicu i koji uvjetuje dopuštenost takvog izdavanja vlastite mjenice prethodnim sklapanjem mjeničnog sporazuma kojim se određuju uvjeti pod kojima se ta vlastita mjenica može ispuniti, pod uvjetom da su, što je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri, ta odredba i taj sporazum u skladu s člancima 3. i 5. te direktive i člankom 10. Direktive 2008/48.

Drugo pitanje u predmetu C-419/18 i pitanje u predmetu C-483/18

61. Drugim pitanjem u predmetu C-419/18 i pitanjem u predmetu C-483/18 sudovi

koji su uputili zahtjeve u biti pitaju treba li članak 6. stavak 1. i članak 7. stavak 1. Direktive 93/13 kao i članak 10. Direktive 2008/48 tumačiti na način da – kada u okolnostima poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku nacionalni sud izražava ozbiljne sumnje u osnovanost zahtjeva na temelju vlastite mjenice namijenjene osiguranju potraživanja koje proizlazi iz ugovora o potrošačkom kreditu i kada je tu mjenicu, koju je u početku izdavatelj izdao bjanko, korisnik naknadno ispunio – taj sud mora po službenoj dužnosti ispitati jesu li odredbe koje su ugovorile stranke nepoštene i u tom pogledu može zahtijevati od prodavatelja robe ili pružatelja usluga da podnese ispravu u kojoj su te odredbe utvrđene, tako da navedeni sud bude u mogućnosti osigurati poštovanje prava koja potrošači imaju na temelju tih direktiva.

62. U ovom predmetu pitanja sudova koji su uputili zahtjeve odnose se na dvije različite situacije, s obzirom na to da u prvom glavnom postupku, u predmetu C-419/18, nacionalni sud raspolaže ugovorom o potrošačkom kreditu, dok u drugom glavnom postupku to nije slučaj.
63. U prvoj situaciji iz sudske prakse Suda proizlazi da je sud, s obzirom na to da raspolaže nužnim činjeničnim i pravnim elementima, dužan po službenoj dužnosti procijeniti nepoštenost ugovornih odredaba (vidjeti u tom smislu presudu od 13. rujna 2018., Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, t. 42. i navedenu sudsku praksu).
64. U drugoj situaciji – a osobito u pogledu pojašnjenja suda koji je uputio zahtjev u predmetu C-483/18 u kojima on navodi da ne raspolaže ugovorom koji obvezuje stranke u glavnom postupku, ali da ima saznanja o sadržaju drugih ugovora kojima se prodavatelj robe ili pružatelj usluga uobičajeno koristi – važno je podsjetiti na to da se, iako se Direktiva 93/13, na temelju članka 3. stavka 1., primjenjuje na odredbe o kojima se nisu vodili pojedinačni pregovori, što uključuje, među ostalim, i standardne ugovore, ne može smatrati da sud „raspolaže činjeničnim i pravnim elementima” u smislu gore navedene sudske prakse samo zato što zna za određene modele ugovora kojima se prodavatelj robe ili pružatelj usluga koristi a da pritom navedeni sud ne posjeduje instrument u kojem se utvrđuje ugovor sklopljen između stranaka u postupku koji je pred njim u tijeku (vidjeti u tom smislu presudu od 13. rujna 2018., Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, t. 47.).
65. U tom pogledu poljska vlada u svojem očitovanju podnesenom Sudu objašnjava da nije rijedak slučaj da mjenični sporazum, iako čini pravni posao različit od ugovora o kreditu, bude zabilježen u okviru tog ugovora.
66. U svakom slučaju, iz ustaljene sudske prakse proizlazi da je na nacionalnom sudu da po službenoj dužnosti poduzme mjere izvođenja dokaza kako bi utvrdio ulazi li odredba ugovora koji je predmet spora koji se pred njim vodi i koji je sklopljen između prodavatelja robe ili pružatelja usluga i potrošača u područje primjene Direktive i, u slučaju potvrdnog odgovora, ocijeni eventualnu nepoštenost takve odredbe (presude od 9. studenoga 2010., VB Pénzügyi Lízing, C-137/08, EU:C:2010:659, t. 56.; od 14. lipnja 2012., Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, t. 44. i od 21. veljače 2013., Banif Plus Bank, C-472/11, EU:C:2013:88, t. 24.). Naime, ako ne postoji djelotvoran nadzor moguće nepoštene naravi odredaba predmetnog ugovora, ne može se jamčiti poštovanje prava dodijeljenih Direktivom 93/13 (presuda od 13. rujna 2018., Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, t. 62. i navedena sudska praksa).
67. Iz toga slijedi da, kada je pred nacionalnim sudom pokrenuta parnica povodom

zahtjeva koji se temelji na vlastitoj mjenici koja je u početku izdana bjanko, a kasnije ispunjena, namijenjenoj osiguranju potraživanja iz ugovora o potrošačkom kreditu, o čijoj osnovanosti taj sud ima ozbiljne sumnje, članak 6. stavak 1. i članak 7. stavak 1. Direktive 93/13 nalažu da taj sud bude u mogućnosti tražiti podnošenje isprava na kojima se taj zahtjev temelji, uključujući mjenični sporazum, kada takav sporazum prema nacionalnim propisima predstavlja prethodni uvjet za izdavanje te vrste mjenice.

68. Važno je još naglasiti da prethodna razmatranja nisu u proturječju s načelom dispozitivnosti, na koje se poziva sud koji je uputio zahtjev. Naime, okolnost da nacionalni sud traži od podnositelja da podnese ispravu ili isprave koje služe kao temelj tog zahtjeva dio je postupka izvođenja dokaza jer takav zahtjev služi isključivo utvrđenju osnovanosti tužbe.
69. Što se tiče članka 10. stavka 2. Direktive 2008/48, kada nacionalni sud po službenoj dužnosti utvrdi njegovu povredu, dužan je poduzeti sve mjere koje proizlaze iz nacionalnog prava, bez čekanja da potrošač podnese takav zahtjev, pri čemu mora poštovati načelo kontradiktornosti (vidjeti u tom smislu presudu od 21. travnja 2016., Radlinger i Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, t. 71. i navedenu sudsku praksu).
70. Nakon što je utvrdio, na temelju činjeničnih i pravnih elemenata kojima raspolaže ili o kojima je komunicirao nakon izvođenja dokaza po službenoj dužnosti u tom smislu, da je odredba obuhvaćena područjem primjene Direktive, ako nacionalni sud utvrdi da je riječ o nepoštenoj odredbi, taj je sud, po općem pravilu, dužan o tome obavijestiti stranke parnice te ih pozvati da se o njoj kontradiktorno raspravi, u obliku predviđenom nacionalnim postupovnim pravilima (presuda od 21. veljače 2013., Banif Plus Bank, C-472/11, EU:C:2013:88, t. 31.).
71. U ovom slučaju, prema poljskoj vladi, članak 10. Zakona o mjenici ne predstavlja zapreku nacionalnom sudu da utvrdi da potraživanje zasnovano na vlastitoj mjenici ne postoji u dijelu koji se odnosi na iznos koji premašuje onaj koji proizlazi iz mjeničnog sporazuma. Takvo utvrđenje može uslijediti ne samo povodom prigovora potrošača nego i po službenoj dužnosti, na temelju primjene sudske prakse Suda u tom području. Isto tako, budući da mjenični sporazum predstavlja uvjet izdavanja vlastite, naknadno popunjene bjanko mjenice, njegova svrha leži upravo u uvedenoj ovlasti kontrole korištenja te vrste mjenice i iznosa koji je od sada upisan u nju.
72. Međutim, prema sudovima koji su uputili zahtjev, oni mogu provjeriti je li mjenica bila ispunjena u skladu sa zaključenim sporazumom samo povodom prigovora koji je uputio dužnik.
73. U tom pogledu važno je podsjetiti na to da je obveza države članice da poduzme sve potrebne mjere kako bi se postigao rezultat propisan određenom direktivom obvezujuća na temelju članka 288. trećeg podstavka UFEU-a i same direktive. Ta se obveza poduzimanja svih općih i posebnih mjera odnosi na sva tijela država članica, uključujući i sudove u okviru njihove nadležnosti (presuda od 21. travnja 2016., Radlinger i Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, t. 76. i navedena sudska praksa).
74. U ovom slučaju iz ustaljene sudske prakse proizlazi da obveza da se po službenoj dužnosti ispita nepoštenost određenih odredbi i postojanje obveznog sadržaja u ugovoru o kreditu koji se tiče informacija predstavlja postupovno pravilo

koje ide na teret nacionalnih tijela (presuda od 21. travnja 2016., Radlinger i Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, t. 77. i navedena sudska praksa).

75. Stoga su nacionalni sudovi prilikom primjene unutarnjeg prava dužni, koliko je to moguće, tumačiti ga u skladu s tekstem i ciljem direktive u pitanju kako bi se postigao njome predviđen rezultat (presuda od 21. travnja 2016., Radlinger i Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, t. 79. i navedena sudska praksa).

76. U tom kontekstu iz sudske prakse Suda proizlazi da, kada se ne može provesti tumačenje i primjena nacionalnog propisa sukladno zahtjevima Direktive 93/13, nacionalni sudovi imaju obvezu po službenoj dužnosti ispitati jesu li ugovorne odredbe dogovorene među strankama nepoštene, prema potrebi ne primjenjujući svaku odredbu nacionalnog prava ili nacionalnu sudsku praksu koja bi bila protivna takvom ispitivanju (vidjeti u tom smislu presude od 4. lipnja 2009., Pannon GSM, C-243/08, EU:C:2009:350, t. 32., 34. i 35.; od 14. lipnja 2012., Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, t. 42. i navedenu sudsku praksu i od 18. veljače 2016., Finanzmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, t. 46.).

77. Iz toga slijedi da na drugo pitanje u predmetu C-419/18 i na pitanje u predmetu C-483/18 valja odgovoriti da članak 6. stavak 1. i članak 7. stavak 1. Direktive 93/13 kao i članak 10. stavak 2. Direktive 2008/48 treba tumačiti na način da – kada u okolnostima poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku nacionalni sud izražava ozbiljne sumnje u osnovanost zahtjeva na temelju vlastite mjenice namijenjene osiguranju potraživanja koje proizlazi iz ugovora o potrošačkom kreditu i kada je tu mjenicu, koju je u početku izdavatelj izdao bjanko, korisnik naknadno ispunio – taj sud mora po službenoj dužnosti ispitati jesu li odredbe koje su ugovorile stranke nepoštene i u tom pogledu može zahtijevati od prodavatelja robe ili pružatelja usluga da podnese ispravu u kojoj su te odredbe utvrđene, tako da navedeni sud bude u mogućnosti osigurati poštovanje prava koja potrošači imaju na temelju tih direktiva.

Predmet: C-193/17

JEDNAKO POSTUPANJE PRI ZAPOŠLJAVANJU I OBAVLJANJU ZANIMANJA > IZRAVNA DISKRIMINACIJA NA TEMELJU VJERE

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

22. siječnja 2019.(*)

„Zahtjev za prethodnu odluku – Povelja Europske unije o temeljnim pravima – Članak 21. – Jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja – Direktiva 2000/78/EZ – Članak 2. stavak 2. točka (a) – Izravna diskriminacija na temelju vjere – Nacionalno zakonodavstvo na temelju kojeg određeni radnici imaju dan odmora na Veliki petak – Opravdanje – Članak 2. stavak 5. – Članak 7. stavak 1. – Obveze privatnih poslodavaca i nacionalnog suda koje proizlaze iz neusklađenosti nacionalnog prava s Direktivom 2000/78”

Članak 1. i članak 2. stavak 2. Direktive Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i

obavljanju zanimanja valja tumačiti na način da nacionalno zakonodavstvo na temelju kojeg je, s jedne strane, Veliki petak neradni dan samo za radnike koji su pripadnici određenih kršćanskih crkava i, s druge strane, samo ti radnici, ako moraju raditi tijekom tog neradnog dana, imaju pravo na dodatnu naknadu plaće isplaćene za rad obavljen tijekom toga dana, uspostavlja izravnu diskriminaciju na temelju vjere.

Mjere predviđene tim nacionalnim zakonodavstvom ne mogu se smatrati ni mjerama potrebnim radi zaštite prava i sloboda drugih ljudi u smislu članka 2. stavka 5. navedene direktive ni posebnim mjerama za izjednačavanje nepovoljnog položaja povezanog s vjerom, u smislu članka 7. stavka 1. te direktive.

2. Članak 21. Povelje Europske unije o temeljnim pravima valja tumačiti na način da, sve dok predmetna država članica radi ponovne uspostave jednakog postupanja, ne izmijeni svoje zakonodavstvo na temelju kojeg pravo na neradni dan na Veliki petak imaju samo radnici koji pripadaju određenim kršćanskim crkvama, privatni poslodavac na kojeg se primjenjuje to zakonodavstvo obvezan je svojim ostalim radnicima isto tako dodijeliti pravo na neradni dan na Veliki petak ako su potonji prethodno zatražili od tog poslodavca da ne rade toga dana i slijedom toga tim radnicima priznati pravo na dodatnu naknadu plaće isplaćene za rad obavljen tijekom toga dana ako je navedeni poslodavac odbio udovoljiti tom zahtjevu.

Povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud, Austrija), odlukom od 24. ožujka 2017., koju je Sud zaprimio 13. travnja 2017., u postupku

Cresco Investigation GmbH

protiv

Markusa Achatzija

SUD (veliko vijeće)

u sastavu: K. Lenaerts, predsjednik, R. Silva de Lapuerta, potpredsjednica, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, A. Prechal, C. Toader i C. Lycourgos (izvjestitelj), predsjednici vijeća, A. Rosas, M. Ilešič, M. Safjan, D. Šváby, C. Vajda i S. Rodin, suci,

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 21. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja) te članka 1., članka 2. stavka 2. točke (a), članka 2. stavka 5. i članka 7. stavka 1. Direktive Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja (SL 2000., L 303, str. 16.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 1., str. 69.).

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između Cresca Investigation GmbH (u daljnjem tekstu: Cresco) i Markusa Achatzija o pravu potonjeg na dodatnu naknadu plaće isplaćene za rad obavljen na Veliki petak.

Glavni postupak i prethodna pitanja

12 Na temelju članka 7. stavka 3. ARG-a, Veliki petak je plaćeni neradni dan s razdobljem 24-satnog odmora za pripadnike protestantskih crkava augsburške i helvetske konfesije, Starokatoličke crkve i Evangeličke metodističke crkve (u daljnjem tekstu: crkve na koje se primjenjuje ARG). Ako pripadnik neke od tih crkava ipak radi tijekom toga dana, ima pravo na dodatnu naknadu plaće za taj neradni dan (u daljnjem tekstu: naknada za neradni dan).

13 M. Achatzi je zaposlenik Cresca, privatne detektivske agencije, i nije pripadnik nijedne od crkava na koje se primjenjuje ARG. Smatra da mu je diskriminatorno uskraćena naknada za neradni dan za rad koji je obavio 3. travnja 2015., na Veliki petak i na tom temelju od svojeg poslodavca zahtijeva isplatu 109,09 eura, uvećanih za kamate.

14 Žalbeni sud izmijenio je prvostupanjsku presudu kojom je odbijena tužba koju je podnio M. Achatzi.

15 Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud, Austrija), koji odlučuje o reviziji koju je Cresco podnio protiv te odluke o žalbi, najprije smatra da svih trinaest neradnih dana navedenih u članku 7. stavku 2. ARG-a, osim 1. svibnja i 26. listopada koji nemaju nikakav vjerski predznak, imaju veze s kršćanstvom, a dva od njih isključivo su vezana za katoličanstvo. Osim toga, svi ti neradni dani neradni su za sve radnike te su im plaćeni, neovisno o njihovoj vjerskoj pripadnosti.

16 Sud koji je uputio zahtjev nadalje ističe da je cilj posebnog uređenja iz članka 7. stavka 3. ARG-a omogućiti pripadnicima neke od tih crkava na koje se odnosi ta odredba da ispovijedaju svoju vjeru na blagdan koji im je osobito važan.

17 Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, članak 7. stavak 3. ARG-a odobrenje dodatnog neradnog dana čini ovisnim o vjeri radnikâ, što dovodi do toga da osobe koje nisu pripadnici crkava na koje se primjenjuje ARG imaju pravo na jedan neradni dan manje od pripadnika neke od tih crkava, što je u načelu nepovoljnije postupanje na temelju vjere.

18 Međutim, sud koji je uputio zahtjev pita se je li situacija tih dviju kategorija radnika usporediva.

19 S tim u vezi on ističe da je cilj članka 7. stavka 3. ARG-a omogućiti radnicima koji su pripadnici neke od crkava na koje se primjenjuje ARG da ispovijedaju svoju vjeru na Veliki petak a da pritom sa svojim poslodavcem u tu svrhu ne moraju dogovoriti dan odmora. Radnici koji su pripadnici Rimokatoličke crkve, kojoj pripada većina austrijskog stanovništva, imaju pravo na tu mogućnost jer su neradni dani iz članka 7. stavka 2. ARG-a koji se odnose na njihovu vjeru neradni za sve radnike.

20 Međutim te čak i ako tužitelj u glavnom postupku ne tvrdi da njegove vjerske potrebe nisu bile uzete u obzir na Veliki petak, navedeni sud smatra da, radi ocjene usklađenosti nacionalnog zakonodavstva o kojem je riječ u glavnom postupku s Direktivom 2000/78, valja uzeti u obzir činjenicu da to zakonodavstvo ne vodi računa o vjerskim potrebama određenih radnika. Točno je da određeni kolektivni ugovori

sadržavaju odredbe usporedive s člankom 7. ARG-a, osobito u pogledu Dana pomirbe židovske vjere ili Dana reformacije protestantskih crkava, ali, u nedostatku takvih ugovora, radnici u velikoj mjeri ovise o dobroj volji svojeg poslodavca.

21 Osim toga, sud koji je uputio zahtjev ističe da razlika u postupanju o kojoj je riječ u glavnom postupku može biti obuhvaćena pravom Unije u sporu između pojedinaca poput onoga u glavnom postupku samo ako je to pravo izravno primjenjivo. Naime, on naglašava da je Direktiva 2000/78 prenesena Zakonom o jednakom postupanju koji ni na koji način nije nadređen ARG-u i da se jasan tekst članka 7. stavka 3. ARG-a protivi tumačenju usklađenom s pravom Unije, koje uređenje Velikog petka proširuje na radnike koji nisu pripadnici crkava na koje se primjenjuje ARG.

22 Sud koji je uputio zahtjev također ističe da, u skladu s njezinim člankom 2. stavkom 5., Direktiva 2000/78 ne utječe na mjere koje proizlaze iz nacionalnog zakonodavstva, a koje su u demokratskom društvu potrebne osobito radi zaštite prava i sloboda drugih ljudi i naglašava da su, u skladu sa sudskom praksom Suda, sloboda vjeroispovijesti i sloboda vjere jedne od temelja demokratskog društva.

23 Stoga se navedeni sud pita treba li smatrati da je uređenje iz članka 7. stavka 3. ARG-a mjera potrebna za zaštitu slobode vjeroispovijesti i slobode vjere radnika koji su pripadnici neke od crkava na koje se primjenjuje ARG.

24 Sud koji je uputio zahtjev se usto pita može li se predmetna razlika u postupanju opravdati na temelju članka 7. stavka 1. Direktive 2000/78 jer je pozitivna i posebna mjera za ukidanje postojećih nepovoljnih položaja.

25 Točno je da navedeni sud naglašava da na austrijskom tržištu rada u načelu ne postoje strukturne nepovoljnosti za radnike koji su pripadnici neke od crkava na koje se primjenjuje ARG. Međutim, moglo bi se smatrati da primorati potonje na rad tijekom jednog od najvažnijih dana njihove vjere, dok to nije slučaj na primjer za pripadnike Rimokatoličke crkve, čije su velike svečanosti neradni dani za sve radnike, jest takav nepovoljan položaj, koji članak 7. stavak 3. ARG-a nastoji izjednačiti.

26 Naposljetku, ako Sud presudi da zakonsko uređenje Velikog petka iz članka 7. stavka 3. ARG-a povrjeđuje Direktivu 2000/78, postavlja se pitanje treba li ta povreda biti uravnotežena obvezom poslodavca, društva privatnog prava, da odobri taj neradni dan svim svojim radnicima, čak i ako je austrijski zakonodavac namjeravao uzeti u obzir zahtjeve samo vrlo ograničene skupine radnika, opravdane vjerskim razlozima, radi zaštite interesa poslodavaca koji su se protivili pretjeranom proširenju općeg uređenja neradnih dana.

27 Osim toga, ako se utvrdi da zakonsko uređenje Velikog petka nije pozitivna ili posebna mjera u smislu članka 7. stavka 1. Direktive 2000/78, sud koji je uputio zahtjev pita se treba li to utvrđenje dovesti do potpune neprimjenjivosti članka 7. stavka 3. ARG-a, tako da na Veliki petak nijedan radnik ne bi imao pravo na neradni dan ili na naknadu za neradni dan.

28 U tim je okolnostima Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud) odlučio prekinuti postupak i Sudu uputiti sljedeća prethodna pitanja:

1. Treba li pravo Unije, osobito članak 21. [Povelje] u vezi s člankom 1. i člankom 2. stavkom 2. točkom (a) Direktive [2000/78], tumačiti na način da mu se u sporu između radnika i poslodavca o privatnopravnom radnom odnosu protiv nacionalni propis na temelju kojega je Veliki petak neradni dan samo za pripadnike protestantskih crkava augsburške i helvetske konfesije, Starokatoličke crkve i Evangeličke metodističke crkve uz pravo na neprekinuti odmor u trajanju od najmanje 24 sata te u slučaju obavljanja rada radnika koji pripada jednoj od tih crkava on unatoč blagdanu, uz naknadu plaće za neizvršeni rad zbog blagdana, ima i pravo na odgovarajuću naknadu za izvršeni rad, dok drugi radnici koji ne pripadaju tim crkvama nemaju to pravo?

2. Treba li pravo Unije, osobito članak 21. [Povelje] u vezi s člankom 2. stavkom 5. Direktive [2000/78], tumačiti na način da nacionalni propis naveden u prvom pitanju, koji – s obzirom na cjelokupno stanovništvo i pripadnost većine Rimokatoličkoj crkvi – dodjeljuje prava samo relativno maloj skupini pripadnika određenih (drugih) crkava, nije doveden u pitanje ovom direktivom jer se radi o mjeri koja je u demokratskom društvu potrebna radi zaštite prava i sloboda drugih, osobito prava na slobodu vjeroispovijesti?

3. Treba li pravo Unije, osobito članak 21. [Povelje] u vezi s člankom 7. stavkom 1. Direktive [2000/78], tumačiti na način da nacionalni propis naveden u prvom pitanju predstavlja pozitivnu i posebnu mjeru u korist pripadnika crkava navedenih u prvom pitanju kako bi se zajamčila njihova potpuna jednakost u profesionalnom životu te kako bi se spriječio ili izjednačio nepovoljan položaj tih pripadnika na vjerskoj osnovi ako se njima time dodjeljuje isto pravo ispovijedanja vjere tijekom radnog vremena na blagdan koji je vrlo važan za tu vjeru, kao što inače za većinu radnika postoji u skladu s drugim nacionalnim propisom [zbog] toga što su blagdani vjere u koju se svrstava većina radnika općenito neradni dani?

U slučaju potvrde diskriminacije u smislu članka 2. stavka 2. točke (a) Direktive [2000/78]:

4. Treba li pravo Unije, osobito članak 21. [Povelje] u vezi s člankom 1., člankom 2. stavkom 2. točkom (a) i člankom 7. stavkom 1. Direktive [2000/78], tumačiti na način da privatni poslodavac, dokle god zakonodavac ne uvede nediskriminacijski pravni sustav, mora svim radnicima neovisno o njihovoj vjerskoj pripadnosti odobriti prava vezana uz Veliki petak navedena u prvom pitanju ili nacionalni propis naveden u prvom pitanju mora ostati u cijelosti neprimijenjen tako da se prava na Veliki petak navedena u prvom pitanju ne priznaju nijednom radniku?"

Nadležnost Suda

29 Poljska vlada smatra da na temelju članka 17. stavka 1. UFEU-a odobrenje neradnog dana od strane države članice radi proslave blagdana nije obuhvaćeno pravom Unije tako da Sud nije nadležan za davanje odgovora na prethodna pitanja koja mu je postavio sud koji je uputio zahtjev.

30 S tim u vezi, valja istaknuti da članak 17. stavak 1. UFEU-a određuje da Unija poštuje i ne dovodi u pitanje status koji na temelju nacionalnog prava imaju crkve i vjerske udruge ili zajednice u državama članicama.

31 Međutim, ta odredba ne dovodi do toga da razlika u postupanju sadržana u nacionalnom zakonodavstvu na temelju kojeg određeni radnici imaju pravo na neradni dan radi proslave blagdana bude isključena iz područja primjene Direktive 2000/78 i da usklađenost takve razlike u postupanju s tom direktivom ne bude predmet djelotvornog sudskog nadzora.

32 Naime, s jedne strane, tekst članka 17. UFEU-a u biti odgovara tekstu Deklaracije br. 11 o statusu crkava i nekonfesionalnih organizacija, koja je prilog Završnom aktu Ugovora iz Amsterdama. Međutim, iz činjenice da se potonja izričito navodi u uvodnoj izjavi 24. Direktive 2000/78 vidljivo je da je zakonodavac Unije nužno vodio računa o toj deklaraciji prilikom donošenja te direktive (vidjeti u tom smislu presude od 17. travnja 2018., Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, t. 57. i od 11. rujna 2018., IR, C-68/17, EU:C:2018:696, t. 48.).

33 S druge strane, točno je da se člankom 17. UFEU-a izražava neutralnost Unije prema tome kako države članice uređuju svoje odnose s crkvama i vjerskim udruženjima ili zajednicama (presude od 17. travnja 2018., Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, t. 58. i od 11. rujna 2018., IR, C-68/17, EU:C:2018:696, t. 48.). Međutim, cilj nacionalnih odredbi o kojima je riječ u glavnom postupku nije organizirati odnose između države članice i crkava, nego jedino radnicima, pripadnicima određenih crkava, odobriti dodatni neradni dan na blagdan koji je važan tim crkvama.

34. Stoga valja odbiti prigovor nenadležnosti koji je istaknula poljska vlada.

O prethodnim pitanjima

O prvim trima prethodnim pitanjima

35 Svojim prvim trima pitanjima koja valja ispitati zajedno sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 1. i članak 2. stavak 2. Direktive 2000/78 tumačiti na način da nacionalno zakonodavstvo na temelju kojeg je, s jedne strane, Veliki petak neradni dan samo za radnike koji su pripadnici određenih kršćanskih crkava i, s druge strane, samo ti radnici, ako moraju raditi tijekom tog neradnog dana, imaju pravo na naknadu za neradni dan, uspostavlja izravnu diskriminaciju na temelju vjere. U slučaju potvrdnog odgovora, on također pita mogu li se mjere predviđene tim nacionalnim zakonodavstvom smatrati mjerama potrebnim radi zaštite prava i sloboda drugih ljudi, u smislu članka 2. stavka 5. navedene direktive ili posebnim mjerama za izjednačavanje nepovoljnog položaja povezanog s vjerom, u smislu članka 7. stavka 1. te direktive.

36 Kao prvo, valja podsjetiti na to da je, u skladu s člankom 1. Direktive 2000/78, njezina svrha utvrditi opći okvir za borbu protiv diskriminacije na temelju vjere ili uvjerenja, invaliditeta, dobi ili spolne orijentacije u vezi sa zapošljavanjem i obavljanjem zanimanja, kako bi se u državama članicama ostvarila primjena načela jednakog postupanja.

37 Na temelju članka 2. stavka 1. te direktive „načelo jednakog postupanja” znači nepostojanje bilo kakve izravne ili neizravne diskriminacije na temelju bilo kojeg od razloga iz njezina članka 1. Članak 2. stavak 2. točka (a) navedene direktive pobliže

određuje da se, za potrebe primjene njezina članka 2. stavka 1., smatra da se radi o izravnoj diskriminaciji u slučaju kada se prema nekoj osobi postupa nepovoljnije u odnosu na drugu osobu koja se nalazi u usporedivoj situaciji, zbog bilo kojeg od razloga iz članka 1. te direktive, među kojima je i vjera.

38 U tom kontekstu valja, prvo, utvrditi proizlazi li iz zakonodavstva o kojem je riječ u glavnom postupku razlika u postupanju s radnicima na temelju njihove vjere.

39 S tim u vezi valja istaknuti da članak 7. stavak 3. ARG-a samo radnicima koji su pripadnici neke od crkava na koje se primjenjuje ARG priznaje pravo na neradni dan na Veliki petak. Iz toga proizlazi da na naknadu za neradni dan na koju se, na temelju članka 9. stavka 5. ARG-a, može pozivati radnik koji mora obavljati svoju profesionalnu djelatnost tijekom neradnog dana, radnici koji obavljaju svoju profesionalnu djelatnost na Veliki petak imaju samo ako su pripadnici neke od tih crkava.

40 Stoga zakonodavstvo o kojem je riječ u glavnom postupku uspostavlja razliku u postupanju koja se izravno temelji na vjeri radnika. Naime, kriterij razlikovanja koji upotrebljava to zakonodavstvo izravno proizlazi iz pripadnosti radnika određenoj vjeri.

41 Drugo, valja ispitati odnosi li se takva razlika u postupanju na kategorije radnika koji se nalaze u usporedivim situacijama.

42 S tim u vezi, zahtjev usporedivosti situacija radi određivanja postojanja povrede načela jednakog postupanja treba ocjenjivati s obzirom na sve njihove značajke te osobito s obzirom na predmet i cilj nacionalnih propisa kojima se uspostavlja razlika o kojoj je riječ (vidjeti u tom smislu presude od 16. srpnja 2015., CHEZ Razpredelenie Bulgaria, C-83/14, EU:C:2015:480, t. 89. i od 26. lipnja 2018., MB (Promjena spola i starosna mirovina), C-451/16, EU:C:2018:492, t. 42.).

43 Valja također pojasniti da se, s jedne strane, ne traži da su situacije istovjetne, nego samo da su usporedive i, s druge strane, da se ispitivanje te usporedivosti ne smije provesti općenito i apstraktno, nego posebno i konkretno s obzirom na posao o kojem je riječ (presuda od 19. srpnja 2017., Abercrombie & Fitch Italia, C-143/16, EU:C:2017:566, t. 25. i navedena sudska praksa).

44 U predmetnom slučaju članak 7. stavak 3. ARG-a na Veliki petak odobrava razdoblje neprekidnog 24-satnog odmora samo radnicima koji su pripadnici neke od crkava na koje se primjenjuje ARG. Tako ta odredba uspostavlja razliku u postupanju kad je riječ o odobrenju neradnog dana s tim radnicima u odnosu na sve ostale radnike.

45 S tim u vezi iz spisa kojim raspolaže Sud proizlazi da su razdoblje 24-satnog odmora odobreno na Veliki petak radnicima koji su pripadnici neke od crkava na koje se primjenjuje ARG nadležna nacionalna tijela opravdala važnošću koju taj dan ima za te vjerske zajednice.

46 Međutim, kao što proizlazi iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje, odobrenje neradnog dana na Veliki petak radniku koji je pripadnik neke od crkava na koje se primjenjuje ARG nije uvjetovano time da radnik izvrši određenu vjersku

obvezu tijekom tog dana, nego samo formalnom pripadnošću tog radnika nekoj od tih crkava. Tako da taj radnik može slobodno odabrati kako će raspolagati razdobljem koje se odnosi na taj neradni dan te ga na primjer upotrijebiti za odmor ili razonodu.

47 S tim u vezi, situacija takvog radnika ne razlikuje se od one drugih radnika koji žele imati razdoblje odmora ili razonode na Veliki petak ali pritom ipak nemaju pravo na odgovarajući neradni dan.

48 Osim toga, iz zajedničkog tumačenja članka 7. stavka 3. i članka 9. stavka 5. ARG-a proizlazi da samo radnici koji su pripadnici neke od crkava na koje se primjenjuje ARG mogu imati pravo na naknadu za neradni dan ako rade na Veliki petak.

49 S obzirom na novčanu prirodu davanja na koje se to različito postupanje odnosi te s obzirom na neraskidivu vezu između njega i odobrenja neradnog dana na Veliki petak, isto tako valja smatrati da je, kad je riječ o dodjeli takvog novčanog davanja, situacija radnika koji su pripadnici neke od crkava na koje se primjenjuje ARG usporediva s onom svih ostalih radnika, neovisno o tome jesu li oni vjernici ili ne.

50 Naime, kao što proizlazi iz spisa kojim raspolaže Sud, odobrenje te naknade radniku pripadniku neke od navedenih crkava, koji mora raditi na Veliki petak, ovisi samo o formalnoj pripadnosti tog radnika nekoj od tih crkava. Navedeni radnik tako ima pravo na navedenu naknadu čak i ako je radio na Veliki petak, a nije osjećao obvezu ili potrebu slaviti taj blagdan. Njegova se situacija stoga ne razlikuje od one drugih radnika koji su radili na Veliki petak, a nisu primili takvu naknadu.

51 Iz toga slijedi da je učinak nacionalnog zakonodavstva o kojem je riječ u glavnom postupku različito postupanje u usporedivim situacijama, ovisno o vjeri. Stoga ono uspostavlja izravnu diskriminaciju na temelju vjere u smislu članka 2. stavka 2. točke (a) Direktive 2000/78.

52 Kao drugo, valja odrediti može li se takva izravna diskriminacija opravdati na temelju članka 2. stavka 5. Direktive 2000/78 ili članka 7. stavka 1. navedene direktive.

53 S jedne strane, u skladu s člankom 2. stavkom 5. Direktive 2000/78, ona ne utječe na mjere koje proizlaze iz nacionalnog zakonodavstva, a koje su u demokratskom društvu potrebne zbog očuvanja javne sigurnosti, održanja javnog reda i prevencije kaznenih djela, radi zaštite zdravlja te zaštite prava i sloboda drugih ljudi.

54 Donošenjem te odredbe zakonodavac Unije htio je na području zapošljavanja i obavljanja zanimanja spriječiti i riješiti sukob između, s jedne strane, načela jednakog postupanja i, s druge strane, potrebe osiguranja javnog reda, sigurnosti i zdravlja i prevencije kaznenih djela te zaštite prava i sloboda pojedinaca, koji su nužni za funkcioniranje demokratskog društva. Taj zakonodavac odlučio je da se u određenim slučajevima navedenima u članku 2. stavku 5. Direktive 2000/78 načela utvrđena tom direktivom ne primjenjuju na mjere koje sadržavaju razlike u postupanju na temelju nekog od razloga iz članka 1. te direktive, pod uvjetom da su te mjere ipak nužne za

ostvarenje navedenih ciljeva (presuda od 13. rujna 2011., Prigge i dr., C-447/09, EU:C:2011:573, t. 55.).

55 Osim toga, budući da taj članak 2. stavak 5. uspostavlja odstupanje od načela zabrane diskriminacija, treba ga tumačiti usko. Iz pojmova upotrijebljenih u toj odredbi također proizlazi takav pristup (presuda od 13. rujna 2011., Prigge i dr., C-447/09, EU:C:2011:573, t. 56. i navedena sudska praksa).

56 U predmetnom slučaju valja naglasiti, kao prvo, da su mjere o kojima je riječ u glavnom postupku, odnosno priznavanje Velikog petka kao neradnog dana radnicima koji su pripadnici neke od crkava na koje se primjenjuje ARG te dodjela naknade za neradni dan tim radnicima u slučaju da oni moraju raditi tijekom razdoblja odmora koje se odnosi na taj neradni dan, predviđene nacionalnim zakonodavstvom u smislu članka 2. stavka 5. Direktive 2000/78.

57 Kao drugo, kao što je istaknuo sud koji je uputio zahtjev, cilj odobrenja neradnog dana na Veliki petak radnicima koji su pripadnici neke od crkava na koje se primjenjuje ARG jest uzimanje u obzir osobite važnosti koju za pripadnike tih crkava imaju vjerske proslave povezane s tim danom.

58 Međutim, nije sporno da je sloboda vjeroispovijesti jedno od temeljnih prava i sloboda priznatih pravom Unije, pri čemu pojam „vjere” treba tumačiti tako da obuhvaća *forum internum*, odnosno činjenicu imanja uvjerenja, kao i *forum externum*, odnosno javno iskazivanje vjere (vidjeti u tom smislu presude od 14. ožujka 2017., G4S Secure Solutions, C-157/15, EU:C:2017:203, t. 28. i od 14. ožujka 2017., Bougnaoui i ADDH, C-188/15, EU:C:2017:204, t. 30.). Iz toga slijedi da je cilj koji je postavio austrijski zakonodavac itekako obuhvaćen onima navedenima u članku 2. stavku 5. Direktive 2000/78.

59 Kao treće, usto valja utvrditi jesu li te mjere potrebne radi zaštite slobode vjeroispovijesti predmetnih radnika.

60 S tim u vezi valja utvrditi da, kao što je to potvrdila austrijska vlada na raspravi pred Sudom, mogućnost da radnici koji ne pripadaju crkvama na koje se primjenjuje ARG slave blagdan koji ne pada na neradni dan naveden u članku 7. stavku 2. ARG-a nije u austrijskom pravu uzeta u obzir odobrenjem dodatnog neradnog dana, nego poglavito dužnošću brižnog postupanja poslodavaca sa svojim zaposlenicima, koja potonjima omogućuje da po potrebi ostvare pravo na nedolazak na posao u trajanju potrebnom za prisustvovanje određenim vjerskim obredima.

61 Iz toga slijedi da se ne može smatrati da su nacionalne mjere poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku potrebne radi zaštite prava i slobode vjeroispovijesti, u smislu članka 2. stavka 5. Direktive 2000/78.

62 S druge strane, valja provjeriti mogu li odredbe poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku biti opravdane na temelju članka 7. stavka 1. Direktive 2000/78.

63 Iz potonje odredbe proizlazi da se načelu jednakog postupanja ne protivi to da, kako bi se zajamčila potpuna jednakost u profesionalnom životu, države članice

zadrže ili donesu posebne mjere za sprječavanje ili izjednačavanje nepovoljnog položaja povezanog s bilo kojim od temelja iz članka 1. te direktive.

64 Jasan i ograničen cilj članka 7. stavka 1. Direktive 2000/78 jest odobriti mjere čiji je stvarni cilj, iako su naizgled diskriminacijske, ukloniti ili smanjiti stvarne nejednakosti koje mogu postojati u društvenom životu (vidjeti analogijom presudu od 30. rujna 2010., Roca Álvarez, C-104/09, EU:C:2010:561, t. 33. i navedenu sudsku praksu).

65 Osim toga, prilikom određivanja dosega bilo kojeg odstupanja od pojedinačnog prava poput jednakog postupanja, treba poštovati načelo proporcionalnosti, koje zahtijeva da odstupanja ne prelaze granice onoga što je prikladno i nužno za ostvarenje cilja koji se želi postići i da su u najvećoj mogućoj mjeri usklađeni načelo jednakog postupanja i zahtjevi cilja koji se tako želi postići (vidjeti u tom smislu presudu od 19. ožujka 2002., Lommers, C-476/99, EU:C:2002:183, t. 39.).

66 U predmetnom slučaju i da pritom nije potrebno odrediti čini li okolnost da Veliki petak, koji je jedan od najvažnijih dana u religiji kojoj pripadaju radnici pripadnici neke od crkava na koje se primjenjuje ARG, nije jedan od neradnih dana koji su navedeni u članku 7. stavku 2. tog zakona nepovoljan položaj u njihovu profesionalnom životu, u smislu članka 7. stavka 1. Direktive 2000/78, valja istaknuti da se ne može smatrati da nacionalno zakonodavstvo o kojem je riječ u glavnom postupku sadržava posebne mjere za izjednačavanje takvog „[nepovoljnog] položaja” uz poštovanje načela proporcionalnosti i u najvećoj mogućoj mjeri načela jednakosti.

67 Naime, kao što je istaknuto u točki 60. ove presude, na temelju odredbi o kojima je riječ u glavnom postupku radnici koji su pripadnici neke od crkava na koje se primjenjuje ARG imaju pravo na razdoblje 24-satnog odmora na Veliki petak, dok radnici koji pripadaju drugim vjerama, čiji važni blagdani ne padaju na neradne dane iz članka 7. stavka 2. ARG-a, u načelu mogu izostati s posla radi prisustvovanja vjerskim obredima povezanim s tim blagdanima samo na temelju odobrenja njihova poslodavca u okviru dužnosti brižnog postupanja.

68 Iz toga slijedi da mjere o kojima je riječ u glavnom postupku prekoračuju ono što je nužno za izjednačavanje takvog nepovoljnog položaja i da uspostavljaju razliku u postupanju s radnicima koji imaju usporedive vjerske obveze, koja u najvećoj mogućoj mjeri ne jamči poštovanje načela jednakosti.

69 Imajući u vidu sva prethodna razmatranja, na prva tri pitanja valja odgovoriti tako da:

– članak 1. i članak 2. stavak 2. Direktive 2000/78 valja tumačiti na način da nacionalno zakonodavstvo na temelju kojeg je, s jedne strane, Veliki petak neradni dan samo za radnike koji su pripadnici određenih kršćanskih crkava i, s druge strane, samo ti radnici, ako moraju raditi tijekom tog neradnog dana, imaju pravo na naknadu za neradni dan, uspostavlja izravnu diskriminaciju na temelju vjere, i

– mjere predviđene tim nacionalnim zakonodavstvom ne mogu se smatrati ni mjerama potrebnim radi zaštite prava i sloboda drugih ljudi u smislu članka 2.

stavka 5. navedene direktive ni posebnim mjerama za izjednačavanje nepovoljnog položaja povezanog s vjerom, u smislu članka 7. stavka 1. te direktive.

Četvrto pitanje

70 Svojim četvrtim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li pravo Unije tumačiti na način da, sve dok predmetna država članica radi ponovne uspostave jednakog postupanja, ne izmijeni svoje zakonodavstvo na temelju kojeg pravo na neradni dan na Veliki petak imaju samo radnici koji pripadaju određenim kršćanskim crkvama, privatni poslodavac na kojeg se primjenjuje to zakonodavstvo obvezan je svojim ostalim radnicima isto tako dodijeliti pravo na neradni dan na Veliki petak i slijedom toga potonjima, ako moraju raditi tijekom toga dana, priznati pravo na naknadu za neradni dan.

71 Iz odgovora na prva tri pitanja proizlazi da Direktivu 2000/78 valja tumačiti na način da joj se protivi razlika u postupanju na temelju vjere, poput one koja je uspostavljena odredbama o kojima je riječ u glavnom postupku.

72 Međutim, kao prvo, valja podsjetiti na to da, u skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, direktiva ne može sama po sebi stvoriti obveze za pojedinca te se stoga protiv njega nije moguće pozivati na direktivu kao takvu. Naime, širiti mogućnost pozivanja na odredbu direktive koja nije prenesena ili je nepravilno prenesena na područje odnosa između pojedinaca značilo bi priznati Uniji ovlast da s izravnim učinkom utvrđuje obveze na teret pojedinaca, iako ona tu ovlast ima samo prilikom donošenja uredbi (presuda od 6. studenoga 2018., Bauer i Willmeroth, C-569/16 i C-570/16, EU:C:2018:871, t. 76. i navedena sudska praksa).

73 Tako se na direktivu ne može pozvati u sporu između pojedinaca kako bi se iz primjene izuzeo propis države članice koji je protivan toj direktivi (presuda od 7. kolovoza 2018., Smith, C-122/17, EU:C:2018:631, t. 44.).

74 Ipak, kao drugo, valja podsjetiti na to da je zadaća nacionalnih sudova, vodeći računa o svim pravilima nacionalnog prava i primjenom načina tumačenja priznatih tim pravom, odlučiti može li se i u kojoj mjeri nacionalna odredba tumačiti u skladu s Direktivom 2000/78 a da rezultat ne bude tumačenje *contra legem* te nacionalne odredbe (presude od 17. travnja 2018., Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, t. 71. i od 11. rujna 2018., IR, C-68/17, EU:C:2018:696, t. 63.).

75 Ako bi, kako se čini da proizlazi iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje, sudu koji je uputio zahtjev bilo nemoguće takvo usklađeno tumačenje, kao treće, valja pojasniti da samom Direktivom 2000/78 nije uspostavljeno načelo jednakog postupanja u području zapošljavanja i rada, koje je dio različitih međunarodnih instrumenata i ustavnih tradicija zajedničkih državama članicama, nego je njezin cilj isključivo, u tim istim područjima, uspostaviti opći okvir za borbu protiv diskriminacije na temelju različitih osnova, među kojima su vjera ili uvjerenja, kao što to proizlazi iz njezina naslova i članka 1. (presude od 17. travnja 2018., Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, t. 75. i od 11. rujna 2018., IR, C-68/17, EU:C:2018:696, t. 67.).

76 Zabrana svake diskriminacije na temelju vjere ili uvjerenja je, kao opće načelo prava Unije, obvezujuće naravi. Ta je zabrana, utvrđena člankom 21. stavkom 1.

Povelje, sama za sebe dovoljna kako bi pojedincima dodijelila pravo na koje se kao takvo mogu pozvati u postupku u kojemu sudjeluju, a koji se vodi u području obuhvaćenom pravom Unije (presuda od 17. travnja 2018., Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, t. 76.).

77 Kad je riječ o njegovom obvezujućem učinku, članak 21. Povelje ne razlikuje se načelno od različitih odredaba osnivačkih ugovora kojima se zabranjuje diskriminacija na temelju različitih osnova, čak ni kad takva diskriminacija proizlazi iz ugovora sklopljenih između pojedinaca (presuda od 17. travnja 2018., Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, t. 77.).

78 Stoga, ako se ispostavi da se nacionalne odredbe ne mogu tumačiti na način koji je usklađen s Direktivom 2000/78, sud koji je uputio zahtjev će ipak biti dužan osigurati pravnu zaštitu koja za radnike proizlazi iz članka 21. Povelje i jamčiti puni učinak tog članka.

79 Kao četvrto, valja podsjetiti na to da, na temelju ustaljene sudske prakse Suda, kada je utvrđena diskriminacija koja je u suprotnosti s pravom Unije te sve dok se ne usvoje mjere koje ponovno uspostavljaju jednako postupanje, poštovanje načela jednakosti može biti osigurano jedino davanjem osobama koje se nalaze u nepovoljnijem položaju istih prednosti koje imaju osobe u privilegiranom položaju. Osobe u nepovoljnijem položaju moraju stoga biti stavljene u istu situaciju kao i osobe koje imaju pravo koristiti predmetnu prednost (presuda od 9. ožujka 2017., Milkova, C-406/15, EU:C:2017:198, t. 66. i navedena sudska praksa).

80 U tom je slučaju nacionalni sud dužan izuzeti iz primjene svaku diskriminacijsku nacionalnu odredbu a da prethodno ne zatraži ili pričekava njezino ukidanje od strane zakonodavca i primijeniti na članove defavorizirane skupine isti sustav koji vrijedi za osobe iz druge kategorije. Tu je obvezu dužan izvršiti neovisno o tome postoje li u nacionalnom pravu odredbe iz kojih proizlazi njegova nadležnost da to učini (presuda od 9. ožujka 2017., Milkova, C-406/15, EU:C:2017:198, t. 67. i navedena sudska praksa).

81 Međutim, takvo rješenje treba primijeniti samo u slučaju postojanja valjanog referentnog sustava (presuda od 9. ožujka 2017., Milkova, C-406/15, EU:C:2017:198, t. 68. i navedena sudska praksa).

82 To je tako u glavnom predmetu, pri čemu uređenje koje se primjenjuje na pripadnike crkava na koje se primjenjuje ARG u nedostatku pravilne primjene prava Unije ostaje jedini valjani referentni sustav.

83 Stoga, sve dok nacionalni zakonodavac ne donese mjere kojima se ponovno uspostavlja jednako postupanje, zadaća je poslodavaca da radnicima koji ne pripadaju tim crkvama osiguraju postupanje jednako onome koje odredbe o kojima je riječ u glavnom postupku određuju za radnike koji su pripadnici neke od navedenih crkava.

84 S tim u vezi valja naglasiti da iz relevantnog nacionalnog zakonodavstva proizlazi da su potonji radnici dužni obavijestiti svojeg poslodavca o svojoj pripadnosti

nekoj od crkava na koje se primjenjuje ARG kako bi mu omogućili da predvidi njihovu odsutnost na Veliki petak.

85 Stoga, sve dok nije došlo do zakonodavnog usklađivanja poslodavac, na temelju članka 21. Povelje, radnicima koji ne pripadaju navedenim crkvama mora priznati pravo na neradni dan na Veliki petak ako su ti radnici prije toga dana obavijestili svojega poslodavca o tome da ne žele raditi tijekom navedenog dana.

86 Iz toga isto tako slijedi da radnik koji ne pripada nijednoj od crkava na koje se primjenjuje ARG ima pravo od svojeg poslodavca dobiti naknadu iz članka 9. stavka 5. ARG-a ako taj poslodavac odbije udovoljiti njegovu zahtjevu da ne radi tijekom toga dana.

87 Kao peto, valja podsjetiti na to da obveze nametnute poslodavcima, poput onih navedenih u točkama 85. i 86. ove presude, vrijede samo dok nacionalni zakonodavac ne donese mjere kojima se ponovno uspostavlja jednako postupanje.

88 Naime, iako su države članice, u skladu s člankom 16. Direktive 2000/78, dužne ukinuti sve zakone i druge propise koji su protivni načelu jednakog postupanja, taj im članak ipak ne nameće poduzimanje određenih mjera u slučaju povrede zabrane diskriminacije, već im ostavlja slobodu izbora među različitim rješenjima koja su prikladna za postizanje cilja koji se njime želi postići, ovisno o različitim situacijama koje se mogu zbiti (vidjeti u tom smislu presudu od 14. ožujka 2018., Stollwitzer, C-482/16, EU:C:2018:180, t. 28. i 30.).

89 S obzirom na prethodna razmatranja, na četvrto pitanje treba odgovoriti tako da članak 21. Povelje valja tumačiti na način da, sve dok predmetna država članica radi ponovne uspostave jednakog postupanja, ne izmijeni svoje zakonodavstvo na temelju kojeg pravo na neradni dan na Veliki petak imaju samo radnici koji pripadaju određenim kršćanskim crkvama, privatni poslodavac na kojeg se primjenjuje to zakonodavstvo obavezan je svojim ostalim radnicima isto tako dodijeliti pravo na neradni dan na Veliki petak ako su potonji prethodno zatražili od tog poslodavca da ne rade toga dana i slijedom toga tim radnicima priznati pravo na naknadu za neradni dan ako je navedeni poslodavac odbio udovoljiti tom zahtjevu.

Predmet: C-331/17

ZLOUPORABA UZASTOPNIH UGOVORA O RADU NA ODREĐENO VRIJEME > SEKTOR DJELATNOSTI OPERNIH I SIMFONIJSKIH ZAKLADA

Sažetak – Presuda Suda (deseto vijeće) od 25. listopada 2018.

Martina Sciotto

protiv

Fondazione Teatro dell'Opera di Roma

(Zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Corte d'appello di Roma)

„Zahtjev za prethodnu odluku – Socijalna politika – Direktiva 1999/70/EZ – Okvirni sporazum o radu na određeno vrijeme koji su sklopili ETUC, UNICE i CEEP – Članak 5. – Mjere za sprečavanje zlorabaz uzastopnih ugovora ili radnih odnosa sklopljenih na određeno vrijeme – Nacionalno zakonodavstvo koje isključuje primjenu tih mjera u sektoru opernih i simfonijskih zaklada”

Socijalna politika – Okvirni sporazum o radu na određeno vrijeme koji su sklopili ETUC, UNICE i CEEP – Direktiva 1999/70 – Mjere za sprečavanje zlorabaz uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme – Nacionalno zakonodavstvo koje isključuje primjenu navedenih mjera u sektoru opernih i simfonijskih zaklada – Nedopuštenost – Nepostojanje djelotvornih mjera za sankcioniranje takve zlorabaz

(Direktiva Vijeća br. 1999/70, Prilog, čl. 5.)

Članak 5. Okvirnog sporazuma o radu na određeno vrijeme, sklopljenog 18. ožujka 1999., priloženog Direktivi Vijeća 1999/70/EZ od 28. lipnja 1999. o Okvirnom sporazumu o radu na određeno vrijeme koji su sklopili ETUC, UNICE i CEEP, treba tumačiti na način da mu se protivi nacionalni propis poput onog o kojem je riječ u glavnom postupku, na temelju kojega se pravila općeg prava koja uređuju radne odnose i kojima je cilj sankcionirati zlorabazu uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme pomoću automatskog pretvaranja ugovora na određeno vrijeme u ugovor na neodređeno vrijeme ako se radni odnos nastavi nakon određenog datuma ne primjenjuju na sektor djelatnosti opernih i simfonijskih zaklada, s obzirom na to da ne postoji nikakva druga djelotvorna mjera u nacionalnom pravnom poretku koja bi sankcionirala zlorabaz utvrđene u tom sektoru.

Štoviše, članak 5. točka 2. Okvirnog sporazuma načelno ostavlja državama članicama da utvrde uvjete pod kojima će se ugovori ili radni odnosi na određeno vrijeme smatrati kao da su zaključeni na neodređeno vrijeme. Iz toga proizlazi da Okvirni sporazum ne propisuje uvjete pod kojima je moguće primjenjivati ugovore na određeno vrijeme (presuda od 26. studenoga 2014., Mascolo i dr., C-22/13, C-61/13 do C-63/13 i C-418/13, EU:C:2014:2401, t. 80. kao i rješenje od 11. prosinca 2014., León Medialdea, C-86/14, neobjavljeno, EU:C:2014:2447, t. 47.).

Međutim, kako bi se nacionalni propis, poput onoga u glavnom postupku, kojim se zabranjuje da se u sektoru opernih i simfonijskih zaklada ugovor o radu na određeno vrijeme pretvori u ugovor o radu na neodređeno vrijeme, mogao smatrati usklađenim s Okvirnim sporazumom, unutarnji pravni poredak države članice na koju se to odnosi mora u navedenom sektoru sadržavati drugu djelotvornu mjeru za sprečavanje i, u slučaju potrebe, sankcioniranje zlorabaz uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme (vidjeti, po analogiji, presude od 14. rujna 2016., Martínez Andrés i Castrejana López, C-184/15 i C-197/15, EU:C:2016:680, t. 41. kao i od 7. ožujka 2018., Santoro, C-494/16, EU:C:2018:166, t. 34.).

Usto, kada pravo Unije ne predviđa određene sankcije za slučajeve u kojima bi se ipak utvrdile zlorabaz, zadaća je nacionalnih tijela da usvoje mjere koje moraju biti ne samo razmjerne nego i dovoljno učinkovite i odvraćajuće, kako

bi se osigurala puna djelotvornost standarda utvrđenih na temelju Okvirnog sporazuma (presuda od 26. studenoga 2014., Mascolo i dr., C-22/13, C-61/13 do C-63/13 i C-418/13, EU:C:2014:2401, t. 77. i navedena sudska praksa kao i od 7. ožujka 2018., Santoro, C-494/16, EU:C:2018:166, t. 29.).

Iz toga slijedi da se u slučaju zlouporabe uzastopnih ugovora ili radnih odnosa na određeno vrijeme mjera koja daje učinkovita i istovjetna jamstva za zaštitu radnika mora moći primijeniti za pravilno kažnjavanje zlouporaba i poništavanje posljedica povrede prava Unije (vidjeti, u tom smislu, presude od 26. studenoga 2014., Mascolo i dr., C-22/13, C-61/13 do C-63/13 i C-418/13, EU:C:2014:2401, t. 79. i navedenu sudsku praksu kao i od 7. ožujka 2018., Santoro, C-494/16, EU:C:2018:166, t. 31.).

**ZAŠTITA VLASNIŠTVA > PRAVO NA MIRNO UŽIVANJE SVOG VLASNIŠTVA >
ODLUKA O TROŠKOVIMA POSTUPKA > TEST RAZMJERNOSTI**

Protokol broj 1. uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda
(„Narodne novine“, MU broj 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06 i 2/10; dalje:
Konvencija)
Članak 1.

Zakon o parničnom postupku
(„Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08,
96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13 i 89/14, dalje: ZPP)
Članak 154. stavak 2.

U sporu u kojem tuženicu Republiku Hrvatske zastupa Državno odvjetništvo, njegovi troškovi se procjenjuju na temelju Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika, pa u okolnostima dugogodišnjeg, od strane tuženice insuficijentnog, vođenja evidencije radnog vremena, a što otežava procesnu poziciju tužitelja u mjeri da je skoro pa onemogućen u ostvarenju svojih prava, imajući u vidu da se u ovoj pravnoj stvari radi o sporu male vrijednosti, da je tužitelj snosio troškove vještačenja kako bi se i takav minoran iznos uopće utvrdio, drugostupanjski sud drži da bi plaćanje od strane prvostupanjskog suda dosuđenih troškova ovog parničnog postupka dovelo u pitanje smisao i cilj predmetnog parničnog postupka i da bi predstavljalo nerazmjeran teret za tužitelja.

Poslovni broj: 22 Gž R-871/2021-2

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E

P R E S U D A

Županijski sud u Splitu, po sutkinji tog suda Svjetlani Vidović, u pravnoj stvari tužitelja Davora Topalovića, iz Vinkovaca, Zagorska 13a, OIB: 96738903881, zastupanog Odvjetničkom društvu Rački i kolege j.t.d. Zagreb, protiv tuženice Republike Hrvatske, Ministarstva obrane, OIB: 52634238587, zastupane po Općinskom državnom odvjetništvu u Karlovcu, radi isplate, odlučujući o žalbi tužitelja protiv presude Općinskog suda u Karlovcu broj 19 Pr-765/2016-39 od 30.ožujka 2021., dana 16. prosinca 2021.,

p r e s u d i o j e

I. Djelomično se odbija kao neosnovana a djelomično prihvaća žalba tužitelja i presuda Općinskog suda u Karlovcu broj 19 Pr-765/2016-39 od 30.ožujka 2021. u pobijanom dijelu i to u točki 3. i 5. izreke:

- a) potvrđuje u točki 3. izreke;
- b) preinačuje u točki 5. izreke i sudi:

"Svaka stranka snosi svoje troškove postupka."

II. Odbija se zahtjev tužitelja za naknadu troškova žalbenog postupka.

Obrazloženje

1. Prvostupanjskom presudom obvezana je tuženica isplatiti tužitelju na ime neisplaćene plaće i dodataka na plaću za prekovremeni rad, rad subotom, nedjeljom, noću, blagdanom, u smjenama, rad na terenu (vojne vježbe, obuka, operacija potpore u miru, pomoć u humanitarnim akcijama i sav ostali rad na terenu), stražarenja i požarnu dužnost, za utuženo razdoblje od 1.9.2011. do 1.6.2014. ukupan iznos od 182,28 kn bruto, s pripadajućom zateznom kamatom kako je to specificirano u točki 1. izreke presude; nadalje, na ime razlike naknade plaće za godišnji odmor za utuženo razdoblje od 1.9.2011. do 1.6.2014. iznos od 95,35 kn bruto, s pripadajućom zateznom kamatom kako je to specificirano u točki 2. izreke presude.

1.1. Odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja u preostalom dijelu potraživanja neisplaćene plaće dodataka na plaću za prekovremeni rad, rad subotom, nedjeljom, noću, blagdanom, u smjenama, rad na terenu (vojne vježbe, obuka, operacije potpore u miru, pomoć u humanitarnim akcijama i sav ostali rad na terenu), stražarenja i požarnu dužnost u iznosu od 3.501,76 kn, te u dijelu potraživanja naknade plaće za godišnji odmor u iznosu od 387,34 kn, sve s pripadajućom zakonskom kamatom (točka 3. izreke); kao i u dijelu isplate zatezne kamate za iznos poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak sadržan u dosuđenim iznosima bruto plaće naknade plaće iz točke 1. i 2. izreke presude (točka 4. izreke).

1.2. Ujedno je tužitelj obavezan isplatiti tuženici troškove parničnog postupka u iznosu od 1.300,00 kn s pripadajućom zakonskom zateznom kamatom od donošenja presude do isplate (točka 5. izreke).

2. Protiv ove presude u odbijajućem dijelu žalbu pravovremeno podnosi tužitelj zbog svih žalbenih razloga predviđenih odredbom članka 353. stavak 1. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13 i 89/14, dalje: ZPP), s prijedlogom da se presuda preinači podredno, ukine.

2.1. Na žalbu nije odgovoreno.

2.2. Žalba je neosnovana.

3. Predmet je spora zahtjev tužitelja za isplatu razlike plaće za prekovremeni rad, rad subotom, nedjeljom, noću, blagdanom, u smjenama, rad na terenu, pripreme za misije, vojne vježbe, građevinske radove na terenu, obuku, operacije potpore u miru, taborovanje, pomoći u humanitarnim akcijama i sav ostali rad na terenu, stražarenje i požarnu dužnost, kao i razlike naknade plaće za godišnji odmor, sve za razdoblje od 1. rujna 2011. do 1. lipnja 2016.

3.1. Prvostupanjski je sud na temelju provedenih dokaza utvrdio da je tuženica u obvezi isplatiti tužitelju razliku plaće za obavljene prekovremeni rad, rad noću, subotom, nedjeljom i blagdanom prema varijanti vještva u kojoj se uračunavaju slobodni dani, kao i razliku naknade plaće za godišnji odmor.

3.2. Pri tome, taj sud se pozvao na odredbe Zakona o službi u oružanim snagama („Narodne novine“, broj 33/02, 58/02, 175/03, 136/04, 76/07, 88/09 i 124/09; dalje: ZSOS/02), Zakona o službi u oružanim snagama („Narodne novine“, broj 79/13; dalje: ZSOS/13), Pravilnika o dodatku na plaću i načinu isplate plaća („Narodne novine“, broj 50/08; dalje: Pravilnik I.), Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o dodatku na plaću i načinu isplate („Narodne novine“, broj 118/09; dalje: Pravilnik), Pravilnika o dodacima na plaću djelatnih vojnih osoba („Narodne novine“, broj 33/14, 41/14 i 53/14; dalje: Pravilnik II.), Pravilnika o uvjetima i načinu korištenja godišnjeg odmora djelatnih vojnih osoba, službenika i namještenika („Narodne novine“, broj 140/02 i 68/11; dalje: Pravilnik o godišnjem I.), Pravilnika o uvjetima i načinu korištenja godišnjeg odmora djelatnih vojnih osoba („Narodne novine“, broj 54/14; dalje: Pravilnik o godišnjem II.), Odluke o rasporedu tjednog i dnevnog radnog vremena djelatnih vojnih osoba, službenika i namještenika („Narodne novine“ broj 118/09 i 118/12; dalje: Odluka I.) i Odluke o rasporedu radnog vremena („Narodne novine“, broj 66/14; dalje: Odluka II.).

3.2. Imajući na umu da vrijednost predmeta spora i to konačno postavljenog zahtjeva, to se u ovom postupku radi o sporu male vrijednosti u smislu odredbe članka 458. stavak 1. ZPP (jer glavica ne prelazi iznos od 10.000,00 kn) i članka 464. stavak 2. ZPP (jer je tužitelj do zaključenja glavne rasprave koja se vodila prema odredbama ZPP o redovnom postupku smanjio tužbeni zahtjev tako da više ne prelazi svotu od 10.000,00 kuna, pa se daljnji postupak ima provest prema odredbama ZPP o postupku u sporovima male vrijednosti), radi čega se pobijana odluka može pobijati samo zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka iz odredbe članka 354. stavak 2. točke 1., 2., 4., 5., 6., 8., 9., 10. i 11. ZPP i zbog pogrešne primjene materijalnog prava, te zbog pogrešne primjene materijalnog prava, a sve u skladu s odredbom članka 467. stavak 1. ZPP.

4. Iz rezultata dokaznog postupka proizlazi:

- da je tužitelj zaposlenik tuženice kao djelatna vojna osoba pripadnik Hrvatske kopnene vojske, raspoređen u ustrojbenoj jedinici Gardijska oklopno-mehanizirana brigada, na ustrojbenom mjestu rukovatelja inženjerijskog sredstva s ustrojbenim činom vojnika i mjestom službe u Vinkovcima;

- da je tužitelj u utuženom razdoblju od 1. rujna 2011. do 20. rujna 2012.

- da je radio prekovremeno pa da mu za taj rad pripada naknada pod uvjetima i u iznosu koji su uređeni općim propisima;

- da je na ime takvog rada tužitelj dobivao na korištenje slobodne dane koje je koristio sukladno podacima dostavljenim od tuženice;

- da je financijskim vještačenjem po D&S d.o.o. Karlovac utvrđena visina neisplaćenih dodataka na plaću a temeljem evidencije radnog vremena prema podacima u spisu i to u prvoj varijanti u kojoj se prekovremeni rad ne umanjuje za korištene slobodne dane; te u drugoj varijanti u kojoj se prekovremeni rad umanjuje za korištene slobodne dane prema evidenciji tuženice.

5. Na temelju tako utvrđenog činjeničnog stanja, kojeg je ovaj drugostupanjski sud kod odlučivanja o žalbi dužan respektirati, sud je prvog stupnja odlučio kao u izreci prvostupanjske odluke navedeno pod točkom 1. ove drugostupanjske presude.

6. Zaključiti je stoga da je na potpuno i pravilno utvrđeno činjenično stanje sud prvog stupnja pravilno primijenio materijalno pravo u smislu kada je smatrao da tužitelju pripada razlika plaće za obavljene prekovremeni rad, rad noću, subotom, nedjeljom i blagdanom prema varijanti vještva u kojoj se uračunavaju slobodni dani, kao i razlika naknade plaće za godišnji odmor u dosuđenim iznosima.

7. Odredbom članka 14. ZSOS/02 predviđena je supsidijarna primjena propisa o državnim službenicima i namještenicima, a u pitanjima koja tim propisima nisu uređena, primjena općih propisa o radu, odnosno kolektivni ugovori sklopljeni u skladu s njima. Prema odredbi članka 4. stavak 1. i 2. Zakona o radu („Narodne novine“, broj 149/09, 61/11, 82/12 i 73/13; dalje: ZR), poslodavac je dužan voditi evidenciju o radnicima koji su kod njega zaposleni, a koja evidencija mora sadržavati podatke o radnicima i o radnom vremenu, a prema odredbi članka 131. stavak 4. ZR, u slučaju spora u svezi s radnim vremenom, ako poslodavac ne vodi evidenciju iz članka 4. stavka 1. ovoga Zakona na propisani način, teret dokazivanja radnog vremena leži na poslodavcu.

7.1. U situaciji kada tužitelj, izuzev službene evidencije, nije ponudio druge dokaze koji bi ukazivali da službena evidencija radnog vremena (a koja podrazumijeva i evidenciju o prekovremenom radu i radu noću, subotom, nedjeljom i blagdanom) ne odgovara stvarno odrađenim satima prekovremenog rada i rada noću, subotom, nedjeljom i blagdanom na terenu; to proizlazi da je u konkretnom slučaju sud prvog stupnja na temelju parametara iz predmeta spisa odlučivao o zahtjevu tužitelja i na temelju kojih je provedeno vještačenje.

7.2. Prema odredbi članka 3. ZSOS/02 pripadnici Oružanih snaga u smislu odredaba ovoga Zakona su vojne osobe te državni službenici i namještenici, a prema odredbi članka 168. ZSOS/02, djelatne vojne osobe, službenici i namještenici imaju pravo na plaću i dodatke na plaću te druga materijalna prava prema odredbama tog zakona. Slijedom navedenog, članak 169. stavak 1. ZSOS/02 određuje da se plaća djelatnih vojnih osoba, službenika i namještenika sastoji od osnovne plaće i dodataka na plaću; stavak 2. da osnovnu plaću djelatne vojne osobe čini umnožak koeficijenta osobnog čina i osnovice za obračun plaće uvećan za 0,5% za svaku godinu navršenoga radnog staža; a stavak 3. da se osnovica za obračun osnovne plaće djelatne vojne osobe, službenika i namještenika određuje na način propisan za državne službenike i namještenike.

7.3. Odredba članka 97. ZSOS/02 u stavku 5. određuje da djelatnoj vojnoj osobi, službeniku i namješteniku pripada povećana plaća za prekovremeni rad pod uvjetima i u iznosu koji su uređeni općim propisima; a stavak 6. da se pravo na povećanu plaću za prekovremeni rad ne ostvaruje ako je moguće organizirati preraspodjelu radnog vremena.

7.4. Člankom I Odluke/09 određeno je da se tom Odlukom propisuje raspored tjednog i dnevnog radnog vremena djelatnih vojnih osoba, državnih službenika i namještenika u Oružanim snagama Republike Hrvatske, pravo na uvećanu plaću za rad noću, subotom, nedjeljom, blagdanom i drugim neradnim danima, mogućnost

rada u smjenama, turnusima i na drugi odgovarajući način, prekovremeni rad te dežurstvo i stražarska služba, a u članku II. da isti imaju tjedno radno vrijeme u trajanju od 40 sati te se isto u pravilu raspoređuje od ponedjeljka do petka, od 8 do 16 sati.

8. Nadalje, prema odredbi članka 4. stavak 2. Pravilnika o godišnjem I., za vrijeme korištenja godišnjeg odmora djelatnoj vojnoj osobi, službeniku i namješteniku isplaćuje se naknada plaće u istom iznosu kao da radi, a sa danom 25. lipnja 2011. dodan je stavak 3. prema kojemu djelatnoj vojnoj osobi, službeniku i namješteniku čija je narav službe (posla) takva da mora raditi prekovremeno ili noću ili nedjeljom ili blagdanom odnosno zakonom predviđenim neradnim danom, pripada pravo na naknadu plaće za godišnji odmor u visini prosječne mjesečne plaće koja mu je isplaćena u prethodna tri mjeseca.

8.1. Prema odredbi članka 4. stavak 2. Pravilnika o godišnjem II., koji je stupio na snagu 8. svibnja 2014., djelatnoj vojnoj osobi za vrijeme godišnjeg odmora pripada naknada plaće kao da je radila u redovnom radnom vremenu.

8.2. Odredbom članka 2. stavak 1. i 2. Odluke I. te članka V. stavak 1. i 2. Odluke II., redovno radno vrijeme, koje se u smislu ove Odluke smatra punim radnim vremenom, utvrđuje se u trajanju od 40 sati tjedno raspoređeno na pet dana, u pravilu od ponedjeljka do petka; redovno radno vrijeme u pravilu traje od 8.00 do 16.00 sati.

8.3. Dakle, iz citiranih odredbi nedvojbeno proizlazi da tužitelju u utuženom razdoblju od 1. siječnja 2012. do 7. svibnja 2014. prema odredbama Pravilnika o godišnjem I. pripada naknada plaće za vrijeme godišnjeg odmora u visini prosječne mjesečne plaće koja mu je isplaćena u prethodna tri mjeseca, a od 8. svibnja 2014. prema odredbama Pravilnika o godišnjem II. u visini kao da je radio u redovnom radnom vremenu.

9. Budući je vještak izračun izvršio u dvije varijante kako je to gore navedeno a sukladno odredbama Pravilnika o godišnjem I., to proizlazi da je nedvojbeno utvrđena i visina tražbine za razdoblje od 1. siječnja 2012. do 7. svibnja 2014. te je u tom dijelu pravilno sud prvog stupnja prihvatio drugu varijantu vještva prema kojoj se utvrđeni iznosi razlike naknade plaće za godišnji odmor umanjuju za slobodne dane.

10. U odnosu na preostale žalbene navode, za odgovoriti je da su isti pravno irelevantni kod naprijed iznijetog stava ovog suda, ili je na njih već odgovoreno u prvostupanjskoj odluci pa se u preostalom dijelu upućuje na razloge pobijane presude u cijelosti.

11. Slijedom navedenog, a kako nisu ostvareni razlozi zbog kojih se prvostupanjska presuda pobija, kao ni oni na koje ovaj žalbeni sud pazi po službenoj dužnosti u smislu odredbe članka 365. stavak 2. ZPP, to je žalbu tužitelja valjalo odbiti i potvrditi prvostupanjsku presudu u pobijanom dijelu temeljem odredbe članka 368. stavak 1. ZPP.

12. Glede odluke o troškovima postupka, odredbom 154. stavak 2. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“, broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14 i 70/19; dalje: ZPP/19) koji propis se glede parničnog troška primjenjuje temeljem odredbe članka 117.

stavak 3. ZID ZPP propisano je da, ako su stranke djelomično uspjele u parnici, sud će najprije utvrditi postotak u kojemu je svaka od njih uspjela, zatim će od postotka one stranke koja je u većoj mjeri uspjela oduzeti postotak one stranke koja je u manjoj mjeri uspjela, nakon toga će utvrditi iznos pojedinih i iznos ukupnih troškova stranke koja je u većoj mjeri uspjela u parnici koji su bili potrebni za svrhovito vođenje postupka te će toj stranci odmjeriti naknadu dijela takvih ukupnih troškova koji odgovara postotku koji je preostao nakon navedenog obračuna postotaka u kojima su stranke uspjele u parnici. Omjer uspjeha u parnici ocjenjuje se prema konačno postavljenom tužbenom zahtjevu, vodeći računa i o uspjehu dokazivanja u pogledu osnove zahtjeva.

12.1. Primjenjujući navedenu zakonsku odredbu, a cijeneći uspjeh stranaka u ovom postupku u osnovu i visini u omjeru od 20%:60%, što je apsolutno matematički pogrešno (jer to zbrojeno iznosi 80% a ne 100%) sud je zaključio da je konačan uspjeh tuženice 40%. No, tužitelj je potraživao iznos od 3.684,04 kn i 482,00 kn (ukupno 4.166,04 kn), a uspio je za iznos od 182,28 kn i 95,35 kn (ukupno 277,63 kn), ili u osnovu 50% a u visini cca 7% ili ukupno cca 30% a tuženica 70 %.

12.2. Međutim, ovaj drugostupanjski sud smatra da je pravično odlučiti da svaka stranka snosi svoje troškove postupka. Naime, prema članku 1. Protokola broj 1. uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Narodne novine“, MU broj 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06 i 2/10; dalje: Konvencija) svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svog vlasništva, i nitko se ne smije lišiti svog vlasništva, osim u javnom interesu, i to samo uz uvjete predviđene zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

12.3. Prema testu razmjernosti koji se nužno ima provesti radi ocjene je li postupanjem tuženice u konkretnom parničnom postupku došlo do povrede prava na mirno uživanje vlasništva tužitelja (u svezi traženja obvezivanja tužitelja na naknadu parničnog troška tuženici u iznosu od 1.300,00 kn) prije svega je zaključiti da podmirenje troškova prema kojem bi tužitelj bio obvezan naknaditi troškove zastupanja države u državni proračun svakako predstavlja miješanje u pravo tužitelja na mirno uživanje njegovog vlasništva.

12.4. Nadalje, kod činjenice da bi obveza naknade parničnog troška tuženici proizlazila iz naprijed citirane odredbe članka 154. stavak 2. ZPP, to ovaj drugostupanjski sud cijeni da je miješanje države u mirno uživanje vlasništva tužitelja u konkretnom slučaju zakonito.

12.5. Načelo iz odredbe članka 154. stavak 2. ZPP, samo po sebi ne može se smatrati protivnim članku 1. Protokol br. 1 (tako i odluka Europskog suda za ljudska prava Klauz protiv Hrvatske br. zahtjeva 28963/10) pa bi i država (čiji proračun nije neograničen i njime treba pažljivo gospodariti) trebala uživati zaštitu od neutemeljenih parnica slijedom čega potraživanje a potom i obvezivanje na naknadu troškova tužitelja tuženici u ovom predmetu teži legitimnom cilju.

12.6. Konačno, u svakom predmetu koji uključuje eventualnu povredu članka 1. Protokola br. 1, sud mora utvrditi je li zbog miješanja države neka osoba morala snositi nerazmjernan i prekomjernan teret. Meritum spora ovdje je pitanje isplate razlike plaće zbog prekovremenog i dr. rada za koji rad tužitelj ima pravo na povećanu plaću i pitanje isplate naknade plaće za vrijeme korištenja godišnjeg odmora, do kojeg spora je došlo zbog dugogodišnjeg, od strane tuženice insuficijentnog, vođenja

evidencije radnog vremena što otežava procesnu poziciju tužitelja u mjeri da je skoro pa onemogućen u ostvarenju svojih prava. Stoga se ne može tvrditi da bi predmetna tužba tužitelja bila lišena ikakvog sadržaja ili očigledno nerazumna. Ovdje tuženicu zastupa Državno odvjetništvo, i njegovi troškovi se procjenjuju na temelju Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika („Narodne novine“, broj 142/12, 103/14, 118/14 i 107/15; dalje: OT), iako se isto zapravo financira iz državnog proračuna i samim time, nije u istom položaju kao odvjetnik. Nadalje, imajući u vidu da se u ovoj pravnoj stvari radi o sporu male vrijednosti, da je tužitelj uspio u sporu za iznos od 277,63 kn, a da je odbijen za iznos od 3.888,41 kn, da je tužitelj snosio troškove vještačenja kako bi se i takav minoran iznos uopće utvrdio, to ovaj drugostupanjski sud drži da bi plaćanje od strane prvostupanjskog suda dosuđenih troškova ovog parničnog postupka dovelo u pitanje smisao i cilj predmetnog parničnog postupka i da bi predstavljalo nerazmjeran teret za tužitelja.

12.7. Slijedom naprijed iznijetog, imajući u vidu sve navedene okolnosti konkretnog slučaja, ovaj drugostupanjski sud cijeni da iznos troškova koje bi tužitelj trebao naknaditi tuženici predstavlja nerazmjeran teret za njega a što bi sve dovelo do povrede članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju (tako i predmet Cindrić i Bešlić protiv Hrvatske zahtjev br. 72152/13), pa je odlučeno da svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

13. Odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova za sastav žalbe jer je isti uspio u razmjerno neznatnom dijelu žalbe, a temeljem odredbe članka 154. stavak 5. ZPP.

Split, 16. prosinca 2021.

Sutkinja:
Svjetlana Vidović

**POVREDA PRAVA NA POŠTIVANJE PRIVATNOG I OBITELJSKOG ŽIVOTA >
PRIVREMENA MJERE KOJOM SE ZABRANJUJE ODRŽAVANJE OSOBNIH
ODNOSA IZMEĐU PREDLAGATELJA OSIGURANJA I NJEGOVE
MALOLJETNE DJECE > OSTVARIVANJE NABOLJIH INTERESA DJETETA**

Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda
("Narodne novine - Međunarodni ugovori", broj 18/97, 6/99 - pročišćeni tekst,
8/99, 14/02 i 1/06)
Članak 8.

Zakon o potvrđivanju Europske Konvencije o ostvarivanju dječjih prava
("Narodne novine" – „Međunarodni ugovori“, broj 1/10)

Konvencija o pravima djeteta od 20. studenog 1989., a koja je na snazi u Republici
Hrvatskoj na temelju odluke o objavljivanju mnogostranih međunarodnih ugovora
kojih je Republika Hrvatska stranka na temelju notifikacija o sukcesiji
("Narodne novine" – Međunarodni ugovori br. 12/93)

Obiteljski zakon
 („Narodne novine“, broj 103/15, 98/19 i 47/20)
Članak 95. i 123

**Da bi se roditelju ograničilo ili zabranilo ostvarivanje osobnih odnosa s
djetetom to mora biti nužno radi zaštite dobrobiti djeteta sukladno odredbi
članka 123. stavak 1. ObZ-a, koju odredbu je tumačiti na način kao što se
izjasnio i Europski sud za ljudska prava i što je u skladu s Konvencijom o
pravima djeteta od 20. studenog 1989., radi čega je potrebno u svakom
pojedinom slučaju procjenjivati pitanje štetnosti ostvarivanja osobnih
odnosa roditelja s kojim dijete ne živi.**

Poslovni broj: GŽ Ob-574/2021-2

R E P U B L I K A   H R V A T S K A

R J E Š E N J E

Županijski sud u Splitu, po sucu tog suda Nediljki Radić, kao sucu
pojedincu, u pravnoj stvari predlagatelja Centra za socijalnu skrb M., OIB: ...,
zastupan po ravnateljici N. U., dipl. pravnici, protiv protustranke 1. L. Š., OIB: ..., s
prebivalištem u R., trenutno se nalazi u Okružnom zatvoru u D., 2. mlt. D. Š. iz I.,
OIB: ...i 3. mlt. A. Š. iz I., OIB: ..., protustranke 2. i 3. zastupani po posebnoj
skrbnici T. P., dipl. pravnici zaposlenoj u Centru za posebno skrbništvo, Dislocirana
jedinica S., radi donošenja zabrane ostvarivanja osobnih odnosa oca s djecom,
rješavajući žalbu protustranke 1. L. Š. protiv rješenja Općinskog suda u Makarskoj
poslovni broj R1 Ob-48/21 od 21. rujna 2021., dana 9. prosinca 2021.

r i j e š i o   j e

Odbija se žalba protustranke 1. L. Š. kao neosnovana i potvrđuje rješenje

Obrazloženje

1. Prvostupanjskim rješenjem suđeno je kako glasi:

L. Š. OIB: ..., s prebivalištem u R., koji se trenutno nalazi u OZ u D., zabranjuje se pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s mal. djecom D. Š., rođ. ..., OIB: ... i A. Š., rođ. ..., OIB: ..., obojica s prebivalištem na adresi I., sve do pravomoćnog završetka kaznenog postupka koji se vodi protiv L. Š."

2. Protustranka 1. L. Š. pobija rješenje zbog žalbenih razloga propisanih odredbom članka 353. točka 2. i 3. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“, broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14 i 70/19, dalje u tekstu: ZPP), te predlaže da sud drugog stupnja pobijano rješenje preinači u skladu sa žalbenim navodima.

3. Odgovor na žalbu nije podnesen.

4. Žalba je neosnovana.

5. Ispitujući pobijano rješenje u smislu odredbe članka 365. stavak 2. ZPP-a u svezi s odredbom članka 381. ZPP-a ovaj drugostupanjski sud je utvrdio da u postupku pred prvostupanjskim sudom nisu počinjene bitne povrede odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 2., 4., 8., 9., 13. i 14. ZPP-a na koje bitne povrede ovaj sud pazi po službenoj dužnosti.

6. Iz provedenog dokaznog postupka proizlazi da je presudom Općinskog suda u Metkoviću, Stalna služba u Pločama poslovni broj P-1034/10 od 21. lipnja 2011. razveden brak stranaka M. Š. i L. Š. koji brak je zaključen ..., da se mlt. djeca stranaka D. Š. rođen ... i A. Š. rođen ... povjeravaju na odgoj i čuvanje majci, a da je otac dužan doprinositi za uzdržavanje svakog djeteta iznos od po 750,00 kuna mjesečno, počev od 1. siječnja 2011. Rješenjem Općinskog suda u Makarskoj poslovni broj R1-86/14 od 29. prosinca 2014. usvojen je prijedlog predlagatelja Centra za socijalnu skrb M. za osiguranje nenovčane tražbine određivanjem privremene mjere kojom mjerom se zabranjuje protustranci L. Š., pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s mlt. djecom, koja privremena mjera je na snazi do pravomoćnog okončanja postupka. Iz zapisnika Centra za socijalnu skrb M. od 1. travnja 2021. razvidno je da je Centar mišljenja da bi kontakt djece s ocem bio nepovoljan za njihovo psihičko stanje jer ih je situacija u kojoj ih je otac doveo jako pogodila, te da oni ne žele da ostvaruju kontakt s ocem. Nadalje, iz zaključka stručnog tima Centra za socijalnu skrb M. od 19. travnja 2021. proizlazi da nije u interesu mlt. djece da ostvare osobni odnos s ocem L. Š. te predlažu da se zabrani ostvarivanje takvih odnosa do završetka kaznenog postupka jer se otac nalazi u Istražnom zatvoru u D. zbog sumnje da je počinio ubojstvo. Uvidom u službenu zabilješku psihologa u razgovoru s djecom proizlazi da je za djecu traumatičan period kada je bilo suočavanje sa spoznajom da im je otac osumnjičen za ubojstvo, te suočavanje djece s mogućom osudom sredine u kojoj žive, jer je ubijeni iz istog mjesta u kojem i oni žive, ali su se uz pomoć prijatelja, i obitelji, djeca emocionalno

stabilizirala i trenutno ne pokazuju želju da se ponovno suočavaju s ocem. Uvidom u rješenje Županijskog suda u Dubrovniku poslovni broj Kir-476/20 od 19. rujna 2020. utvrđeno je da je temeljem odredbe članka 124. stavak 1. u svezi sa člankom 124. stavak 1. i 2. Zakona o kaznenom postupku protiv Lovre Šunjića određen istražni zatvor, a rješenjem Županijskog suda u Dubrovniku poslovni broj KoV-1/21 od 10. ožujka 2021. istom je produljen istražni zatvor.

7. Stoga je prvostupanjski sud bio mišljenja da je u interesu ml. djece da se zabrani ostvarivanje osobnih odnosa s protustrankom 1. i prihvatio je prijedlog sukladno odredbama članka 95. i 123. Obiteljskog zakona („Narodne novine“, broj 103/15, 98/19 i 47/20, dalje u tekstu: ObZ).

8. Odredbom članka 95. stavak 1. ObZ-a propisano je kako roditelj koji ne stanuje s djetetom ima pravo i dužnost ostvarivati osobne odnose s djetetom, osim ako mu je to zabranjeno ili ograničeno sudskom odlukom.

9. Odredbom članka 123. stavak 1. ObZ-a propisano je kako sud između ostalog može u izvanparničnom postupku pokrenutom na prijedlog djeteta, roditelja ili centra za socijalnu skrb iznimno ograničiti ili zabraniti pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom ako bi to bilo nužno radi zaštite i dobrobiti djeteta.

10. Prema odredbi članka 123. stavak 2. ObZ-a posebno je propisano da je sud dužan ispitati postoje li mogućnosti poduzimanja blažih mjera zaštite dobrobiti djeteta, voditi računa da ograničenje ili zabrana budu razmjerni potrebi da se zaštiti dobrobit djeteta i obrazložiti nužnost ograničenja ili zabrane.

11. Posebno je inače propisano odredbom članka 123. stavak 3. ObZ-a kako se odluka o ograničenju ili zabrani ostvarivanja osobnih odnosa može donijeti na određeno ili neodređeno vrijeme.

12. Jasno je iz obrazloženja i zaključka prvostupanjskog suda da je prvostupanjski sud odredbu članka 123. ObZ-a tumačio na način kao što se izjasnio i Europski sud za ljudska prava, a čije odluke obvezuju ovaj sud i sukladno Zakonu o potvrđivanju Europske Konvencije o ostvarivanju dječjih prava ("Narodne novine" – „Međunarodni ugovori“, broj 1/10), kao i sukladno Konvenciji o pravima djeteta od 20. studenog 1989., a koja je na snazi u Republici Hrvatskoj na temelju odluke o objavljivanju mnogostranih međunarodnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka na temelju notifikacija o sukcesiji ("Narodne novine" – Međunarodni ugovori br. 12/93).

13. Tako se Europski sud za ljudska prava u predmetu Hoonanen protiv Finske izjasnio da prije svega valja razjasniti što je štetno za dijete, a zatim je Europski sud za ljudska prava upravo u predmetima koji su vođeni protiv Republike Hrvatske (Gluhanović protiv Hrvatske, Krušković protiv Hrvatske i Ribić protiv Hrvatske), procjenjivao pitanje štetnosti ostvarivanja osobnih odnosa roditelja s kojim dijete ne živi s djetetom.

14. Stoga ObZ ne samo jezično, već i ciljno u odredbi članka 123. uvodi termin nužnosti.

15. Dakle, da bi se ograničilo ili zabranilo ostvarivanje osobnih odnosa s

djetetom to mora biti nužno radi zaštite dobrobiti djeteta. U konkretnom slučaju, s obzirom da postoje posebni ozbiljni razlozi za zabranu ostvarivanja osobnih odnosa između protustranke 1. kao oca i mlt. djece, a cijeneći zaključak stručnog tima predlagatelja koji je utemeljen na provedenim izvidima i kontaktima s djecom, te u cilju ostvarivanja stabilnog razvoja i identiteta djece u dobi u kojoj se oni sada nalaze, te da bi se ostvarivanje bilo kakvog izravnog kontakta oca s djecom održavali unutar i iz prostora Okružnog zatvora u D., što bi imalo nepovoljan utjecaj na psihičko i emocionalno stanje djece i što bi im otežalo oporavak i tijekom prilagodbe u situaciji u kojoj se nalaze, to je sud prvog stupnja pravilno primijenio materijalno pravo kada je donio pobijano rješenje.

16. I ovaj sud se slaže sa jasnim i detaljnim obrazloženjem prvostupanjskog suda zašto je nužno za dobrobit mlt. djece zabraniti ostvarivanje osobnih odnosa oca s njima, pa je stoga valjalo na temelju odredbe članka 380. točka 2. ZPP-a odbiti žalbu protustranke 1. L. Š. kao neosnovanu, potvrditi pobijano rješenje i odlučiti kao u izreci ove drugostupanjske odluke.

U Splitu 9. prosinca 2021.

Sutkinja:
Nediljka Radić

ZAŠTITA PRAVA VLASNIŠTVA > PRAVO NA UŽIVANJE PRAVA VLASNIŠTVA “POSTOJEĆE VLASNIŠTVO” ODNOSNO “IMOVINA”

Protokol 1. uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Narodne novine“, MU broj 18/97., 6/99., 14/02., 13/03., 9/05., 1/06. i 2/10.; dalje Konvencija),
Članak 1.

Tuženica nema osnovu da novčane iznose primljene za vrijeme specijalizacije (prije svega one u Ugovoru nazvane naknadama plaća jer je očito da tuženica faktično nije obavljala poslove za svog poslodavca - tužitelja, već se kod treć osposobljavala za specijalistu pa se zbog toga isto naziva naknadama plaća, i druge naprijed navedene troškove) smatra svojom imovinom niti ista im neku ovršnu ispravu već naprotiv, tužitelj ima legitimno očekivanje da će tuženica ispuniti ono na što se obvezala Ugovorom.

Poslovni broj: 22 Gž R-459/2021

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E

P R E S U D A

Županijski sud u Splitu, u vijeću sastavljenom od sudaca ovog suda mr. s Dražana Penjaka, kao predsjednika vijeća, te Svjetlane Vidović, kao članice vijeća

sutkinje izvjestiteljice, i Arijane Bolanča, kao članice vijeća, u pravnoj stvari tužitelja Zavoda za javno zdravstvo Varaždinske županije, Varaždin, Ivana Meštovića 1/11, OIB: 20184981156, zastupanog po ravnatelju Marinu Bosilju, a ovaj po punomoćnici Ivani Moravec, odvjetnici u Varaždinu, protiv tuženice Mire Pešić, iz Varaždina, Ivana Režeka 12, OIB: 16212583719, zastupane po punomoćniku Davoru Laziću, odvjetniku u Zagrebu, radi isplate, odlučujući o žalbi tuženice protiv presude Općinskog suda u Varaždinu broj 1 Pr-110/2018-33 od 1. travnja 2021., u sjednici vijeća održanoj dana 2. prosinca 2021.,

presudio je

Odbija se kao neosnovana žalba tuženice i potvrđuje presuda Općinskog suda u Varaždinu broj 1 Pr-110/2018-33 od 1. travnja 2021. u pobijanom dijelu i to u točki I. i III. izreke presude.

Obrazloženje

1. Prvostupanjskom presudom obvezana je tuženica isplatiti tužiteljici iznos od 816.272,47 kn s pripadajućom zakonskom zateznom kamatom od 8. travnja 2018. do isplate (točka I. izreke), kao i naknaditi joj parnični trošak u iznosu od 79.862,50 kn s pripadajućom zakonskom zateznom kamatom od 1. travnja 2021. do isplate (točka III. izreke). Odbijen je dio tužbenog zahtjeva za isplatu iznosa od 2.232,79 kn s zateznom kamatom od 8. travnja 2018. do isplate (točka II. izreke).

2. Protiv točke I. i III. izreke ove presude žalbu podnosi tuženica zbog svih žalbenih razloga propisanih odredbom članka 353. stavak 1. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine", broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13 i 89/14; dalje: ZPP), koji propis se primjenjuje temeljem odredbe članka 117. stavak 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“, broj 70/19; dalje: ZID ZPP), s prijedlogom da se odluka preinači, podredno ukine.

2.1. U odgovoru na žalbu tužitelj osporava navode i predlaže žalbu odbiti.

2.2. Žalba je neosnovana.

3. Predmet spora je zahtjev tužitelja za povrat dijela troškova specijalizacije s naslova naknade plaće, odvojenog života te troškova mentora, putnih i drugih troškova, iz razloga jer da je tuženica nakon položenog specijalističkog ispita ostala raditi kod tužitelja samo 5 mjeseci a ne koliko je bila obvezna odnosno, pet godina.

3.1. Prvostupanjski je sud prihvatio tužbeni zahtjev u pretežitom dijelu smatrajući da tuženica nije ispunila svoju obvezu iz Ugovora o specijalizaciji.

3.2. Ispitujući pobijanu presudu kao i postupak koji je prethodio njenom donošenju, ovaj sud nije našao da bi bila počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 2., 4., 8., 9., 11., 13. i 14. ZPP na koje povrede ovaj sud pazi po službenoj dužnosti (članak 365. stavak 2. ZPP).

3.3. Nije ostvaren razlog žalbe pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog

stanja jer je sporne odlučne činjenice sud prvog stupnja pravilno utvrdio i raspravio u smislu odredbe članka 8. ZPP te je na isto pravilno primijenio materijalno pravo.

4. Iz rezultata dokaznog postupka proizlazi:

- da su parnične stranke dana 9. veljače 2012. sklopile Ugovor o specijalizaciji kojim su ugovorile da će tužitelj za vrijeme trajanja specijalizacije snositi troškove naknade plaće tuženice, naknade za odvojeni život te troškove mentora, putne troškove i druge potrebne troškove, a tuženica se obvezala ostati na radu kod tužitelja nakon položenog specijalističkog ispita onoliko vremena koliko je trajala specijalizacija (pet godina) time da u slučaju da tuženica otkáže ugovor o radu prije isteka navedenog vremena obvezuje se nadoknaditi tužitelju sve troškove u vezi s predmetnom specijalizacijom kao i materijalnu štetu koja mu zbog toga nastane (dalje: Ugovor);

- da iz uvjerenja Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi proizlazi da je tuženica položila specijalistički ispit dana 20. rujna 2017.;

- da su stranke sklopile ugovor o radu na neodređeno vrijeme dana 1. listopada 2017.;

- da je tuženica dana 7. veljače 2018. otkazala ugovor o radu redovitim otkazom, bez obrazloženja i s otkaznim rokom od 30 dana pa je radni odnos prestao s danom 7. ožujka 2018.;

- da je odlukom Ustavnog suda Republike Hrvatske broj U-II-187/2015 i dr. od 11. srpnja 2017. ukinut članak 12. Pravilnika o specijalističkom usavršavanju doktora medicine („Narodne novine“, broj 100/11, 133/11, 56/12, 49/13, 139/14, 116/15, 62/16, i 6/17; dalje: Pravilnik), te članci 17. i 18. Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o specijalističkom usavršavanju doktora medicine („Narodne novine“, broj 62/16 i 69/16 - ispravak) time da ukinuti članci prestaju važiti 31. prosinca 2017. (dalje: Odluka);

- da sredstva za rad i poslovanje tužitelj stječe ugovorom sa HZZO, ugovorom s ministarstvom odn. drugim tijelima državne vlasti, iz sredstava osnivača, ugovorom s županijom, ugovorom s jedinicom lokalne samouprave, ugovorom s dobrovoljnim osiguravateljima, ugovorom s trgovačkim društvima i drugim pravnim osobama za provedbu posebnih projekata, iz sudjelovanja korisnika zdravstvene zaštite u pokriću dijela ukupnih troškova zdravstvene zaštite i t. d.;

- da je tuženica obavljala specijalizaciju u Psihijatrijskoj bolnici Vrapče, KBC Zagreb, Zavodu za javno zdravstvo Zagrebačke županije i KB Sestre milosrdnice;

- da iz iskaza same tuženice proizlazi da bi, da je ostala u sustavu javnog zdravstva Republike Hrvatske njen ugovor o specijalizaciji bio isti, i da nepotpisivanje aneksa ugovora o specijalizaciji sukladno citiranoj odluci Ustavnog suda nije utjecao na povećani odlazak liječnika specijalizanata iz ustanove tužitelja te, da je otkazala ugovor o radu i otišla raditi u Irsku;

- da iz nalaza i mišljenja vještaka financijske struke mag. oec. Natalije

Jambrečić te dokumentacije koja prileži spisu predmeta, proizlazi da je tužitelj na ime bruto plaće isplatio tuženici iznos od 614.145,35 kn (dok je neto iznos, bez dodataka temeljem Kolektivnog ugovora za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja, 230.656,26 kn), na ime doprinosa na plaće iznos od 100.858,64 kn, na ime naknade za odvojeni život iznos od 69.964,49 kn, na ime putnih troškova iznos od 19.082,26 kn, na ime troškova školarine i troškova KBC Zagreb iznos od 12.221,73 kn odnosno, ukupno iznos od 816.272,47 kn.

5. Na temelju tako utvrđenog činjeničnog stanja prvotupanjski je sud odlučio kao u izreci presude. Ovaj drugostupanjski sud prihvaća sva činjenična utvrđenja i pravne zaključke suda prvog stupnja.

6. Sudionici obveznih odnosa dužni su ispuniti svoje obveze i odgovorni su za njihovo ispunjenje (članak 9. Zakona o obveznim odnosima - "Narodne novine", broj 35/05, 41/08, 125/11 i 78/15; dalje: ZOO), vjerovnik je ovlašten zahtijevati ispunjenje obveze a dužnik je dužan ispuniti je (članak 65. stavak 1. ZOO) i to savjesno u svemu kako ona glasi (članak 342. stavak 1. ZOO). Nadalje, prema članku 336. stavak 1. ZOO, ugovor za ugovorne strane stvara prava i obveze pri čemu se odredbe ugovora primjenjuju onako kako glase a pri tumačenju spornih odredaba ugovora ne treba se držati doslovnog značenja pojedinih izričaja, već treba istraživati zajedničku namjeru ugovaratelja i odredbu tako razumjeti kako to odgovara načelima obveznog prava utvrđenim tim Zakonom (članak 319. ZOO).

6.1. Vrhovni sud Republike Hrvatske je na sjednici Građanskog odjela od 28. studenog 2016. donio pravno shvaćanje prema kojemu „Liječnik specijalist koji je raskinuo ugovor o radu prije isteka roka iz ugovora o specijalizaciji obvezan je vratiti isplaćene mu bruto plaće (kao dio troškova specijalizacije) kad je ugovorom o specijalizaciji tako ugovoreno zdravstvenoj ustanovi s kojom je sklopio ugovor o specijalizaciji neovisno o tome gdje je obavljao specijalizaciju“.

7. Za navesti je da u svakoj parnici sud raspravlja određeni odnos među parničnim strankama i spor o pravu odnosno, o obvezi koji nastaje iz tog odnosa, te da pravilna presuda pretpostavlja jasan i pouzdan sud o postojanju pravnog odnosa i određenog prava odnosno obveze iz tog odnosa.

7.1. Stranke su dužne iznijeti sve činjenice na kojima temelje svoje zahtjeve i predložiti dokaze kojima se potvrđuju te činjenice. Koje su činjenice relevantne ovisi od pravne kvalifikacije slučaja, a egzistencija relevantnih činjenica utvrđuje se na razne načine pa tako i dokazivanjem kao nizom parničnih radnji procesnih subjekata.

7.2. U tom smislu, i vještačenje je parnična radnja, jedno od dokaznih sredstava u parničnom postupku, provodi se samo kada je potrebno stručno znanje kojim sud ne raspolaže, i to samo radi utvrđenja ili radi razjašnjenja kakve činjenice. To stručno znanje je ono koje bitno prelazi razinu znanja koje na tom području sudac obično dosegne općim obrazovanjem i životnim iskustvom suca. U konkretnom slučaju pravilno je prvostupanjski sud smatrao da je pravno pitanje, pitanje radi li se o plaći ili o naknadi plaće.

8. Polazeći od jasnog i nedvosmislenog sadržaja Ugovora (tužbeni zahtjev temelji se na Ugovoru a ne na Pravilniku), a imajući u vidu okolnost da tužitelj ne

potražuje naknadu štete niti potražuje plaće za razdoblje trajanja ugovora o radu već sve troškove u vezi s predmetnom specijalizacijom (a samo za razdoblje specijalizacije od pet godina), da je visina tražbine razvidna iz priložene dokumentacije i nalaza i mišljenja financijskog vještaka, to proizlazi da je tužitelj dokazao sve pravno relevantne činjenice na kojima temelji svoj tužbeni zahtjev, a lamentiranje tuženice o pojmovima "plaća" i "naknada plaće" nisu pravno relevantna jer je sud vezan činjeničnim a ne pravnim osnovom tužbe (članak 186. stavak 3. ZPP).

8.1. S druge strane, tuženica neosnovano ističe da bi Ugovor bio ništetan imajući u vidu sadržaj citirane ustavne odluke pri čemu zanemaruje njen deklarirani doseg. Ovo stoga jer je iz same Odluke razvidno da ukinuti članci prestaju važiti 31. prosinca 2017.; a kako je Ugovor trajao do 20. rujna 2017. (nakon čega je 1. listopada 2017. sklopljen ugovor o radu) to proizlazi da Odluka nema unatragno djelovanje na već okončane obveznopravne odnose čije pravne posljedice su već nastupile za ugovorne strane, kao što je to i ovdje slučaj.

8.2. Ukidanje i pravna teorija smatra djelovanjem *ex nunc* tj. za ubuduće; naime, razlika između instituta poništavanja ili ukidanja određenog akta očituje se u nastupanju pravnih posljedica *erga omnes i inter partes* u odnosu na činjenicu je li neki pravni akt poništen ili ukinut. U situaciji kada je nadležno tijelo poništilo neki pravni akt, isti nije nikada ni proizvodio pravne učinke (*ex tunc*), a odluka nadležnog tijela deklaratorne je naravi. S druge strane, ako je nadležno tijelo ukinulo neki pravni akt, tada pravne posljedice ukidanja djeluju od dana donošenja odluke odnosno od dana kada je nadležno tijelo odlučilo da će njegova odluka početi proizvoditi pravne učinke (*ex nunc*). Za razliku od poništavanja gdje pravni učinci akta koji se poništava uopće ne nastupaju, kod ukidanja akt je proizvodio pravne učinke do donošenja odluke, a sama odluka u tom slučaju je konstitutivne prirode. Budući je Ustavni sud RH u svojoj Odluci jasno odredio da se radi o ukidanju i jasno odredio kada isto stupa na snagu, to navedena Odluka nema nikakav utjecaj na predmetni obveznopravni odnos stranaka kako je to već naprijed iznijeto.

9. U odnosu na žalbene navode da bi tuženica obavljala specijalizaciju "po uputi poslodavca", da se predmetnom tužbom zadire u njeno ustavno pravo na rad i pravo na slobodu kretanja, da su svi novčani iznosi koje je primila od tužitelja za vrijeme specijalizacije postali njeno vlasništvo i ostale žalbene navode, za istaći je sljedeće.

9.1. Pravna shvaćanja iz odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske broj U-III-3526/2019 od 15. prosinca 2020. ne odnose se na istu činjeničnu situaciju jer u tom postupku podnositelj nije imao ugovor o radu specijaliste budući mu isti nakon položenog specijalističkog ispita nije ni ponuđen, a i cijelo vrijeme specijalizacije proveo je upravo kod ustanove s kojom je i sklopio ugovor o specijalizaciji. Naprotiv, u konkretnom slučaju tužitelj je ispunio sve svoje ugovorne obveze iz Ugovora pa je tako s tuženicom sklopio i ugovor o radu te je imao legitimna očekivanja da će taj radni odnos trajati kako su se dogovorili, najmanje pet godina. Osim toga, tuženica je prema rezultatima dokaznog postupka, cijelo vrijeme specijalizacije provela u drugim ustanovama a ne kod tužitelja.

9.2. Osnovno pitanje je koja je bila ugovorna volja stranaka jer, kada bi samo

tužitelj imao obveze a ne i očekivanja (obveze samo da plaća sve troškove a ne i očekivanja da za to a za potrebe svojih pacijenata o kojima je dužan skrbiti, dobije liječnika specijalistu, makar za određeno vrijeme - pet godina), postavlja se pitanje koji bi bio njegov motiv za sklapanje takvog ugovora o specijalizaciji i koje bi bilo njegovo opravdanje za trošenje javnih sredstava kojih ionako nedostaje u sustavu zdravstvene skrbi, izuzev jedino logičnog a to je da zauzvrat dobije u radni odnos liječnika specijalistu. S druge strane, jasan je motiv tuženice da postane liječnik specijalist ali svako pravo ima i obvezu a ta obveza u konkretnom slučaju zasigurno nije samo ono što tuženica tvrdi (troškovi mentora i sl. u iznosu do 12.221,73 kn), već je njena obveza bila raditi nakon specijalističkog ispita pet godina (a koja obveza po ocjeni i ovog suda nije protivna načelu slobode ugovaranja), a ne otkazati ugovor o radu i otići u inozemstvo.

9.3. Odnosno, tuženica je imala pravo odlučiti (izabrati) da odseli u inozemstvo (nitko ne sprječava istu niti je prisiljava da radi u Republici Hrvatskoj, niti joj ograničava slobodu kretanja) ali takvim odabirom odlučila je i da će nastupiti pravne posljedice na koje se sama obvezala Ugovorom a to je obveza plaćanja upravo utužene tražbine.

9.4. Stranke Ugovora su sukladno načelu slobode ugovaranja suglasno odredile pravne posljedice za slučaj neizvršenja ugovorenih obveza pa su tako ugovorile za tuženicu obvezu refundiranja svih troškova u svezi specijalizacije.

10. Tuženica nije postupala po "uputi tužitelja" već je naprotiv, potpuno slobodno sklopila s istim Ugovor kojim je svaka strana nešto trebala dobiti: tužitelj liječnika specijalistu a tužena specijalizaciju, i nikako se ne može govoriti o nekom izrabljivanju ili što se već u žalbi sugerira.

10.1. U odnosu na povredu članka 1. Protokola 1. uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Narodne novine“, MU broj 18/97., 6/99., 14/02., 13/03., 9/05., 1/06. i 2/10.; dalje: Konvencija), Europski sud za ljudska prava (dalje: ESLJP) u predmetu primjerice Čolić protiv Hrvatske (zahtjev broj 49083/18) navodi da vlasništvo može biti "postojeće vlasništvo" odnosno, zahtjevi koji su dovoljno utvrđeni da se smatraju "imovinom", te tako da se potraživanje može smatrati imovinom samo kada je dovoljno utvrđeno da je ovršno.

10.2. Tuženica nema osnovu da novčane iznose primljene za vrijeme specijalizacije (prije svega one u Ugovoru nazvane naknadama plaća jer je očito da tuženica faktično nije obavljala poslove za svog poslodavca - tužitelja, već se kod trećih osposobljavala za specijalistu pa se zbog toga isto naziva naknadama plaća, te i druge naprijed navedene troškove) smatra svojom imovinom niti ista ima neku ovršnu ispravu već naprotiv, tužitelj ima legitimno očekivanje da će tuženica ispuniti ono na što se obvezala Ugovorom. Budući da tuženica nije ispunila svoju obvezu rada u petogodišnjem razdoblju već u razmjerno minornom dijelu (od pet godina radila je pet mjeseci ili 8,5% ugovorenog vremena) koji dio se nikako ne može smatrati pretežitim ispunjenjem obveze, to je dospjela njena obveza povrata troškova specijalizacije.

11. Stoga je sud prvog stupnja nakon što je proveo dokazni postupak sukladno dokaznim prijedlozima stranaka, na utvrđeno činjenično stanje pravilno

primijenio materijalno pravo te se dodatno upućuje na razloge pobijane odluke.

12. Pravilna je i odluka o trošku jer ista utemeljena na odredbi članka 154. stavak 1. ZPP i jer je isti pravilno obračunat.

13. Slijedom navedenog, a kako nisu ostvareni razlozi zbog kojih se prvostupanjska presuda pobija, kao ni oni na koje ovaj žalbeni sud pazi po službenoj dužnosti u smislu odredbe članka 365. stavak 2. ZPP, to je žalbu tuženice valjalo odbiti i potvrditi prvostupanjsku presudu u pobijanom dijelu temeljem odredbe članka 368. stavak 1. ZPP.

U Splitu 2. prosinca 2021.

Predsjednik vijeća:
mr. sc. Dražan Penjak

**NADLEŽNOST > RODITELJSKA ODGOVORNOST > PREBIVALIŠTE
ODNOSNO BORAVIŠTE DJETETA**

Konvencija o pravima djeteta, (usvojena na 44. zasjedanju Opće skupštine Ujedinjenih naroda 20. studenoga 1989. (rezolucija br. 44/25) stupila na snagu 2. rujna 1990.)

Članak 3. stavak 1. i 2.

Obiteljski zakon
("Narodne novine", broj 103/15 i 98/19)
Članak 346.
Članak 409.

Zakon o parničnom postupku
("Narodne novine" br. 53/91, 91/92, 112/99, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 25/13, 89/14 i 70/19)
Članak 51.

Kada su tužitelji u postupku radi izmjene iznosa uzdržavanja u vrijeme pokretanja postupka imali prebivalište i boravište na području prvostupanjskog suda (Općinskog suda u Bjelovaru), sukladno članku 51. ZPP-a (te sukladno članku 409. ObZ-a, koji predstavlja lex specialis) postoji i nadležnost prvostupanjskog suda za suđenje u postupku jer su tužitelji podnošenjem tužbe i izabrali mjesnu nadležnost i naveli valjane i prihvatljive razloge za takav izbor u interesu maloljetne djece.

Poslovni broj: GŽ Ob-538/2021-2

REPUBLIKA HRVATSKA

RJEŠENJE

Županijski sud u Splitu, po sudcu tog suda Marku Pribisaliću, kao sudcu

pojedincu, u građanskopravnoj stvari tužitelja: 1. Mlt. B. B. iz Đ., OIB: ... i 2. mlt. S. B. iz Đ., OIB: ..., koje zastupa majka i zakonska zastupnica V. L. iz Đ., OIB: ..., a ovu zastupaju punomoćnici, odvjetnici u Zajedničkom odvjetničkom uredu M. Š. i V. R. u K., protiv tuženika A. B. iz Đ., Š., OIB: ..., radi izmjene odluke o uzdržavanju, odlučujući o žalbi tužitelja protiv rješenja Općinskog suda u Bjelovaru, Stalne službe u Križevcima, poslovni broj 30 P Ob-63/2021-5 od 23. rujna 2021., dana 15. studenoga 2021.,

riješio je

Uvažava se žalba tužitelja, ukida se rješenje Općinskog suda u Bjelovaru, Stalne službe u Križevcima, poslovni broj 30 P Ob-63/2021-5 od 23. rujna 2021.

Obrazloženje

1. Pobjinam prvostupanjskim rješenjem odlučeno je:

"I. Ovaj sud se oglašava mjesno nenadležnim.

II. Nakon pravomoćnosti ovog rješenja predmet će se ustupiti Općinskom sudu u Koprivnici, Stalna služba u Đurđevcu, kao stvarno i mjesno nadležnom sudu."

2. Protiv prvostupanjskog rješenja žale se tužitelji pobijajući rješenje u cijelosti ne navodeći određeno žalbene razloge iz članka 353. stavak 1. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ br. 53/91, 91/92, 112/99, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 25/13, 89/14 i 70/19, dalje ZPP), predlažući rješenje ukinuti i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovan postupak.

3. Na žalbu nije odgovoreno.

4. Žalba je osnovana.

5. Prema stanju u spisu predmeta proizlazi kako je dana 30. srpnja 2020. kod Općinskog suda u Bjelovaru, Stalne službe u Križevcima, zaprimljena predmetna tužba radi izmjene iznosa uzdržavanja, koje iznose je tuženik, kao otac, u obvezi doprinositi za uzdržavanje malodobnih tužitelja, kao i da su tužitelji u tužbi označili svoju adresu prebivališta u K. Navedena tužba dostavljena je tuženiku 14. rujna 2020. (dostavnica na listu 7 spisa), a tuženik je u odgovoru na tužbu od 30. rujna 2020. istakao prigovor mjesne nadležnosti "suda u K.", navodeći kako su tužitelji mjesec dana prije no što je tuženiku dostavljena tužba, promijenili mjesto boravišta te kako sada i tužitelji žive "u Đ. i okolici".

6. Prvostupanjski sud je na ročištu održanom 17. studenoga 2020. zaključio kako je osnovan prigovor mjesne nenadležnosti te se rješenjem oglasio mjesno nenadležnim, a navedeno rješenje ukinuto je rješenjem ovog drugostupanjskog suda poslovni broj GŽ Ob-141/2021-2 od 10. ožujka 2021.

7. U nastavku postupka prvostupanjski sud je, uvidom u podatke JRO MUP-a RH utvrdio kako je sadašnja adresa tužitelja i zakonske zastupnice tužitelja u Đ., dok iz Uvjerenja o prebivalištu proizlazi da je adresa tužitelja promijenjena nakon 3. kolovoza 2020. Dakle, iz navedenoga proizlazi zaključak kako je u trenutku podnošenja predmetne tužbe adresa prebivališta malodobnih tužitelja bila u K.

8. Prvostupanjski sud, obrazlažući pobijanu odluku, navodi kako je sada nadležan za postupanje Općinski sud u Koprivnici, Stalna služba u Đurđevcu, u smislu odredbi članka 51. ZPP-a, prema kojima je za suđenje u sporovima za zakonsko uzdržavanje, ako je tužitelj osoba koja traži uzdržavanje, nadležan pored suda opće mjesne nadležnosti i sud na čijem području tužitelj ima prebivalište, odnosno boravište. No, kako članak 346. Obiteljskog zakona ("Narodne novine", broj 103/15, 98/19, u daljnjem tekstu: ObZ) upućuje na supsidijarnu primjenu Zakona o parničnom postupku, a da iz članka 409. ObZ-a proizlazi da je za suđenje u sporovima radi rješavanja pitanja s kojim će roditeljem dijete stanovati, načinu ostvarivanja roditeljske skrbi, osobnih odnosa djeteta s drugim roditeljem te pitanje uzdržavanja djeteta nadležan sud koji je opće mjesno nadležan za dijete. Stoga da je u konkretnom slučaju bitna činjenica kako je došlo do promjene prebivališta tužitelja u vrijeme kada je tuženik podnio prigovor od 30. rujna 2020., a sud mora voditi računa o ekonomičnosti postupanja, prvenstveno s obzirom da se radi o tužiteljima koji su djeca koja sada žive na području nadležnosti Općinskog suda u Koprivnici, Stalne službe u Đurđevcu te je i pristup sudu olakšan, tužiteljima i majci tužitelja, radi blizine suda, kao i da će Centar za socijalnu skrb koji je nadležan za tužitelje, a imaju prebivalište na području Općinskog suda u Koprivnici, Stalna služba u Đurđevcu, moći jednostavnije i ekonomičnije postupati u tijeku postupka. Stoga se prvostupanjski sud oglasio nenadležnim i odlučio po pravomoćnosti rješenja predmet ustupiti mjesno nadležnom Općinskom sudu u Koprivnici, Stalna služba u Đurđevcu, jer da će se tako jednostavnije, brže i ekonomičnije provesti cijeli postupak.

9. Međutim, žalbenim navodima tužitelji utemeljeno ukazuju kako je pobijanim rješenjem pogriješno primijenjeno materijalno pravo te da je za postupanje u konkretnom slučaju mjesno nadležan prvostupanjski sud.

10. U smislu članka 3. stavka 1. i 2. Konvencije o pravima djeteta, (usvojena na 44. zasjedanju Opće skupštine Ujedinjenih naroda 20. studenoga 1989. (rezolucija br. 44/25) stupila na snagu 2. rujna 1990.) u svim akcijama koje u svezi s djecom poduzimaju javne ili privatne ustanove socijalne skrbi, sudovi, državna uprava ili zakonodavna tijela, mora se prvenstveno voditi računa o interesima djeteta, a države stranke obvezuju se da će odgovarajućim zakonodavnim i upravnim mjerama djetetu osigurati zaštitu i skrb kakva je prijeko potrebna za njegovu dobrobit, uzimajući u obzir prava i dužnosti njegovih roditelja, zakonskih skrbnika ili drugih osoba koje su za nj zakonski odgovorne.

11. Člankom 51. stavak 1. ZPP-a propisano je:

"Za suđenje u sporovima za zakonsko uzdržavanje, ako je tužitelj osoba koja traži uzdržavanje, nadležan je pored suda općemjesne nadležnosti i sud na čijem području tužitelj ima prebivalište odnosno boravište."

12. Iz članka 409. Stavak 4. ObZ-a proizlazi kako je za suđenje u sporovima radi rješavanja pitanja s kojim će roditeljem dijete stanovati, načinu ostvarivanja roditeljske skrbi, osobnih odnosa djeteta s drugim roditeljem te pitanje uzdržavanja djeteta, nadležan sud koji je opće mjesno nadležan za dijete.

13. U konkretnom slučaju radi se o sporu za zakonsko uzdržavanje malodobne djece u kojemu malodobni tužitelji traže uzdržavanje, u vrijeme podnošenja tužbe tužitelji su imali prebivalište na području nadležnosti

prvostupanjskog suda, a tuženik je prigovor mjesne nadležnosti istakao navodeći kako su nakon podnošenja tužbe tužitelji promijenili prebivalište. I u ovom stadiju postupka žalitelji navode kako su već podnošenjem tužbe oni izabrali nadležnost prvostupanjskog suda, ali i da je i sada majci i zakonskoj zastupnici tužitelja jednostavnije pristupiti pred prvostupanjski sud u Križevce, nego li pred sud u Đurđevac, budući da na području suda u Križevcima žive njezini roditelji, koji mogu pričuivati djecu dok je ona na sudu, a u suprotnom ona djecu nema s kim ostaviti.

14. U takvom stanju stvari, prema shvaćanju ovog suda, budući su tužitelji imali u vrijeme pokretanja postupka prebivalište i boravište na području prvostupanjskog suda (Općinskog suda u Bjelovaru), sukladno članku 51. ZPP-a (te sukladno članku 409. ObZ-a, koji predstavlja lex specialis) postoji i nadležnost prvostupanjskog suda za suđenje. Osim toga, ovdje valja navesti i kako se u okolnostima konkretnog slučaja nameće zaključak, i to primjenom citiranih odredaba Konvencije o pravima djeteta, prema kojima se u svim akcijama koje u svezi s djecom poduzimaju javne ili privatne ustanove socijalne skrbi, sudovi, državna uprava ili zakonodavna tijela, mora prvenstveno voditi računa o interesima djeteta, kako je u interesu malodobne djece postupak provesti pred prvostupanjskim sudom, jer su tužitelji podnošenjem tužbe i izabrali mjesnu nadležnost i naveli valjane i prihvatljive razloge za takav izbor. Prigovor mjesne nadležnosti, u načelu, je procesni prigovor koji je propisan u interesu tuženika, no u postupcima u kojim se odlučuje o pravima i dobrobiti malodobne djece valja i teleološki tumačiti pojedine zakonske odredbe procesnog karaktera, a imajući uvijek u vidu interes i dobrobit djece te polazeći i od toga da citirane odredbe Konvencije o pravima djeteta imaju snagu iznad zakona.

15. Iz navedenog proizlazi kako je kod donošenja pobijanog rješenja prvostupanjski sud pogriješno primijenio materijalno pravo, a što utemeljeno ukazuju i žalitelji.

16. Stoga je, postupajući temeljem članka 380. točka 3. ZPP-a, valjalo uvažiti žalbu, pobijano prvostupanjsko rješenje ukinuti i predmet vratiti radi daljnjeg postupanja tog suda, ali bez vraćanja prvostupanjskom sudu na ponovan postupak u pogledu odluke o predmetnom prigovoru.

17. Zbog navedenog je odlučeno kao u izrijeci ovog rješenja.

U Splitu 15. studenoga 2021.

Sudac:

Marko Pribisalić, v.r.

**ZAŠTITA POTROŠAČA > NEPOŠTENE ODREDBE U POTROŠAČKIM
UGOVORIMA > OBVEZUJUĆI UČINAK IZUZIMANJA IZ PRIMJENE NEPOŠTENE
ODREDBE NA POTROŠAČA**

Direktiva 93/13 o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima
Članak 6. stavak 1.

Obveza nacionalnog suda da izuzme iz primjene nepoštenu ugovornu odredbu kojom se nalaže plaćanje iznosa za koje utvrdi da su neosnovani, ima odgovarajući restitucijski učinak u pogledu tih iznosa, pa sud nije ovlašten ni mijenjati sadržaj nepoštenih odredbi jer bi u suprotnom bio uklonjen odvratajući učinak na prodavatelja robe odnosno pružatelja usluge koji nastaje samom neprimjenjivošću takvih nepoštenih odredbi na potrošače.

Poslovni broj: GŽ-1590/2021-2

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Županijski sud u Splitu, kao sud drugog stupnja, u vijeću sastavljenom od sudaca ovoga suda Borisa Mimice, kao predsjednika vijeća, te Andree Boras Ivanišević, kao suca izvjestitelja i Denis Pancirov Parcen, kao člana vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice Karmen Kozliček-Zdunić iz Zagreba, Novačka ulica 206, OIB: 58570094889 zastupane po punomoćnici Ines Bojić, odvjetnici iz Zagreba, protiv tuženika Addiko Bank d.d. iz Zagreba, Slavonska avenija 6, OIB: 14036333877, zastupanog po punomoćniku Hrvoju Maticu, odvjetniku iz Zagreba, radi utvrđenja i isplate, odlučujući o žalbi tuženika protiv presude Općinskog građanskog suda u Zagrebu pod poslovnim brojem 53-P-5044/19-26 od 17. ožujka 2021., u sjednici vijeća održanoj 17. listopada 2021.

presudio je

Odbija se kao neosnovana žalba i potvrđuje presude Općinskog građanskog suda u Zagrebu pod poslovnim brojem 53-P-5044/19-26 od 17. ožujka 2021.

Obrazloženje

Pobijanom presudom utvrđena je ništetnim i bez pravnog učinka dijelovi odredaba kojima je ugovorena promjenjiva kamatna stopa prema jednostranoj odluci kreditora, a koji su sadržani u čl. 6. Ugovora o kreditu broj: 016 -1392/2005, između tužiteljice Karmen Kozliček-Zdunić, OIB: 58570094889, kao korisnice kredita i Hypo Alpe-Adria bank d.d. kao kreditora, sklopljenog dana 13. srpnja 2006. godine, solemniziranog dana 14. srpnja 2005. godine po javnom bilježniku Ilinka Lisonek, broj ovjere: OU-1713/2005.

U odluci pod točkom II. izreke nalaženo je tuženiku Addiko bank d.d., Slavonska Avenija 6, Zagreb, OIB: 14036333877 da tužiteljici Karmen Kozliček-Zdunić, OIB: 58570094889, u roku od 15 dana, isplati iznos od 70.196,59 kn, zajedno sa zakonskim zateznim kamatama na iznose i po stopi navedenoj

Ujedno je naloženo tuženiku naknaditi tužiteljici troškove parničnog postupka u iznosu od 11.102,00 kn zajedno sa zakonskom zateznom kamatom tekućom od dana 17.03.2021.g. pa do konačne isplate po stopi koja se određuje za

svako polugodište uvećanjem za tri postotna poena prosječne kamate stope na stanja kredita odobrenih za razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunate za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu, a koju prosječnu kamatnu stopu za referentno razdoblje utvrđuje Hrvatska narodna banka, u roku od 15 dana (točka III. izreke), dok je odbijen zahtjev tuženika za naknadom parničnog troška ovog postupka.

2. Protiv navedene presude žali se tuženik zbog svih žalbenih razloga iz članka 353. stavka 1. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“, broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19 - dalje u tekstu: ZPP), te predlaže da se presuda preinači na način da se odbije tužbeni zahtjev, te da se tužitelja obveže tuženiku naknaditi parnične troškove, podredno da se presuda ukine i vrati sudu prvog stupnja na ponovno suđenje.

3. Na žalbu nije odgovoreno.

4. Žalba nije osnovana.

5. Neutemeljeno tuženik ukazuje na bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavka 2. točke 11. ZPP-a zbog toga što pobijana presuda nema nedostataka zbog kojih se ne može ispitati, njezina je izreka razumljiva, ne proturječi sama sebi ni svojim razlozima, presuda ima jasne i neproturječne razloge o odlučnim činjenicama, o tim činjenicama ne postoji proturječnost između onoga što se u razlozima presude navodi o sadržaju isprava ili zapisnika o iskazima danim u postupku i samih tih isprava ili zapisnika.

6. Nije počinjena niti relativno bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 1. (u vezi čl. 216. st. 1.) ZPP-a, jer prema odredbi čl. 220. ZPP-a, dokazivanje obuhvaća sve činjenice koje su važne za donošenje odluke (st. 1.), a sud odlučuje koje će od predloženih dokaza izvesti radi utvrđivanja odlučnih činjenica (st. 2.), čime nije ostvaren žalbeni razlog bitne povrede postupka iz članka 354. stavak 2. točka 6. ZPP-a na koju tuženik ukazuje tvrdnjom da prvostupanjski sud nije odlučio o njegovom dokaznom prijedlogu da se sasluša djelatnik tuženika.

7. Ispitujući pobijanu presudu i postupak koji je prethodio njezinu donošenju u granicama ispitivanja iz članka 365. stavka 2. ZPP-a, žalbeni sud ocjenjuje da u postupku nisu počinjene ni bitne povrede iz članka 354. stavka 2. točaka 2., 4., 8., 9., 13. i 14. ZPP-a na koje drugostupanjski sud pazi po službenoj dužnosti.

8. Predmet spora je zahtjev tužitelja za utvrđenje ništavosti odredbe Ugovora o kreditu broj: 016 -1392/2005 u čl. 6., sklopljenog između tužiteljice Karmen Kozliček-Zdunić, OIB: 58570094889, kao korisnice kredita i Hypo Alpe-Adria bank d.d. kao kreditora, sklopljenog dana 13. srpnja 2006. godine, solemniziranog dana 14. srpnja 2005. godine po javnom bilježniku Ilinka Lisonek, broj ovjere: OU-1713/2005. , kojom je kamatna stopa promjenjiva i vezana uz za švicarski franak uslijed jednostranog povećanja od strane tuženika u odnosu na početnu ugovorenu kamatnu stopu te tužitelj zahtjev za isplatu iznosa s osnove pretplate zbog nepoštenih odredba predmetnog ugovora.

Iz raspravne građe proizlazi :

- da su dana 13.07.2005.g. tuženik (tada tvrtke Hypo Alpe-Adria-Bank d.d.), kao banka i kreditor te tužiteljica kao korisnik kredita zaključili Ugovor o kreditu broj 016-1392/2005, a koji je solemniziranog dana 14. 07.2005. godine po javnoj bilježnici Ilinki Lisonek, broj ovjere OU-1713/2005, s ugovorenim iznosom kredita od 109.500,00 CHF u kunsnoj protuvrijednosti prema a srednjem tečaju za devize tuženika važećem na dan korištenja kredita u svrhu kupovine kuće, s rokom otplate do 31.07.2030.g.

- da je u Ugovoru o kreditu broj 016-1392/2005 (list 11-15 spisa) u čl. 3. st. I ugovoreno je da se na kredit zaračunavaju kamate od 3,99% dekurzivno godišnje, dok je u čl. 6. istog Ugovora o kreditu ugovoreno da banka, tj. tuženik neće mijenjati ugovorenu kamatnu stopu do 30.04.2006.g. ako se korisnik kredita, tj. tužiteljica pridržava svih odredbi tog ugovora (al. 1.), da su ugovorne stranke suglasne da je banka, tj. tuženik od 01.05.2006.g. ovlašten izvršiti promjenu kamatne stope sukladno Odluci o kamatnim stopama Hypo Alpe-Adria-Bank d.d. ovisno o skupini klijenata u kojoj pripada korisnik kredita, tj. tužiteljica (al. 2.), da je banka, tj. tuženik ovlašten promijeniti kamatnu stopu i prije isteka navedenog roka ako se korisnik kredita, tj. tužiteljica ne bude pridržavala bilo koje odredbe tog ugovora (al. 3.), te da korisnik kredita, tj. tužiteljica svojim potpisom na ugovoru o kreditu izjavljuje da je suglasna i da prihvaća primjenu Odluke o kamatnim stopama, kao i sve njezine kasnije izmjene (al. 4.).

- da je tužiteljica otplaćivala kredit u ugovorenim rokovima dospjeća svakog obroka, a tuženik je tijekom otplate ovog kredita više puta mijenjao kamatnu stopu, po kojoj

je tužiteljica vršila isplate, pa je tako nakon početno ugovorene kamatne stope od 3,99 % godišnje, tuženik izmijenio kamatnu stopu i to: u svibnju 2006. godine na način da je kamatna stopa povećana na 4,60%, u rujnu 2007. godine na način da je kamatna stopa povećana na 5,00%, u ožujku 2008. godine na način da je kamatna stopa povećana na 5,99%, u prosincu 2008. godine na način da je kamatna stopa povećana na 6,20%, u travnju 2010. godine na način da je kamatna stopa povećana na 6,75%, u svibnju 2010. godine na način da je kamatna stopa promijenjena na 6,20%, u prosincu 2010. godine na način da je kamatna stopa promijenjena na 5,95%, u listopadu 2011. godine na način da je kamatna stopa promijenjena na 5,45%, dok je od siječnja 2014. godine pa nadalje tuženik primjenjivao kamatnu stopu od 3,23% godišnje.

- da je individualnu tužbu tužiteljica u ovom predmetu podnijela 7. lipnja 2019.,

- da je presudama Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-1401/2012 od 4. srpnja 2013., Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske poslovni broj PŽ-7129/13-4 od 13. lipnja 2014. i Vrhovnog suda Republike Hrvatske poslovni broj Revt-249/14-2 od 9. travnja 2015., kojima je odlučeno o kolektivnoj tužbi (tužbi za zaštitu kolektivnih interesa i prava) protiv više tuženika, među ostalim, i tuženika u ovom postupku, pravomoćno utvrđeno da su tuženici povrijedili kolektivne interese i prava potrošača korisnika kredita tako što su u potrošačkim ugovorima o kreditima koristili nepoštenu ugovornu odredbu kojom je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom postojanja ugovorne obveze promjenjiva u skladu s jednostranom odlukom banke, o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo, a što je imalo za posljedicu ništetnost navedene ugovorne odredbe,

- da je na temelju financijsko-knjigovodstvenog nalaza i mišljenja sudskog vještaka za financije i bankarstvo po stalnom sudskom vještaku Darku Prpiću iz Darfin d.o.o., u odnosu na početnu ugovorenu kamatnu stopu od 3,99 % godišnje, u utuženom razdoblju ukupna razlika između plaćenih anuiteta u CHF zbog promjene kamatnih stopa u odnosu na početno primijenjenu, između stvarno plaćenih anuiteta i anuiteta iz ugovora o kreditu, iznosi ukupno 70.196,59 kn za utuženo razdoblje, s tim da su mjesečni iznosi pretplata iskazani u tablici 4.2. dopunskog nalaza i mišljenja vještaka od 25.05.2020.g.

13. Temeljem navedenih utvrđenja sud prvog stupnja je, protivno navodima žalbe, pravilno primijenio materijalno pravo jer se u konkretnom slučaju radi o ugovornoj odredbi kojom se povrjeđuju prava potrošača što je utvrđeno i u postupku koji se je vodio po kolektivnoj tužbi u postupku pred Trgovačkim sudom u Zagrebu pod pol.br. P-1401/12 od 4. srpnja 2013., što ima za posljedicu ništetnost navedene ugovorne odredbe.

14. Naime, u konkretnom slučaju nije sporno da se radilo o tipskom ugovoru, kakav je tuženik u to vrijeme sklapao s većim brojem korisnika kredita, te da je u čl. 1. i 7. ovog ugovora ugovoreno da će tužitelj plaćati redovnu kamatu koja je tijekom obveze po ugovoru promjenjiva, a temeljem Odluke o kamatnim stopama tuženika, a koja kamatna stopa je na dan sklapanja ugovora iznosila 3,99 % godišnje.

15. Korisnik kredita ovdje tužitelj obvezao se kredit " vratiti, uz valutnu klauzulu, s pripadajućim kamatama, u vrijeme i na način utvrđen ovim Ugovorom." (čl.1.stavak 4.. Ugovora).

16. Za ocjenu valjanosti ugovorenih odredbi mjerodavan je Zakon o zaštiti potrošača (NN 96/03) za razdoblje do 06. kolovoza 2007. godine do kada je taj zakon bio na snazi, te potom od 07. kolovoza 2007. Zakon o zaštiti potrošača (NN 97/07, 125/07) kada je taj zakon stupio na snagu do 31. prosinca 2008. godine. Odredbom članka 84. ZZP/03 kao i odredbom članka 99. ZZP/09 propisano je da nije dopušteno ocjenjivati jesu li ugovorne odredbe o predmetu ugovora i cijeni poštene ako su te odredbe jasne, lako razumljive i uočljive.

17. O tome da je u potrošačkom ugovoru o kreditu nepoštена ugovorna odredba kojom je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom postojanja ugovorne obveze promjenjiva, bez ugovorenih parametara, u skladu s jednostranom odlukom banke, o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo, zauzeto je pravno shvaćanje u presudi Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske poslovni broj Pž-7129/13-4 od 13. lipnja 2014., koja je donesena po tužbi radi zaštite kolektivnih prava i interesa, na koju se tužitelj pozvao u svojoj tužbi u skladu s odredbom članka 502.c ZPP-a, kojom je propisano proširenje subjektivnih granica pravomoćnosti presuda kojima su prihvaćeni zahtjevi za zaštitu kolektivnih interesa i prava, i kasnije u presudi Vrhovnog suda Republike Hrvatske poslovni broj Revt-249/14-2 od 9. travnja 2015.

20. To nadalje znači da su banke postupile suprotno odredbama čl. 81., čl. 82. i čl. 90. tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača (NN-96/03) u razdoblju do 06.08.2007. g. da od 07.08.2007.g. do 31.12.2008. g. suprotno odredbama čl. 96. i čl. 97. Zakona o zaštiti potrošača (NN-79/07 i dr.) .

21. Stoga je sud prvog stupnja pravilno primijenjeno i materijalno pravo - članak 1111. Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine", broj 35/05, 41/08, 125/11 i 78/15, u daljnjem tekstu: ZOO) kada je tuženiku naloženo da vrati tužitelju utuženi iznos sukladno izračunu vještaka na ime utvrđene razlike uz pripadajuću zateznu kamatu na temelju odredbe članka 1115. ZOO-a.

22. Prije svega valja reći kako je prema odredbi članka 87. ZZP/03 nepoštena ugovorna odredba ništava.

23. Suprotno navodima žalbe, pravilno sud prvog stupnja ocjenjuje da je ugovorna odredba kojom se promjena ugovorne kamatne stope čini ovisnom o odluci banke, jasna i lako uočljiva, ali nije razumljiva. Jedino je sigurno da visina kamatne stope ovisi isključivo o odluci banke, a pri tome se ne navode kriteriji ili mehanizmi promjene kamatne stope zbog čega tužitelj nije mogao predvidjeti ekonomske posljedice koje iz toga za njega proizlaze. Takva odredba o promjeni kamatne stope, a koja ovisi isključivo o odluci jednog ugovaratelja, prednika tuženika, a bez precizno određenih uvjeta promjenjivosti referentne stope za koju se veže promjena zasigurno uzrokuje znatnu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih stranaka, odnosno u konkretnom slučaju na štetu tužitelja jer se kod takvog ugovaranja radi o situaciji da prednik tuženik jednostrano određuje obvezu tužitelja koju promjenu tužitelj ne može predvidjeti niti može provjeriti pravilnost promjene jer za to nema pouzdanih kriterija.

24. Ugovaranjem odredbi o promjeni kamatne stope prednik tuženik se vodio samo svojim interesima, a pri tome koristeći i činjenicu nepostojanja propisa koji mu nalažu da u ugovore u slučaju ugovaranja promjenjive kamatne stope isti moraju sadržavati elemente po kojima se mijenja kamatna stopa, način promjene prednik tuženika je tužitelju kao potrošaču nametnuo ugovorne odredbe koje ga stavljaju u neravnotežan položaj i koje uzrokuju znatnu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana na štetu tužitelja što je suprotno načelu savjesnosti i poštenja.

25. Upravo stoga što kamatna stopa u vrijeme ugovaranja ugovora o kreditu nije bila određena, a niti određiva, nerazumljiva je i nepoštena, a sve u smislu odredbi Zakona o zaštiti potrošača koji zakon je vrijedio u vrijeme sklapanja pravnog posla – ugovora o kreditu.

26. Naime, odredba o promjeni ugovorene kamatne stope jedna je od temeljnih ugovornih odredbi, a ista je u konkretnom slučaju cijeneći sadržaj spornih među stranaka zaključenog ugovora ovisne isključivo o odluci tuženika, kao druge i jače ugovorne strane, a bez da su u sadržaju ugovora istodobno precizno određeni uvjeti i kriteriji promjenjivosti ugovorne kamatne stope i valutne klauzule te kriteriji za koje se veže promjena, pa takve ugovorne odredbe u svakom slučaju uzrokuje značajnu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana na štetu tužitelja. Ovo iz razloga jer takva ugovorna odredba vjerovniku, konkretno banci kao jačoj ugovornoj strani, daje mogućnost da jednostrano određuje obvezu dužnika koji promjenu ne može predvidjeti time da pravilnost promjene ne može niti provjeriti jer za to nema nikakvih egzaktnih kriterija, time da je tuženik upravo svojom metodologijom i svojim odlukama kao jednostranim i internim aktima, a bez u ugovoru jasno naznačenih i određenih kriterija jednostrano određivao način i uvjete promjene kamatne stope.

27. Naime, ugovorna kamata u svojoj biti predstavlja naknadu koju se tužitelj obvezao platiti za korištenje isplaćenih novčanih iznosa na određeno vremensko razdoblje, uz njegovu obvezu vraćanja iskorištenog iznosa novca u skladu s ugovorom o kreditu.

28. Stoga ugovorna kamata mora biti određena odnosno, određiva u skladu s čl. 269.st.2. i 272. Zakona o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08, 83/15, 29/18-dalje ZOO).

29. Ugovor o kreditu je dvostrani pravni posao za koji vrijedi temeljna načela obveznog prava, kao što su načelo ravnopravnosti sudionika u obveznim odnosima, načelo jednake vrijednosti činidbe, savjesnosti i poštenja, te načelo zabrane zlouporabe prava.

30. Jedna od osnovnih načela obvezno pravnih odnosa su načelo ravnopravnosti sudionika u obveznom odnosu čl. 3 ZOO/05 te načelo savjesnosti i poštenja čl. 4 ZOO-a.

31. Ugovorna odredba kakva je odredba čl. 4 predmetnog Ugovora o kreditu je ugovorna odredba koja u svakom slučaju stvara neravnotežu u odnosima između stranaka te neravnopravnost sudionika u obvezno pravnom odnosu jer takve ugovorne obveze daju mogućnost drugoj ugovornoj strani, konkretno banci, da jednostrano mijenja prvotnu ugovorenu promjenjivu kamatnu stopu svojom jednostranom odlukom i na takav način potpuno izbjegne utjecaj druge ugovorne strane na kriterije i način promjene prvotno ugovorene promjenjive kamatne stope.

32. O tome da je u potrošačkom ugovoru o kreditu nepoštena ugovorna odredba kojom je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom postojanja ugovorne obveze promjenjiva, bez ugovorenih parametara, u skladu s jednostranom odlukom banke, o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo, zauzeto je pravno shvaćanje u presudi Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske poslovni broj Pž-7129/13-4 od 13. lipnja 2014., koja je donesena po tužbi radi zaštite kolektivnih prava i interesa, na koju se tužitelj pozvao u svojoj tužbi u skladu s odredbom članka 502.c ZPP-a, kojom je propisano proširenje subjektivnih granica pravomoćnosti presuda kojima su prihvaćeni zahtjevi za zaštitu kolektivnih interesa i prava, i kasnije u presudi Vrhovnog suda Republike Hrvatske poslovni broj Revt-249/14-2 od 9. travnja 2015.

33. Naime, prema odredbi čl. 502.a st. 1. ZPP-a udruge, tijela, ustanove ili druge organizacije koje su osnovane u skladu sa zakonom, koje se u sklopu svoje registrirane ili propisom određene djelatnosti bave zaštitom zakonom utvrđenih kolektivnih interesa i prava građana, mogu kad je takvo ovlaštenje posebnim zakonom izrijekom predviđeno i uz uvjete predviđene tim zakonom, podnijeti tužbu (tužba za zaštitu kolektivnih interesa i prava) protiv fizičke ili pravne osobe koja obavljanjem određenih djelatnosti ili općenito radom, postupanjem, uključujući i propuštanjem, teže povrjeđuje ili ozbiljno ugrožava takve kolektivne interese i prava. Odredbom čl. 502.b ZPP-a propisan je sadržaj tužbe iz čl. 502.a ZPP, dok je čl. 502. c ZPP propisan učinak presude donesene po tužbi za zaštitu kolektivnih interesa i prava. Tom odredbom propisano je da se fizičke i pravne osobe mogu u posebnim parnicama za naknadu štete pozvati na pravno utvrđenje iz presude kojom će biti prihvaćeni zahtjevi iz tužbe iz čl. 502.a st. 1. ZPP-a, da su određenim

postupanjem, uključujući i propuštanje tuženika, povrijeđeni ili ugroženi zakonom zaštićeni kolektivni interesi i prava osoba koje je tužitelj ovlašten štiti. U tom će slučaju sud biti vezan za ta utvrđenja u parnici u kojoj će se ta osoba na njih pozvati.

34. Sukladno čl. 138. ZZP/03 presuda u postupku za zaštitu kolektivnih interesa i prava potrošača obvezuje sve ostale sudove u postupcima koje potrošač osobno pokrene radi naknade štete koja mu je uzrokovana postupanjem tuženika.

35. Iz provedenog postupka je, dakle, utvrđeno da konkretni ugovor o kreditu kakav je sklopio tužitelj ne sadrži referentnu stopu (osnovnu kamatnu stopu za zakašnjenje s plaćanjem) koja se primjenjuje na početnu kamatnu stopu niti precizira način utvrđivanja promjene kamatne stope, pa je tuženik odnosno njegov pravni prednik koristeći takvu ugovornu odredbu prema kojoj se kamata koja je ugovorena kao promjenjiva određuje prema odluci banke postupao nesavjesno.

36. Neravnoteža u pravima i obvezama koja postoji ugovaranjem predmetne odredbe nedvojbeno je na štetu potrošača i značajna je. Načelo savjesnosti i poštenja (čl. 4. ZOO) općenito znači da su sudionici obveznih odnosa, dakle osobe koje se već nalaze u određenom pravnom odnosu koji se zasniva na odnosu povjerenja, dužne međusobno postupati obzirno, uvažavati interese obje strana, prilikom zasnivanja obveznog odnosa biti otvoreni i iskreni i spremni na potpuno i valjano ostvarenje preuzetih obveza, vodeći računa o smislu i svrsi obveznog odnosa, što znači da su se u određenim životnim situacijama dužni suzdržati čak i od primjene određene norme ako bi time izbjegli da primjenom te norme bude učinjena nepravda. To načelo znači da svatko treba postupati prema drugima onako kako očekuje da će u pravnom prometu prema njemu postupati drugi.

37. Stoga je sud utvrdio da je ništetan dio predmetnog ugovora o kreditu koji se odnosi na valutnu klauzulu u CHF, ali i na promjenjivu kamatnu stopu.

38. Kako su odredbe ugovora o kreditu kojim je ugovorena valutna klauzula ništetne, to tužitelj ima pravo na isplatu preplaćenih iznosa anuiteta i to kao razliku između iznosa koje je platio na temelju obračuna promjene valute po srednjem tečaju HNB-a i izračuna iznosa obračunatog prema početnom tečaju CHF, budući da je tečaj CHF na dan sklapanja ugovora o kreditu bio jedini tečaj koji je tužitelju bio poznat te iznosa preplaćenih prema promjenjivoj kamatnoj stopi i iznosa obračunatog prema početnoj stopi.

39. Stoga je sud prvog stupnja pravilno primijenjeno i materijalno pravo - članak 1111. u svezi s odredbom članka 323. Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine", broj 35/05, 41/08, 125/11 i 78/15, u daljnjem tekstu: ZOO) kada je tuženiku naloženo da vrati tužitelju na ime razlike u odnosu na početnu ugovorenu kamatnu stopu od 4,90% godišnje, u utuženom razdoblju ukupno po mjesecima iznosi 6.114,19 kuna.

40. Naime, odlučujući o reviziji protiv odluke Visokog trgovačkog suda (Revt-249/14), Vrhovni sud je na stranici 36. svoje odluke naveo: "kako su, dakle odredbe o ugovornoj kamati u ugovorima o kreditu sklapani kod 1-7 tuženih banaka u utuženom razdoblju, osim u dijelu kojim je visina kamatne stope određena na dan sklapanja ugovora o kreditu, bile nepoštene, to su u smislu članka 87. stavak 1. ZZP/03, odnosno, članka 102. ZZP te ugovorne odredbe

ništetne, a kako je pravilno to ocijenjeno od strane nižestupanjskih sudova. U preostalom dijelu tih ugovornih odredbi, a kojima je određeno naznačena visina kamatne stope na dan sklapanja ugovora o kreditu iste, nisu nepoštene, a time ni ništetne, zbog čega njihova valjanost, primjena, a time i učinak nije doveden u pitanje ovom odlukom".

41. Iz navedenog proizlazi da prilikom odlučivanja o visini zahtjeva valja provesti financijsko vještačenje na način da će početni parametar biti naznačena visina kamatne stope na dan zaključenja ugovora, a koja visina je tada bila poznata i radi navedenog nije nepoštena niti ništetna. Stoga, suprotno navodima žalbe, vještak u konkretnom slučaju nije ugovor promatrao na način da je isti zaključen uz fiksnu kamatnu stopu i u kunama, već se primijenila brojčano iskazana visina kamatne stope koja je valjana, uz početni tečaj CHF za kunu koji također nije ništetan. Naime, nepostojanje propisa koji nalažu bankama da u ugovoru o kreditu precizno utvrde uvjete promjenjivosti kamatne stope u relevantnom razdoblju ne daju tuženiku ovlaštenje da kamatnu stopu mijenja po svom nahođenju i time jednostrano mijenja visinu obveze tužitelja. To je razlog što se u konkretnom slučaju ne može primijeniti odredba članka 325. ZOO-a.

42. Stoga je sud prvog stupnja pravilno primijenjeno i materijalno pravo - članak 1111. u svezi s odredbom članka 323. ZOO-a kada je tuženiku naloženo da vrati tužitelju na ime razlike u odnosu na početnu ugovorenu kamatnu stopu od 3,99% godišnje, u utuženom razdoblju ukupno po mjesecima iznosi 70.196,59 kuna.

43. S druge strane sudu u načelu nije dopušteno revidirati nedopuštenu ugovornu odredbu. Naprotiv, stranke su slobodne nepoštenu ugovornu odredbu same izmijeniti ili zamijeniti, pri čemu takva izmjena ni tada ne smije ukloniti prava potrošača koja mu pripadaju na temelju neobvezujuće prirode zamijenjene (stare) odredbe, kao što je podnošenje zahtjeva za povrat novca. Naime, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda EU, kada se neka odredba proglašena nepoštenom i stoga ništavom, na nacionalnom sudu je da u skladu s člankom 6. Stavkom 1. Direktive 93/13 o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima izuzme iz primjene tu odredbu kako ona više ne bi imala obvezujuće učinke na potrošača, osim ako se potrošač tome protivi (vidjeti osobito presude u predmetima C-618/10, odnosno C-70/17 i C-179/17). Iz toga slijedi da nacionalni sud nije ovlašten ni mijenjati sadržaj nepoštenih odredbi jer bi u suprotnom bio uklonjen odvrćajući učinak na prodavatelja robe odnosno pružatelja usluge koji nastaje samom neprimjenjivošću takvih nepoštenih odredbi na potrošače (presuda od 21. Prosinca 2016. Gutierrez Naranjo i dr C-154/15, C-307/15 i C-308/15). Tako je Sud EU smatrao kako obveza nacionalnog suda da izuzme iz primjene nepoštenu ugovornu odredbu kojom se nalaže plaćanje iznosa za koje utvrdi da su neosnovani ima odgovarajući restitucijski učinak u pogledu tih iznosa.

46. Kako se imovina tuženika bez osnove povećala, što je utvrđeno provedenim financijskim vještačenjem to je tuženik dužan tužitelju vratiti ove iznose zajedno s kamatom, koja je u skladu s čl. 1115. ZOO-a, teče na svaki pojedini mjesečni preplaćeni iznos anuiteta od dana stjecanja (plaćanja pojedinog anuitete) kako je to navedeno u pobijanoj presudi.

47. Nadalje, prema pravnom shvaćanju prvostupanjskog suda pokretanjem parničnog postupka za zaštitu kolektivnih interesa potrošača dolazi do prekida

zastare na temelju članka 241. ZOO-a te zastara individualnih restitucijskih zahtjeva počinje teći ispočetka tek od trenutka pravomoćnosti sudske odluke donesene u povodu te tužbe (jednako pravno shvaćanje zauzeto je u presudi Vrhovnog suda Republike Hrvatske, Rev-2245/17-2 od 20. ožujka 2018.).

48. Budući da je predmetna tužba podnesena 7. lipnja 2019., te je presuda Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, kojom je potvrđena presuda Trgovačkog suda u Zagrebu u dijelu koji se odnosi ništetnost odredbi o ugovorenoj kamati donesena 13. lipnja 2014., od toga dana počinje teći zastarni rok od pet godina propisan člankom 225. ZOO-a, pa kako je tužba u ovom predmetu podnesena 7 lipnja 2019. proizlazi da zastara nije nastupila.

49. Osim toga navedeno pravno shvaćanje je u skladu s pravnim shvaćanjem Europskog suda u spojenim predmetima C-698/18 i C-699/18 od 9. srpnja 2020. prema kojoj članak 2. Točku (b), članka 6. Stavak 1. i članka 7. Stavak 1. Direktive 93/13 treba tumačiti na način da im se protivi tumačenje nacionalnog prava prema kojem sudska tužba za povrat iznosa koji su neosnovani uplaćeni na temelju nepoštene odredbe sadržane u ugovoru sklopljenom između potrošača i trgovca podliježe roku zastare koji teče od dana kada je taj ugovor u cijelosti ispunjen kada za slične tužbe koje se temelje na pojedinim odredbama nacionalnog prava taj isti rok počinje teći tek od sudskog utvrđenja osnovanosti tužbe radi utvrđenja nepoštenosti pojedinih odredaba predmetnog ugovora, što je u suprotnosti s načelom ekvivalentnosti.

50. Slijedom naprijed izloženog, kako nisu ostvareni navodi žalbe, a kako ovaj sud ne nalazi ni ostvarenje bitnih povreda postupka na koje pazi po službenoj dužnosti u okviru odredbu članka 365. stavak 2. ZPP-a, to je žalbu tuženika valjalo odbiti kao neosnovanu i pobijanu presudu potvrditi u cijelosti.

51. Pravilno je sud prvog stupnja donio i odluku o troškovima postupka, zasnovanu na odredbi članka 154. stavka 1. i 155. ZPP-a radi čega je trebalo odbijanjem žalbe tuženika na temelju odredbe člana 380. toč. 2 ZPP-a potvrditi odluku o troškovima postupka.

U Splitu, 27. svibnja 2021.

Predsjednik vijeća:

Boris Mimica

**ZAŠTITA PRAVA NA PRIVATNI I OBITELJSKI ŽIVOT -ODUZIMANJE PRAVA
RODITELJIMA NA STANOVANJE S NJIHOVOM MALOLJETNOM DJECOM I
POVJERAVANJE SVAKODNEVNE SKRBI USTANOVI SOCIJALNE SKRBI**

Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda
("Narodne novine" - Međunarodni ugovori, broj 18/97, 6/99 - pročišćeni tekst, 8/99,
14/02, 1/06 i 2/10).

Članak 8. stavak 2

Ostvarenje procesnih jamstava roditelja pri zadiranju u privatni i obiteljski život u smislu Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda nije ni poželjno ni opravdano, kada je zahtjev podnesen radi izricanja mjera za zaštitu osobnih interesa djeteta koje su privremenog karaktera poput povjeravanja u ustanovu na razdoblje od trideset dana.

Poslovni broj: GŽ Ob-463/2021-2

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E

R J E Š E N J E

Županijski sud u Splitu, po sutkinji mr. sc. Seniji Ledić, u izvanparničnom predmetu predlagatelja Centar, protiv prvoprotustranke M . V. P. iz P., drugoprotustranke I. K. iz, oboje zastupani po punomoćnicima J. J., M. B., D. B. i T. H. odvjetnicima u K., trećeprotustranke maloljetnog F. K. iz P., četvrtoprotustranke maloljetne A. K., iz P., oboje maloljetne djece zastupani po posebnoj skrbnici M. T., zaposlenici Centra za posebno skrbništvo u Z., i petoprotustranke D. s. L., iz L., radi oduzimanja prava roditeljima na stanovanje s djetetom i povjeravanja svakodnevne skrbi o djetetu ustanovi, odlučujući o žalbi prvo i drugoprotustranaka M . Vi. P. i I. K. protiv rješenja Općinskog suda u Novom Zagrebu, Stalne službe u Jastrebarskom poslovni broj R1 Ob-436/2021-3 od 25. lipnja 2021., dana 30. rujna 2021.

r i j e š i o j e

Odbija se kao neosnovana žalba prvo i drugoprotustranaka M . V. P. i I. K. te se potvrđuje rješenje Općinskog suda u Novom Zagrebu, Stalne službe u Jastrebarskom poslovni broj R1 Ob-436/2021-3 od 25. lipnja 2021.

Obrazloženje

1. Pobijanim je rješenjem oduzeto prvoprotustranci M. V. P. i drugoprotustranci I. K., kao roditeljima, pravo na stanovanje s maloljetnom djecom A. K. te maloljetnim F. K. koji su ujedno povjereni te im je osiguran smještaj i svakodnevna skrb u selu L. (točke I. i II. izreke). Ujedno je određeno da će se osobni odnosi između roditelja i maloljetne djece odvijati svaki prvi i treći vikend u mjesecu od subote u deset sati do nedjelje u 19,00 sati u kućanstvu roditelja, te drugu i četvrtu subotu u mjesecu u trajanju od dva sata u ustanovi, u skladu s pravilima ustanove (točka III. izreke). Ujedno je određeno da se ova mjera izriče u trajanju najduže godinu dana od dana kada je određena (točka IV. izreke), kao i da žalba protiv ovog rješenja ne odgađa njegovu ovrhu (točka V izreke).

2. Protiv tog rješenja žalbu podnose prvoprotustranka M . V. P. i drugoprotustranka I. K. kao roditelji zbog svih žalbenih razloga, s prijedlogom da se pobijano rješenje ukine i predmet vrati sudu prvog stupnja na ponovno odlučivanje.

3. Žalba je neosnovana.

4. Sud je prvog stupnja donio pobijano rješenje nakon što je utvrdio sljedeće

pravno odlučne činjenice:

- da je rješenjem prvostupanjskog suda poslovni broj R1 Ob-278/21-9 od 25. svibnja 2021., radi zaštite osobnih prava i dobrobiti maloljetne djece A. i F. K., njihovim roditeljima, prvo i drugoprotustranci, izrečena mjera privremenog povjeravanja u . dječje selo L. na razdoblje od trideset dana,

- da nakon izricanja ove mjere roditelji redovito posjećuju djecu i kontaktiraju ustanovu, međutim nisu stekli uvid u svoje ponašanje i nisu poduzeli potrebne promjene kako bi stvorili sigurno i stabilno okruženje za povratak djece u primarnu obitelj,

- da u obitelji protustranaka i dalje postoji opasnost za pravilno podizanje i odgoj maloljetne djece, prema socijalnoj anamnezi, mišljenju psihologa i obiteljskoj procjeni Centra za socijalnu skrb Jastrebarsko od 16. lipnja 2021.,

- da je Centar za socijalnu skrb Jastrebarsko predložio da se radi zaštite prava i dobrobiti maloljetne djece roditeljima izreče predložena mjeru oduzimanja prava roditeljima da stanuju s djecom i da se djeca i dalje povjere na svakodnevnu brigu i skrb te stanovanje dječjem selu L.

5. Sud je predmetni prijedlog prihvatio bez održavanja ročišta imajući na umu da su maloljetna djeca već smješтана u D. s. L. i da je prethodna mjera privremenog povjeravanja djece na vrijeme od 30 dana izrečena 25. svibnja 2021., pa je rješenje doneseno i zbog razloga "svrsishodnosti i ekonomičnosti postupka".

6. Neutemeljeno žalitelji ukazuju na bitnu povredu iz članka 354. stavaka 2. točke 6. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine", broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14 i 70/19 dalje: ZPP) koji se primjenjuje temeljem odredbe članka 346. Obiteljskog zakona ("Narodne novine", broj 103/15, 98/19 i 47/20, dalje: ObZ).

7. Naime, predmet je postupka odlučivanje o pravilnosti i zakonitosti mjere za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta, i to oduzimanjem prava roditeljima na stanovanje s njihovom maloljetnom djecom F. i A. K. i povjeravanjem svakodnevne skrbi o maloljetnoj djeci ustanovi socijalne skrbi. Riječ je o izvanparničnom postupku iz Dijela trećeg Glave 8. ObZ (odredbe članaka 485. do 489.). U općem dijelu ove Glave ObZ, i to u odredbi članka 439. propisano je da sud može donijeti odluku i bez održavanja rasprave ako ocijeni da rasprava nije potrebna, a sud je u pobijanom rješenju dao razloge zbog kojih je odlučio bez održavanja rasprave.

8. Izdvajanje djece iz obitelji kroz oduzimanje roditeljima prava na stanovanje s djetetom predstavlja ozbiljno miješanje u privatni život osobe i potencijalno može proizvesti ozbiljne posljedice. Ova je mjera, međutim, ponekad nužna radi zaštite djetetovog zdravlja i dobrobiti i njezinu nužnost sud koji je određuje uvijek mora opravdati u skladu s odredbom članka 8. stavka 2. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Narodne novine" - Međunarodni ugovori, broj 18/97, 6/99 - pročišćeni tekst, 8/99, 14/02, 1/06 i 2/10).

9. Spomenuta konvencijska odredba, osim negativne obveze države u vidu zabrane neopravdanog zadiranja u privatni i obiteljski život, obuhvaća i pozitivnu obvezu koja državama članicama nalaže osigurati pomoć građanima u ostvarivanju prava na privatni i obiteljski život. Pritom povreda članka 8. EKJP može nastupiti zbog: a) neopravdanog zadiranja u privatni i obiteljski život, b) zbog nepoduzimanja

potrebnih mjera radi osiguranja i podupiranja radi ostvarivanja prava na privatni i obiteljski život i c) zbog nepoštivanja procesnih jamstava pri zadiranju u privatni i obiteljski život.

10. U okviru spomenutih procesnih jamstava pri ovakvom obliku zadiranja u privatni i obiteljski život, roditelji načelno imaju pravo na vrijeme dobiti sve relevantne informacije o zahtjevu i postupku koji se pokreće, pravo uvida u spis, mogućnost angažirati odvjetnika te odgovoriti na podnesene zahtjeve i biti saslušani. Osim toga, zahtjev pravičnosti suđenja u smislu odredbe članka 6. EKLJP, kao i načelo jednakosti oružja koje izvire iz ovog zahtjeva, načelno obuhvaća razumnu mogućnost obje stranaka da izlažu činjenice i podupru ih dokazima, i to u takvim uvjetima koji u pravilu ni jednu stranku ne stavljaju u bitno lošiji položaj u odnosu na suprotnu stranku. Pritom je ocjena o tome hoće li sud održati ročište u postupku određivanja hitne mjere zaštite prava i dobrobiti djece doista diskrecijska jer sud tu mjeru, sukladno odredbi članka 439. ObZ, u izvanparničnom postupku može donijeti bez održavanja rasprave, ako ocijeni da ona nije potrebna, pri čemu je nužno da ta ocjena bude dostatno i valjano obrazložena.

11. Međutim, ostvarenje navedenih procesnih jamstava roditelja ponekad nije ni poželjno ni opravdano, posebno kada je zahtjev podnesen radi izricanja mjera za zaštitu osobnih interesa djeteta koje su privremenog karaktera poput predmetne.

12. Prema shvaćanju ovog suda, sud je prvog stupnja pravilno ocijenio i valjano obrazložio da to u okolnostima konkretnog slučaja doista nije bilo opravdano zato što nije bilo u skladu s dobrobiti maloljetne djece. Naime, predmetna je mjera određena u okolnostima kada je već bila izrečena žurna mjera izdvajanja i smještaja maloljetne djece na vrijeme od trideset dana utemeljena na potrebi zaštite djece od obiteljskog nasilja njihovog oca i potrebe njihove majke za psihijatrijskim liječenjem duševne bolesti kojoj potrebi majka ne udovoljava. Majka djece je bila hospitalizirana na odjelu psihijatrije od 6. svibnja do 10. svibnja 2021. zbog duševne bolesti, a po otpustu iz bolnice ne obavlja liječničke kontrole kod psihijatra koje su joj ordinirane pri otpustu iz bolnice, već samostalno ordinira terapiju.

13. S druge strane, protiv prvoprotustranke I. K. je u siječnju 2021. podnesena kaznena prijava zbog obiteljskog nasilja na štetu drugoprotustranke M. V. P., njegove majke D. K. i kćerke K. K., kao i kaznena prijava zbog kaznenog djela prijetnje i povrede djetetovih prava na štetu kćerke K. K. i posinka P. P. time da mu je određena i mjera opreza zabrane približavanja od 100 metara, zabrana uspostavljanja izravne ili neizravne veze prema drugoprotustranci i posinku P. P. te njegovoj kćerki K. K., nakon čega se prvoprotustranka s troje djece odselila kod oca u Karlovac.

14. U opisanim je okolnostima sud prvog stupnja pravilno ocijenio da su najbolji interesi i dobrobit maloljetne djece ispred prava roditelja na pristup sudu i osiguranja jamstva za ostvarenje njihovih procesnih prava. To stoga što su razlozi žurne zaštite maloljetne djece od obiteljskog nasilja i nedovoljno prikladnog funkcioniranja majke uzrokovanog odbijanjem medicinski preporučenog liječenja duševne bolesti pretežniji od prava roditelja kao stranke na saslušanje u tom postupku i što je sud kao tijelo koje vodi postupak u kojem se odlučuje o pravima djeteta u obvezi najprije štiti prava djeteta i njegovu dobrobit (članak 5. ObZ), a tek

onda prava ostalih stranka. Stoga su razlozi koje je dao sud prvog stupnja za određivanje predmetne mjere bez održavanja ročišta dostatni, neovisno o tome što je riječ o izricanju ozbiljne mjere ograničavanja roditeljskih prava, pa u tom smislu nije ostvarena bitna povreda na koju ukazuju žalitelji.

15. To tim više što je predmetna mjera za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta oduzimanjem prava na stanovanje s djecom i povjeravanje svakodnevne skrbi o djeci privremenog karaktera. U tumačenju odredbe članka 155. stavka 1. i članka 158. ObZ, žalbeni sud ocjenjuje da je njezin cilj, s jedne strane, zaštita prava i dobrobiti djece čija je sigurnost u obitelji ugrožena, a, s druge, psihosocijalni rad s djecom i roditeljima uz podupiranje ostvarivanja osobnih odnosa roditelja i djece, s krajnjim ciljem povratka djece u obitelj. Ograničavanje roditelja u ostvarivanju roditeljske skrbi mora biti određeno samo u onoj mjeri koja je nužna da bi se dijete moglo iznova vratiti u svoju obiteljsku sredinu. Izricanjem ove mjere, a kako to proizlazi iz njezina naziva, roditelji nemaju samo pravo ostvarivati dio roditeljske skrbi koji se odnosi na pravo na stanovanje s djetetom i pravo na svakodnevnu skrb o djeci u određenom vremenskom razdoblju, dok roditeljska skrb obuhvaća i skrb o ostalim pravima djeteta iz članka 93. i 94. ObZ u čemu žalitelji u konkretnom slučaju nisu ograničeni.

16. Stoga u opisanim prilikama određena mjera upravo predstavlja razumnu ravnotežu između ograničenja prava roditelja na ostvarivanje skrbi o djetetu, s jedne strane, i zaštite prava i dobrobiti djece, s druge, a u skladu s odredbom članka 128. ObZ. Zato u okolnostima konkretnog slučaja ova mjera, iako vrlo ozbiljna, ipak predstavlja prihvatljivu mjeru zadiranja u obiteljski život jer je nužna i jer se njezina svrha nije mogla uspješno obaviti poduzimanjem blažih mjera.

17. Što se tiče odluke o održavanju osobnih odnosa između roditelja i djece, i ona je pravilna jer je utemeljena na pravilnoj primjeni odredbe članka 162. stavka 3. ObZ.

18. S obzirom na navedeno, pobijano je rješenje rezultat pravilne primjene materijalnog prava, pa nisu u pravu žalitelji kada to osporavaju.

Valja napomenuti da su žalitelji uz žalbu, opreza radi, podnijeli i prijedlog za povrat u prijašnje stanje zbog eventualnog propuštanja roka za žalbu. Međutim, pregledom dostavnica priloženih spisu utvrđeno je da je žaliteljima pobijano rješenje dostavljeno 6. srpnja 2021., a žalbu su podnijeli 9. srpnja 2021., dakle u roku na koji ih je sud pravilno uputio. Stoga se prijedlog za povrat u prijašnje stanje ukazuje bespredmetnim, pa nije bio od utjecaja na odlučivanje o žalbi.

19. Kako nisu ostvareni razlozi zbog kojih se prvostupanjsko rješenje pobija, kao ni oni na koje žalbeni sud pazi po službenoj dužnosti, žalbu je žalitelja valjalo odbiti i potvrditi pobijano rješenje temeljem odredbe članka 380. točke 2. ZPP.

Split, 30. rujna 2021.

Sutkinja:
mr. sc. Senija Ledić

**PRAVO NA POŠTENO SUĐENJE > KONTRADIKTORNO SUĐENJE >
NEPROVOĐENJE USMENE RASPRAVE RADI OČITOVANJA VJEŠTAKA NA
PISANI NALAZ I MIŠLJENJE.**

Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda
(„Narodne novine“, MU broj 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06 i 2/10)
Članak 6. stavak 1.

Zakon o parničnom postupku
(„Narodne novine“, broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08,
96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13 i 89/14)
Članak 250.
Članak 251.
Članak 259.
Članak 260.
Članak 354. stavak 1.

Pvorijeđeno je pravo tužitelja na pošteno suđenje u smislu odredbe članka 6. stavak 1. Konvencije, kada sud propusti primjedbe na nalaz i mišljenje vještaka, raspraviti na ročištu, na način da se vještak o istima usmeno očituje .

Poslovni broj: 22 Gž-581/2021-2

R E P U B L I K A   H R V A T S K A

R J E Š E N J E

Županijski sud u Splitu, u vijeću sastavljenom od sudaca ovog suda mr. sc. Dražana Penjaka, kao predsjednika vijeća, te Svjetlane Vidović, kao članice vijeća i sutkinje izvjestiteljice, i Arijane Bolanča, kao članice vijeća, u pravnoj stvari tužitelja - protutuženika Svijet kamina d.o.o. Ljubešćica, Zagrebačka 62, OIB: 20586780869, zastupanog po punomoćniku Franji Šebijanu, odvjetniku u Varaždinu, protiv tuženika - protutužitelja Joze Vukojevića, iz Bola, Stara cesta 8, OIB: 70809299964, radi utvrđenja, povrata, ispunjenja i isplate, odlučujući o žalbi tužitelja - protutuženika protiv presude Općinskog suda u Varaždinu broj 8 P-525/2017-48 od 17. veljače 2021., u sjednici vijeća održanoj dana 23. rujna 2021.,

r i j e š i o   j e

Ukida se presuda Općinskog suda u Varaždinu broj 8 P-525/2017-48 od 17. veljače 2021. i predmet vraća sudu prvog stupnja na ponovno suđenje.

Obrazloženje

1. Prvostupanjskom presudom odbijen je tužbeni zahtjev kojim je tužitelj tražio utvrđenje da je Ugovor - narudžba broj 200773 zaključen dana 26. kolovoza 2017. između tuženika i tužitelja raskinut, da se obveže tuženika da vrati tužitelju ložište, kamene dijelove, granitni dio i termoizolacione sagibljive cijevi, sve kako je to поближе opisano u točke I. izreke presude, kao i da mu vrati zadužnicu broj OV-6177/17, uz

naknadu parničnog troška (točka I. izreke). Prihvaćen je protutužbeni zahtjev i utvrđeno da gore navedeni Ugovor nije raskinut (točka II. izreke). Obvezan je tužitelj - protutuženik ispuniti tuženiku - protutužitelju obvezu prema Ugovoru - narudžbi, te isporučiti i ugraditi kamin prema skici, sve kako je to pobliže opisano u točki III. izreke. Ujedno je tužitelj - protutuženik obvezan naknaditi tuženiku - protutužitelju na ime troškova parničnog postupka iznos od 3.110,00 kn (točka III. izreke).

2. Protiv ove presude žalbu pravovremeno podnosi tužitelj - protutuženik (u daljnjem tekstu: tužitelj) zbog svih žalbenih razloga predviđenih odredbom članka članka 353. stavak 1. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“, broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13 i 89/14; dalje: ZPP) koji se primjenjuje temeljem odredbe članka 117. stavak 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“, broj 70/19; dalje ZID ZPP), s prijedlogom da se odluka ukine.

2.1. U odgovoru na žalbu tuženik - protutužitelj (u daljnjem tekstu: tuženik) osporava navode žalbe u cijelosti i predlaže istu odbiti.

2.2. Žalba je osnovana.

3. Predmet spora je zahtjev tužitelja za utvrđenje da je raskinut Ugovor - narudžba od 26. kolovoza 2017. uz obvezivanje tuženika da vrati ložište, podnožje kamina, klupicu i termoizolacijske cijevi, kao i zadužnicu, a obzirom da tužitelj smatra da je jednostavnom izjavom od 28. rujna 2017. predmetni ugovor raskinuo. Predmet spora je i protutužbeni zahtjev tuženika usmjeren na utvrđenje da predmetni Ugovor - narudžba nije raskinut uz obvezivanje tužitelja da ispuni svoje ugovorne obveze odnosno, da isporuci i ugradi kamin prema Ugovoru - narudžbi.

3.1. Prvostupanjski sud je odbio tužbeni zahtjev tužitelja uz obrazloženje da isti nije isporučio proizvod što je bio obvezan prema sklopljenom ugovoru o kupoprodaji dok je s druge strane prihvatio protutužbeni zahtjev usmjeren na utvrđenje da predmetni ugovor nije raskinut pri čemu se pozvao na odredbe članka 342., 360., 362. i 376. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“, broj 35/05, 41/08, 125/11 i 78/15; dalje: ZOO).

4. Iz utvrđenja prvostupanjskog suda proizlazi:

- da su parnične stranke sklopile dana 26. kolovoza 2017. Ugovor - narudžbu broj 200773 prema kojem se tužitelj obvezao isporučiti i ugraditi tuženiku kamin prema predračunu broj 1418/2017, i da je tužitelj dana 30. kolovoza 2017. uplatio cjelokupnu cijenu u iznosu od 53.500,00 kn;

- da je pismenom od 28. rujna 2017. tužitelj uputio tuženiku jednostavni raskid predmetnog ugovora;

- da je prema nalazu i mišljenju stalnog sudskog vještaka strojarske struke Sejada Hamzića sud utvrdio da je tuženiku umjesto naručenog modela Axis VLD 900, N-nero, isporučen model Axis 900 LD za koji je ustanovio da postoji razlika u dimenzijama, razlika u sustavu otvaranja ventila jer prema karakteristikama naručenog proizvoda isti se otvara automatski dok isporučeni model nema specifikaciju o načinu otvaranja ventila pa vještak pretpostavlja da se isto vrši manualno, razlika je i u dužini jamstva jer prema ugovorenom modelu jamstvo iznosi 10 godina dok za isporučeni model nema podataka o duljini jamstva; vještak se i

izjasnio da sve navedeno ne znači da je isporučeni proizvod manje kvalitetan ili da možebitno ima istu dužinu jamstva ali da o tome nema podataka u predmetu spisa;

- da iz iskaza parničnih stranaka proizlaze suprotna stajališta odnosno da je svatko ostao pri činjeničim navodima tužbe odnosno protutužbe;

- da iz računa tvrtke FUMARIUM d.o.o. proizlazi da je tuženik istima isplatio iznos od 8.579,37 kn na ime pripreme za ugradnju kamina odnosno na ime izgradnje dimnjaka a koju pripremu je prema gore navedenom ugovoru bio obavezan osigurati;

- da spisu predmeta priležu e-mailovi između parničnih stranaka iz kojih proizlazi da je tuženik upozoravao na nedostatke isporučene stvari odnosno da mu je isporučeno nešto drugo u odnosu na ono što je naručeno;

- da iz potvrde Axis od 20. rujna 2017. (prema prijevodu koji nije sačinjen od strane sudskog tumača) proizlazi da se radi o dva identična proizvoda međutim, proizlazi i da se naručeni proizvod i nadalje proizvodi i da nema obrazloženja zbog čega isti nije isporučen.

5. Na temelju tako utvrđenog činjeničnog stanja prvostupanjski sud je donio odluku kao u izreci pobijane odluke.

6. Stranke su dužne iznijeti sve činjenice na kojima temelji svoje zahtjeve i predložiti dokaze kojima se potvrđuju te činjenice. Koje su činjenice relevantne ovisi od pravne kvalifikacije slučaja, egzistencija relevantnih činjenica utvrđuje se na razne načine pa tako i dokazivanjem kao nizom parničnih radnji procesni subjekata. U parnici sud raspravlja određeni odnos među strankama i pravilna presuda pretpostavlja jasan i pouzdan sud o postojanju pravnog odnosa i određenog prava.

7. U odnosu na tužbeni zahtjev, pravilno je prvostupanjski sud smatrao da tužitelj, ako je kriv za neispunjenje ugovora a što sud smatra da je utvrđeno temeljem nalaza i mišljenja stalnog sudskog vještaka (okolnost da nije isporučen kamin model Axis VLDN 900 već model Axis 900 LD u suštini je i nesporna između stranaka), nema pravo na jednostrani jednostavni raskid ugovora. Pritom, okolnost da nije isporučeno ono što je kupljeno tužitelj opravdava činjenicom da se radi o identičnim karakteristikama proizvoda a tuženik to ne prihvaća.

8. Prema odredbi članka 360. ZOO u dvostranoobveznim ugovorima, kad jedna strana ne ispunji svoju obvezu druga strana može ako nije što drugo određeno zahtijevati ispunjenje obaveze ili pod određenim pretpostavkama koje su predviđene u idućim člancima raskinuti ugovor jednostavnom izjavom ako raskid ugovora ne nastupa po samom zakonu a u svakom slučaju ima pravo na naknadu štete. Iz citirane odredbe proizlazi da je, obzirom da je tuženik ispunio svoju ugovornu obvezu jer je izvršio uplatu dužnog iznosa cijene kao što je i izveo radove pripreme za ugradnju kamina, u dvostranoobveznom ugovoru od 26. kolovoza 2017. tuženik u cijelosti ispunio svoju ugovornu obvezu dok tužitelj nije.

9. Pravilan je zaključak suda da tužitelju ne predstoji pravo da jednostavnom izjavom raskine predmetni ugovor ako za to nisu ispunjeni zakonski uvjeti a prije svega u vidu ispunjenja obaveze. Naime, prema odredbi članka 413. stavak 1. ZOO, ako prodavatelj u naknadnom roku ne ispunji ugovor, on se raskida po samom zakonu, ali ga kupac može održati ako bez odgađanja izjavi prodavatelju da ugovor održava na snazi što se u konkretnom slučaju očito i dogodilo. U konkretnom slučaju

ne radi se ni o nemogućnosti ispunjenja obaveze, ne radi se ni o izmijenjenim okolnostima odnosno nitko ne ističe neke druge okolnosti koje bi eventualno mogle dovesti do drugačije odluke suda.

10. Nadalje, prema odredbi članka 4. stavak 2. Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“, broj 41/14, 110/15 i 14/19; dalje: ZZP), ako posebnim zakonima iz stavka 1. ili tim Zakonom nije drukčije određeno, na obveznopravne odnose između potrošača i trgovca primjenjuju se odredbe Zakona o obveznim odnosima.

11. Za navesti je i da je odredbom članka 6. ZZP propisano u stavku 1. da proizvodi koji se na području Republike Hrvatske nude potrošačima moraju na ambalaži, privjesnici, naljepnici ili na samom proizvodu sadržavati najmanje: 1. osnovna obilježja proizvoda u mjeri koja je potrebna da bi potrošač donio odluku o kupnji kao što su naziv proizvoda, tip i model proizvoda, naziv pod kojim se proizvod prodaje, sastav proizvoda, svojstva i tehnička obilježja proizvoda, 2. naziv i sjedište proizvođača ili uvoznika koji ima sjedište na području Europske unije, stavku 2. da ti podaci moraju biti jasni, vidljivi i čitljivi te napisani hrvatskim jezikom i latiničnim pismom, što ne isključuje mogućnost istodobne uporabe drugih jezika, a mogu uključivati znakove i piktograme lako razumljive potrošaču.

12. Konačno, odredbom članka 43. ZZP propisano je da je trgovac dužan potrošaču ispuniti ugovor u skladu s odredbama ugovora, ZZP i ZOO (stavak 1.), u slučaju materijalnog nedostatka na robi na odnose potrošača i trgovca primjenjuju se odredbe ZOO o odgovornosti za materijalne nedostatke stvari (stavak 2.), ako trgovac ili proizvođač daje jamstvo za ispravnost prodane robe dužan je ispuniti obveze propisane ZOO o jamstvu za ispravnost prodane stvari, kao i obveze preuzete jamstvom (stavak 3.), nedostatak na robi kada je to nužno, dokazuje se vještačenjem u za to ovlaštenim ustanovama ili uz pomoć ovlaštenog sudskog vještaka (stavak 4.).

13. S tim u vezi, odredba članka 401. stavak 1. točka 4. ZOO određuje da materijalni nedostatak postoji kad je prodavatelj predao stvar koja nije jednaka uzorku ili modelu, osim ako su uzorak ili model pokazani samo radi obavijesti.

14. U konkretnom slučaju, tužitelj nije tuženiku isporučio naručenu i plaćenu robu iz Ugovora - narudžbe već drugi model slijedom čega bi proizlazilo da u konkretnom slučaju postoji materijalni nedostatak stvari. Tuženik je u zakonskom roku od 8 dana (članak 403. stavak 1. ZOO) obavijestio tužitelja o nedostatku a o kojemu je tužitelj ionako već imao saznanje. U tom trenutku sukladno pravu izbora iz odredbe članka 410. ZOO, tuženik je kao kupac zahtijevao od prodavatelja da nedostatak ukloni, odnosno da mu preda drugu stvar bez nedostatka, dok nije zahtijevao sniženje cijene niti je raskinuo ugovor.

15. Međutim, kako je sud prvog stupnja radi razjašnjenja sporne činjenice identičnosti kupljenog i isporučenog modela proveo vještačenje, a obzirom na žalbene navode tužitelja u tom dijelu, za istaći je da prema shvaćanju Vrhovnog suda Republike Hrvatske izraženom u nizu odluka pa tako i Rev 168/2017-2 od 26. siječnja 2021., kada se vještačenje provodi u parničnom postupku, potrebno je da ga obavljaju vještaci odgovarajuće specijalizacije, koje odredi sud, te da je vještak dužan svoj nalaz i mišljenje iznijeti u usmenoj raspravi: „Naime, prema odredbama članka 251. stavak 1. do 4. ZPP, vještačenje obavljaju vještaci koje određuje sud, na prijedlog stranaka, a kad je radi utvrđenja ili razjašnjenja kakve činjenice potrebno

stručno znanje kojim sud ne raspolaže. Sud rukovodi vještačenjem, označuje vještaku predmet koji će se razgledati, postavlja mu pitanja i, prema potrebi, traži objašnjenja u vezi s danim nalazom i mišljenjem (članak 259. stavak 1. ZPP), sud će odrediti hoće li vještak iznijeti svoj nalaz mišljenje samo usmeno na raspravi ili će ga podnijeti i pismeno prije rasprave, a vještak uvijek mora obrazložiti svoje mišljenje (članak 260. stavak 1. i 2. ZPP). Sud ne može temeljiti presudu na vještačenju koje nije provedeno u sudskom postupku, ukoliko nije provedeno po vještaku odgovarajuće struke (specijalizacije), ukoliko vještak nije saslušan u postupku ukoliko je suprotna strana prigovarala takvom vještačenju te predlagala izvođenje dokaza vještačenjem u sudskom postupku, pa je postupajući na takav način postupljeno protivno odredbama članka 250., članka 251., članka 259. i članka 260. ZPP“.

16. Tako je i predmetu Europskog suda za ljudska prava Adžić protiv Hrvatske (presuda od 2. svibnja 2019., Zahtjev br. 19601/16) suđeno da je zbog neprovođenja usmene rasprave u gore navedenom smislu došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Narodne novine“, MU broj 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06 i 2/10; dalje: Konvencija) koja određuje da radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ili u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega, svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično, javno i u razumnom roku ispita njegov slučaj.

17. Slijedom navedenog, obzirom da je tužitelj imao primjedbe na nalaz i mišljenje vještaka, tada je sud dužan takve primjedbe raspraviti na ročištu, na način da se vještak o istima usmeno očituje (jer za suprotno nema suglasnosti stranaka) a kako je u konkretnom slučaju sačinjen samo pisani nalaz i mišljenje, na taj način počinjena je bitna povreda odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 1. u vezi s člankom 260. stavak 1. ZPP, pa je iz tog razloga valjalo ukinuti pobijanu odluku temeljem odredbe članka 369. stavak 1. ZPP i predmet vratiti sudu prvog stupnja na ponovno suđenje uz naputak da otkloni počinjenu bitnu povredu i potom donese novu, na zakonu zasnovanu odluku kojom će odlučiti i o troškovima cijelog postupka.

U Splitu, 23. rujna 2021.

Predsjednik vijeća:
mr. sc. Dražan Penjak

**PRAVO NA SLOBODU IZRAŽAVANJA> PRAVO NA SLOBODU MIŠLJENJA I
IZRAŽAVANJA MISLI>OGRAIČENJA RADI ZAŠTITE UGLEDA ILI PRAVA
DRUGIH> NAKNADE ŠTETE ZBOG POVREDE PRAVA OSOBNOSTI**

Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda
("Narodne novine" – Međunarodni ugovori, broj 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06 i
2/10)

Članak 10. stavak 1. i 2.

Članak 8. stavak 1.

Zakon o obveznim odnosima

("Narodne novine", broj 35/05, 41/08, 125/11, 78/15 i 29/18)

Članak 19. stavak 1. i 2.

Članak 1045. stavak 1.

Ustav Republike Hrvatske -"Narodne novine", broj 56/91, 135/97, 8/98, 113/00,
124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10 i 5/14)

Članak 35.,

**U obnašanju uloge saborskog zastupnika, nije zabranjeno kritizirati rad
vladajuće koalicije niti ukazivati na nepravilnosti u njihovu radu, jednako kao
što nije zabranjeno ukazivati i na nepravilnosti u radu pojedinaca koji su dio
vladajuće koalicije, međutim, takvo postupanje zahtijeva odgovoran pristup
koji uključuje iznošenje argumentiranih, a ne paušalnih i nepotkrijepljenih
tvrdnji koje sadrže ozbiljne optužbe protiv određene osobe označene imenom i
prezimenom.**

Poslovni broj: Gž-1450/2020-2

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E

P R E S U D A

Županijski sud u Splitu, kao drugostupanjski sud, po sucu tog suda Mihi
Mratoviću, kao sucu pojedincu, na temelju nacрта odluke koji je izradila viša sudska
savjetnica Tihana Lovrić, u pravnoj stvari tužitelja u pravnoj stvari tužitelja B. G. iz O.,
OIB: ..., zastupanog po punomoćniku F. G., odvjetniku u Odvjetničkom društvu M. i p.
iz Z., ured O., protiv tuženika B. B. iz M., OIB: ..., zastupanog po punomoćniku Z. H.,
odvjetniku iz Z., radi naknade štete, odlučujući o žalbama tužitelja i tuženika protiv
presude Općinskog suda u Osijeku, poslovni broj Pn-326/2018-15 od 24. lipnja
2020., 26. kolovoza 2021.,

p r e s u d i o j e

Odbijaju se žalbe tužitelja i tuženika kao neosnovane te se potvrđuje presuda
Općinskog suda u Osijeku, poslovni broj Pn-326/2018-15 od 24. lipnja 2020.

Obrazloženje

1. Pobijanom presudom, naloženo je tuženiku da tužitelju, na ime naknade štete zbog povrede prava osobnosti, isplati pravičnu novčanu naknadu u iznosu od 10.000,00 kn (desettisuća kuna) sa zakonskom zateznom kamatom tekućom od podnošenja tužbe 24. prosinca 2018. godine pa do konačne isplate, po stopi koja se određuje za svako polugodište uvećanjem prosječne kamatne stope na stanje kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunate za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu za 3 postotna poena, u roku od 15 dana (točka I. izreke). Nadalje, odbijen je tužitelj sa dijelom tužbenog zahtjeva koji se odnosi na daljnju isplatu naknade štete preko dosuđenog iznosa od 10.000,00 kn, kao neosnovanim (točka II. izreke) te je odlučeno kako svaka stranka snosi svoje parnične troškove (točka III. izreke).

2. Tužitelj pobija prvostupanjsku presudu u dijelu kojim je odbijen njegov tužbeni zahtjev (točka II. izreke) kao i zbog pogrešne odluke o trošku postupka (točka III. izreke) iz svih žalbenih razloga propisanih odredbom članka 353. stavak 1. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine", broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19; dalje: ZPP), predlažući je preinačiti, podredno ukinuti u pobijanom dijelu.

3. Prvostupanjsku presudu pobija i tuženik u dosuđujućem dijelu (točka I. izreke) kao i zbog pogrešne odluke o trošku postupka (točka III. izreke) iz svih žalbenih razloga propisanih odredbom članka 353. stavka 1. ZPP-a, predlažući je preinačiti, podredno ukinuti u pobijanom dijelu.

4. Na žalbe nije odgovoreno.

5. Žalbe su neosnovane.

6. Neutemeljeno oba žalitelja ukazuju na bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavka 2. točke 11. ZPP-a jer pobijana presuda nema nedostataka zbog kojih se ne može ispitati, njezina je izreka razumljiva, ne proturječi sama sebi ni svojim razlozima, presuda ima jasne i neproturječne razloge o odlučnim činjenicama, o tim činjenicama ne postoji proturječnost između onoga što se u razlozima presude navodi o sadržaju isprava ili zapisnika o iskazima danim u postupku i samih tih isprava ili zapisnika.

7. Stranke ne ukazuju na druge bitne povrede, a ispitujući pobijanu presudu i postupak koji je prethodio njezinu donošenju u granicama ispitivanja iz članka 365. stavka 2. ZPP-a, žalbeni sud utvrđuje da u postupku nisu počinjene ni bitne povrede iz članka 354. stavka 2. točaka 2., 4., 8., 9., 13. i 14. ZPP-a na koje drugostupanjski sud pazi po službenoj dužnosti.

8. Predmet spora je zahtjev tužitelja za naknadu neimovinske štete u iznosu od 100.000,00 kuna činjenično utemeljen na tvrdnji tužitelja da mu je tuženik kao saborski zastupnik javno iznijetim neistinitim tvrdnjama u Hrvatskom saboru povrijedio pravo osobnosti na ugled i čast.

9. U ovom stadiju postupka sporna je odgovornost tuženika kao i pitanje visine štete budući da tužitelj smatra da mu je dosuđen prenizak iznos pravične novčane naknade neimovinske štete, dok tuženik smatra da je tužitelju uopće ne odgovara za štetu zbog navođenja predmetnih informacija.

10. U postupku je utvrđeno da je tuženik kao zastupnik u Hrvatskom saboru 10. listopada 2018. u svom govoru pred tim tijelom naveo "... saveznik mu je B. G., osuđeni ratni zločinac koji je putem D. T. pokušao podmititi čak i suce Vrhovnog suda. Kad je trebao biti priveden pravdi pobjegao je u BiH, svojedobno isto kao i sam njegov mentor."

11. Nadalje, utvrđeno je i to da protiv tužitelja u vrijeme 9. sjednice Hrvatskog sabora održane 10. listopada 2018. nije postojala nikakva pravomoćna osuđujuća

kaznena presuda, kao i da je tužitelj, putem punomoćnika, od tuženika zatražio ispriku putem javnih medija i društvenih mreža, a na koji zahtjev tuženik nije odgovorio.

12. Sud je ocijenio da navedene neistinite informacije mogu opravdano izazvati negativnu reakciju okoline u odnosu na osobu tužitelja, umanjiti njegov ugled u javnosti, moralno ga poniziti jer su kao takve podobne povrijediti zaštićeno pravo i interes osobe tužitelja, odnosno pravo osobnosti tužitelja na ugled i čast osobe jer se tom informacijom tužitelja bez utemeljenja optužuje za počinjenje kaznenog djela.

13. Imajući u vidu naprijed navedeno, te cijeneći da bi izjava tuženika bila izrečena javno u Hrvatskom saboru te prenesena od strane medija, sud je zaključio da je tuženik odgovoran tužitelju za naknadu neimovinske štete te ga je obvezao naknaditi tužitelju tu štetu u iznosu od 10.000,00 kuna s pripadajućom kamatom, dok je odbio njegov zahtjev za isplatu daljnjeg iznosa od 90.000,00 kuna.

14. Tuženik ne osporava sadržaj sporne informacije, ali tvrdi da ona nije mogla tužitelju opravdano povrijediti čast i ugled. Naime, tuženik ističe kako je nesporno da bi protiv tužitelja egzistirala pravomoćna presuda kojom je bio oglašen krivim za počinjenje kaznenog djela ratnog zločina, a on, kao prosječni građanin, uz to povjesničar, nije dužan pratiti u kojoj se fazi trenutno nalazi suđenje tužitelju. Navodi još i da je tužitelj kao javna osoba podvrgnut dodatnoj kritici javnosti koju opravdano mora snositi te je, s obzirom da je prema vlastitom kazivanju, spornog dana bio u hrvatskom saboru, mogao koristiti pravo na demanti, repliku i druga sredstva kojima bi opovrgnuo navode tužitelja. Ističe da bi njegov govor bio poduzet u javnom interesu jer je bio konstruktivna kritika vladajuće koalicije, a što je zadaća oporbenog zastupnika. Također, smatra kako tužitelj nastanak štete nije potkrijepio medicinskom dokumentacijom te radi svega iznesenoga smatra kako tužitelju ne bi pripadalo pravo na naknadu neimovinske štete.

15. Suprotno žalbenim navodima tuženika, pravilno je sud prvog stupnja utvrdio odgovornost tuženika za naknadu neimovinske štete tužitelju.

16. Naime, odgovornost tuženika je utemeljena na odredbi članka 1045. stavka 1. Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine", broj 35/05, 41/08, 125/11, 78/15 i 29/18, dalje u tekstu: ZOO), kojom je propisano tko drugome prouzroči štetu, dužan je naknaditi je ako ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivnje, što znači da tuženik odgovara po principu pretpostavljene krivnje. Kada štetnik odgovara po načelu pretpostavljene krivnje, oštećenik mora dokazati štetnu radnju, uzročnu vezu između štetne radnje i nastale štete s time da se krivnja, u stupnju obične nepažnje (stavak 2. članka 1045. ZOO-a) pretpostavlja, i da je teret dokaza o nepostojanju krivnje na štetniku koji mora dokazati da nije kriv za nastanak štetnog događaja i štete.

17. Svaka osoba ima pravo na zaštitu svojih prava osobnosti u koje spadaju čast i ugled (članak 19. stavci 1. i 2. ZOO-a), što ujedno predstavlja i Ustavom zaštićeno pravo tužitelja (odredba članka 35. Ustava Republike Hrvatske -"Narodne novine", broj 56/91, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10 i 5/14, dalje u tekstu: Ustav), dok je u isto vrijeme riječ i o konvencijskom pravu (odredba članka 8. stavka 1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Narodne novine" – Međunarodni ugovori, broj 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06, 2/10; dalje u tekstu: EKLJP).

18. Poštovanje znači priznanje društvene vrijednosti čovjeka, tzv. unutarnje vrijednosti. Ljudi kao članovi zajednice obvezni su jedni druge poštivati, a vrijednost se ocjenjuje s gledišta društvenog shvaćanja.

19. Nasuprot ovom pravu tužitelja stoji i pravo tuženika na slobodu izražavanja koje mu jamči odredba članka 38. stavaka 1. i 2. Ustava (pravo na slobodu mišljenja i izražavanja misli) i odredba članka 10. stavka 1. EKLJP-a. Međutim, ta prava tuženika nisu bez ograničenja, već su podvrgnuta ograničenjima koja su nužna, među ostalim, i radi zaštite ugleda ili prava drugih (stavak 2. članka 10. EKLJP), a u konkretnom je slučaju ograničeno općom zabranom uzdržavanja od postupka kojim se može drugome prouzročiti šteta (članak 8. ZOO-a).

20. U ovom se slučaju upravo i radi o sukobu između tuženikova prava na slobodu izražavanja s jedne strane i tužiteljeva prava na zaštitu prava osobnosti na čast i ugled s druge koji je sukob potrebno razriješiti uspostavljenjem pravične ravnoteže između suprotstavljenih prava. Pri razrješenju tog sukoba potrebno je imati na umu jedno od temeljnih pravnih načela, a to je da se upotrebom jednog prava ili slobode ne smije ugroziti ili ukinuti neko drugo pravo i sloboda, nego se svako pravo i sloboda u određenoj mjeri ograničuje kako bi opstalo i ono drugo pravo ili sloboda.

21. Pravilno je sud prvog stupnja ocijenio kako je tuženik činjeničnom tvrdnjom da je tužitelj B. G. osuđeni ratni zločinac koji pokušava podmititi suce Vrhovnog suda, u javnom govoru pred najvišim državnim zakonodavnim tijelom koje su brojeni javni mediji prenijeli i time učinili dostupnim javnosti, povrijedio tužiteljevo pravo osobnosti zato što je iznio paušalnu tvrdnju čiju istinitost nije dokazao, a koja je tvrdnja podobna opravdano povrijediti pravo osobnosti na čast i ugled. To posebno stoga što ratni zločin i davanje mita predstavljaju osobito teška kaznena djela pa prokazivanje nekog za počinjenje istih, bez postojanja pravomoćne kaznene presude kojim bi za takva djela bili oglašeni krivim, nesporno ugrožavaju ugled i čast tužitelja u javnosti i uvažavanje drugih prema njemu kao čovjeku.

22. Nema sumnje da tuženiku ni inače, pa tako ni u obnašanju uloge saborskog zastupnika, nije zabranjeno kritizirati rad vladajuće koalicije niti ukazivati na nepravilnosti u njihovu radu, jednako kao što nije zabranjeno ukazivati i na nepravilnosti u radu pojedinaca koji su dio vladajuće koalicije, međutim, takvo postupanje zahtijeva odgovoran pristup koji uključuje iznošenje argumentiranih, a ne paušalnih i nepotkrijepljenih tvrdnji koje sadrže ozbiljne optužbe protiv određene osobe označene imenom i prezimenom.

23. Jasno je i to, a što navodi i prvostupanjski sud, da je u ovom konkretnom slučaju tužitelj javna osoba, te je kao takav podvrgnut kritici, međutim, takva kritika treba biti konstruktivan i usmjerena na njegov rad kao zastupnika Hrvatskog sabora, a ne usmjerena na ponižavanje njega kao osobe, iznošenjem neistinitih tvrdnji.

24. Još jednom je za ukazati, kako je prema članka 28. Ustava Republike Hrvatske svatko nedužan i nitko ga ne može smatrati krivim za kazneno djelo dok mu se pravomoćnom sudskom presudom ne utvrdi krivnja.

25. Imajući na umu gore navedeno ovaj sud smatra da je u okolnostima konkretnog slučaja pravo na zaštitu prava osobnosti tužitelja pretežnije od prava na slobodu izražavanja tuženika, pa je tuženik odgovoran tužitelju za štetu koju on trpi zbog povrede prava osobnosti na čast i ugled u skladu s odredbom članka 1045. stavaka 1. i 2. ZOO-a.

26. Još je za navesti i to kako je člankom 9. Zakona o izboru zastupnika u Hrvatski sabor ("Narodne novine", broj 116/99, 109/00, 53/03, 167/03, 44/06, 19/07, 20/09, 145/10, 24/11, 93/11, 19/15, 104/15 i 98/19), a koji je bio na snazi u vrijeme štetnog događaja, između ostaloga, bilo propisano kako birači i političke stranke ne smiju kandidirati osobe koje su pravomoćnom sudskom odlukom osuđene na bezuvjetnu kaznu zatvora u trajanju duljem od šest mjeseci i to ako se u trenutku stupanja na snagu odluke o raspisivanju izbora izrečena kazna izvršava ili tek

predstoji njezino izvršenje (stavak 4.) te kako birači i političke stranke ne smiju kandidirati osobe za koje u trenutku stupanja na snagu odluke o raspisivanju izbora nisu protekli rokovi rehabilitacije prema posebnom zakonu, a koje su pravomoćnom sudskom odlukom osuđene za kaznena djela iz Glave IX. Kaznenog zakona ("Narodne novine", broj 125/11. i 144/12.) protiv čovječnosti i ljudskog dostojanstva i to za genocid, zločin agresije, zločin protiv čovječnosti, ratni zločin, terorizam, terorističko udruženje, mučenje, ropstvo (stavak 5.).

27. Stoga se ne može prihvatiti navod žalitelja prema kojem je on, kao prosječni građanin bez pravnog znanja, bio u zabludi u vezi pravnog statusa tužitelja. Naime, osoba koja se kandidira za zastupnika u Hrvatskom saboru sigurno je upoznata sa zakonskim pretpostavkama koje se moraju ostvariti za kandidaturu i izbor u Hrvatski sabor.

28. Vezano za visinu pravične novčane naknade neimovinske štete, tužitelju valja kazati kako neimovinska dobra nemaju i ne mogu imati novčanu vrijednost pa naknada nikada ne može biti ekvivalent pretrpljenog gubitka, odnosno ne može biti poravnanje štete u doslovnom smislu, već ona samo predstavlja simboličnu pravičnu naknadu odnosno satisfakciju koju društvo kroz sud smatra primjerenom s obzirom na značenje povrijeđenog dobra, stupanj njegove povrede i okolnosti slučaja.

29. Imajući na umu upravo te okolnosti, pravilno je prvostupanjski sud primijenio materijalno pravo (odredu članka 110. stavaka 1. i 2. ZOO-a) kada je ocijenio da tužitelju u okolnostima konkretnog slučaja pripada pravična novčana naknada neimovinske štete u visini od 10.000,00 kuna, dok je u preostalom dijelu njegov tužbeni zahtjev odbio kao neosnovan.

30. Suprotno žalbenim navodima tužitelj, iz obrazloženja pobijane presude proizlazi kako je prvostupanjski sud vodio računa o činjenici da je tužitelj bio izložen negativnoj reakciji okoline, kao i da je vodio računa o cilju kojem služi pravična novčana naknada, zbog čega nije u pravu tužitelj kada prigovara da odluka suda nije pravična. Naime, odlučivanje o iznosu neimovinske štete nije samo mehaničko primjenjivanje Orijehtacijskih kriterija Vrhovnog suda Republike Hrvatske od 29. studenog 2002. izmijenjenih na drugoj sjednici Građanskog odjela Vrhovnog suda Republike Hrvatske održanim 5. ožujka 2021. i 15. lipnja 2021. (u daljnjem tekstu: Orijehtacijski kriteriji), već je suđenje u kojem se primjenjuju pravni standard - pravičnost (pravična novčana naknada). Pritom su Orijehtacijski kriteriji, kao što i sam njihov naziv govori, tek orijentir kako ne bi bilo bitnih (ekstremnih) odstupanja u situacijama koje ne odskaču od prosječnih situacija te da se na taj način svim oštećenima osigura jednakost u pravnom položaju. Stoga je i prema stavu ovog suda, dosuđena novčana naknada pravična. Posebice uzimajući u obzir da je tužitelj političar te je samim time podložniji kritici. Napominje se kako je pobijana odluka donesena nakon stupanja na snagu izmjene Orijehtacijskih kriterija te su izmijenjeni Orijehtacijski kriteriji primijenjeni u ovom postupku.

31. U odnosu na žalbene navode tuženika u kojima ističe kako tužitelj nije dokazao postojanje svoje štete, za navesti je kako je nesporno da bi prokazivanjem za počinjenje najtežih kaznenih djela u javnosti, u govoru pred najvišim zakonodavnim tijelom u Republici Hrvatskoj, koji je bio popraćen i prenesen u medijima, tužitelju bilo povrijeđeno pravo osobnosti koje se ogleda u zaštiti prava na ugled i dostojanstvo, neovisno o tome da li je oštećeni zbog izrečenoga morao zatražiti liječničku pomoć ili ne.

32. Suprotno žalbenim navodima žalitelja, odluka o trošku pravilno je i zakonito donesena primjenom odredbe članka 154. stavka 4. ZPP-a, kojom je propisano da ako su stranke djelomično uspjele u parnici u približno jednakim

dijelovima, sud može odrediti da svaka stranka snosi svoje troškove ili da jedna stranka naknadi drugoj stranci samo pojedine troškove primjenom članka 156. stavka 1. ovoga Zakona.

33. Naime, omjer uspjeha u parnici ocjenjuje se prema konačno postavljenom tužbenom zahtjevu, vodeći računa i o uspjehu dokazivanja u pogledu osnove zahtjeva (članak 154. stavak 2. ZPP-a).

34. Stoga je, odlučujući da svaka stranka snosi svoj trošak, prvostupanjski sud pravilno primijenio materijalno pravo, ovo jer je tužitelj sa osnovom svojeg zahtjeva uspio u potpunosti, dok je u pogledu visine uspio sa 10%, čime njegov uspjeh u postupku valja cijeliti u visini od 55%.

35. U odnosu na žalbene navode tužitelja, u kojima ističe kako bi donoseći odluku o trošku prvostupanjski sud pogrešno primijenio materijalno pravo, ovo jer nije imao u vidu ustaljenu sudsku praksu te odluku Europskog suda za ljudska prava "Klauz protiv Hrvatske" (zahtjev broj 28963/10), valja kazati kako, u ovom konkretnom slučaju, ne može doći do primjene navedene odluke. Naime, odlukom "Klauz protiv Hrvatske" je ukazano kako bi ne bi bilo pravično primijeniti važeću sudsku praksu glede tumačenja odredbe članka 154. stavak 2. ZPP-a, jer bi tužitelj bio u obvezi nadoknaditi parnični trošak tuženoj s obzirom da je isti u ovom sporu uspio za približno 20%, a tužena za približno 80% (ovo sve jer je upravo tužitelj inzistirao na uzročno-posljedičnoj svezi između svojih subjektivnih tegoba i štetnog događaja). Bit odluke "Klauz protiv Hrvatske" je eliminacija odvrćajućeg djelovanja koje obveza snaganja parničnog troška ima u odnosu na tužiteljevo pravo na pristup sudu. Pritom se misli na situaciju u kojoj bi tužitelj, iako bi njegov tužbeni zahtjev bio djelomično osnovan, na koncu morao nadoknaditi troškove tuženoj, često i u iznosu većem od iznosa kojim je u tužbi uspio.

36. Zbog navedenog, pozivom na odredbu članka 368. stavka 2. ZPP-a, valjalo je odbiti žalbe tužitelja i tuženika kao neosnovane te potvrditi prvostupanjsku presudu, a kako je i odlučeno u izreci ove drugostupanjske presude.

Split 26. kolovoza 2021.

Sudac:
Miho Mratović

ZAŠTITA PRAVA VLASNIŠTVA > PRAVO NA MIRNO UŽIVANJE VLASNIŠTVA > LEGITIMNO OČEKIVANJE

Protokol 1. uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Narodne novine“ – „Međunarodni ugovori“, broj 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06, 2/10 i 13/17)

Članak 1.

Kada je ukinuta odluka u dijelu merituma stvari i u cijelosti odluka o parničnom trošku, te iz stanja spisa predmeta ne proizlazi da bi tuženik tužitelju isplatio pravomoćno dosuđeni iznos sa pripadajućom zateznom kamatom, tuženik nije mogao i ne može imati legitimno očekivanje u smislu zaštite pravne sigurnosti da će doista zadržati predmetni iznos.

Poslovni broj: 22 Gž R-965/2020-2

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E

P R E S U D A

I

R J E Š E N J E

Županijski sud u Splitu, u vijeću sastavljenom od sudaca ovog suda mr. sc. Dražana Penjaka, kao predsjednika vijeća, te Svjetlane Vidović, kao članice vijeća i sutkinje izvjestiteljice, i Arijane Bolanča, kao članice vijeća, u pravnoj stvari tužitelja Željka Horvata, iz Križa, Mala Hrastilnica 22, OIB: 46564153892, zastupanog po punomoćniku Branku Posavčiću, odvjetniku u Kutini, protiv tuženika Hrvatske šume d.o.o. Zagreb, Kneza Branimira 1, OIB 69693144506, zastupanog po Odvjetničkom društvu Ruždjak i partneri d.o.o. iz Zagreba, radi isplate, odlučujući o žalbi tuženika protiv presude Općinskog suda u Velikoj Gorici, Stalna služba u Ivanić-Gradu broj 20 Pr-101/2019-15 od 19. lipnja 2020., i o žalbi tuženika protiv rješenja tog suda broj 20 Pr-101/2019-18 od 7. srpnja 2020., u sjednici vijeća održanoj dana 28. lipnja 2021.,

presudio je

i

riješio je

Odbijaju se kao neosnovane žalbe tuženika i potvrđuju presuda Općinskog suda u Velikoj Gorici, Stalna služba u Ivanić-Gradu broj 20 Pr-101/2019-15 od 19. lipnja 2020. i rješenje istog suda broj 20 Pr-101/2019-18 od 7. srpnja 2020.

Obrazloženje

1. Pobijanom presudom obvezan je tuženik isplatiti tužitelju iznos od 150.138,50 kn zajedno sa pripadajućom zakonskom zateznom kamatom od 20 rujna 2019. do isplate (točka I. izreke); te naknaditi mu troškove postupka u iznosu od 15.625,00 kn sa zateznom kamatom od presuđenja do isplate (točka II. izreke).

2. Protiv ove presude žalbu je podnio tuženik zbog svih žalbenih razloga predviđenih odredbom članka 353. stavak 1. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine" broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14 i 70/19; dalje: ZPP), s prijedlogom da se presuda preinači podredno, ukine.

3. Prvostupanjski sud je rješenjem od 7. srpnja 2020. odbio kao neosnovan prigovor mjesne nenadležnosti (točka I. izreke); te je ispravljena presuda u uputi o pravnom lijeku na način da je umjesto roka od 8 dana ispravljen rok na 15 dana.

4. Protiv ovog rješenja tuženik podnosi žalbu zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka; dakle, žalbenog razloga predviđenog odredbom članka 353. stavak 1. točka 1. ZPP prijedlogom da se rješenje ukine.

4.1. Na žalbe nije odgovoreno. Žalbe su neosnovane.

5. Predmet spora predstavlja zahtjev tužitelja za isplatu iznosa od 150.138,50 kn kojega je tuženik kompenzirao (stavio u prijeboj) s potraživanjem tužitelja temeljem presude Općinskog suda u Sisku broj Pr-15/15 od 17. studenog 2017. koja je potvrđena presudom Županijskog suda u Zagrebu broj Gž R-328/18, a koja je odluka ukinuta rješenjem Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj Rev 3068/2018-2 od 28. kolovoza 2019. u dijelu odluke o parničnom trošku.

5.1. Prvostupanjski je sud prihvatio tužbeni zahtjev smatrajući da je utuženi iznos tuženik obvezan vratiti temeljem pravnog instituta stjecanja bez osnove sve pozivom na odredbe članka 1111. i članka 1117. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“, broj 35/05, 41/08, 125/11, 78/15 i 29/18; dalje: ZOO).

5.2. Ispitujući pobijanu presudu kao i postupak koji je prethodio njenom donošenju, ovaj sud nije našao da bi bila počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 2., 4., 8., 9., 13. i 14. ZPP na koje povrede ovaj sud pazi po službenoj dužnosti (članak 365. stavak 2. ZPP).

5.3. Nije ostvaren ni razlog žalbe pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja jer je sporne odlučne činjenice sud prvog stupnja pravilno utvrdio i raspravio u smislu članka 8. ZPP te je na isto pravilno primijenio materijalno pravo.

6. Iz rezultata dokaznog postupka proizlazi:

- da je presudom Općinskog suda u Sisku broj Pr-15/15 od 17. studenog 2017. koja je u tom dijelu potvrđena presudom Županijskog suda u Zagrebu broj Gž R-328/18 od 4. srpnja 2018. tuženik obvezan isplatiti tužitelju na ime naknade nematerijalne štete radi povrede prava osobnosti iznos od 60.800,00 kn sa zateznom kamatom od 17 studenog 2017. do isplate, kao i na ime izgubljene zarade s naslova razlike plaće i mirovine iznos od 216.829,10 kn sa zateznom kamatom na pojedine mjesečne iznose dok je u preostalom dijelu tužbeni zahtjev odbijen;

- da je citiranom odlukom Općinskog suda u Sisku tužitelj obvezan naknaditi tuženiku parnični trošak u iznosu od 248.705,75 kn; a da je citiranom presudom Županijskog suda u Zagrebu potvrđena odluka o trošku za iznos od 138.155,25 kn, dok je u preostalom dijelu parničnog troška za iznos od 110.550,50 kn isti odbijen;

- da je odlukom Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj Rev 3068/2018-2 od 28. kolovoza 2019. djelomično prihvaćena revizija tužitelja te je tuženik obavezan isplatiti tužitelju naknadu nematerijalne štete u daljnjem iznosu od 73.600,00 kn sa zateznom kamatom od 17. studenog 2017. do isplate; dok su ukinute obje nižestupanjske presude u dijelu kojim je odbijen zahtjev za isplatu naknade materijalne štete zbog izgubljene zarade u iznosu od 325.243,85 kn sa pripadajućim kamata kao i odluka o troškovima parničnog postupka te je predmet u tom dijelu vraćen na ponovno suđenje;

- da je dopisom od 19 studenog 2019. tuženik izvijestio tužitelja da je prema pravomoćnoj presudi tuženik u obvezi isplatiti tužitelju na ime naknade nematerijalne štete iznos od 60.800,00 kn s kamata u iznosu od 5.273,63 kn, na ime izgubljene zarade iznos od 216.826,10 kn s kamata u iznosu od 143.107,83 kn tj. sveukupno iznos od 426.010,57 kn; dok je istodobno temeljem istih presuda tužitelj obavezan isplatiti tuženiku parnični trošak u iznosu od 138.155,25 kn s kamata u iznosu 11.983,25 kn tj. sveukupno iznos od 150.138,50 kn kada je nakon izvršenog prijebaja tuženik tužitelju isplatio iznos od 275.872,07 kn dana 14. veljače 2019.

7. Na temelju tako utvrđenog činjeničnog stanja, prvostupanjski sud je prihvatio tužbeni zahtjev smatrajući da je u odnosu na iznos koji je stavljen u prijebaj otpala pravna osnova jer je odluka o parničnom trošku ukinuta.

8. Odredbom članka 1111. ZOO propisano je da, kad dio imovine neke osobe na bilo koji način prijeđe u imovinu druge osobe, a taj prijelaz nema osnove u nekom pravnom poslu, odluci suda, odnosno druge nadležne vlasti ili zakonu, stjecatelj je dužan vratiti ga, odnosno, ako to nije moguće, naknaditi vrijednost postignute koristi; da se pod prijelazom imovine razumijeva se i stjecanje koristi izvršenom radnjom; te da obveza vraćanja, odnosno nadoknade vrijednosti nastaje i kad se nešto primi s obzirom na osnovu koja se nije ostvarila ili koja je kasnije otpala.

9. Za napomenuti je i da iz odluke Europskog suda za ljudska prava Solomun protiv Hrvatske (Zahtjev br. 679/11) proizlazi da odluke domaćih tijela kojima se u okolnostima kada je isplata tražbine izvršena temeljem pravomoćne i ovršne odluke suda, traži vraćanje onoga što je već isplaćeno predstavlja miješanje u pravo na mirno uživanje vlasništva, koje miješanje je pravno utemeljeno jer su odluke domaćih tijela donesene sukladno relevantnim domaćim propisima i usmjereno na postizanje legitimnog cilja (koji se sastoji u ispravljanju pogreške domaćeg tijela). Pritom, ESLJP je zaključio da nije postojao razuman odnos razmjernosti između mjere miješanja u pravo na mirno uživanje vlasništva i cilja koji se tim miješanjem htio postići. U tom predmetu posebno se cijenilo i to da je ukidanje pravomoćne presude donesene u korist tužitelja bilo protivno načelu pravne sigurnosti, zbog čega je zaključeno i da je povrijeđeno pravo tužitelja na pošteno suđenje a sve jer ESLJP nije ustanovio postojanje nikakvih izvanrednih okolnosti koje bi opravdale ukidanje pravomoćne sudske odluke, a u koju se tužitelj imao pravo pouzdati.

9.1. Međutim, u konkretnom slučaju kod okolnosti da je ukinuta odluka u dijelu merituma stvari i u cijelosti odluka o parničnom trošku, kod okolnosti da iz stanja spisa predmeta ne proizlazi da bi tuženik tužitelju isplatio daljnji pravomoćno dosuđeni iznos od 73.600,00 kn sa pripadajućom zateznom kamatom od 17. studenog 2017. do isplate a sukladno odluci Vrhovnog suda Republike Hrvatske,

tuženik nije mogao i ne može imati legitimno očekivanje u smislu zaštite pravne sigurnosti da će doista zadržati predmetni iznos od 150.138,50 kn.

9.2. Osim toga, u međuvremenu je izmijenjena odredba članka 154. ZPP člankom 28. Zakona o izmjenama i dopunama ZPP ("Narodne novine", broj 70/19) pa je tako stavkom 2. propisano da, ako su stranke djelomično uspjele u parnici, sud će najprije utvrditi postotak u kojemu je svaka od njih uspjela, zatim će od postotka one stranke koja je u većoj mjeri uspjela oduzeti postotak one stranke koja je u manjoj mjeri uspjela, nakon toga će utvrditi iznos pojedinih i iznos ukupnih troškova stranke koja je u većoj mjeri uspjela u parnici koji su bili potrebni za svrhovito vođenje postupka te će toj stranci odmjeriti naknadu dijela takvih ukupnih troškova koji odgovara postotku koji je preostao nakon navedenog obračuna postotaka u kojima su stranke uspjele u parnici. Omjer uspjeha u parnici ocjenjuje se prema konačno postavljenom tužbenom zahtjevu, vodeći računa i o uspjehu dokazivanja u pogledu osnove zahtjeva.

9.3. U takvoj situaciji, kao i kod okolnosti da se izmijenjena odredba članka 154. stavak 2. ZPP primjenjuje na sve postupke u tijeku pa će se tako primijeniti i u ponovljenom postupku, to se doista ne može smatrati da je predmetni parnični trošak već postao neotuđivo vlasništvo tuženika koje bi pravo uživalo zaštitu prema odredbi članka 1. Protokola broj 1. uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Narodne novine“, MU broj 18/97., 6/99., 14/02., 13/03., 9/05., 1/06. i 2/10.; dalje: Konvencija) kojim je određeno da svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svog vlasništva, i da se nitko ne smije lišiti svog vlasništva, osim u javnom interesu, i to samo uz uvjete predviđene zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

10. Glede žalbenih navoda u svezi dosuđene zakonske zatezne kamate od 20. rujna 2019. (a to je dan kada je tuženik zaprimio odluku Vrhovnog suda Republike Hrvatske koju činjenicu isti ne osporava) i ne/savjesnosti tuženika, za navesti je da prema odredbi članka 1115. ZOO, kad se vraća ono što je stečeno bez osnove, moraju se vratiti plodovi i platiti zatezne kamate, i to, ako je stjecatelj nepošten od dana stjecanja, a inače od dana podnošenja zahtjeva; dok prema odredbi članka 1117. stavak 2. ZOO stjecatelj se smatra nepoštenim od trenutka dostave odluke o prihvaćanju izvanrednog pravnog lijeka i dužan je vratiti primljeno na osnovi koja je otpala s kamatama od trenutka kad je postao nepošten.

11. Konkludira, donošenjem odluke Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj Rev 3068/2018-2 kojom su ukinute obje nižestupanjske odluke u dijelu odluke o parničnom trošku (a koji iznos je tuženik stavio u prijeboj sa iznosom naknade štete tužitelja), otpala je pravna osnova na temelju koje je tuženik izvršio materijalnopравни prijeboj međusobnih tražbina čime su se ostvarile pretpostavke iz odredbe članka 1111. ZOO te je nastala obveza vraćanja utuženog iznosa.

11.1. Pritom, tuženik se smatra poštenim stjecateljem do donošenja revizijske odluke ali dostavom iste tuženik je postao nepošteni stjecatelj (tako i Rev 2591/2017-2 od 18. svibnja 2021., Rev 168/2021-2 od 23. veljače 2021. i dr.) te je obavezan na vraćanje stečenog bez osnove s pripadajućim zakonskim zateznim kamatama od dana kada je postao nepošteni stjecatelj tj. od dana primitka revizijske odluke.

11.2. Stoga je prvostupanjski sud pravilnom primjenom materijalnog prava i to odredbe članka 1117. stavak 2. ZOO dosudio sporedno potraživanje od dana 20. rujna 2019. pa se žalba tuženika i u tom dijelu ukazuje neutemeljenom.

11.3. Sud je prvog stupnja, nakon što je proveo dokazni postupak sukladno dokaznim prijedlozima stranaka, na utvrđeno činjenično stanje pravilno primijenio materijalno pravo pri čemu se pozvao na odgovarajuće materijalnopravne propise te o svemu dao jasne razloge.

12. U odnosu na pobijano rješenje o odbijanju prigovora mjesne nenadležnosti, za navesti je da je odredbom članka 65. ZPP propisano da, ako je u sporu iz radnog odnosa tužitelj radnik, za suđenje je nadležan, pored suda koji je općemjesno nadležan za tuženika, i sud na čijem se području rad obavlja ili se obavljao odnosno sud na čijem bi si području rad morao obavljati te sud na čijem je području zasnovan radni odnos.

12.1. Među strankama je neprijeporno da je spor iz kojeg je proizašla utužena tražbina radni spor jer se radilo o potraživanju tužitelja kao radnika za naknadu štete od tuženika kao svog poslodavca a zbog ozljede na radu. Prijeporno je, je li predmetni spor radi isplate stečenog bez osnove a radi se o iznosu s naslova parničnog troška koji je stavljen u prijebroj s iznosom naknade štete zbog ozljede na radu, radni spor ili ne.

12.2. Karakter radnih sporova imaju: sporovi o zasnivanju, postojanju i prestanku radnog odnosa; sporovi o pravima, obavezama i odgovornostima iz radnog odnosa, te sporovi o naknadi štete koju radnik pretrpi na radu ili u vezi sa radom. U konkretnom slučaju tuženik je zbog materijalnopavnog prijebroja uskratilo tužitelju isplatu dijela naknade štete nastale zbog ozljede na radu pa se iz tog razloga ovdje radi o radnom sporu jer tražena isplata predstavlja potraživanje s naslova neisplaćene naknade štete zbog ozljede na radu, a ne s naslova parničnog troška kako to tuženik pogrešno drži.

12.3. Dakle, spor između radnika i poslodavca radi povrata stečenog bez osnove a u vezi s naknadom štete zbog ozljede na radu, predstavlja *radni spor*, te je stoga primjenjiva odredba članka 65. ZPP o posebnoj mjesnoj nadležnosti u radnim sporovima slijedom čega je sud prvog stupnja pravilno otklonio prigovor mjesne nenadležnosti tog suda.

13. Pravilna je i odluka o troškovima postupka utemeljena na odredbi članka 154. stavak 1. ZPP. Slijedom navedenog, a kako ispitujući pobijanu presudu i rješenje u okviru odredbe članka 365. stavak 2. ZPP ovaj sud nije našao da bi prvostupanjski sud počinio povrede postupka na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, to je žalbe tuženika valjalo odbiti te potvrditi presudu i rješenje u cijelosti temeljem odredbe članka 368. stavak 1. i članka 380. točka 2. ZPP.

Split, 28. lipnja 2021.

Predsjednik vijeća:
mr. sc. Dražan Penjak

**ZAŠTITA PRAVA VLASNIŠTVA > PRAVO NA MIRNO UŽIVANJE VLASNIŠTVA >
INSTITUT STJECANJA BEZ OSNOVE**

Protokol 1. uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda
(„Narodne novine“ – „Međunarodni ugovori“, broj 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05,
1/06, 2/10 i 13/17)

Članak 1.

Zakon o obveznim odnosima

(„Narodne novine“ broj 35/05, 41/08, 125/11, 78/15 i 29/18)

Članak 1111.

Kada je tuženik zahtjevu tužiteljice za povrat neosnovano izvršene isplate suprotstavio svoje pravo na mirno uživanje vlasništva zajamčeno Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Narodne novine“ – „Međunarodni ugovori“, broj 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06, 2/10 i 13/17, dalje: Konvencija), sud je dužan ispitati predstavlja li vraćanje onoga što je već isplaćeno miješanje u pravo na mirno uživanje vlasništva u smislu članka 1. Protokola 1. uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Poslovni broj: GŽ R-219/2021-3

R E P U B L I K A H R V A T S K A

R J E Š E N J E

Županijski sud u Splitu, u vijeću sastavljenom od sudaca ovog suda i to Verice Franić, kao predsjednice vijeća, te Vedrane Perkušić, kao sutkinje izvjestiteljice i mr. sc. Ivana Tironija, kao člana vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice Republike Hrvatske, zastupane po Općinskom državnom odvjetništvu u Splitu, OIB: ..., protiv tuženika M. O. iz S., OIB: ..., zastupanog po punomoćniku J. B., odvjetniku iz N. G., radi isplate, odlučujući o žalbi tuženika protiv presude Općinskog suda u Splitu poslovni broj Pr- 144/20 od 15. siječnja 2021., u sjednici vijeća održanoj dana 15. travnja 2021.,

r i j e š i o j e

Ukida se presuda Općinskog suda u Splitu poslovni broj Pr-144/20 od 15. siječnja 2021. i predmet vraća sudu prvog stupnja na ponovno suđenje u stadij glavne rasprave.

Obrazloženje

1. Prvostupanjskom presudom prihvaćen je tužbeni zahtjev tužiteljice, te je tuženik obavezan isplatiti tužiteljici iznos od 133.137,24 kuna sa zateznim kamatama koje na taj iznos teku od 8. svibnja 2018. pa do isplate po stopi određenoj za svako polugodište uvećanjem prosječne kamatne stope na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godinu dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunate za

referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu za tri postotna poena, kao i naknaditi mu parnični trošak u iznosu od 12.500,00 kuna sa zateznom kamatom tekućom od 15. siječnja 2021. pa do isplate.

2. Žali se tuženik pobijajući prvostupanjsku presudu u cijelosti i to zbog žalbenih razloga iz odredbe članka 353. stavak 1. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“, broj 53/91, 91/92, 112/99, 117/03, 88/05, 2/07- odluka USRH, 84/08, 96/08 - odluka USRH, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14 i 70/19; dalje u tekstu: ZPP) s prijedlogom da se ista preinači shodno žalbenim navodima odnosno ukine. Zatražio je i trošak žalbenog postupka.

3. Na žalbu nije odgovoreno.

4. Žalba je osnovana.

5. Tužbeni zahtjev tužiteljica temelji na činjenici da je nakon izvršenog plaćanja tuženiku revizijskim rješenjem presuda po kojoj je izvršeno plaćanje ukinuta i predmet vraćen prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje, a pravna osnova zahtjeva je članak 1111. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 35/05, 41/08, 125/11, 78/15 i 29/18, dalje u tekstu: ZOO).

6. Dakle, svoj zahtjev tužitelj temelji na obveznom odnosu stjecanja bez osnove.

7. Prema odredbi članka 1111. stavak 1. ZOO-a kad dio imovine neke osobe na bilo koji način prijeđe u imovinu druge osobe, a taj prijelaz nema osnove u nekom pravnom poslu, odluci suda, odnosno druge nadležne vlasti ili zakonu, stjecatelj je dužan vratiti ga, odnosno, ako to nije moguće, naknaditi vrijednost postignute koristi. Obveza vraćanja, odnosno nadoknade vrijednosti nastaje i kad se nešto primi s obzirom na osnovu koja se nije ostvarila ili koja je kasnije otpala (stavak 3.).

8. Odredbom članka 1115. ZOO-a propisano je kad se vraća ono što je stečeno bez osnove, moraju se vratiti plodovi i platiti zatezne kamate i to, ako je stjecatelj nepošten od dana stjecanja, a inače od dana podnošenja zahtjeva.

9. Odredbom članka 1117. stavak 2. ZOO propisano je da se stjecatelj smatra nepoštenim od trenutka dostave odluke o prihvaćanju izvanrednog pravnog lijeka i dužan je vratiti primljeno na osnovi koja je otpala s kamatama od trenutka kad je postao nepošten.

10. U konkretnom slučaju tuženik je zahtjevu tužiteljice suprotstavio svoje pravo na mirno uživanje vlasništva zajamčeno Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Narodne novine“ – „Međunarodni ugovori“, broj 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06, 2/10 i 13/17, dalje: Konvencija), te se pozvao na pravna stajališta izražena u odlukama Europskog suda za ljudska prava u Strasbourgu u pogledu Konvencijskih načela mirnog uživanja prava vlasništva, pravičnog suđenja i pravne sigurnosti.

11. Navedeni prigovor tuženika prvostupanjski sud je otklonio, a bez da je u tom smislu utvrdio odlučne činjenice, pa su s tim u vezi u pobijanoj presudi izostali valjani i jasni razlozi.

12. Naime, u okolnostima konkretnog slučaja trebalo je ispitati predstavlja li vraćanje onoga što je već isplaćeno miješanje u pravo na mirno uživanje vlasništva u smislu članka 1. Protokola 1. uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

13. Iz odluka Europskog suda za ljudska prava, a vezano u uz institut povrata stečenog bez osnove kojem se suprotstavlja pravo na mirno uživanje vlasništva, za zaključiti je da je sud dužan razmotriti pravnu prirodu onoga što se potražuje po pravilima stečenog bez osnove, zatim, je li predmetno potraživanje zaista već stečeno na način da je postalo nečije vlasništvo, tko potražuje povrat odnosno pod kojim (životnim) okolnostima i u odnosu na koga, i je li u odnosu na osobu koja je stekla nastalo i legitimno očekivanje da je to njeno vlasništvo.

14. Međutim, sud prvog stupnja navedene okolnosti propustio je sagledati u ovom predmetu, pa se prvostupanjska presuda u tom dijelu ne može ispitati, čime je ostvaren istaknuti žalbeni razlog bitne povrede odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 11. ZPP-a.

15. Inače, u odnosu na eventualnu povredu načela pravne sigurnosti u smislu članka 6. stavak 1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda za ukazati je na odluku Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj Revd 94/2020-2 od 4. veljače 2020., a u kojoj se navodi da je kod pozivanja na presudu Europskog suda za ljudska prava u predmetu Solomun protiv Hrvatske, zahtjev br. 679/11, od 2. travnja 2015. potrebno voditi računa kako se radi o izraženom pravnom shvaćanju u odnosu na činjeničnu situaciju koja proističe iz postupovnoppravne situacije nastale podnošenjem izvanrednog pravnog lijeka - zahtjeva za zaštitu zakonitosti u smislu odredbe članka 401. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine, broj 53/91, 91/92, 112/99 i 88/01).

16. S obzirom na počinjene bitne povrede odredaba parničnog postupka valjalo je pozivom na odredbu članka 369. stavak 1. ZPP-a ukinuti prvostupanjsku presudu i predmet vratiti sudu prvog stupnja radi održavanja nove glavne rasprave.

17. U ponovnom postupku prvostupanjski sud će otkloniti navedenu procesnu povredu, nakon čega će o meritumu spora odlučiti imajući u vidu mjerodavne odredbe, a time i o troškovima ovog postupka.

U Splitu 15. travnja 2021.

Predsjednica vijeća:
Verica Franić

**PRAVO NA POŠTOVANJE PRIVATNOG I OBITELJSKOG ŽIVOTA MAJKE >
VRAĆANJE PRAVA NA RODITELJSKU SKRB > OSTVARIVANJE NAJBOLJIH
INTERESA DJETETA**

Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda
("Narodne novine - Međunarodni ugovori", broj 18/97, 6/99 - pročišćeni tekst, 8/99,
14/02 i 1/06)
Članak 8.

Konvencija o pravima djeteta
("Narodne novine - Međunarodni ugovori", broj 12/92)
Članak 3.

Mjera oduzimanja roditeljske skrbi je najdrastičnija i posljednja mjera usmjerena prema zaštiti interesa djeteta i određuje se kada su sve druge aktivnosti i mjere svih nadležnih tijela i roditelja iscrpljene tako da roditelj doista ne izvršava sadržaj roditeljske skrbi koji je dužan izvršavati.

Poslovni broj: GŽ Ob-28/2021-2

R E P U B L I K A H R V A T S K A

R J E Š E N J E

Županijski sud u Splitu, po sutkinji mr. sc. Seniji Ledić, u izvanparničnoj pravnoj stvari predlagateljice V. M. J. iz D., koju zastupa punomoćnik I. B., odvjetnik u P., protiv protustranke Centra za socijalnu skrb P., te maloljetnog L. M. J. koga zastupa posebna skrbnica D. V. iz Centra za posebno skrbništvo u O., radi vraćanja prava na roditeljsku skrb, odlučujući o žalbi predlagateljice protiv rješenja Općinskog suda u Požegi poslovni broj R1 Ob-21/2020-21 od 25. rujna 2020., 29. siječnja 2021.,

r i j e š i o j e

Ukida se rješenje Općinskog suda u Požegi poslovni broj R1 Ob-21/2020-21 od 25. rujna 2020. te se predmet vraća sudu prvog stupnja na ponovan postupak.

Obrazloženje

Pobijanim je rješenjem odbijen prijedlog predlagateljice V. M. J. radi vraćanja prava na roditeljsku skrb u odnosu na njezino maloljetno dijete L. M. J.

Protiv tog rješenja žalbu podnosi predlagateljica pobijajući ga zbog svih žalbenih razloga propisanih odredbom članka 353. stavka 1. u vezi s člankom 381. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine", broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11-pročišćeni tekst, 25/13, 89/14 i 70/19, dalje u tekstu: ZPP) koji se primjenjuje temeljem odredbe članka 346. Obiteljskog zakona ("Narodne novine" broj 103/15, 98/19 i

47/20, dalje u tekstu: ObZ) s prijedlogom da se pobijano rješenje ukine i predmet vrati sudu prvog stupnja na ponovno suđenje, drugom sucu pojedincu.

Na žalbu nije odgovoreno.

Žalba je osnovana.

Utemeljeno žaliteljica ukazuje na bitnu procesnu povredu iz članka 354. stavka 1. u vezi s člankom 293. stavkom 4. povezano s člankom 286. stavkom 1. i člankom 114. stavkom 2. ZPP.

Naime, punomoćniku tužiteljice je poziv za ročište zakazano za dan 25. rujna 2020. dostavljeno 24. rujna 2020. Odredbom je članka 293. stavka 4. u vezi s člankom 286. stavkom 1. ZPP propisano da se ročište za glavnu raspravu treba odrediti tako da strankama ostane dovoljno vremena za pripremu, a najmanje osam dana od primitka poziva.

U okolnostima konkretnog slučaja nepravodobno je pozivanje predlagateljice na ročište za glavnu raspravu bilo od utjecaja na donošenje zakonite i pravilne presude zato što je ročište za glavnu raspravu od 25. rujna 2020. bilo određeno i radi usmenog iznošenja nalaza i mišljenja vještakinje psihijatrijske struke dr. I. Z. nakon što je vještakinja već bila dostavila pisani nalaz što je zahtijevalo pripremu stranke za postavljanje pitanje vještakinji.

Istina, predlagateljici i njezinu punomoćniku pisani je nalaz i mišljenje vještakinje uručen na ročištu za glavnu raspravu održanom 27. srpnja 2020. na kojem je strankama ostavljen rok od trideset dana radi očitovanja, a ročište za glavnu raspravu za dan 25. rujna 2020. je zakazano nakon bezuspješnog protoka tog roka (8. rujna 2020.). Međutim, žalbeni sud ocjenjuje da je zbog vrste spora sud prvog stupnja bio dužan u procesnom smislu omogućiti strankama ostvarivanje njihovih procesnih prava u najvišem stupnju propisanom zakonom kako bi po mjerilima relevantnosti i dostatnosti mogao dati prihvatljive razloge za donošenje odluke kakvu je donio.

Naime, postupak radi vraćanja prava na roditeljsku skrb iz članka 176. ObZ je složen i posebno osjetljiv s aspekta prava na poštivanje obiteljskog života podnositeljice kao majke zajamčenog odredbom članka 8. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", broj 18/97, 6/99 - pročišćeni tekst, 8/99, 14/02 i 1/06, dalje: EKLJP) i članka 35. Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 56/90, 135/97, 113/00, 28/01, 76/10 i 5/14, dalje u tekstu: Ustav), ali i s aspekta obveze države da u okolnostima konkretnog slučaja osigura ostvarivanje najboljih interesa djeteta jer je ta obveza države utemeljena na odredbi članka 3. Konvencije o pravima djeteta ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", broj 12/92).

Odbijanjem prijedloga predlagateljice za vraćanje prava na roditeljsku skrb sud se kao tijelo javne vlasti na sasvim izravan i vrlo ozbiljan način miješa u pravo podnositeljice na njezin obiteljski život, a to je prihvatljivo jedino ukoliko je nužno. U tom je smislu u ovom postupku potrebno naći pravičnu ravnotežu između pojedinačnog interesa podnositeljice kao majke, s jedne strane i interesa države da zaštiti najbolji interes djeteta, s druge. S tim je u vezi i u procesnom smislu nužno strankama osigurati zaštitu njihovih interesa kako bi se miješanje u obiteljski život moglo smatrati nužnim. To će se u procesnom smislu moći postići ako

sud učini strankama dostupnim procesne instrumente koji mu stoje na raspolaganju i koji su u funkciji osiguranja zaštite njihovih prava.

Žalbeni sud ocjenjuje da sud prvog stupnja, u kontekstu vrste spora i njegove specifične osjetljivosti, nije predlagateljici osigurao dostatan stupanj zaštite njezinih procesnih prava time što joj je poziv za ročište na kojem je izvođen dokaz usmenim vještačenjem po vještakinji psihijatrijske struke, a na rezultatima tog dokaza je pobijana odluka i utemeljena, dostavio samo jedan dan prije ročišta umjesto najmanje osam dana. To je imalo za posljedicu nemogućnost predlagateljice za pripremu vezanu uz izvođenje toga dokaza, a time i za spremno iznošenje njezinih tvrdnji, pitanja vještakinji.

Osim toga, procesna prava predlagateljice nisu osigurana ni time što predlagateljici prije zaključenja raspravljanja nije dostavljen zapisnik s ročišta od 25. rujna 2020. i nije joj omogućeno očitovanje na usmeni nalaz i mišljenje vještakinje psihijatrijske struke, što je posebno važno kod činjenice da je taj nalaz i mišljenje izmijenjen u odnosu na pismeni koji je ranije dostavljen predlagateljici, kao i zbog toga što je upravo na toj usmenoj izmjeni pobijano rješenje i utemeljeno. Time je predlagateljici onemogućeno raspravljanje slijedom čega ona s pravom ukazuje na bitnu postupovnu povredu iz članka 354. stavka 2. točke 6. ZPP u vezi s člankom 346. ObZ.

Naime, u pisanom nalazu i mišljenju od 25. srpnja 2020. vještakinja je navela da ne preporučuje lišavanje prava na roditeljsku skrb majci V. M. J., već preporuča da joj i nadalje bude oduzeto pravo na stanovanje s maloljetnim djetetom L., dok je na ročištu od 25. rujna 2020. vještakinja ocijenila da predlagateljici V. M. J. i dalje treba biti oduzeto pravo na roditeljsku skrb za maloljetnog sina L. i da je u interesu djeteta da se svakodnevna skrb povjeri S. d. s. L., a majci i baki po majci osigura kontakt s djetetom.

S druge strane, u pobijanom rješenju sud prvog stupnja tek reproducira pismeni i usmeni nalaz i mišljenje vještakinje dr. Z. te prihvaća usmeni nalaz, ali ne razjašnjava različitosti u tim nalazima i mišljenjima niti daje razloge zbog kojih prihvaća usmeni nalaz i mišljenje što znači da pobijanom rješenju nedostaju razlozi o odlučnim činjenicama.

Oduzimanje prava na stanovanje s djetetom i povjeravanje svakodnevne skrbi o djetetu drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji ili ustanovi socijalne skrbi, s jedne strane te lišenje prava na roditeljsku skrb, s druge, su različite vrste mjera za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta u nadležnosti suda. Stoga kada je sud u odnosu na sporno pitanje vezano uz opravdanost prijedloga za vraćanje prava na roditeljsku skrb predlagateljici (jesu li prestali razlozi zbog kojih je roditelj bio lišen prava na roditeljsku skrb) imao različita mišljenja istog vještaka, tada je on bio dužan otkloniti razlike u mišljenju tog vještaka, a kako to nije učinio razlozi pobijane presude su nejasni i proturječni.

Naime, u postupku je utvrđeno da je pravomoćnim rješenjem prvostupanjskog suda poslovni broj R1 Ob-128/18-22 od 5. lipnja od 2019. predlagateljici i ocu maloljetnog L. oduzeto pravo na roditeljsku skrb jer je tada utvrđeno da je predlagateljica kao majka izrazito ograničeno sposobna za roditeljsku ulogu i primarnu skrb u odgoju maloljetnog L. Utvrđeno je da je ona emocionalno socijalno nezrela, nestabilna, slabije prilagođenih sposobnosti s

posljedičnim poteškoćama prilagodbe što je posljedica slabije intelektualne razvijenosti i odrastanja u disfunkcionalnoj obitelji.

Ona ima doživljaj razvijenog odnosa emocionalne privrženosti djetetu, verbalizira želju da dijete živi s njom i o njemu skrbi uz potpunu nekritičnost prema vlastitoj roditeljskoj kompetenciji. Intelektualno funkcioniranje je na razini lake mentalne retardacije, a tada je utvrđeno da se ne može očekivati promjena roditeljske kompetencije majke, a niti bake maloljetnog L. po majci.

S druge strane, maloljetni L. je dulje vrijeme izvan primarne obitelji, nalazi se u S. d. s. L. gdje se dobro prilagodio, odrasta u stabilnom životnom okruženju u kojem nije izložen nikakvim negativnim utjecajima na njegov kongitivni, emocionalni i socijalni razvoj.

U ovom je postupku vještačenjem utvrđeno da se od donošenja odluke o oduzimanju predlagateljici prava na roditeljsku skrb nisu promijenile okolnosti na temelju kojih je donesena odluka o oduzimanju prava na roditeljsku skrb zato što je predlagateljica i nadalje osoba koja nema uvida u vlastitu odgovornost za svoje postupke jer nema dostatnih empatijskih i kognitivnih kapaciteta, pa tako ne može prepoznati potrebe djeteta, usmjerena je samo na svoje potrebe, nema znanja za praćenje razvoja djeteta, njegovih potreba, nema ni vještine za adekvatnu potporu djetetu u svladavanju problema. Pored toga, nedostatnog je kapaciteta za korigiranje svoga ponašanja na osnovi ranijih iskustava, nekritična je prema vlastitoj roditeljskoj kompetenciji i bez uvida u svoju roditeljsku kompetenciju, iako postoji emocionalna privrženost djetetu i želja da dalje živi s njom. Osim toga, maloljetni L. M. J. u S. d. s. L. kojoj ustanovi je povjerena svakodnevna skrb o djetetu, dobro napreduje, dobro se prilagodio i u toj ustanovi odrasta u stabilnom okruženju.

U takvim je okolnostima sud ocijenio da nisu ostvarene okolnosti iz članka 176. ObZ- a za vraćanje prava na roditeljsku skrb.

Točno je da prema odredbi članka 176. stavka 1. ObZ pravo na roditeljsku skrb može rješenjem suda u izvanparničnom postupku biti vraćeno ako prestanu razlozi zbog kojih je roditelj bio lišen prava na roditeljsku skrb, osim ako dijete prije toga bude posvojeno. To znači da je pretpostavka za primjenu odredbe članka 176. stavka 1. ObZ i vraćanje prava na roditeljsku skrb prestanak razloga zbog kojih je roditelj bio lišen prava na roditeljsku skrb.

Stoga kada je vještakinja u pisanom nalazu i mišljenju navela da ne preporučuje lišavanje prava na roditeljsku skrb predlagateljici V. M. J. kao majci, a u usmenoj dopuni navela da smatra da majci i dalje treba biti oduzeto pravo na roditeljsku skrb za maloljetnog L., sud je bio dužan razjasniti ovu različitost u nalazu i mišljenju vještakinje što nije učinio, a svakako je bio dužan predlagateljici dostaviti zapisnik s usmenom dopunom nalaza i mišljenja kako bi joj pružio mogućnost očitovanja, a time i zaštite njezinih procesnih prava, što također nije učinio.

U tom su smislu u pobijanom rješenju izostali dostatni i relevantni razlozi za odbijanje prijedloga predlagateljice, a ti su razlozi nužni posebno u ovoj vrsti postupka u kojem se sukobljava pravo predlagateljice na poštivanje njezina obiteljskog života s jedne strane, ali i obveza države da zaštiti najbolji interes njezina maloljetnog djeteta, s druge strane, pa nije moguće za sada ocijeniti je li

lišenje prava na roditeljsku skrb u okolnostima konkretnog slučaja nužno s obzirom da je mjera oduzimanja roditeljske skrbi najdrastičnija i posljednja mjera usmjerena prema zaštiti interesa djeteta i određuje se kada su sve druge aktivnosti i mjere svih nadležnih tijela i roditelja iscrpljene tako da roditelj doista ne izvršava sadržaj roditeljske skrbi koji je dužan izvršavati.

S obzirom na navedeno, valjalo je pobijano rješenje ukinuti i predmet vratiti sudu prvog stupnja na ponovan postupak temeljem odredbe članka 380. točka 3. ZPP.

U nastavku će postupka sud otkloniti uočenu bitnu povredu te će potom ponovno odlučiti o osnovanosti prijedloga predlagateljice imajući na umu uputu ovog drugostupanjskog rješenja.

Split, 29. siječnja 2021.

Sutkinja:
mr. sc. Senija Ledić

MJERODAVNO PRAVO > PRIZNANJE STRANE SUDSKE ODLUKE

Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima

("Narodne novine", broj 53/91 i 88/01)

Članak 86. stavak 1.

Članak 87.

Uredba (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća o nadležnosti i priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima

Članak 53.

Uredbu (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća o nadležnosti i priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima, treba tumačiti na način da je ista primjenjiva na presude koje su donijete u vrijeme kada su i država u kojoj je presuda donijeta i država u kojoj se traži priznanje odluke, bile članice Europske unije.

Poslovni broj: GŽ Ovr-348/2020-3

REPUBLIKA HRVATSKA

RJEŠENJE

Županijski sud u Splitu, po sutkinji ovog suda Andrei Boras-Ivanišević, na temelju nacrta odluke kojeg je izradila sudska savjetnica Helena Silić, u pravnoj stvari ovrhovoditelja Fallimento Venice Fashion s.r.l., OIB: 3413787086, Italija, Mestre, Venezia, Via Calabria 76/A, kojeg zastupa punomoćnica Sajda Miškov, odvjetnica u Rijeci, protiv ovršenice Marija Srića, OIB: 24331093828, iz Rijeke, Pod Kaštelom 6, radi ovrhe, odlučujući o žalbama ovršenice protiv rješenja o ovrsi Općinskog suda u Rijeci poslovni broj Ovr-eu-11/2018 od 26. listopada 2018. i rješenja Općinskog suda u Rijeci poslovni broj Ovr-eu-11/2018 od 13. siječnja 2020., 22. siječnja 2021.

r i j e š i o j e

I. Uvažava se žalba ovršenice, ukida rješenje o ovrsi Općinskog suda u Rijeci poslovni broj Ovr-eu-11/2018 od 26. listopada 2018. i predmet vraća prvostupanjskom sudu naponovni postupak.

II. Odbija se žalba ovršenice kao neosnovana i potvrđuje rješenje Općinskog suda u Rijeci poslovni broj Ovr-eu-11/2018 od 13. siječnja 2020.

Obrazloženje

Pobijanim prvostupanjskim rješenjem o ovrsi sud je odredio ovrhu na novčanim sredstvima ovršenice, pljenidbom novčanih sredstava po svim kunskim i deviznim računima ovršenice te oročenim novčanim sredstvima u svim bankama koji se vode pod njezinim OIB-om te prijenosom navedenih sredstava na račun ovrhovoditelja, zatim na nekretninama ovršenice i na koncu na mirovini ovršenice, sve to na temelju presude Redovnog suda u Veneciji broj 227/2012

od 31. siječnja 2012. te presude Redovnog suda u Veneciji broj 1455/2004 od 21. srpnja 2004., dok je trošak ovrhovoditelja odmjerio na iznos od 64.265,91 kuna.

Protiv navedenog rješenja žali se ovršenica zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, a koji su žalbeni razlozi predviđeni odredbom članka 353. stavka 1. toč. 1. i 3. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine", broj 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 96/08., 123/08., 57/11., 148/11., 25/13., 89/14.; dalje: ZPP-a), a koji se zakon u ovom postupku primjenjuje na temelju odredbe članka 117. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine", broj 70/19.) i članka 21. stavka 1. Ovršnog zakona ("Narodne novine", broj: 112/12., 25/13., 93/14., 55/16., 73/17.; dalje: OZ-a), predlažući ovom sudu da "ukine rješenje i obustavi ovrhu".

Pobijanim prvostupanjskim rješenjem od 13. siječnja 2020. odbačena je žalba ovršenice nakon proteka roka kao nedopuštena.

Protiv navedenog rješenja žali se ovršenica ne navodeći određeno koji od žalbenih

razloga predviđenih odredbom članka 353. stavka 1. ZPP-a.

Žalba ovršenice protiv rješenja o ovrsi je osnovana.

Žalba ovršenice protiv rješenja od 13. siječnja 2020. nije osnovana.

U odnosu na rješenje o ovrsi od 26. listopada 2018.:

Iz stanja u spisu predmeta u bitnom proizlazi da je ovrhovoditelj prijedlog za ovrhu podnio na temelju presude Redovnog suda u Veneciji broj 227/2012 od 31. siječnja 2012. te presude Redovnog suda u Veneciji broj 1455/2004 od 21. srpnja 2004., a koje su opskrbljene potvrdama glede odluka u građanskim i trgovačkim predmetima sukladno članku 53. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća o nadležnosti i priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima, a iz kojih potvrda, među ostalim, proizlazi da su predmetne odluke ovršne u izvornoj državi članici bez da se ispune drugi

uvjeti. Nadalje proizlazi da je ovrhovoditelj prijedlogu za ovrhu, osim opisanih potvrda, priložio i predmetne presude Redovnog suda u Veneciji prevedene na hrvatski jezik, a za koji je prijevod stalni sudski tumač za talijanski jezik potvrdio da u cijelosti odgovara svom izvorniku na talijanskom jeziku, kao i potvrde o pravomoćnosti predmetnih presuda. Konačno, ovrhovoditelj je zajedno s prijedlogom za ovrhu, opreza radi, podnio i prijedlog za priznanje stranih sudskih odluka.

Na takvo u bitnom opisano stanje u spisu, prvostupanjski sud je pobijanim rješenjem, bez da je prethodno odlučeno o priznanju stranih sudskih odluka, odredio predloženu ovrhu te odmjerio trošak ovrhovoditelja na iznos od 64.265,91 kuna.

Takvu odluku prvostupanjskog suda ovaj drugostupanjski sud ne prihvaća, a sve iz razloga kako slijedi.

Naime, Europski sud pravde svojom je presudom od 21. lipnja 2012. u postupku broj C-514/10 tumačio odredbu članka 66. Uredbe Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima na način da je ista primjenjiva na priznanje i izvršenje presude pri čemu je potrebno da je u vrijeme donošenja presude propis bio na snazi, kako u državi članici podrijetla tako i u državi članici izvršenja.

Analogno tome i Uredbu (EU) br. 1215/2012 treba tumačiti na način da je ista primjenjiva na presude koje su donijete u vrijeme kada su i država u kojoj je presuda donijeta i država u kojoj se traži priznanje odluke, bile članice Europske unije.

U konkretnom slučaju presude Redovnog suda u Veneciji donesene su u vrijeme kada Republika Hrvatska nije bila članica Europske unije pa nema mjesta primjeni Uredbe Vijeća (EZ) br. 44/2001 ni Uredbe (EU) br. 1215/2012 već je za primijeniti propise Republike Hrvatske, konkretno odredbe Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima ("Narodne novine", broj: 53/91., 88/01.; dalje: ZRSZ-a).

Odredbom članka 86. stavka 1. ZRSZ-a propisano je da se strana sudska odluka izjednačuje s odlukom suda Republike Hrvatske i ima pravni učinak u Republici Hrvatskoj samo ako je prizna sud Republike Hrvatske, dok je odredbom članka 87. istog zakona propisano da će se strana sudska odluka priznati ako je podnositelj zahtjeva za priznanje uz tu odluku podnio i potvrdu nadležnoga stranog suda odnosno drugog organa o pravomoćnosti te odluke po pravu države u kojoj je donesena. Odredbom članka 96. stavka 2. ZRSZ-a propisano je da podnositelj zahtjeva za izvršenje strane sudske odluke, osim potvrde iz članaka 87. ovog zakona, treba podnijeti i potvrdu o izvršnosti te odluke po pravu države u kojoj je donesena.

Odredba članka 88. stavka 1. ZRSZ-A propisuje, pak, da će sud Republike Hrvatske odbiti priznanje strane sudske odluke ako u povodu prigovora osobe protiv koje je ta odluka donesena utvrdi da ta osoba nije mogla sudjelovati u postupku zbog nepravilnosti u postupku, dok odredba članka 89. stavka 1. istog zakona propisuje da se strana sudska odluka neće priznati ako u toj stvari postoji isključiva nadležnost suda ili drugog organa Republike Hrvatske. Isto tako, a sukladno odredbama članaka 90. i 91. ZRSZ-a strana sudska odluka neće se priznati ako je u istoj stvari sud ili drugi organ Republike Hrvatske donio pravomoćnu odluku ili ako je u Republici Hrvatskoj priznata neka druga strana sudska odluka koja je donesena u istoj stvari ili ako je u suprotnosti s Ustavom Republike Hrvatske utvrđenim osnovama državnog uređenja. Napokon, prema članku 92. ZRSZ-a strana sudska odluka neće se priznati ako ne postoji uzajamnost.

Odredbom članka 101. stavka 5. ZRSZ-a propisano je da ako o priznanju strane odluke nije doneseno posebno rješenje, svaki sud može o priznanju te odluke rješavati u postupku kao prethodnom pitanju, ali samo s učinkom za taj postupak.

Kako iz prijedloga ovrhovoditelja jasno proizlazi da isti traži provođenje ovrhe (prisilno sudske ostvarenje tražbine) na temelju odluka stranog suda, a da je prijedlogu priložio sve isprave odnosno potvrde potrebne za odlučivanje o priznanju strane sudske odluke, u takvoj situaciji nadležni hrvatski sud je kao o prethodnom pitanju s učinkom samo za taj ovršni postupak trebao odlučiti o priznanju tih stranih sudskih odluka pa, ovisno o odluci o priznanju, donijeti rješenje o ovrsi, a što je isti propustio učiniti.

Zbog propusta prvostupanjskog suda da kao prethodno pitanje riješi pitanje priznanja stranih sudskih odluka, prvostupanjsku odluku trebalo je, na temelju odredbe članka 380. toč. 3. ZPP-a, ukinuti i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovni postupak, slijedom čega je odlučeno kao u dijelu pod točkom I. izreke ove drugostupanjske odluke.

U nastavku postupka prvostupanjski će sud riješiti pitanje priznanja stranih sudskih odluka kao prethodno pitanje i ponovno odlučiti o prijedlogu za ovrhu.

Na koncu je za skrenuti pozornost prvostupanjskom sudu i na to da izmjena odredbe članka 197. stavka 1. OZ-a, a koja je izmjena stupila na snagu 1. rujna 2014., ima za posljedicu to da se ovrha na plaći ili drugom stalnom novčanom primanju koji se isplaćuje na račun kod banke, a kako se ta primanja u pravilu i isplaćuju, ne može više tražiti nalaganjem poslodavcu ili drugom isplatitelju stalnog novčanog primanja da novčani iznos za koji je određena ovrha isplaćuje ovrhovoditelju, već prema odredbama o ovrsi na novčanoj tražbini

po računu.

U odnosu na rješenje od 13. siječnja 2020.:

Ovršenica je 19. veljače 2019., nakon što je već podnijela žalbu protiv rješenja o ovrsi u roku, podnijela prvostupanjskom sudu i žalbu nakon proteka roka protiv istog rješenja, a koju je žalbu prvostupanjski sud pobijanim rješenjem od 13. siječnja 2020. odbacio.

Takvu odluku prvostupanjskog suda ovaj drugostupanjski sud u cijelosti prihvaća, a to iz razloga kako slijedi.

Odredbom članka 53. stavka 1. OZ-a propisano je da ovršenik može zbog razloga iz članka 50. stavka 1. točke 7. i točaka 9. do 11. ovoga Zakona podnijeti žalbu protiv rješenja o ovrsi i nakon njegove pravomoćnosti ako taj razlog nije mogao iz opravdanih razloga istaknuti već u roku za žalbu protiv toga rješenja, dok je spomenutom odredbom stavka 3. istog članka propisano da će sud odbaciti naknadno podnesenu žalbu nakon proteka roka koja se temelji na razlozima koje je ovršenik mogao istaknuti u prije podnesenoj žalbi.

U konkretnom slučaju ovršenica u žalbi nakon proteka roka "ukazuje na nedostatke iz prijedloga za ovrhu i njegove sastavne dijelove, primjenu prava i rad ovršnog suda", odnosno samo detaljnije obrazlaže ono već izneseno u žalbi protiv rješenja o ovrsi podnesenoj u zakonskom roku, iz čega proizlazi da se žalba nakon proteka roka temelji na razlozima koje je ovršenica mogla istaknuti i u prije podnesenoj žalbi.

Slijedom svega navedenog, a s obzirom da žalbenim navodima ovršenice nije dovedena u sumnju zakonitost i pravilnost pobijane odluke, trebalo je, na temelju članka 380. toč. 2. ZPP-a, odlučiti kao u dijelu pod točkom II. izreke ove drugostupanjske odluke.

Split, 22. siječnja 2021.

Sutkinja:

Andrea Boras Ivanišević

ELEKTRONIČKA KOMUNIKACIJA U SUDSKIM POSTUPCIMA > UREDNOST PRIJEDLOGA ZA OVRHU > KVALIFICIRANI ELEKTRONIČKI POTPIS

Uredba (EU) br. 910/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o elektroničkoj identifikaciji i uslugama povjerenja za elektroničke transakcije na unutarnjem tržištu i stavljanju izvan snage Direktive 1999/93/EZ ("Narodne novine", broj 62/17)
Članak 25. stavak 1.

Pravilnik o elektroničkoj komunikaciji
("Narodne novine", broj 5/20)
Članak 5. točka 4.

U sumnji je li nešto potpisano ili nije kvalificiranim elektroničkim potpisom uvijek valja polaziti od predmnijeva kako je potpisano pismeno i to na valjan način.

Poslovni broj: GŽ Ovr-669/2020-2

REPUBLIKA HRVATSKA

RJEŠENJE

Županijski sud u Splitu, kao drugostupanjski sud, po sucu tog suda Mihi Mratoviću, kao sucu pojedincu, na temelju nacrtu odluke koji je izradila viša sudska savjetnica Tihana Lovrić u ovršnoj stvari ovrhovoditelja G. P. P., OIB: ..., protiv ovršenice B. T. iz P., OIB: ..., radi isplate, odlučujući o žalbi ovrhovoditelja protiv rješenja Općinskog suda u Puli-Pola, Stalna služba u Rovinju-Rovigno, poslovni broj Ovr-229/2020-5 od 21. kolovoza 2020., 20. siječnja 2021.,

riješio je

Uvažava se žalba ovrhovoditelja kao osnovana te se ukida rješenje Općinskog suda u Puli-Pola, Stalna služba u Rovinju-Rovigno, poslovni broj Ovr-229/2020-5 od 21. kolovoza 2020. i predmet vraća prvostupanjskom sudu na ponovni postupak.

Obrazloženje

Pobijanom odlukom riješeno je kako se smatra da je prijedlog za ovrhu od 2. lipnja 2020. povučen.

Na citirano rješenje, pravovremeno se žali ovrhovoditelj pobijajući isto u cijelosti zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava, žalbenih razloga propisanih odredbom članka 353. stavka točke 2. i 3. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine", broj 53/91, 91/92, 112/99, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14 i 70/19, dalje u tekstu: ZPP), a koji je primijeniti temeljem odredbe članka 21. stavka 1. Ovršnog zakona ("Narodne novine", broj 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17 i 131/20, dalje u tekstu: OZ), predlažući ovom sudu žalbu usvojiti i pobijano rješenje ukinuti.

Žalba je osnovana

Iz stanja spisa proizlazi:

- kako je ovrhovoditelj 3. lipnja 2020. putem sustava za komunikaciju sa sudovima elektronskim putem predao prijedlog za ovrhu;
- kako je ovrhovoditelj, zaključkom od 17. srpnja 2020., bio pozvan, u roku od osam dana, dopuniti svoj prijedlog na način da ga potpiše kvalificiranim elektroničkim potpisom sukladno odredbi članka 106.a stavka 2. ZPP-a, u svezi s člankom 21. stavkom 1. OZ-a;
- kako je navedenim zaključkom ovrhovoditelj upozoren da se podnesak smatra povučenim ako ne bude vraćen sudu u određenom roku i ispravljen u skladu s dobivenom uputom suda, a ako bude vraćen bez ispravka odnosno dopune, odbacit će se;
- kako je ovrhovoditelj nakon primitka zaključka suda, sudu dostavio podnesak kojim ukazuje da bi predani podnesak – prijedlog za ovrhu bio potpisan kvalificiranim elektroničkim potpisom.

Slijedom navedenih utvrđenja, smatrajući kako ovrhovoditelj nije postupio po zaključku suda, primjenom odredbe članka 109. ZPP-a, sud je utvrdio kako se njegov podnesak smatra povučenim.

U žalbi ovrhovoditelj ponovno ukazuje kako bi njegov podnesak, predan sudu putem sustava za komunikaciju sa sudovima elektronskim putem bio potpisan kvalificiranim elektroničkim potpisom u smislu odredbe članka 106. stavka 2. ZPP-a.

Ispitujući pobijano rješenje sukladno odredbi članka 365. st. 2. ZPP-a, u vezi sa člankom 381. ZPP-a, ovaj sud nalazi da bi donoseći pobijano rješenje, prvostupanjski sud pogrešno primijenio materijalno pravo.

Prvostupanjski sud poštivao je postupovna pravila propisana odredbom članka 109. ZPP-a, no sporno je jesu li bile ostvarene pretpostavke za vraćanje prijedloga za ovrhu na ispravak, odnosno je li prijedlog za ovrhu elektronički potpisan.

Razvidno je kako je prijedlog za ovrhu (kao i ostali ovrhovoditeljevi podnesci) opskrbljen s ukupno 5 (pet) žigova. Uz žigove je naznačeno: ISO 9001, ISO27001, IQNet SR-10 i Cro Cert. Jedan žig u sebi ima otisnut grb grada P. i naznaku grada P.

Prema pravilniku o elektroničkoj komunikaciji ("Narodne novine", broj 5/20, dalje u tekstu: Pravilnik) sukladno članku 5. točka 4. kvalificirani elektronički potpis je napredan elektronički potpis koji je izrađen pomoću kvalificiranih sredstava za izradu elektroničkog potpisa i temelji se na kvalificiranom certifikatu za elektroničke potpise,

Ovrhovoditelj g. P. je vanjski korisnik informacijskog sustava u smislu odredbe članka 6. citiranog Pravilnika, te po odredbi članka 10. citiranog Pravilnika:

"1. Podnesci koji se podnose sudu od strane vanjskog korisnika sustava, podnose se u elektroničkom obliku i potpisani su njegovim kvalificiranim elektroničkim potpisom.

2. Certifikat elektroničkog potpisa mora biti izdan od kvalificiranog pružatelja usluga povjerenja i mora biti valjan u trenutku potpisivanja s time da sud može u slučaju opravdanih sumnji u manipulaciju zatražiti od pružatelja usluga certificiranja provjeru valjanosti izdanog certifikata za pojedinu fizičku ili pravnu osobu.

3. Ako se podnesak ili prilog sastoji od više listova, svi listovi trebaju biti sadržani u jednoj datoteci, bez praznih listova. Svaki podnesak i prilog treba činiti cjelinu za sebe ili ako su zbog količine podataka podneseni u više datoteka potrebno je u nazivu datoteke naznačiti da čine istu cjelinu.

4. Kad se uz podnesak prilažu javne isprave koje već postoje u elektroničkom obliku, one se dostavljaju u izvorniku kao dokument elektronički potpisan od strane izdavatelja isprave.

5. Elektronički podnesci iz stavka 1. ovoga članka trebaju biti u PDF obliku, a prilozi mogu biti u bilo kojem elektroničkom obliku."

Citirani Pravilnik je donesen kako bi Republika Hrvatska kao članica Europske unije ispunila i svoju obvezu jer od 1. srpnja 2017. sve članice Europske Unije dužne su primjenjivati odredbe eIDAS Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća br. 910/2014 o elektroničkoj identifikaciji i uslugama povjerenja za elektroničke transakcije na unutarnjem tržištu

Prije donošenja Pravilnika donesen je Zakon o provedbi Uredbe (EU) br. 910/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o elektroničkoj identifikaciji i uslugama povjerenja za elektroničke transakcije na unutarnjem tržištu i stavljanju izvan snage Direktive 1999/93/EZ ("Narodne novine", broj 62/17) kojim je stavljen izvan snage Zakon o elektroničkom potpisu ("Narodne novine", broj 10/02, 80/08 i 30/14).

Tako je Kvalificirani elektronički potpis (Qualified Electronic Signature QES) – definiran kao napredni elektronički potpis koji je izrađen pomoću kvalificiranih sredstava za izradu elektroničkog potpisa i temelji se na kvalificiranom certifikatu za elektroničke potpise. Ekvivalentan je vlastoručnom potpisu i ima karakteristiku "ne-odbijanja"; a sve sukladno odredbama članaka 25 do 27 Uredbe (EU) br. 910/2014

Kvalificirani elektronički potpis stvara se prema Pravilniku o pružanju i korištenju usluga povjerenja („Narodne novine“, broj 60/19), kako to predviđa i Pravilnik o radu u sustavu eSpis („Narodne novine“, broj 35/15, 123/15, 45/16, 29/17, 112/17, 119/18, 39/20, 138/20 i 147/20), odnosno u skladu s odredbama članaka 28 do 34 Uredbe (EU) br. 910/2014.

Pored okolnosti kako je zaista odredbom članka 10. stavak 5. Pravilnika o elektroničkoj komunikaciji propisano da se elektronički podnesci podnose u PDF formatu te pored okolnosti da sud može u slučaju opravdanih sumnji u manipulaciju zatražiti od pružatelja usluga certificiranja provjeru valjanosti izdanog certifikata za pojedinu fizičku ili pravnu osobu, u smislu članka 10. stavak 2. citiranog Pravilnika valja ukazati prvostupanjskom sudu na odredbu članka 25 stavak 1. Uredbe (EU) br. 910/2014.

Naime citiranom odredbom je propisano kako se elektroničkom potpisu kao dokazu u sudskim postupcima ne smije uskratiti pravni učinak i dopuštenost samo zbog toga što je on u elektroničkom obliku ili zbog toga što ne ispunjava sve zahtjeve za kvalificirani elektronički potpis.

Ovu odredbu valja tumačiti ekstenzivno, jer je namjera donositelja Uredbe olakšati strankama pristup javnim tijelima, pa tako i sudovima. Dakle, u sumnji je li nešto potpisano ili nije kvalificiranim elektroničkim potpisom uvijek valja polaziti od predmnijeva kako je potpisano pismeno i to na valjan način. Ova predmnijeva je u biti i utemeljena na ranijem pravnom shvaćanju po kojem se nedostatci u formi sudskih

pismena ne mogu tumačiti na štetu stranke, odnosno da se ni protivna stranka ne može pozivati na takve nedostatke.

Stoga je zbog pogrešne primjene materijalnog prava netočan zaključak prvostupanjskog suda o ne potpisanosti prijedloga za ovrhu i time posljedično je pogrešno prvostupanjski sud zaključio kako su ostvarene pretpostavke po kojima se smatra podnesak povučenim.

Slijedom navedenog valjalo je na temelju odredbe članka 380. točke 2. ZPP-a u svezi odredbe članka 21. OŽ-a ukinuti rješenje prvostupanjskog suda te predmet vratiti na ponovni postupak.

U Splitu 20. siječnja 2021.

Sudac:
Miho Mratović

**NADLEŽNOST SUDA > PRIVREMENA MJERE KOJOM SE ODREĐUJE
ODRŽAVANJE OSOBNIH ODNOSA IZMEĐU PREDLAGATELJA OSIGURANJA
I NJEGOVE MALOLJETNE DJECE > UOBIČAJENO BORAVIŠTE U TRENUTKU
POKRETANJA POSTUPKA**

Uredba Vijeća (EZ) br. 2001/2003 od 27. studenog 2003. o nadležnosti priznavanju i izvršenju sudskih odluka o bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću, kojom se stavlja izvan snage Uredba (EZ) br. 1347/2000 (dalje: Uredba)

Članak 1. stavak 2.

Članak 8.

Članak 20.

Zakon o parničnom postupku

(„Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 28/13, 89/14 i 70/19)

Članak 16. stavak 3.

U okolnostima kada su maloljetna djeca, predlagatelji ad. 1) i ad. 2), rođeni u Republici Austriji, gdje žive od svog rođenja i kada im je posljednje mjesto boravišta u Republici Austriji (Grazu), ne radi se o žurnom slučaju pa ne dolazi do primijene odredba članka 20. Uredbe te sud u RH nije nadležan za određivanje privremene mjere, kojom se određuje održavanje osobnih odnosa između predlagatelja osiguranja i njegove maloljetne djece.

Poslovni broj: Gž-Ob-880/2020-2

R E P U B L I K A   H R V A T S K A

R J E Š E N J E

Županijski sud u Splitu, po sucu Marijanu Miletiću, kao sucu pojedincu, u pravnoj stvari predlagatelja osiguranja: ad. 1) maloljetnog Svena Gabriela i maloljetne Nore Rafaele, oboje zastupani po ocu i zakonskom zastupniku Dejanu Železnjaku, OIB: 89092007750, iz Vularije, Zrinskih 10, zastupanog po punomoćniku Darku Kožiću, odvjetniku u Ivancu, protiv protivnice osiguranja Marije Mlinarić Železnjak, OIB: 61635889124, iz Murskog Središća, Josipa Broza Tita 3, s boravištem u Austriji, Graz, Schmoelzergasse 13/15, zastupane po punomoćnici Zdenki Jukić, odvjetnici u Čakovcu, radi osiguranja određivanjem privremene mjere, odlučujući o žalbi predlagatelja osiguranja ad. 1) i ad. 2), izjavljenoj protiv rješenja Općinskog suda u Čakovcu, pod poslovnim brojem 1 R1 Ob-295/20-18 od 2. studenog 2020., 13. siječnja 2021.,

r i j e š i o   j e

Odbija se žalba predlagatelja osiguranja ad. 1) maloljetnog Svena Gabriela i predlagateljice osiguranja ad. 2) maloljetne Nore Rafaele kao

neosnovana i potvrđuje se rješenje Općinskog suda u Čakovcu, pod poslovnim brojem 1 R1 Ob-295/20-18 od 2. studenog 2020.

Obrazloženje

Prvostupanjskim rješenjem, točkom 1. izreke, odbačen je prijedlog predlagatelja osiguranja za određivanjem privremene mjere, kojom se određuje održavanje osobnih odnosa između predlagatelja osiguranja i njegove maloljetne djece Svena Gabriela, rođenog 10. studenog 2011. i Nore Rafaele, rođene 5. prosinca 2019., a točkom II. izreke, Općinski sud u Čakovcu oglasio se nenadležnim u ovoj pravnoj stvari.

Pravovremeno se žale se predlagatelji osiguranja ad. 1) i ad. 2), ne navodeći izrijekom žalbene razloge, zbog kojih pobijaju prvostupanjsko rješenje, predlažući da se isto rješenje ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovni postupak.

U odgovoru na žalbu predlagatelja osiguranja ad. 1) i ad. 2), protivnica osiguranja je predložila da se ista žalba odbaci kao nepravovremena, podredno odbije kao neosnovana.

Žalba nije osnovana.

Predmet ovog postupka je zahtjev predlagatelja osiguranja za određivanjem privremene mjere, kojom će se odlučiti o načinu održavanja osobnih odnosa oca s zajedničkom djecom Dejana Železnjaka i Marije Mlinarić, maloljetnim Svenom Gabrielom i maloljetnom Norom Rafaelom.

Kada je našao, da protivnica osiguranja ima prijavljeni privremeni odlazak u inozemstvo sa datumom 12. prosinca 2017. na rok od pet godina, na adresi Austrija, Graz, Hans-Resel-Gasse, te protivnica osiguranja s maloljetnom djecom da živi u Republici Austriji, a maloljetna djeca, koja da su rođena u Republici Austriji, da od rođenja žive s majkom, te da roditelji maloljetne djece nisu imali zajedničko prebivalište, niti boravište, u Republici Hrvatskoj, već da su imali posljednje zajedničko boravište u Republici Austriji, u Grazu, ispravno je sud prvog stupnja postupio, kada je, a pozivom na članak 1. stavak 2. i članak 8.

Uredbe Vijeća (EZ) br. 2001/2003 od 27. studenog 2003. o nadležnosti priznavanju i izvršenju sudskih odluka o bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom

odgovornošću, kojom se stavlja izvan snage Uredba (EZ) br. 1347/2000 (dalje: Uredba) i članak 16. stavak 3. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 28/13, 89/14 i 70/19 – dalje: ZPP) odbacio predmetni prijedlog predlagatelja osiguranja i oglasio se nenadležnim za postupanje u ovoj pravnoj stvari, sve rješavajući kao u izreci prvostupanjskog rješenja.

To stoga, što je člankom 1. stavkom 1. (b) Uredbe propisano, da se ova Uredba primjenjuje, bez obzira na prirodu suda, u građanskim stvarima koje se odnose na dodjelu, izvršavanje, prijenos, ograničenje ili oduzimanje roditeljske odgovornosti, a stavkom 2. (a) istog članka propisano je, da se stvari iz stavka 1. točke (b) mogu odnositi na pravo na roditeljsku skrb i pravo na kontakt s djecom, dok

je člankom 8. stavkom 1. Uredbe propisa noda su sudovi države članice nadležni u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću prema djetetu koje ima uobičajeno boravište u državi članici u trenutku pokretanja postupka.

Nadalje, odredbom članka 16. stavka 3. ZPP-a propisano je, kada se u tijeku postupka, do pravomoćnosti odluke, utvrdi da za rješavanje spora nije nadležan sud u Republici Hrvatskoj, po službenoj dužnosti proglasiti će se nenadležnim, ukinut će provedene radnje u postupku i odbaciti tužbu, osim u slučajevima u kojim nadležnost suda u republici Hrvatskoj ovisi i pristanku tuženika, a tuženik je dao svoj pristanak.

Prema tome, žalbenim navodima predlagatelja osiguranja ad. 1) i ad. 2) – kojima isti u biti daje jednu kronologiju o odnosima Dejana Železnjaka i Marije Mlinarić, te smatrajući da je sud prvog stupnja mogao, a pozivom na članak 20. Uredbe, svrsishodno pružiti zaštitu maloljetnoj djeci i ocu u vidu ostvarivanja osobnih odnosa maloljetne djece s ocem, obzirom da otac svoju maloljetnu djecu nije vidio već skoro godinu dana – ničim se ne dovodi u sumnju zakonitog i pravilnost pobijanog rješenja.

Žalitelju je, a u odnosu na njegove žalbene navode i za odgovoriti, da u okolnostima kada su maloljetna djeca, predlagatelji ad. 1) i ad. 2), rođeni u Republici Austriji, gdje žive od svog rođenja i da im je mjesto boravišta u Republici Austriji (Grazu), a u ovom predmetnom postupku ne radi se o žurnom slučaju, tada se, u tim okolnostima, u ovom konkretnom slučaju ne može primijeniti odredba članka 20. Uredbe.

Budući, da na izloženi način nisu ostvareni istaknuti žalbeni razlozi, a prvostupanjskim rješenjem, kao niti postupkom koji mu je prethodio, nije počinjena niti bilo koja od bitnih povreda odredbi parničnog postupka, na koje ovaj drugostupanjski sud pazi po službenoj dužnosti, a na ispravno utvrđeno činjenično stanje, materijalno pravo je pravilno primijenjeno, to je valjalo žalbu predlagatelja ad. 1) i ad. 2) odbiti kao neosnovanu i u potvrditi prvostupanjsko rješenje, slijedom čega je riješeno kao u izreci (članak 380. točka 2. ZPP-a).

Obzirom da protivnica osiguranja nije zahtijevala troškove žalbenog postupka (trošak sastava odgovora na žalbu predlagatelja ad. 1) i ad. 2), to o istom nije niti odlučivano.

Split, 13. siječnja 2021.

Sudac:
Marijan Miletić

ODGOVORNOST ZA UPOTREBU MOTORNIH VOZILA > NAKNADA ŠTETE > NERAZMJERNI TERET

Direktiva 2009/103/EZ Europskog parlamenta i vijeća od 16. rujna 2009. u odnosu na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i izvršenje obveze osiguranja od takve odgovornosti

Stavljanjem na teret oštećeniku dodatnih obveza kako bi vlastitim angažmanom umanjio štetu koju potražuje te time zapravo i ostvario pravo na naknadu pripadajuće štete, kao posljedicu ozljeđivanja u prometnoj nezgodi za koju odgovornost snosi osiguratelj, predstavlja znatnu neravnotežu u pravim i obvezama osiguratelja i oštećenika u prometnim nezgodama nastalim uporabom motornih vozila.

Poslovni broj: GŽ-1176/2019-2

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E

P R E S U D A

Županijski sud u Splitu, kao sud drugog stupnja, u vijeću sastavljenom od sudaca ovoga suda Denis Pancirov-Parcen, kao predsjednice vijeća, te Andree Boras Ivanišević, kao suca izvjestitelja i Borisa Mimice, kao člana vijeća, u pravnoj stvari tužitelja IVE BUKTENICA iz Maslinice, Šolta, Domovinskog rata 110, OIB: 05295454824, zastupanog po odvjetnicima iz Odvjetničkog društva Ljubičić-Vrdoljak & Partneri d.o.o. Split, protiv tuženika EUROHERC OSIGURANJE d.d., Podružnica Split, OIB: 22694857747, zastupanog po odvjetnicima iz Odvjetničkog društva Grgić & Partneri, radi naknade štete, odlučujući o žalbama stranaka protiv presude Općinskog suda u Splitu od 15. ožujka 2019. pod poslovnim brojem Pn-517/2016-41, u sjednici vijeća održanoj 17. prosinca 2020.,

p r e s u d i o j e

I. Djelomično se odbija kao neosnovana žalba tužitelja i potvrđuje presuda Općinskog suda u Splitu od 15. ožujka 2019. pod poslovnim brojem Pn-517/2016-41 u dijelu točke I. izreke kojim je odbijen njegov tužbeni zahtjev za više zatraženu isplatu iznosa od po 2.440,00 kn sa zakonskim zateznim kamatama počevši od 2. kolovoza 2009. godineza svaki mjesec ubuduće sa pripadajućom zateznom kamatom.

II. Djelomično se odbija, a djelomično prihvaća žalba tuženika i pobijana presuda:

- potvrđuje u dijelu kojim je naloženo tuženiku počevši od 2. kolovoza 2009. godine pa do svibnja 2011. svaki mjesec platiti tužitelju iznos od 1.560,00 kuna sa zakonskim zateznim kamatama od dospijeca svakog pojedinog obroka pa do isplate;

- preinačava u dijelu kojim je naloženo tuženiku počevši od 1. lipnja 2011. godine pa svaki mjesec ubuduće platiti tužitelju mjesečni iznos od po 1.560,00 kuna s pripadajućom kamatom te u odluci o troškovima postupka i u tom dijelu sudi:

Nalaže se tuženiku platiti tužitelju počev od lipnja 2011. do veljače 2012. iznos od po 1.551,15 kuna, od ožujka 2012. do srpnja 2012. u visini od 1.543,87 kuna mjesečno, u razdoblju od kolovoza 2012. do veljače 2013. u visini od po 1.533,55 kuna, u razdoblju od ožujka 2013. do srpnja 2013. iznos od po 1.522,79 kuna, u razdoblju od kolovoza 2013. do srpnja 2015. u visini od po 1.514,07 kuna, a u razdoblju od kolovoza 2015. do veljače 2016. iznos od po 1.511,48 kune, te od ožujka 2016. do srpnja 2016. iznos od po 1.507,38 kuna, a od kolovoza 2016. do siječnja 2017. iznos od po 1.504,32 kuna, te od siječnja 2017. pa ubuduće mjesečni iznos od po 1.504,32 kune sa zakonskim zateznim kamatama od dospijeća svakog pojedinog obroka pa do isplate, time da je dospijeće svakog obroka petnaestog u mjesecu za prethodni mjesec, po stopi koja se do 31. srpnja 2015. godine određuje za svako polugodište uvećanjem eskontne stope Hrvatske narodne banke koja je vrijedila zadnjeg dana polugodišta koje je prethodilo tekućem polugodištu za pet postotnih poena, a od 1. kolovoza 2015. godine pa do isplate po stopi koja se određuje za svako polugodište uvećanjem

prosječne kamatne stope na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunate za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu za tri postotna poena, dok se u preostalom dijelu do iznosa od po 1.560,00 kuna zahtjev tužitelja odbija kao neosnovan.

III. Djelomično se prihvaća žalba tužitelja i preinačava odluka o troškovima postupka sadržana pod točkom II. izreke pobijane presude na način da se nalaže tuženiku u roku od 15 dana naknaditi tužitelju parnični trošak u iznosu od 5.303,35 kuna.

Obrazloženje

Prvostupanjskom presudom obvezan je tuženik počevši od 2. kolovoza 2009. godine pa svaki mjesec ubuduće platiti tužitelju iznos od 1.560,00 kn sa zakonskim zateznim kamatama od dospijeća svakog pojedinog obroka pa do isplate, time da je dospijeće svakog obroka petnaestog u mjesecu za prethodni mjesec, po stopi koja se do 31. srpnja 2015. godine određuje za svako polugodište uvećanjem eskontne stope Hrvatske narodne banke koja je vrijedila zadnjeg dana polugodišta koje je prethodilo tekućem polugodištu za pet postotnih poena, a od 1. kolovoza 2015. godine pa do isplate po stopi koja se određuje za svako polugodište uvećanjem prosječne kamatne stope na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunate za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu za tri postotna poena; dok se za više traženi mjesečni iznos od 2.440,00 kn sa zakonskim zateznim kamatama zahtjev tužitelja odbija kao neosnovan (točka I. izreke).

U odluci pod točkom II. izreke odlučeno je kako je svaka stranka dužna snositi svoj parnični trošak.

Protiv navedene presude, u dijelu kojim nije prihvaćen njegov tužbeni zahtjev, žali se tužitelj pobijajući istu zbog žalbenog razloga iz članka 353. stavak 1. točka 3. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine" broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13,89/14 i 70/19 dalje: ZPP), uz žalbeni prijedlog da se pobijana presuda preinači sukladno žalbenim navodima, podredno ukine i vrati sudu prvog stupnja na ponovno raspravljanje i odlučivanje.

Žali se i tuženik pobijajući presudu suda prvog stupnja u dijelu kojim je prihvaćen tužbeni zahtjev tužitelja, zbog svih žalbenih razloga iz članka 353. stavak 1. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine" broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13,89/14 i 70/19 dalje: ZPP), uz žalbeni prijedlog da se pobijana presuda preinači sukladno žalbenim navodima, podredno ukine i vrati sudu prvog stupnja na ponovno raspravljanje i odlučivanje.

Na žalbe nije odgovoreno.

Žalbe stranaka su djelomično osnovane.

Predmet spora predstavlja tužbeni zahtjev tužitelja s osnove naknade imovinske štete zbog izgubljene zarade koju trpi kao posljedicu ozljeđivanja u prometnoj nezgodi do koje je došlo dana 2. srpnja 2009. u mjestu Srednje Selo, u kojoj su sudjelovali osiguranica tuženika i tužitelj.

Dakle, radi se o zahtjevu utemeljenom na odredbi članka 1095. Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine" broj: 35/05, 41/08, 125/11, 78/15 i 29/18 dalje: ZOO), kojom zakonodavac priznaje pravo oštećeniku na naknadu za sve oblike gubitka zarade, koju je tužitelj ostvarivao ili mogao ostvarivati, a koja se odražava kao gubitak u imovini oštećenika.

Stoga je osnovanost prigovora zastare tužiteljeva potraživanja cijeliti s aspekta primjene odredbe članka 370. ZOO-a prema kojoj potraživanje naknade štete zastarijeva u roku od tri godine otkada je oštećenik saznao za štetu i za osobu štetnika, u svakom slučaju u roku od pet godina otkad je šteta nastala.

Prema odredbi članka 215. stavak 1. ZOO-a, zastarijevanje počinje teći prvog dana poslije kada je vjerovnik imao pravo zahtijevati ispunjenje obveze, ako zakonom za pojedine slučajeve nije što drugo propisano.

U odnosu na samu osnovu tužbenog traženja za odgovoriti je da nedvojbeno činjenični supstrat u smislu odredbe čl. 2. ZPP-a opredjeljuje postupanje suda u svakom pojedinom slučaju, pa promjena istog tijekom postupka odnosno isticanje novih zahtjeva utemeljenih na promijenjenom činjeničnom supstratu, predstavlja preinaku tužbe u smislu odredbe čl. 190. st. 2. ZPP-a.

Pri tome je za navesti da je sud u smislu citirane odredbe ovlašten i unatoč protivljenju preinaci raspravljati po preinačenom tužbenom zahtjevu ukoliko drži da bi to bilo svrsi shodno za razrješenje spora između stranaka, no u tom kontekstu je onda cijeliti i osnovanost istaknutog prigovora zastare.

Međutim, prvostupanjski sud je otklonio osnovanost prigovora zastare tužiteljeva potraživanje uz obrazloženje kako je tužitelj u tužbi samo općenito naveo da mjesečno gubi od zarade najmanje 4.000,00 kn, bez da je naveo na što bi se ta zarada odnosila, pa je naknadno, nakon odgovora tuženika na tužbu, tužitelj podneskom od 7. listopada 2013. istaknuo da je zaradu ostvarivao kao nositelj obrta za usluge, ugostiteljstvo i ribarstvo Peculo Maslinica, objašnjavajući u svom iskazu da je zaradu ostvarivao i ulovom i prodajom ribe na „crno“, dakle bez prijave ostvarene dobiti.

U navedenom s pravom prvostupanjski sud drži da je podnesenim podneskom tužitelj zapravo samo uredio tužbu na način da je precizirao tužbeno traženje, time što je nadopunio činjeničnu osnovu postojećeg tužbenog zahtjeva, pa se ne radi o objektivnoj preinaci tužbe i promjeni istovjetnosti tužbenog zahtjeva, na što ukazuje žalitelj u žalbenim navodima upućujući na primjenu odredbe članka 191. ZPP-a.

Inače u ovoj fazi postupka nije bilo sporno da je tužitelj u predmetnoj nezgodi zadobio ozljede zbog kojih je istom amputirana noga te je kao invalidna osobna, ostvario pravo na invalidsku mirovinu i primanja sa tog osnova, što je sud i utvrdio pregledom podataka Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje vezano za neto isplate tužitelju na osnovu invalidske mirovine za utuženi period.

Sporna je, međutim, odgovornost sudionika predmetne nezgode kao i pravo tužitelja potraživati od tuženika naknadu štete s osnove izgubljene zarade u vidu primanja ostvarenih na temelju prava na invalidsku mirovinu te zarade koju bi tužitelj ostvarivao po redovnom tijeku stvari da nije ozlijeđen u predmetnoj nezgodi.

Prvostupanjski sud je nakon pregleda kaznenog spisa vođenog pred Općinskim sudom u Splitu pod poslovnim brojem K-292/10, te uz suglasnost stranaka, osnovom provedenog vještačenja na okolnosti nastanka predmetne nezgode, prihvatio utvrđenje suda u kaznenoj presudi u kojoj je pravomoćnom presudom osiguravica tuženika, Sonja Lovrinčević, oglašena krivom za počinjenje kaznenog djela jer je predmetne prigode 2. srpnja 2009. godine oko 18.30 sati u mjestu Srednje Selo na otoku Šolti, na raskrižju glavne ceste D-111 s Putem Prisada i Putem Basilija, upravljajući osobnim vozilom marke VW Passat, započela radnju skretanje ulijevo, time oduzela prednost i presjekla put tužitelju kao vozaču motocikla Suzuki 1100 gsxr, koji je zadržavao smjer kretanja pravo kroz raskrižje, a uslijed čega je tužitelj izgubio kontrolu nad motociklom, pao, zadobio traumatsko otkinuće lijeve natkoljenice sa razvojem šoka, te druge brojne povrede.

Naime, u predmetnom postupku saslušan je i svjedok – Vlatko Marković, policajac koji je predmetne prigode osiguravao mjesto nezgode, prema čijim navodima je upravo na izlazu iz mjesta Grohote postavljen prometni znak izlaska iz naseljenog mjesta (natpis Grohote je prekriven), kada prestaje vrijediti ograničenje brzine za naseljeno mjesto prema postavljenom prometnom znaku ograničenja brzine od 50 km/h. Ovu okolnost, sud je provjerio temeljem aplikacije Street View – Google, iz koje je razvidno da na cesti D-111, gledajući iz smjera kretanja tužitelja, postoji znak ograničenja brzine na 50 km/h, a što je razvidno iz dopisa društva Hrvatske ceste d.o.o. Zagreb, Sektor za održavanje, Ispostava Split od 26. listopada 2010. Godine. Naime, iz navedenog dopisa, suprotno navodima žalbe, proizlazi kako

je na mjestu nezgode na raskrižju Put Prisada i Put Basilija, pred ulaz u Srednje Selo na otoku Šolti, ograničenje brzine od 50 km/h za oba smjera vožnje.

Polazeći od nalaza i mišljenja sudskog vještaka prometne struke Vinka Ugrine, utvrđeno je kako se u samom srazu osiguranica tuženika kretala se brzinom od 20 km/h, a tužitelj brzinom od 106 km/h, koja je bila ista i u mjesto sraza. Od trenutka kada tužitelj kao vozač motocikla Suzuki reagira na kočnicu, motocikl da bi se zaustavio na mjestu sraza da se giba brzinom od 52 km/h ili bilo kojom manjom od ove. Vještak navodi da se vozači mogli međusobno uočiti kada su međusobno udaljeni oko 100 metara bez obzira što cesta čini blagi zavoj ulijevo gledano iz smjera kretanja motocikla, ili vremenski kada su 3 sekunde udaljeni od mjesta sraza, odnosno kada je motocikl udaljeno oko 90 m od mjesta sraza, a automobil oko 15-ak metara.

U navedenim okolnostima pravilan je zaključak suda prvog stupnja o procjeni stupnja odgovornosti sudionika predmetne nezgode pa je tako odgovornost osiguranice tuženika za nastanak predmetne nezgode, koja se manifestira u tome što se ista s krajnjom nepažnjom, uključila na cestu kada to nije smjela ni mogla, te je presjekla put tužitelju u prometu, zbog čega je i proglašena krivom za nastanak predmetne nezgode u kaznenom postupku osuđujućom presudom u predmetu ovog suda K-292/10 od 16. prosinca 2010., procijenjena u omjeru od 60%.

S druge strane, tužitelj je odnosne prigode vozio brzinom dvostruko većom od maksimalno dopuštene, a kako je postojala mogućnost uočavanja vozila osiguranika tuženika na vrijeme, na udaljenosti od 100 m, kod činjenice da bi do izbjegavanja sraza vozila došlo pri brzini kretanja vozila tužitelj od dopuštene od 50 km/h, ovaj sud prihvaća pravni stav prvostupanjskog suda da je suodgovornost tužitelja za nastanak štetnog događaja cijeliti u omjeru od 40 %.

Naime, odredba članka 1072. ZOO-a regulira pitanje odgovornosti vlasnika vozila za štete prouzročene pogonom dvaju ili više vozila. U kontekstu navedene odredbe bilo je i promatrati odgovornost sudionika predmetne nezgode u datim okolnostima pri čemu je imati u vidu vezanost suda za kaznenu presudu u smislu odredbe čl. 12. ZPP-a o utvrđenju postojanje kaznene odgovornosti osiguranice tuženika, što međutim ne utječe na utvrđenje stupnja postojanja građanskopravne odgovornosti sudionika predmetne nezgode.

S druge strane nije u pravu tuženik kada u žalbenim navodima pravo s ovog osnova vezuje isključivo za gubitak zarade ostvarene kroz redoviti radni odnos odnosno rad koji proizlazi iz obavljanja vlastitog obrta jer zakonodavac u smislu odredbe čl. 1095. ZOO-a priznaje pravo na ovu naknadu za sve oblike gubitka zarade.

Naime, svaka zarada koju je tužitelj ostvarivao ili je mogao ostvariti, a zbog prometne nezgode nije ostvarivao predmet je gubitka u njegovoj imovini, odnosno pravna je osnova za naknadu štete u smislu odredbe čl. 1095. st. 1. ZOO Naime, odredbom čl. 1095. st. 2. ZOO-a propisano je pravo oštećenika na naknadu gubitka zarade, ukoliko je taj gubitak posljedica potpune ili djelomične nesposobnosti za rad izazvane štetnim događajem. Naravno da njegova pravna pozicija ne može biti povoljnija u odnosu na osobe koje radeći uredno podmiruju sve troškove prema

državi, što međutim ne utječe na međusobni odnos između odgovornog osiguratelja i oštećenika.

Na okolnost visine štete koju tužitelj trpi u postupku sud je proveo dokaz saslušanjem tužitelja prema čijim navodima je tužitelj ostvarivao zaradu radom „na crno“ prodajom ulova ribe obiteljskim brodićem, što potvrđuju kazivanja saslušanih svjedoka Renata Alajbega, Igora Bedalova i Ilije Lovrinčevića, te angažmanom bagera u osobnom vlasništvu, o čemu govori kazivanje tijekom postupka saslušanog direktora tvrtke komunalno poduzeće Basilija Šolta.

U navedenom su neosnovane tvrdnje tuženika jer je ocjena izvedenih dokaza od strane suda zasnovana na valjanoj primjeni odredbe članka 8. ZPP-a, a osnovom koje je sud prvog stupnja utvrdio kako je tužitelj od preuzimanja obrta u vlasništvu oca, za koji je morao otplaćivati dugovanje nastalo u prijašnjem razdoblju, koristio svoj brod dužine 10 metara za ulov sa mrežama, te ulovljeno prodavao ljudima na šoltanskoj peškariji (ribarnici) koji su držali banke (štandove), na crno i na taj način mjesečno kroz 2009. godinu, a do nezgode, znao ostvariti oko 3.500,00 kn i da tu nema pisanoga traga jer je ovo bilo na crno, odnosno u prosjeku od oko 500,00 kuna mjesečno radom s bagerom.

Pri tom se ukazuje životno i logično da je tužitelj, koji nije imao druge izvore primanja, vlastitim radom na ovaj način doprinomio sredstva za život jer iz pregledane obavijesti Porezne uprave od 31. listopada 2013. proizlazi kako tužitelj za 2008. godinu nije imao prijavljen dohodak, kao ni za 2009. godinu dok je s druge strane činjenica da je preuzimanjem od oca obrta za izlov ribe, preuzeo i korištenje broda s mrežama za ulov, što mu omogućava bavljenjem ribolovom, uz korištenje vlastitog bagera.

Na okolnost utvrđenja radne sposobnosti tužitelja sa osnova posljedica ozljeda iz predmetne nezgode od 2. srpnja 2009., sud je izveo dokaz vještačenjem po stalnom sudskom vještaku spec. medicine rada dr. Milani Varinac Barač. Vještakinja tako i mišljenje, osnovom medicinske dokumentacije te pregledanog zdravstvenog liječničkog kartona za tužitelja, nalazi kako su tjelesne ozljede koje je tužitelj pretrpio u predmetnoj nezgodi dovele do trajnih oštećenja sa ortopedske i psihijatrijske strane, a što su detaljno u svojim vještvimama u predmetu istog suda pod poslovnim brojem Pi-712/11 radi priznavanja prava na naknadu neimovinske i imovinske štete iznijeli vještaci za ortopediju dr. Danči Tripalo i psihijatar dr. Sanja Batina.

Tako vještakinja dr. Tripalo iznosi da je sa ortopedske strane kao posljedica predmetnih ozljeda zaostala visoka posttraumatska amputacija lijeve natkoljenice, a koji nedostatak tužitelj nadomješta nošenjem ortopedskog pomagala, dok je vještakinja psihijatar ocijenila kako su sa osnova predmetne ozljede zaostale psihičke tegobe u smislu kronificiranog PTSP-a, trajnih promjena osobnosti te depresivnog sindroma.

Prilikom ocjene radne sposobnosti tužitelja prema principima struke medicine rada, koja se donosi na temelju procjene oštećenja funkcije ozlijeđenog organa ili organskog sustava, a koju procjenjuju doktori kliničkih medicinskih specijalnosti, vještakinja ukazuje kako specijalisti medicine rada stječu znanja vezana za zanimanja, radna mjesta, uvjete rada, tehnološki procese i slično te donose konačnu

ocjenu radne sposobnosti. Vještakinja spec. medicine rada nalazi da kod tužitelja nema preostale radne sposobnosti za poslove kojima se prije nezgode bavio i on je za rad na tim poslovima trajno nesposoban pri čemu je razlog utvrđene invalidnosti u rješenju HZMO-a od 28. siječnja 2011. isključivo vezan za navedene ozljede. Naime, prema ocjeni vještaka medicine rada kod tužitelja postoji profesionalna nesposobnost za rad vezano isključivo za posljedice predmetne nezgode u kojoj je tužitelju amputirana noga uz preostalu radnu sposobnost, koja isključuje poslove koji obuhvaćaju stajanje, hodanje, čučanje, klečanje, dizanje i nošenje tereta, rad na visini, hodanje uz i niz stepenice, teške tjelesne poslove, odnosno tužitelj je u mogućnosti obavljati samo sedentarna (sjedeća) zanimanja, što obzirom na njegovu profesiju iziskuje stjecanje odgovarajućeg zvanja.

Sud je prihvaćajući nalaz i mišljenje sudskog vještaka spec. medicine rada kao stručno, logično i uvjerljivo, sukladno odredbi članka 260. ZPP-a, u kontekstu naprijed iznesenih utvrđenja, koja tuženik žalbenim navodima nije doveo u sumnju, s pravom smatrao osnovanim zahtjev tužitelja za naknadu imovinske štete radi izgubljene zarade koja se manifestira u razlici između onog što bi zarađivao mjesečno od rukovanja bagerom i ulovom ribe i onoga što na ime invalidske mirovine sada prima mjesečno.

Naime, u utvrđenim okolnostima kada se kod tužitelja preostala radna sposobnost nakon posljedice ozljeđivanja u predmetnoj nezgodi, odnosno gubitka noge, ogleda tek u mogućnosti obavljanja isključivo tzv. sjedećih poslova, na konkretni slučaj nije prihvatljiv pravni stav izražen u brojnim odluka Vrhovnog suda Republike Hrvatske, pa tako i u odluci od 14. prosinca 2011. pod poslovnim brojem Rev-x 713/11-2, na koju se poziva tuženik, o dužnosti oštećenika da pokuša pronaći zaposlenje prema utvrđenoj djelomičnoj radnoj sposobnosti. Naime, tužitelj je po zanimanju strojar, te je ovaj zanat završio pri Veleučilištu Split, jer prije toga nije imao završenu srednju školu. Stoga bi i djelokrug poslova koje bi tužitelj mogao obavljati prema preostaloj radnoj sposobnosti, koji po ocjeni vještaka medicine rada seže unutar tzv. sjedećih poslova, obzirom na zanimanje tužitelja nedvojbeno iziskivao potrebu prekvalifikacije odnosno dodatne izobrazbe. Po ocjeni ovoga suda to bi predstavljalo prekomjeran teret na strani oštećenika i time u znatnoj mjeri narušilo ravnotežu u pravima i obvezama oštećenika i osiguravajućih društava čija se odgovornost ravna prema krivnji osiguranika kao sudionika u prometnoj nezgodi. Naime, u smislu Direktive 2009/103/EZ Europskog parlamenta i vijeća od 16. rujna 2009. u odnosu na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i izvršenje obveze osiguranja od takve odgovornosti, stavljanjem na teret oštećeniku dodatnih obveza kako bi vlastitim angažmanom umanjio štetu koju potražuje te time zapravo i ostvario pravo na naknadu pripadajuće štete, predstavlja znatnu neravnotežu u pravim i obvezama osiguratelja i oštećenika u prometnim nezgodama nastalim uporabom motornih vozila. Naime, načelo usklađenog tumačenja europskog prava zahtjeva, uzimajući u obzir cjelokupno nacionalno pravo i primjenjujući metode tumačenja koje to pravo poznaje, ukoliko je potrebno ustaljenu praksu izmijene ako se ona temelji na temelju nacionalnog prava koje nije u skladu s ciljevima direktive (SEU, C-407/18, Kuhar).

U odnosu, pak, na navode žalbe kako je od utvrđenih iznosa u svakom slučaju valjalo odbiti dužne prireze i poreze kojima podliježe osoba koja se bavi pružanjem usluga u odnosu na koje tužitelj trpi gubitak zarade, prije svega je za odgovoriti je da

se u konkretnom slučaju ne radi o prihodima koji bi bilo ostvareni protivno zakonu jer tužitelj ne tvrdi niti bilo tko od saslušanih svjedoka spominje ulov koji bi podlijegao zabrani u smislu Zakona o morskome ribarstvu ("Narodne novine" broj: 81/13, 14/14 i 152/14). S druge strane porezna obveza koja tereti osobe koje se bave samostalnom djelatnošću reguliran je odredbama Zakona o porezu na dohodak („Narodne novine“ broj: 115/16, 106/18 i 211/19) te ne utječe na postojanje i visinu obvezu tuženika na naknadu štete prema oštećeniku .

Osnovano, međutim, tuženik osporava pravilnost obračuna pripadajuće naknade tužitelju. Naime, prema dostavljenim podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje tužitelj je u razdoblju od lipnja 2011. do veljače 2012. ostvario mirovinu u visini od 1.414,75 kuna, a u razdoblju od ožujka 2012. do srpnja 2012. u visini od 1.426,87 kuna mjesečno te u razdoblju od kolovoza 2012. do veljače 2013. u visini od 1.444,08 kuna, a u razdoblju od ožujka 2013. do srpnja 2013. iznos od 1.462,01 kunu, time da je visina mirovine koju je tužitelj primao u razdoblju od kolovoza 2013. do srpnja 2015. u visini od 1.476,55 kuna, a u razdoblju od kolovoza 2015. do veljače 2016. iznos od po 1.480,92 kune, te od ožujka 2016. do srpnja 2016. iznos od 1.487,70 kuna, a od kolovoza 2016. do siječnja 2017. iznos od 1492,79 kuna.

Utoliko je pravilnom primjenom materijalnog prava za utuženo razdoblje tužitelju valjalo priznati razliku do iznosa umanjenog za ostvarene iznose na ime invalidske mirovine te tako utvrđenu naknadu umanjiti za utvrđeni doprinos od 40% i tužitelju u razdoblju od lipnja 2011. do veljače 2012. dosuditi iznos od po 1.551,15 kuna, u razdoblju od ožujka 2012. do srpnja 2012. u visini od po 1.543,87,15 kuna mjesečno, u razdoblju od kolovoza 2012. do veljače 2013. u visini od po 1.533,55 kuna, a u razdoblju od ožujka 2013. do srpnja 2013. iznos od po 1.522,79 kuna, u razdoblju od kolovoza 2013. do srpnja 2015. u visini od po 1.514,07 kuna, a u razdoblju od kolovoza 2015. do veljače 2016. iznos od po 1.511,48 kune, te od ožujka 2016. do srpnja 2016. iznos od po 1.507,38 kuna, a od kolovoza 2016. do siječnja 2017. iznos od po 1.504,32 kuna, što predstavlja iznos štete koju je tuženik dužan u okviru odgovornosti svog osiguranika isplaćivati tužitelju i u buduće , kao posljedicu ozljeđivanja u predmetnoj nezgodi.

U odnosu pak na razdoblje do dostavljenih podataka valjalo je prihvatiti kao pravilan zaključak suda prvog stupnja o utvrđenoj naknadi odnosno zaključak da je tužitelj i u navedenom razdoblju ostvarivao pravo na naknadu i to u utvrđenoj visini od 1.400,00 kuna mjesečno, jer tužitelj ne tvrdi niti dokazuje suprotno.

Pri tome je za ukazati tuženiku da se odluka Vrhovnog suda Republike Hrvatske pod brojem Gzz-181/2004 od 23. veljače 2005 te pravni stav izražen u istoj, a na koju se poziva u navodima žalbe, odnosi na slučajeve djelomične isplate od strane štetnika pripadajuće naknade utvrđene štete, što nije konkretni slučaj, pa utoliko ista nije prihvatljiva u ovoj pravnoj stvari.

Iz iznesenih razloga budući ovaj sud nije našao ostvarenje bitnih povreda postupka na koje pazi po službenoj dužnosti u okviru odredbe članka 365. stavak 2. ZPP-a, to je djelomičnim odbijanjem žalbe tuženika pobijanu presudu valjalo potvrditi na temelju odredbe članka 368. stavak 1. ZPP-a, a djelomičnim prihvaćanjem

preinačiti na temelju odredbe članka 373. točka 2. ZPP-a i odlučiti kao u izreci ove presude.

S obzirom da je odluka o glavnoj stvari djelomično preinačena, na temelju odredbe članka 166. stavka 2. ZPP-a, trebalo je intervenirati i u odluku prvostupanjskog suda o troškovima postupka.

Sukladno odredbi članka 154. stavak 2., prije Novele Zakona o parničnom postupku iz 2019., a koji je u primjeni obzirom na prijelazne i završen odredbe u članka 28. istog Zakona, u svezi s člankom 155. stavka 1. ZPP-a, kao i odredbe Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika ("Narodne novine", broj 142/12, 103/14, 118/14 i 107/15; dalje: Tarifa), tužitelju prema vrijednosti predmeta spora, za 100% uspjeh u postupku pripada naknada troškova postupka za zastupanje po punomoćniku na ime sastava tužbe temeljem Tbr. 7.1 od 250 bodova te sastav podnesaka od 5. listopada 2011., 21. siječnja 2014. i 13. srpnja 2018. od po 250 bodova temeljem Tbr.8 točka 1., kao i zastupanje na ročištu od 10. travnja 2013., 9. listopada 2013., 22. siječnja 2014., 1. travnja 2014., 1. listopada 2014., 28. siječnja 2015., 21. svibnja 2015., 2. srpnja 2015., 8. rujna 2015., 14. prosinca 2016., 7. lipnja 2017., 4. srpnja 2018., 19. rujna 2018. i 29. siječnja 2019. od po 250 bodova temeljem Tbr. 9 točka 1. te sastav jednog podneska od 7. listopada 2013. od 50 bodova temeljem Tbr. 8 točka 3. i pristup ročištu od 3. prosinca 2013. i 8. studenog 2016. temeljem Tbr. 9. točka 5. od po 50 bodova, sve uvećano za PDV te trošak vještačenja u iznosu od 5.908,20 kuna, ukupno iznosi 64.033,20 kuna.

Tuženiku bi pak za 100% uspjeh u postupku pripadao trošak zastupanja po punomoćniku, koji se odnosi na sastav odgovora na tužbu temeljem Tbr. 8.1 od 50 bodova, te zastupanje na ročištima od 10. travnja 2013., 9. listopada 2013., 22. siječnja 2014., 1. travnja 2014., 1. listopada 2014., 28. siječnja 2015., 21. svibnja 2015., 2. srpnja 2015., 8. rujna 2015., 14. prosinca 2016., 7. lipnja 2017., 4. srpnja 2018., 19. rujna 2018. i 29. siječnja 2019. od po 250 bodova temeljem Tbr. 9 točka 1., i pristup ročištu od 3. prosinca 2013. i 8. studenog 2016. temeljem Tbr. 9. točka 5. od po 50 bodova te sastav podnesaka od 18. rujna 2018. temeljem Tbr. 8.1 od 250 bodova te podnesaka od 1. srpnja 2015., 14. prosinca 2016. i 16. prosinca 2016. od po 50 bodova. temeljem Tbr. 8.3 i sastav žalbe od 4. studenog 2015. od 312,5 bodova temeljem Tbr. 10., sve uvećano za PDV te trošak vještačenja u iznosu od 1000,00 kuna, uvećano za plaćeni trošak sudske pristojbe za žabu od 4. studenoga 2015. od 5.488,00 kuna, sveukupno . iznosi 63.519,25 kuna.

Kako je uspjeh tužitelj u postupku cijeniti kako imajući u vidu osnovu tužbenog zahtjeva u odnosu na koju je i pretežito vođen dokazni postupak, tako i na visinu postavljenog zahtjeva, što po ocjeni ovoga suda predstavlja sveukupni uspjeh tužitelja u omjeru od 55% dok je uspjeh tuženik cijeniti u omjeru od 45%, u kom opsegu je strankama valjalo priznati zatražene troškove postupka, i to tužitelju od 35.218, 26 kuna, a tuženiku u iznosu od 28.583,66 kuna, uvećan za trošak žalbe prema uspjehu u žalbenom stadiju postupka koji u omjeru od 20 %, koji se odnosi na trošak sastava žalbe od 312,5 bodova, uvećano za PDV te trošak sudske pristojbe iznosi 6.656,25 kuna, odnosno prema uspjehu u visini od 1.331,25 kuna, a kojeg je priznati tuženiku obzirom da tužitelj nije uspio u žalbenoj fazi postupka u odnosu na glavnica tužbenog traženja.

Kada se navedeni iznosi prebiju proizlazi da je tuženik dužan naknaditi tužitelju parnični trošak u iznosu od 5.303,35 kuna radi čega je odlučeno kao u izreci na temelju odredbe članka 380. točka 3. ZPP-a.

U Splitu 17. prosinca 2020.

Predsjednica vijeća:
Denis Pancirov Parcen

**NADLEŽNOST > TUŽBA ZA RAVOD BRAKA > DRŽAVLJANOSTVO ODNOSNO
PREBIVALIŠTE I BORAVIŠTE STRANAKA**

Uredba Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću (Službeni list Europske unije L338/1, Uredba Bruxelles II bis)
Članak 3.

Kada oba bračna druga imaju državljanstvo Republike Hrvatske, te prijavljeno prebivalište u Republici Hrvatskoj, neovisno o činjenici što su stranke prije de facto prestanka bračne zajednice živjele u SR Njemačkoj, u postupku radi razvoda braka stranaka za suđenje je nadležan sud u Republici Hrvatskoj.

Poslovni broj GŽ Ob-729/2020-2

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E

P R E S U D A
I
R J E Š E N J E

Županijski sud u Splitu, u vijeću sastavljenom od sudaca ovoga suda i to Ankice Matić, kao predsjednice vijeća, te Dragice Samardžić, kao članice vijeća i sutkinje izvjestiteljice i Vesne Kuzmičić, kao članice vijeća, u pravnoj stvari tužitelja Domagoja Tomašića, OIB 54649126146, Ive Andrića br.35, Nova Gradiška, zastupan po punomoćnici Ivani Petrić, odvjetnici uz Novoj Gradiški, protiv tuženice Ivane Tomašić r. Dunković, OIB: 91577206508, iz Nove Gradiške, Ive Andrića 35, sada na adresi: Trg kneza Višeslava 22, Nova Gradiška, zastupana po punomoćnici Sandri Đurin, odvjetnici u Novoj Gradiški, radi razvoda braka, odlučujući o žalbi tuženice protiv presude Općinskog suda u Slavanskom Brodu, Stalna služba u Novoj Gradiški poslovni broj P Ob-23/2020-10 od 9. srpnja 2020., u sjednici vijeća održanoj dana 8. listopada 2020.

p r e s u d i o j e

Odbija se djelomično žalba tuženice kao neosnovana i potvrđuje se presuda Općinskog suda u Slavanskom Brodu, Stalna služba u Novoj Gradiški poslovni broj P Ob-23/2020-10 od 9. srpnja 2020 u dijelu kojim je razveden brak stranaka.

r i j e š i o j e

Prihvata se djelomično žalba tuženice pa se preinačuje odluka o troškovima postupka i u tom dijelu rješava:

Svaka stranka snosi svoje troškove.

Obrazloženje

Prvostupanjskom presudom je razveden su brak koji su 10. srpnja 2018. u Novoj Gradiški sklopili tužitelj i tuženica, a koji brak je upisan u maticu vjenčanih matičnog područja Nova Gradiška za godinu 2018. pod rednim brojem 00089.

Odlukom o troškovima postupka naloženo je tuženici da na ime troškova ovoga postupka isplati tužitelju iznos od 2.900,00 kuna sa zakonskom zateznom kamatom koja teče od dana presuđenja, tj. 9. srpnja 2020. pa do isplate po stopi koja se određuje za svako polugodište uvećanjem prosječne kamatne stope na stanje kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunate za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu za 3% poena.

Protiv navedene presude žali se tuženica zbog svih žalbenih razloga iz članka 353.st.1. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99, 117/03, 88/05, 2/07- odluka USRH, 84/08, 96/08 - odluka USRH, 123/08, 57/11, 148/11-pročišćeni tekst, 25/13, 43/13 – Rješenje USRH, 89/14, 70/19 - dalje ZPP) uz prijedlog da se presuda ukine i donese rješenje kojim se utvrđuje da prvostupanjski sud nije nadležan za postupanje u ovom predmetu, podredno da se preinači i odbije tužbeni zahtjev kao neosnovan, odnosno ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno raspravljanje i odlučivanje pred drugim sucem pojedincem.

U odgovoru na žalbu tužitelj je osporio žalbene navode i predložio da se žalba odbije kao neosnovana.

Žalba nije osnovana glede odluke o glavnoj stvari, dok je osnovana glede odluke o troškovima postupka.

U provedenom postupku nije počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavka 2. točke 11. ZPP-a na koju tuženica ukazuje u žalbi jer pobijana presuda sadrži razloge o odlučnim činjenicama, ti razlozi imaju podlogu u izvedenim dokazima, pa presuda nema nedostataka zbog kojih se ne bi mogla ispitati.

Neosnovano tuženica osporava ocjenu dokaza koju je dao prvostupanjski sud, jer se ista temelji na savjesnoj i brižljivoj ocjeni svakog dokaza zasebno i svih dokaza zajedno i na temelju rezultata cjelokupnog postupka, sve u smislu odredbe članka 8. ZPP-a. Okolnost da se tuženica ne slaže s ocjenom dokaza i pravnim zaključcima prvostupanjskog suda ne može se podvesti pod bitnu povredu odredaba parničnog postupka.

Prvostupanjskom je presudom razveden brak kojega su stranke sklopile 10. srpnja 2018. u Novoj Gradiški, a koji brak je upisan u maticu vjenčanih matičnog područja Nova Gradiška za godinu 2018. pod rednim brojem 00089.

S pravom je prvostupanjski sud odbio prigovor stvarne i mjesne nenadležnosti tog suda za postupanje u ovoj pravnoj stvari.

Naime, Zakon o međunarodnom privatnom pravu ("Narodne novine", broj 101/17), koji je stupio na snagu 29. siječnja 2019., u članku 48. propisuje da se nadležnost suda Republike Hrvatske u stvarima koje se odnose na razvod, rastavu ili poništaj braka određuje prema poglavlju II. Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim

sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću kojom se stavlja izvan snage Uredba (EZ) br. 1347/2000 (SL L338, 23. 12. 2003.).

Uredbom vijeća (EZ) broj 2201/2003 od 27. studenog 2003.(Službeni list Europske unije L338/1,Uredba Bruxelles II bis, dalje u tekstu Uredba) regulirana su pitanja nadležnosti, priznanja i izvršenja sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću te je stavljena izvan snage Uredba (EZ) broj 1347/2000.

Člankom 3. navedene Uredbe propisano je sljedeće:

"Opća nadležnost

1. U predmetima koji se odnose na razvod, zakonsku rastavu ili poništaj braka, nadležni su sudovi država članica

a) na čijem području:

- bračni drugovi imaju uobičajeno boravište, ili
- su bračni drugovi imali zadnje uobičajeno boravište, ako jedan od njih i dalje ima isto boravište, ili
- protustranka ima uobičajeno boravište, ili
- u slučaju zajedničkog prijedloga za pokretanje postupka, ima uobičajeno boravište bilo koji od bračnih drugova, ili
- stranka koja pokreće postupak ima uobičajeno boravište, ako je on ili ona tamo imao boravište najmanje godinu dana prije pokretanja postupka, ili
- stranka koja pokreće postupak ima uobičajeno boravište, ako je on ili ona tamo imao boravište najmanje šest mjeseci prije pokretanja postupka, a on ili ona je bio državljanin države članice o kojoj je riječ ili, u slučaju da je riječ o Velikoj Britaniji ili Irskoj, tamo imao svoj „domicile”;

b) prema državljanstvu oba bračna druga ili, u slučaju Velike Britanije ili Irske, prema „domicile” oba bračna druga.

2. U svrhe ove Uredbe, „domicile” označava isti pojam koji označava u pravnim sustavima Velike Britanije i Irske."

Prema stajalištu ovog drugostupanjskog suda, u konkretnom slučaju je u smislu naprijed citiranih odredaba čl. 3. Uredbe u postupku radi razvoda braka stranaka za suđenje nadležan sud u Republici Hrvatskoj, s obzirom da prema podacima iz spisa (list 3 spisa) oba bračna druga imaju državljanstvo Republike Hrvatske, te prijavljeno prebivalište u Republici Hrvatskoj.

Dakle, pogrešno tuženica smatra da ne postoji nadležnost suda Republike Hrvatske u postupku radi razvoda braka stranaka.

Prvostupanjski je sud po provedenom dokaznom postupku utvrdio da je bračna zajednica de facto prestala postojati 14. siječnja 2020. kada je tuženica napustila bračnu zajednicu a da prethodno o tome nije razgovarala sa tužiteljem, da je njegovim automobilom otišla iz SR Njemačke gdje su stranke zajedno živjele u Hrvatsku, da je tužitelju o tome ostavila samo poruku u stanu, da je tuženica pri tom ponijela najveći dio odjeće, kako zimske, tako i ljetne, nešto posuđa, te ostavila

zaručniko i vjenčano prstenje, da su stranke od tada samo su dva puta izmijenile telefonske poruke i nakon toga više nisu komunicirale.

S obzirom na navedena činjenična utvrđenja prvostupanjski je sud zaključio da su bračni odnosi stranaka trajno i teško poremećeni u toj mjeri da zajednički život više nije moguć, zbog čega je pravilno smatrao da su ostvarene pretpostavke za razvod braka propisane odredbom članka 51. Obiteljskog zakona («Narodne novine» broj 103/15 – u daljnjem tekstu: ObZ).

Odlučna utvrđenja prvostupanjskog suda prihvaća i ovaj sud, jer je ocjena provedenih dokaza koje je dao prvostupanjski sud utemeljena i logična.

Žalbeni navodi tuženice ne dovode u sumnju istinitost utvrđenih činjenica, jer je prvostupanjski sud na pravilno utvrđeno činjenično stanje pravilno primijenio materijalno pravo kada je razveo brak stranaka.

Zbog iznesenog žalba tuženice je djelomično odbijena kao neosnovana i prvostupanjska presuda je potvrđena temeljem odredbe članka 368. stavak 1. ZPP-a.

S pravom tuženica osporava pravilnost i zakonitost prvostupanjske odluke o troškovima postupka.

Naime, odredbom članka 366. st. 1. ObZ-a propisano je da će o troškovima postupka u statusnim stvarima, stvarima u kojima se odlučuje o roditeljskoj skrbi, osobnim odnosima i mjerama za zaštitu prava i dobrobiti djeteta te u stvarima uzdržavanja djeteta sud odlučiti slobodno, vodeći računa o okolnostima slučaja i o ishodu postupka.

Sud prvog stupnja je pogrešno primijenio citiranu zakonsku odredbu kada je naložio tuženici da tužitelju naknadi parnične troškove, jer se u konkretnom slučaju radi o postupku radi razvoda braka pa je vodeći računa o svim okolnostima slučaja pravilnom primjenom navedene zakonske odredbe trebalo odlučiti da svaka stranka snosi svoj trošak.

Slijedom navedenog odluka o trošku je djelomičnim prihvaćanjem žalbe tuženice temeljem odredbe člana 380. toč. 3. ZPP-a preinačena i odlučeno je kao u izreci rješenja.

U Splitu 8. listopada 2020.

Predsjednica vijeća:

Ankica Matić

PRAVO NA POŠTENO SUĐENJE > ZAŠTITA NAČELA VLADAVINE PRAVA I PRAVNE SIGURNOSTI

Konvencija za zaštitu ljudskih prava s protokolima 1, 4, 6, 7, 11, 12, 13, 14(MU 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06 i 2/10)

Članak 6. stavak 1

U okolnostima kada je pitanje ništivosti pravnog posla raspravljeno u pravomoćno okončanom postupku kao prethodno pitanje, ponovno raspravljanje o istom pitanju u drugom postupku ugrozilo bi načelo pravne sigurnosti zajamčeno odredbama članka 6. stavka 1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, radi čega sadržaj pravne ocjene suda, u kontekstu istog činjeničnog supstrata u odnosu na pravnu valjanost pravnih odnosa stranaka, vezuje sud i u kasnijoj parnici u kojoj je istaknut zahtjev radi utvrđenja ništivim tog pravnog posla.

Poslovni broj: GŽ R-447/2020-2

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E

P R E S U D A

Županijski sud u Splitu, kao sud drugog stupnja, u vijeću sastavljenom od sudaca ovoga suda Denis Pancirov-Parcen, kao predsjednice vijeća, te Andree Boras-Ivanišević, kao suca izvjestitelja i Borisa Mimice, kao članova vijeća, u pravnoj stvari u pravnoj stvari tužiteljice Rosande Tamburović, iz Makarske, Zrinsko-Frankopanska 1/4, OIB: 65291078065, zastupanog po punomoćniku Dinu Puljiću, odvjetniku u Splitu, protiv tuženika Vinc-Mornar d.o.o., OIB: 13109708909, Makarska, Biokovska ulica br. 26, zastupanog po punomoćniku Ivici Barbiru, odvjetniku u Zagrebu, radi utvrđenja i naknade štete, odlučujući o žalbi tuženika protiv presude Općinskog suda u Splitu, poslovni broj: Pr-359/15, od 2. ožujka 2020., u sjednici vijeća održanoj dana 16. rujna 2020.,

presudio je

I. Djelomično se odbija kao neosnovana žalba tuženika i potvrđuje presuda Općinskog suda u Splitu pod poslovnim brojem Pr-359/15, od .od 2. ožujka 2020. u dijelu pod točkom I. 2 izreke kojim je nalaženo tuženiku isplatiti tužiteljici na ime neimovinske štete iznos od 10.000,00 kn sa pripadajućom zateznom kamatom,

II. Djelomično se prihvaća žalba tuženika i pobijana presuda preinačava u dijelu pod točkom I. 1. izreke i u dijelu točke I. 3 izreke te u odluci o troškovima postupka (točka II izreke) i u tom dijelu sudi:

"I. Odbija se kao neosnovan tužbeni zahtjev tužiteljice kojim je traženo utvrditi ništavim članak 3. Sporazuma o prestanku ugovora o radu sklopljenog između tužiteljice ROSANDE TAMBUROVIĆ iz Makarske, Zrinsko Frankopanska 4, OIB: 65291078065 i tuženika MAKARSKA VINC-MORNAR d.o.o., Biokovska

u lica 26, Makarska, OIB: 13109708909 dana 18.01.2008. te naloženo tuženiku isplatiti tužiteljici iznos od 121.363,68 na ime imovinske štete.

II. Nalaže se tuženiku da u roku od 8 dana i pod prijetnjom ovrhe nadoknadi tužiteljici parnični trošak u iznosu od 14.187,50 kn sa zakonskom zateznom kamatom tekućom od presuđenja do isplate, po stopi koja se određuje za svako polugodište uvećanjem prosječne kamatne stope na stanja kredita odobrenih za razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunate za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu za tri postotna poena, dok se za više dosuđeni iznos od 65.937,50 kn zahtjev tužiteljice odbija kao neosnovan."

Obrazloženje

Prvostupanjskom presudom prihvaćen je tužbeni zahtjev tužitelja kojim se utvrđuje da je ništav članak 3. Sporazuma o prestanku ugovora o radu sklopljenog između tužiteljice ROSANDE TAMBUROVIĆ iz Makarske, Zrinsko Frankopanska 4, OIB: 65291078065 i tuženika MAKARSKA VINC-MORNAR d.o.o., Biokovska u lica 26, Makarska, OIB: 13109708909 dana 18.01.2008. (točka I. 1. Izreke).

U odluci pod točkom I. 2. izreke nalaženo je tuženiku u roku od osam dana i pod prijetnjom ovrhe isplatiti tužiteljici iznos od 10.000,00 kn na ime neimovinske štete s kamatama tekućim od dana podnošenja tužbe pa do 31.07.2015. godine po stopi koja se za svako polugodište određuje uvećanjem eskontne stope Hrvatske narodne banke koja je vrijedila zadnjeg dana polugodišta koje je prethodilo tekućem polugodištu za pet postotnih poena, a od 1.08.2015. godine pa do isplate, po stopi koja se određuje za svako polugodište

uvećanjem prosječne kamatne stope na stanja kredita odobrenih za razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunate za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu za tri postotna poena.

Ujedno je naloženo tuženiku isplatiti tužiteljici iznos od 121.363,68 kn na ime imovinske štete zajedno sa pripadajućim zakonskim zateznim kamatama koje teku koje se od 31.07.2015. godine po stopi koja se za svako polugodište određuje uvećanjem eskontne stope

Hrvatske narodne banke koja je vrijedila zadnjeg dana polugodišta koje je prethodilo tekućem polugodištu za pet postotnih poena, a od 1.08.2015. godine pa do isplate, po stopi koja se određuje za svako polugodište uvećanjem prosječne kamatne stope na stanja kredita odobrenih za razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunate za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu za tri postotna poena, na mjesečne iznose kako je to поближе navedeno pod točkom I. 3. izreke dok je odbijen tužbeni zahtjev kao neosnovan u dijelu više zatraženog iznosa od 10.000,00 kn na ima naknade neimovinske štete.

U odluci pod točkom II izreke nalaže se tuženiku da u roku od 8 dana i pod prijetnjom ovrhe nadoknadi tužiteljici parnični trošak u iznosu od 80.125,00 kn sa zakonskom zateznom kamatom tekućom od presuđenja 2.3.20120. do isplate, po stopi koja se određuje za svako polugodište uvećanjem prosječne kamatne stope

na stanja kredita odobrenih za razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunate za referentno razdoblje koje

prethodi tekućem polugodištu za tri postotna poena.

Protiv navedene presude žali se tuženik, pobijajući istu zbog svih žalbenih razloga propisanih odredbom čl. 353. st. 1. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“, broj 53/91, 91/92, 112/99, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14 i 70/19 dalje u tekstu: ZPP) s prijedlogom da se pobijana presuda ukine i predmet vrati sudu prvog stupnja na ponovni postupak i odlučivanje, podredno preinači shodno žalbenim razlozima.

Na žalbu nije odgovoreno.

Žalba je djelomično osnovana.

Neosnovano žalitelj ističe žalbeni razlog bitne povrede odredaba parničnog postupka. Pobijana presuda može se ispitati jer nema proturječja kakvog ima u vidu propisa iz članka 354. stavak 2. točka 11. ZPP-a te za sve odlučne činjenice ta presuda sadrži valjane razloge. Pritom je ocjena provedenih dokaza izvršena sukladno članku 8. ZPP-a a sva stečena uvjerenja prvostupanjski sud je opravdao uvjerljivim i logičnim razlozima.

Neosnovano žalitelj žalbenim navodima osporava u konkretnom slučaju dopuštenost preinake tužbe pozivom na odredbu članka 190. stavka 2. ZPP-a, prema kojoj tužitelj može preinačiti tužbu do zaključenja glavne rasprave, a nakon zaključenja prethodnog postupka.

Po mišljenju ovog drugostupanjskog suda, to je u konkretnim okolnostima slučaja moguće i dopušteno.

Naime, poštujući odredbe ZPP-a, preinaka tužbe nakon zaključenja prethodnog postupka ne bi bila dopuštena. Međutim, odredbom članka 39. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 70/19.; dalje: ZID ZPP-a) u članku 190. ZPP-a iza stavka 1. dodan je novi stavak 2. koji glasi: „Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka, tužitelj može preinačiti tužbu do zaključenja glavne rasprave ako je bez svoje krivnje nije mogao preinačiti do zaključenja prethodnog postupka.“ Odredbom članka 117. stavka 2. ZID ZPP-a predviđeno je da se citirana odredba primjenjuje na sve

postupke koji su u tijeku.

Imajući u vidu naprijed citiranu odredbu članka 39. ZID ZPP-a, kao i činjenicu da su nalaz i mišljenje vještaka dostavljeni tužiteljici nakon zaključenja prethodnog postupka, prema mišljenju ovog drugostupanjskog suda ostvareni su uvjeti za dopuštenost preinake tužbe, pa su utoliko u tom pravcu bez osnove navodi žalbe.

S pravom žalitelj u žalbenim navodim ukazuje da poslovni pravni subjekt u odnosu na koje je donesena presuda prema izvratku iz registra Trgovačkog suda u

Splitu pod nazivom "MAKARSKA VINC-MORNAR d.o.o." ne postoji jer je pravi naziv tuženika "VINC – MORNAR" d.o.o. , kako je to naznačeno i u tužbi tužiteljice. U navedenim okolnostima sukladno pravnoj shvaćanju s osme sjednice Građanskog odjela Vrhovnog suda Republike Hrvatske (8/18) održane 17. prosinca 2018. u Zagrebu broj: Su-IV-4/18-19, sud je ovlašten po službenoj dužnosti ili na prijedlog stranke ispraviti presudu na temelju odredbe iz čl. 342. st. 1. ZPP-a,. Naime, sukladno izraženom pravnom stavu" u slučaju postojanja pogreške u imenima i brojevima, i druge očite pogreške u pisanju i računanju, nedostatke u obliku i nesuglasnost prijepisa presude s izvornikom, odnosno pogreške suda koja je nastala prilikom pisane izrade presude, a ne i pogreške koje su posljedica dispozicije samih stranaka, ali nije počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz 354. st. 1. u vezi s čl. 342. st. 1. ZPP- a, ako je sud primjenom čl. 342. st. 1. ZPP-a, u situaciji kada tijekom postupka uopće nije bio sporan stvarni identitet stranke, ispravio oznaku imena ili prezimena stranke (ili OIB-a), iako je ta okolnost posljedica pogreške same stranke" Utoliko je ovaj sud sukladno izvatku iz registra odluku donio u odnosu na u tužbi pravilno označenog tuženika, radi čega su neosnovani navodi žalbe u tom pravcu. Isto tako obzirom na nesporan identitet tužiteljice pogrešna oznaka adrese prebivanja ne čini pobijanu presudu opterećenu bitnom povredom postupka u smislu članka 354. stavak 2. točka 11. ZPP-a, na koju žalitelj upućuje žalbenim navodima.

Predmet spora predstavlja zahtjev tužiteljice za utvrđenje ništetnim članka 3. Sporazuma o prestanku ugovora o radu sklopljenog između stranaka 18.1.2008., te njen zahtjev za naknadu neimovinske štete i imovinske štete s osnove izgubljene zarade kao posljedice profesionalnog oboljenja nastalog radom kod tuženika.

Iz stanja spisa je razvidno kako je tužiteljici radni odnos kod tuženika prestao na temelju Sporazuma od 18.1.2008, koji je bio predmetom prethodnog raspravljanja u postupku vođenom pred Općinskim sudom u Makarskoj pod poslovnim br. IP-364/08, u kojem je tužiteljica zahtijevala od tuženika isplatu otpremnine, regresa, božićnice, solidarne pomoći i naknadu umanjene plaće i u kojem je tužbeni zahtjev odbijen, a koja presuda je potvrđena presudom Županijskog suda u Splitu pod poslovnim brojem Gžri-166/09 od 4. veljače 2010..

U obrazloženju drugostupanjske odluke kojom je potvrđena citirana prvostupanjska presuda navedeno da je radni odnos među strankama prestao sporazumom na temelju čl. 110. t. 5. Zakona o radu („Narodne novine“ br. 137/04, dalje ZR/04)., a kojim sporazumom se tužiteljica odrekla svojih prava koja su nastala u radnom odnosu do trenutka potpisivanja Sporazuma od 18.1.2008. , čija pravna valjanost nije dovedena u sumnju tvrdnjom tužiteljice da bi se radilo o ništavom sporazumu obzirom na postojanje zablude na strani tužiteljice prilikom njegova zaključenja.

U navedenom pogrešno sud prvog stupnja smatra kako je u ovom postupku moguće ponovno ocjenjivati pravnu valjanost spornog sporazuma, unatoč tomu što isti nije bio predmetom posebnog zahtjeva u navedenom postupku. Iako valjanost spornog Sporazuma u predmetnom postupku nije bila predmetom posebnog zahtjeva tužiteljice o pravnoj prirodi samog Sporazuma u navedenom

postupku raspravljalo se kao o prethodnom pitanju o kojem je ovisila i osnovanost zahtjeva tužiteljice za isplatu utuženih iznosa.

Naime, odredba članka 327. stavka 1. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“, broj 35/05, 41/08, 125/11, 78/15 i 29/18 – dalje: ZOO-a) ne daje ovlaštenje sudu da suprotno članku 2. stavku 1. ZPP-a odlučuje o onome što nije u granicama tužbenog zahtjeva koji je stranka postavila u parničnom postupku. To međutim ne znači da sud nije ovlašten u smislu odredbe članka 327. stavak 1. ZOO-a po službenoj dužnosti ocjenjivati je li pravno

valjan ili ništav sporni pravni posao, odnosno ugovor, ali razmatrajući sve to samo kao prethodno pravno pitanje o čijem rješenju, odnosno zauzimanju stava u vezi s njim ovisi meritorna odluka suda o osnovanosti tužbenog zahtjeva.“ (VSRH, Rev-116/86. od 16.8.1988.) Iz ove odluke vidljiva je sudska ovlast da na ništetnost pravnog posla, odnosno ugovora sud obraća pozornost po službenoj dužnosti kao o prethodnom pitanju u smislu odredbe članka 12. stavak 1. i 2. ZPP).

Utoliko u konkretnom slučaju nije bilo mjesta ponovnoj ocjeni pravne valjanosti predmetnog Sporazuma neovisno o činjenici što ista nije bila predmetom posebnog zahtjeva tužiteljice ako je o istom raspravljeno u pravomoćno okončanom postupku u kojem je valjanost navedenog sporazuma predstavljala prethodno pitanje za ocjenu osnovanosti zahtjeva tužiteljice prema tuženiku.

U tom smislu je ukazati na presudu Europskog suda za ljudska prava u predmetu Brletić protiv Hrvatske od 16. siječnja 2014. (Zahtjev br. 42009/10) prema kojoj se sklop postupka, i pod pretpostavkom da se ne radi o istovjetnom zahtjevu prema mjerodavnom domaćem pravu, a koji obuhvaća iste stranke i odnosi na iste pravne odnose i iste okolnosti, spada pod isti materijalni opseg te bi ponovno raspravljanje po navedenom ugrozilo načelo pravne sigurnosti svojstvene članku 6. stavku 1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava s protokolima 1, 4, 6, 7, 11, 12, 13, 14(MU 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06, 2/10 - dalje: Konvencija).

Stoga unatoč odredbi članka 12. stavak 2. ZPP-a, koja propisuje da odluka o prethodnom pitanju vezuje sud samo u predmetu u kojem je o istom odlučeno, po ocjeni ovoga suda doseg pravomoćnosti razriješenog pravnog odnosa između istih stranaka promatrati je kroz praksu Europskog suda za ljudska prava u kontekstu tumačenja pojma pravne sigurnosti sudionika u postupcima pred sudom. Time je zapravo onemogućeno zauzimanje različitih stavova suda o istom pravnom pitanju ali i osigurano načelo pravne sigurnosti sukladno odredbi članka 6. stavka 1. Konvencije. Sud, međutim, neće u ovoj parnici odbaciti tužbu, jer o tužbenom zahtjevu postavljenom u ovom postupku nije odlučeno u ranijem postupku u kojem se pitanje osnovanosti istog javlja kao prethodno za odluku u toj pravnoj stvari. Naime, iako obrazloženje sudske odluke ne stječe svojstvo pravomoćnosti sadržaj pravne ocjene suda u kontekstu istog činjeničnog supstrata u odnosu na pravnu valjanost pravnih odnosa stranaka vezuje sud i u parnici u kojoj je takav zahtjev postavljen.

Osim toga postojanje nesporazuma u smislu članka 282. ZOO-a, na koju primjenu upućuje sud prvog stupnja u pobijanoj odluci, ne čini predmetni ugovor

ništetnim budući takov ugovor između stranaka nije niti nastao pa se radi o tzv. pravno neegzistentnom ugovor koji ne može proizvoditi valjane pravne učinke.

Međutim, navedena okolnost ne otklanja pravo tužiteljice zahtijevati naknadu zbog štete uslijed profesionalnog oboljenja nastalog u uvjetima rada kod tuženika.

Naime, iz pregledanog Sporazuma razvidno je kako su člankom 3. stranke utvrdile da je poslodavac prema radniku izvršio sve zakonom propisane obveze, te da sa danom potpisa sporazuma, radnik prema poslodavcu više nema nikakvih materijalnih i radnopravnih potraživanja temeljem radnog odnosa ostvarenog kod poslodavca.

Na okolnost postojanja oboljenja kod tužiteljice i posljedica istoga provedeno je medicinsko vještačenje po vještaku prim. doc. dr. sc. Nikola Kolja Poljak, spec. otorinolaringolog koji utvrđuje s obzirom na kliničku sliku tužiteljice, kako liječenje kod tužiteljici nije završeno jer se utvrđena bolest vratila. Naime, prema dostavljenoj medicinskoj dokumentaciji zbog bolesti glasnica tužiteljica je liječena u više navrata od strane specijalista otorinolaringologa prije 10-ak godina, uslijed čega je operirana te hospitalizirana. No njeno zdravstveno stanje, prema liječničkom nalazu, sačinjenom nakon pregleda glasnica tužiteljice, po prof.dr.sci. Santi Večerina Violić, spec. otorinolaringologu i fonijatru, se pogoršava. U istom se navodi se da je lijeva operirana glasnica uredna, a na desnoj da se nalazi kobasičasti Reinkeov edem, a što iznimno remeti adukciju glasnica i generira visok stupanj promuklosti, a što da je posljedica jake iritacije glasnica.

Otklanjajući prigovore tuženika na nalaz i mišljenje vještaka sud prvog stupnja je valjanom primjenom odredbe članka 259. ZPP-a smatrao kako pravilnost nalaza i mišljenja vještaka o utvrđenim zaostalim posljedicama oboljenja kod tužiteljice navodi tuženika o mogućim uzrocima razvoja same bolesti otklanja i nedvojbeno činjenica kako je profesionalno oboljenja kod tužiteljice utvrđeno na temelju pravomoćnog rješenja nadležnog tijela HZZO-a od 10. siječnja 2008., pa u okolnostima primjene odredbe članka 12. ZPP-a nema potrebe za daljnjim provođenjem vještačenja na ovu okolnost.

Kako je utvrđena uzročno-posljedična veza između oboljenja tužiteljice od kroničnog laringitisa i rada na poslovima pomoćne kuharice kod tuženika, obzirom na posljedice proizašle u svezi s predmetnim oboljenjem, koje se reflektiraju na zdravlje tužiteljice, a čiji opseg je obzirom na nastalo pogoršanje utvrđen naknadno, proizlazi pravilnost zaključka suda prvog stupnja da je tuženik dužan tužiteljici naknaditi štetu koja joj je nastala na radu i u svezi s radom, neovisno o predmetnom Sporazumu.

Upravo na ovu okolnost vještak prim.doc.dr.sc. Nikola Kolja Poljak, nakon što je klinički pregledao tužiteljicu, u svom nalazu i mišljenju utvrdio je da tužiteljica ima oveće Reinkeove edeme obje prednje polovine glasnica. Govor pacijentice je razumljiv, ali jače promukao te da za sada s disanjem nema problema. Sudski vještak navodi da i pušenje može uzrokovati recidive edema glasnica. Nadalje, s obzirom na kliničku sliku tužiteljice, liječenje da nije završeno jer da se bolest vratila te da je od predmetnog oboljenja mogla trpjeti

povremeno slabije bolove, da nije trebala tuđu pomoć i njegu i da bi zbog trajne organske promuklosti postotak invaliditeta bio 3%.

Cijeneći činjenicu da je sudski vještak spec. otorinolaringolog potvrdio kako su mogući uzročnici vrste bolesti kakvu ima tužiteljica virusi, bakterije, preopterećenje glasnica, alergije, izrasline, nedovoljno liječeni akutni larinitis, kronična infekcija respiratornih putova pušenje i laringofarigealni refluks, što nije utvrđeno u tužiteljičinom slučaju jer je sudska vještakinja dr. Milana Varinac-Barač, spec. medicine rada dala mišljenje da je oboljenje tužiteljice u uzročno-posljedičnoj vezi s radom na poslovima pomoćne kuharice kod tuženika, pravilno je sud prvog stupnja smatrao tuženika odgovornog za nastalu štetu koju tužiteljica potražuje. Naime, upravo je specijalist medicine rada taj koji je ovlašten utvrđivati uzročno-posljedičnu vezu između oboljenja radnika i rada na poslovima svog radnog mjesta, što je uostalom u konkretnom slučaju i utvrđeno pravomoćnim rješenjem nadležnog HZMO-a, od 10. siječnja 2008.

Naime, suprotno navodima žalbe tuženik je osporio nalaz i mišljenje vještaka držeći isti neprihvatljivim u cijelosti obzirom na činjenicu da se istom pristupilo prije provođenja medicinskog vještačenja po vještaku ORL te da nije pregledana tužiteljica, što je otklonjeno u daljnjem tijeku postupka pregledom tužiteljice i provedbom vještačenja po vještaku ORL, koji se suglasio s ocjenom vještaka medicine rada upućujući na pravomoćno rješenje nadležnog HZMO-a o utvrđenom profesionalnom oboljenju.

Polazeći od navedenih utvrđenja s obzirom na prirodu i težinu oboljenja tužiteljice, tijek i trajanje liječenja, zaostalo smanjenje životnih aktivnosti od 3%, a uzimajući u obzir i druge relevantne okolnosti, sud prvog stupnja je pravilno primijenio materijalno pravo kada je tužiteljici s osnova pretrpljene neimovinske štete dosudio novčanu naknadu u iznosu od 10.000,00 kn, sve na temelju čl. 1100. ZOO-a uz zakonsku zateznu kamatu u smislu odredbe čl. 1103. ZOO-a, tekuću od podnošenja tužbe 28.4.2009. do isplate po stopi u skladu s čl. 29. ZOO-a.

U odnosu na navode žalbe o potrebi uzimanja u obzirom osobne invalidne te naknade za tjelesno oštećenje sukladno pravnom stavu izraženom u odluci Vrhovnog suda Republike Hrvatske Revx-453/12 od 28. kolovoza 2012 za ukazati je žalitelju kako je sukladno pravnom shvaćanju s druge sjednice Građanskog odjela Vrhovnog suda Republike Hrvatske (2/20) održane 5. ožujka 2020. i 15. lipnja 2020. broj Su-IV-47/2020-5 Orijentacijski kriteriji i tako povećani iznosi (za 50%) u primjeni Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine", broj 35/05., 41/08., 125/11., 78/15. i 29/18. - dalje: ZOO-a) kada sudovi odlučuju o visini pravične novčane naknade neimovinske štete u slučaju povrede prava osobnosti, primjenjivat će se i na obvezne odnose nastale nakon 1. siječnja 2006. i stupanja na snagu ZOO-a." Utoliko je sud prvog stupnja obzirom na zaostale posljedice koje se manifestiraju kao posljedice oboljenja tužiteljice za koju odgovornost snosi upravo tuženik, suprotno navodima žalbe, pravilno primijenio materijalno pravo kada je tužiteljici dosudio navedeni iznos kao pravičnu novčanu naknadu za pretrpljenu neimovinsku štetu.

Nadalje, tužiteljica traži naknadu imovinske štete s osnova izmakle koristi koju bi ostvarila prema redovitom tijeku stvari da nije bila umirovljena 18.1.2008. zbog profesionalne nesposobnosti za rad, za razdoblje od 18.1.2008. do 30.9.2018.

Naime, čl. 1089. st. 1. ZOO propisuje da oštećenik ima pravo kako na naknadu obične štete, tako i na naknadu izmakle koristi. Stavkom 3. je propisano da se pri ocjeni visine izmakle koristi uzima u obzir dobitak koji se mogao osnovano očekivati prema redovitom tijeku stvari ili prema posebnim okolnostima, a čije je ostvarenje spriječeno štetnikovom radnjom ili propuštanjem.

Prilikom odlučivanja o osnovanosti zahtjeva tužitelja po osnovi izgubljene zarade, kao sporno valjalo je raspraviti i utvrditi postoji li ili ne uzročna veza između oboljenja tužiteljice i nastale štete koju tužiteljica trpi u vidu izgubljene zarade.

Upravo na ove okolnosti u postupku je izveden dokaz vještačenjem po stalnom sudskom vještaku medicine rada dr. Milana Varinac-Barač, spec. medicine rada, koja je utvrdila uzročno-posljedičnu vezu između oboljenja tužiteljice od kroničnog laringitisa i rada na poslovima pomoćne kuharice kod tuženika te uzročno-posljedičnu veza između navedene bolesti tužiteljice i umirovljenja, odnosno profesionalne nesposobnosti za rad.

Međutim, u konkretnom slučaju tužiteljici pravomoćnim rješenjem nadležnog HZMO-a od 10. siječnja 2008. nije utvrđeno pravo na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti već utvrđenog postojanja profesionalne nesposobnosti za rad od 17. srpnja 2007. pa u konkretnom slučaju ne dolazi do primjene odredba članka 112. Zakona o radu (NN 93/14), kojom je određeno da ugovor o radu prestaje, između ostalog, i dostavom pravomoćnog rješenja o priznanju prava na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti. Način prestanka radnog odnosa tužiteljice kod tuženika temeljem valjano sklopljenog Sporazuma o prestanku ugovora o radu od 18. siječnja 2008. utvrđen je u pravomoćno okončanom postupku po zahtjevu tužiteljice radi isplate otpremnine, regresa, božićnice, solidarne pomoći i naknadu umanjene plaće u predmetu pod poslovnim brojem IP-364/08.

S druge strane radni odnos tužiteljici nije prestao temeljem rješenja tužiteljice o invalidnosti niti je rješenje o profesionalnoj nesposobnosti za rad osnova za prestanak radnog odnosa. Osim toga rješenje o priznavanju prava na invalidsku mirovinu doneseno je prije nego što je tužiteljici sporazumno prestao radni odnos, pa se ne radi o okolnostima koje tužiteljici nisu bile poznate u trenutku potpisivanja predmetnog Sporazuma. Stoga se ističe se da ne postoji uzročno-posljedična veza između rada tužiteljice kod tuženika i štete koja tužitelju nastaje isplatom mirovine pa tuženik nije u obvezi naknade štete prema tužiteljici u odnosu na isplatu razlike mirovine te je prvostupanjski sud pogrešno primijenio materijalno pravo kada je istoj priznao naknadu s ovog osnova.

Naime, sud prvog stupnja je tužiteljici dosudio naknadu izmakle koristi odnosno razlike između neto plaće koju bi tužiteljica ostvarila da je radila kod tuženika na radnom mjestu kuhinjske radnice i mirovine koju je ostvarila za razdoblje od 18.1.2008. tj. od dana prestanka rada kod tuženika do 30.9.2018. u ukupnom neto iznosu od 121.363,68 kn, a koji iznos je tužiteljica zatražila u

skladu s izračunom vještaka Krkleca, otklanjajući s pravom navode tuženika da bi se utužena razlika imala računati do dana ostvarivanja uvjeta za prijevremenu mirovinu, kao i činjenicu da radnici kod tuženika rade samo u sezoni, a što proizlazi iz rezultata provedenog dokaznog postupka.

No, obzirom na činjenicu da je predmetnim Sporazumom kojim je tužiteljica raskinula radni odnos s tuženikom s danom 18. siječnja 2008., to je time prekinut kauzalni neksus između imovinske štete, koju potražuje od tuženika od navedenog datuma u vidu razlike plaće i mirovine koju je ostvarila. Utoliko je pravilnom primjenom materijalnog prava zahtjev tužiteljice u ovom dijelu valjalo odbiti kao neosnovan, kao i u dijelu njenog zahtjeva za utvrđenje djelomične ništetnosti spornog Sporazuma te u tom dijelu žalbu tuženika prihvatiti i pobijanu presudu na temelju članka 373. točka 3. ZPP-a preinačiti, a u preostalom dijelu odbiti kao neosnovanu te presudu suda prvog stupnja na temelju odredbi članka 368. stavak 1. ZPP-a potvrditi i odlučiti kao u izreci.

Kako je preinačena odluka o troškovima postupka valjalo je preinačiti na temelju odredbe članka 166. stavka 2. ZPP-a odluku o troškovima postupka.

Na dosuđeni iznos parničnog troška tužiteljici pripadaju zakonske zatezne kamate od presuđenja 2.3.2020. pa do isplate na temelju čl. 30. st. 2. Ovršnog zakona (NN 112/12, 25/13,93/14, 55/16, 73/17).

Kako je preinačena odluka o glavnoj stvari, valjalo je temeljem odredbe članka 166. stavak 2. ZPP-a preinačiti i odluku o troškovima postupka, koja je zasnovana na primjeni odredbe članka 28. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ 70/90), kojeg je primijeniti na temelju odredbe članka 117. stavak 3. istog Zakona, a kojom je izmijenjena odredba članka 154. stavak 2., prema kojoj u slučaju da su stranke djelomično uspjele u parnici, sud će najprije utvrditi postotak u kojemu je svaka od njih uspjela, zatim će od postotka one stranke koja je u većoj mjeri uspjela oduzeti postotak one stranke koja je u manjoj mjeri uspjela, nakon toga će utvrditi iznos pojedinih i iznos ukupnih troškova stranke koja je u većoj mjeri uspjela u parnici koji su bili potrebni za svrhovito vođenje postupka te će toj stranci odmjeriti naknadu dijela takvih ukupnih troškova koji odgovara postotku koji je preostao nakon navedenog obračuna postotaka u kojima su stranke uspjele u parnici. Omjer uspjeha u parnici ocjenjuje se prema konačno postavljenom tužbenom zahtjevu, vodeći računa i o uspjehu dokazivanja u pogledu osnove zahtjeva.

Prema uspjehu tužiteljice kojeg je cijeliti sukladno djelomično prihvaćenom tužbenom zahtjevu u omjeru od 40 %, obzirom na osnovu i visinu postavljenog zahtjeva, dok je uspjeh tuženika u omjeru od 60 % pa je utoliko tuženiku u postupku u omjeru od 20 %, valjalo priznati trošak u skladu s Tarifom o nagradi i naknadi troškova za rad odvjetnika ("Narodne novine" br. 148/09., 142/12., 103/14., 118/14., 107/15., dalje Tarifa), a koji se odnosi na trošak sastava odgovora na tužbu i četiri obrazložena podneska od 5.6.2017., 30.6.2017., 30.10.2017., 4.4.2018. temeljem Tbr. 8 točka 1. za svaku radnju iznos od 2.500,00 kn; za sastav podnesaka od 24. svibnja 2017., 11.10.2018., 5.12.2018., 5.2.2019., 4.3.2019., 26.8.2019., za svaku radnju iznos od po 500,00 kn; za

zastupanje na ročištima od 6.05.2011., 17.08.2011., 22.07.2014., 15.06.2015., 25.05.2017., 29.06.2017., 21.02.2018., 23.05.2018., 4.10.2018., 31.01.2019., 13.03.2019., 16.05.2019., 4.09.2019., 11.10.2019., 13.12.2019., temeljem Tbr. 9.1 kao i pristup ročištu od 8.03.2017. i 4.07.2018. od po 625,00 kuna i za zastupanje na ročištu za objavu odluke iznos od 500,00 kn što zbrojeno daje iznos od 54.250,00 kn, uvećano za PDV od 25% te trošak žalbe od 3.125,00 kn daje iznos od 70.937,50 kn, a prema uspjehu tuženika iznos od 14.187,50 kn. Tuženiku nisu priznat trošak sastava podnesaka od 1.12.2009., 20.11.2014., 23.2.2015., 22.4.2015., 21.11.2016.,² jer isti nisu bili nužni za vođenje ovog postupka te 26.1.2017. i 3.12.2018. koji ne prileži spisu. Stoga je na temelju odredbe članka 380. točka 3. ZPP-a o troškovima postupka odlučeno kao u izreci.

U Splitu 16. rujna 2020.

Predsjednica vijeća:
Denis Pancirov Parcen

**NADLEŽNOST > RODITELJSKA ODGOVORNOST > PROROGACIJA
NADLEŽNOSTI > ZAŠTITA INTERESA DJETETA**

Uredba vijeća (EZ) broj 2201/2003 od 27. studenog 2003. o nadležnosti, priznanju i ovrši odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim sa roditeljskom odgovornošću kojom se stavlja izvan snage uredba EZ broj 1347/2000 (dalje: Uredba II. bis).

Članak 8.

Članak 12.

Ako dijete ima uobičajeno boravište na području treće države, koja nije potpisnica Haaške konvencije od 19. listopada 1996. o nadležnosti, primjenjivom pravu, priznavanju, izvršenju i suradnji s obzirom na roditeljsku odgovornost i mjere za zaštitu djece, smatra se da je nadležnost u skladu s odredbom članka 12. stavka 1. Uredbe II. bis u interesu djeteta, posebno ako se utvrdi da nije moguće vođenje postupka u trećoj državi o kojoj je riječ.

Poslovni broj GŽ Ob 600/2020-2

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E

R J E Š E N J E

Županijski sud u Splitu, kao drugostupanjski sud, po sucu pojedincu Mihi Mratoviću, u pravnoj stvari tužiteljice S. L, OIB:..., iz S. B, s boravištem u SR Njemačkoj, zastupane po punomoćniku K. P, odvjetniku u S. B, protiv tuženika R. L, OIB: ..., iz S. B, zastupanog po punomoćnici M. T, odvjetnici u Slavanskom Brodu, radi razvoda braka, uz sudjelovanje djeteta kao stranke, mlt. A. L, rođenog ..., s boravištem u SR Njemačkoj, zastupanoga po posebnoj skrbnici M. M, zaposlenoj u C. za posebno skrbništvo Z, Dislocirana jedinica O, radi razvoda braka, odlučujući o tužiteljici žalbi protiv rješenja Općinskog suda u Slavanskom Brodu od 23. lipnja 2020., pod poslovnim brojem P Ob-294/2019, 09. rujna 2020.

r i j e š i o j e

Odbija se tužiteljici žalba kao neosnovana i potvrđuje rješenje Općinskog suda u Slavanskom Brodu od 23. lipnja 2020., pod poslovnim brojem P Ob-294/2019.

Obrazloženje

Prvostupanjskim rješenjem sud se oglasio apsolutno nenadležnim za odlučivanje o dijelu tužbenog zahtjeva povezanog s roditeljskom odgovornošću i uzdržavanjem mlt. A. L, te ukinuo provedene radnje u postupku i odbacio tužbu tužiteljice u dijelu koji se odnosi na roditeljsku odgovornost i uzdržavanje za mlt. A. L.

Ujedno je prvostupanjski sud presudom razveo brak kojeg su sklopile tužiteljica S. L i tuženik R. L.

Presuda kojom se brak razvodi postala je pravomoćna.

Protiv rješenja pravovremeno se žali tužiteljica osporavajući rješenje u cijelosti zbog svih žalbenih razloga propisanih odredbom članka 353. stavka 1. Zakona o parničnom postupku (dalje ZPP – "Narodne novine" broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 25/13 i 70/19), a koja odredba se primjenjuje na temelju odredbe članka 346. Obiteljskog zakona (dalje ObZ – "Narodne novine" broj 103/15 i 98/19).

Žalba nije osnovana.

Prvostupanjski sud donio je osporeno rješenje pozivom na odredbu članka 8. Uredbe vijeća (EZ) broj 2201/2003 od 27. studenog 2003. o nadležnosti, priznanju i ovrsi odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim sa roditeljskom odgovornošću kojom se stavlja izvan snage uredba EZ broj 1347/2000 (dalje: Uredba II. bis).

Naime, sud je primijenio odredbu članka 8. Uredbe II. bis, s obzirom da je uobičajeno boravište djeteta, i to već zadnjih nekoliko godina u SR Njemačkoj.

Ispravno tužiteljica ističe kako je prvostupanjski sud zanemario u cijelosti odredbu članka 12. Uredbe II. bis, a kojom uredbom je propisana prorogacija nadležnosti, i to kako slijedi:

1. sudovi države članice nadležni prema odredbama članka 3. za rješavanje zahtjeva za razvod, zakonsku rastavu ili poništenje braka, nadležni su za sve predmete koji se odnose na roditeljsku odgovornost povezanu s takvim zahtjevom ako:

a) barem jedan od bračnih drugova ima roditeljsku odgovornost prema djetetu;

i

b) ako su bračni drugovi i nositelji roditeljske odgovornosti izričito ili na neki drugi nedvosmisleni način prihvatili nadležnost sudova u trenutku pokretanja postupka pred sudom te ako je to u interesu djeteta.

2. Nadležnost dodijeljena u gornjem stavku 1. prestaje kada:

a) sudska odluka kojom se dopušta ili odbija razvod, zakonska rastava ili poništenje braka postane pravomoćna;

b) u onim predmetima u kojima je postupak koji se odnosi na roditeljsku odgovornost na dan iz točke a) još u tijeku, sudska odluka u tom postupku postane pravomoćna;

b) postupak iz točaka a) i b) bude završen zbog nekog drugog razloga.

3. Sudovi države članice nadležni su za roditeljsku odgovornost u postupcima, osim onih iz stavka 1. ako:

a) postoji bitna veza djeteta i te države članice, posebno zbog činjenice da jedan od nositelja roditeljske odgovornosti ima uobičajeno boravište u toj državi članici ili da je dijete državljanin te države članice;

i

b) sunadležnost sudova izričito ili na neki drugi nedvosmisleni način prihvatile sve stranke u postupku u trenutku pokretanja postupka pred sudom, a to je i u interesu djeteta

4. Ako dijete ima uobičajeno boravište na području treće države, koja nije potpisnica Haaške konvencije od 19. listopada 1996. o nadležnosti, primjenjivom pravu, priznavanju, izvršenju i suradnji s obzirom na roditeljsku odgovornost i mjere za zaštitu djece, smatra se da je nadležnost u skladu s ovim člankom u interesu djeteta, posebno ako se utvrdi da nije moguće vođenje postupka u trećoj državi o kojoj je riječ.

Zaista je dakle, prvostupanjski sud mogao s obzirom na prorogaciju nadležnosti jer su tužiteljica i tuženik bračni drugovi i nositelji roditeljske odgovornosti prihvatili nadležnost sudova, a proizlazilo bi iz stanja spisa da je to bilo u interesu djeteta, odlučiti o roditeljskoj odgovornosti sukladno odredbi članka 12. stavka 1. Uredbe II. bis.

Međutim, nadležnost koja bi bila dodijeljena u stavku 1. prestaje u ovom konkretnom slučaju, jer je presuda kojom se razvodi brak postala pravomoćna.

Stavak 3. u ovom konkretnom slučaju Uredbe II. bis nije primjenjiv, jer nadležnost sudova nisu prihvatile sve stranke, s obzirom prema hrvatskom zakonodavstvu, odnosno ObZ- u, ali i Konvencijama dijete u postupku ima položaj stranke, a dijete mlt. A. L. zastupan po posebnoj skrbnici M. M. upravo je istaknulo prigovor apsolutne nenadležnosti Općinskog suda u Slavonskom Brodu.

Stoga, iako je sud mogao prorogacijom nadležnosti prihvatiti svoju nadležnost u smislu odredbe članka 12. stavak 1. Uredbe II. bis, te iako bi po stanju spisa upravo bilo u interesu djeteta da je odluka o roditeljskoj skrbi donesena s obzirom da između djetetovih roditelja nije bilo nikakvog spora, te su roditelji djeteta bili suglasni da otac R L doprinosi za uzdržavanje mlt. A iznos od 1.500,00 kuna mjesečno i to kako je upravo postavljeno tužbom, te su se roditelji djeteta i suglasili u svezi održavanja osobnih odnosa, a na ovaj način će se mlt. dijete praktično mrcvariti pred zaista u ovom trenutku nadležnim sudom u SR Njemačkoj, zbog činjenice da je posebni skrbnik istaknuo prigovor nadležnosti, nisu niti ostvarene pretpostavke za prorogaciju nadležnosti u smislu odredbe članka 12. stava 3. Uredbe II. bis.

Slijedom navedenog, kako prvostupanjski sud nije počinio povrede postupka na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, te kako je sada zbog pravomoćnosti odluke o razvodu braka otpala prorogacija nadležnosti, niti je do prorogacije nadležnosti moglo doći zbog protivljenja posebnog skrbnika djeteta, to je valjalo na temelju odredbe članka 380. točka 2) ZPP-a u svezi odredbe članka 346. ObZ-a odbiti tužiteljčinu žalbu kao neosnovanu i potvrditi rješenje prvostupanjskog suda.

U Splitu 9. rujna 2020.

Sudac:
Miho Mratović

ZAŠTITA VLASNIŠTVA > LEGITIMNO OČEKIVANJE > PRAVNI STANDARD

Protokol 1. (Europske) Konvencije za zaštitu ljudskih prava i slobode
(MU 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06 i 2/10, u daljnjem tekstu: Konvencija)
Članak 1.

U okolnostima postojanja (samo) suglasnosti i mišljenja nadležne Skupština Općine o dodijeli na korištenje zemljišta radi izgradnje obiteljske kuće pravna prednica tužitelja imala je legitimno očekivanje prilikom poduzimanja gradnje kuće da će joj ta nekretnina pripasti u vlasništvo i da će njezinom zahtjevu za dodjelu zemljišta na korištenje biti udovoljeno, budući da se pouzdala u postupanje državne vlasti.

Poslovni broj GŽ-563/2020-2

U IME REPUBLIKE HRVATSKE

PRESUDA

Županijski sud u Splitu, u vijeću sastavljenom od sudaca Marka Pribisalića, kao predsjednika vijeća, Tihane Pivac kao sutkinje izvjestiteljice i članice vijeća te Ane Grbavac kao članice vijeća, u pravnoj stvari u pravnoj stvari tužitelja Joz Ribičića, iz Šestanovca, Franje Tuđmana 2, OIB: 01560807711, zastupanog po punomoćnici Gordani Vuković, odvjetnici u Omišu, protiv tuženice Republike Hrvatske OIB: 52634238587, zastupane po zz Općinskom državnom odvjetništvu u Splitu, Građansko-upravni odjel, radi utvrđenja i uknjižbe, odlučujući o žalbi tuženice protiv presude Općinskog suda u Splitu poslovni broj P-924/2018 od 05. rujna 2019. godine, u sjednici održanoj dana 04. ožujka 2020.,

presudio je

Odbija se kao neosnovana žalba tuženice Republike Hrvatske i potvrđuje pobijana presuda.

Obrazloženje

Prvostupanjskom presudom odlučeno je sljedeće:

I. Utvrđuje se naprama tuženiku da je tužitelj Jozo Ribičić, OIB: 01560807711, Šestanovac, Dr. Franje Tuđmana 2, vlasnik realno izdvojenoga dijela čest. zem. 3033/21 z.u. 1439 k.o. Žeževica – Zadvarje, pašnjak ukupne površine 924 m² zv. "Blitvenjak", upisan na Republiku Hrvatsku, u nalazu i mišljenju vještaka geodetske struke Geodetskoga zavoda d.d. Split, stalnoga sudskog vještaka ing. geod. Ante Bošnjaka, br. predmeta PR-52/18-145, označene brojevima 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-1, koje geodetsko vještvo se smatra sastavnim dijelom ove presude.

II. Nalaže se Zemljišno-knjižnom odjelu Općinskoga suda u Splitu, temeljem ove pravomoćne presude, upisati pravo vlasništva realno izdvojenoga dijela čest. zem. 3033/21 z.u. 1439 k.o. Žeževica – Zadvarje, pašnjak ukupne površine 924 m² zv. "Blitvenjak", upisan na Republiku Hrvatsku, u nalazu i mišljenju vještaka geodetske struke Geodetskoga zavoda d.d. Split, stalnoga sudskog vještaka ing.

geod. Ante Bošnjaka, br. predmeta PR-52/18-145, označene brojevima 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-1 u korist i na ime Jozo Ribičić, OIB: 01560807711, Šestanovac, Dr. Franje Tuđmana 2, uz istodobnu uknjižbu brisanja istoga tog dijela prava s imena tužene Republike Hrvatske, OIB: 52634238587.

III. Nalaže se tuženiku, u roku od 15 dana i pod prijetnjom ovrhe, nadoknaditi tužitelju parbeni trošak u iznosu od 18.285,30 kn sa zakonskom kamatom koja na taj iznos teče od 05. rujna 2019. god. do isplate po stopi koja se određuje za svako polugodište uvećanjem prosječne kamatne stope na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunate za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu, za tri postotna poena."

Žali se tuženica Republika Hrvatska i presudu pobija u cijelosti, zbog svih žalbenih razloga iz članka 353. stavka 1. Zakon o parničnom postupku („Narodne novine“, broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14 i 70/19, dalje u tekstu: ZPP), s prijedlogom da se presuda preinači i odbije tužbeni zahtjev tužitelja, podredno, ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Na žalbu nije odgovoreno.

Žalba tuženice nije osnovana.

Donoseći pobijanu presudu prvostupanjski sud nije počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavka 2. točke 11. ZPP-a na kojoj se u žalbi poziva tuženica jer razlozi o odlučnim činjenicama izneseni u pobijanom presudi nisu proturječni i nejasni, kako tvrdi tuženica, radi čega presuda nema nedostataka zbog kojih se ne bi mogla ispitati. Također, prvostupanjski sud nije počinio niti druge bitne povrede odredaba parničnog postupka na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti.

U ovome stadiju odlučivanja predmet postupka je zahtjev tužitelja Jozе Ribičićа iz Šestanovca protiv tuženice Republike Hrvatske radi utvrđenja da je tužitelj vlasnik realnog dijela nekretnine označene kao čest.zem. 3033/21 z.u. 1439 k.o. Žeževica-Zadvarje, zvane Blitvenjak, ukupne površine 924 m², prikazane i označene brojevima od 1. do 19. u mjerničkom vještvu vještaka Ante Bošnjaka, suvlasništvo Republike Hrvatske, te radi zemljišnoknjižnog upisa opisanog materijalno određenog dijela predmetne nekretnine na ime tužitelja, uz istovremeno brisanje toga prava s imena tuženice.

U razmatranju osnovanosti istaknutog zahtjeva tužitelja, na temelju pravne ocjene u postupku izvedenih dokaza, osobito, pregledane pisane dokumentacije, iskaza saslušanih svjedoka te mjerničnog vještačkog nalaza i mišljenja u skladu s odredbama članka 8. ZPP-a, prvostupanjski sud je utvrdio:

- da materijalno određeni dio nekretnine označene kao čest.zem. 3033/21 z.u. 1439 k.o. Žeževica-Zadvarje, koji je predmet tužiteljevog zahtjeva, u naravi predstavlja stambenu građevinu, stojnu kuću tužitelja, garažu i pomoćne objekte s pripadajućim zemljištem, a da je položena južno uz državnu cestu Dubci-Šestanovac,

- da je u zemljišnim knjigama k.o. Žeževica-Zadvarje nekretnina označena kao čest.zem. 3033/21 upisana kao suvlasništvo Republike Hrvatske i više fizičkih osoba, u površini od ukupno 1091804 m², time da je u odnosu na sporni dio nekretnine, s

obzirom na izvršenu fizičku diobu i stvarno stanje na terenu, upravo tuženica jedina pasivno legitimirana u ovome postupku,

- da je tužiteljeva majka sada pok. Vjera Ljubičić, čiji je tužitelj jedini nasljednik i univerzalni sukcesor, gradnju kuću na predmetnoj nekretnini započela 1971. godine, kada je ondašnjoj općini Omiš putem mjesne zajednice Šestanovac (04. ožujka 1971. godine) podnijela zahtjev za dodjelu spornog tada društvenog zemljišta na korištenje u površini od cca 400 m² radi izgradnje obiteljske kuće,

- da se mjesna zajednica Šestanovac pisanim putem suglasila da se traženo zemljište dodjeli na korištenje pravnoj prednici tužitelja, a na traženje općine Omiš, suglasnost za dodjelu zemljišta tužiteljici da joj dalo i Šumsko gospodarsko pismenom od 09. prosinca 2014. godine, nakon što je očividom na licu mjesta utvrdilo da ne postoji zapreka za dodjelu toga zemljišta na kojem je tužiteljica već tada izgradila garažu i prizemlje kuće u kojoj stanuje,

- da je tužiteljica naknadno 11. travnja 1975. godine podnijela novi zahtjev za dodjelu na korištenje zemljišta položenog uz izgrađenu kuću, a njezin zahtjev da je odbijen rješenjem Skupštine Općine Omiš Komisije za imovinsko-pravne poslove broj Up-I-04-546/1975 od 25. kolovoza 1975. godine,

- da se u tim navedenim pismenima koji se odnose na dodjelu zemljišta na korištenje pravnoj prednici tužitelja radi izgradnje obiteljske kuće navodi nekretnina označena kao čest.zem. 1569/2 k.o. Katuni, ali, obzirom da su tužitelj i njegova pok. majka obiteljsku kuću izgradili na čest.zem. 3033/1, odnosno, sada 3033/21 k.o. Žeževica-Zadvarje, da je nedvojbeno da se zapravo radilo o predmetnoj nekretnini koja je pogreškom označena netočnom zemljišnoknjižnom oznakom,

- da su predmetnu nekretninu od početka izgradnje obiteljske kuće nesmetano, neprekidno i samostalno koristili tužitelj i njegova pok. majka, odnosno, tužitelj i njegova obitelj.

Na temelju citiranih relevantnih utvrđenja, prvostupanjski sud je zaključio da je tužitelj, odnosno, njegova pravna prednica vlasništvo predmetnih nekretnina stekao građenjem na tuđem zemljištu, sukladno odredbama paragrafa 418. Općeg građanskog zakonika (u daljnjem tekstu: OGZ), prema kojima je bilo moguće stjecanje prava vlasništva građenjem na tuđem zemljištu ukoliko je vlasnik zemljišta to građenje dopustio ili se pak istom nije protivio, kao što je to ovdje slučaj.

Pri tome, prvostupanjski sud se pozvao na odredbe iz članka 360. stavka 1. te članka 388. stavka 2. Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima („Narodne novine“, broj 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12 i 152/14 i 81/15 – dalje u tekstu: ZV), smatrajući da je zemljište u dijelu na kojem je prednica tužitelja izgradila obiteljsku kuću isto dodijeljeno na korištenje rješenjem nadležnog tijela općine Omiš.

Citirana činjenična utvrđenja prvostupanjskog suda kao pravilna prihvaća i ovaj sud.

Tuženica s pravom u žalbi ističe da se, sukladno recentnoj praksi Vrhovnog suda RH izraženoj u nizu odluka (Rev 2350/12 od 17. svibnja 2017. godine, Rev 1106/2015-2 od 07. svibnja 2019. godine), odredbe paragrafa 418. OGZ-a ne mogu

primijeniti u okolnostima kada je graditelj bez valjane osnove gradio na zemljištu u društvenom vlasništvu.

Međutim, u konkretnom slučaju, obzirom na među strankama nesporne činjenice i utvrđenja prvostupanjskog suda radi se o drugačijoj činjeničnoj i pravnoj situaciji u kojoj se navedeno pravno shvaćanje Vrhovnog suda RH ne može primijeniti.

Sukladno odredbama članka 37., članka 38. i članka 40. Zakona o prometu zemljišta iz grada (Službeni list FNRJ 43/65-pročišćeni tekst, u daljnjem tekstu ZPZZ), koje propisuju davanje na korištenje građevinskog zemljišta od strane općine, skupština općine može građevinsko zemljište u društvenom vlasništvu, među ostalim, davati na korištenje građanima radi izgradnje obiteljske stambene zgrade, a prijenosom prava vlasništva odnosno prava korištenja na zgradu podignutu na dodijeljenom građevinskom zemljištu prelazi na onoga koji stječu zgradu i pravo korištenja zemljišta.

Tuženica je u razlozima žalbe konstatirala kako među strankama nije bilo sporno da je tužiteljeva majka 04. ožujka 1971. godine podnijela mjesnoj zajednici Šestanovac zahtjev za dodjelu na korištenje građevinskog zemljišta za izgradnju kuće, da se mjesna zajednica suglasila da joj se traženo zemljište dodjeli, kao i da se nesporno radilo o predmetnoj nekretnini na kojoj je prednica tužiteljica kasnije izgradila kuću, bez obzira na pogrešku u zemljišnoknjižnoj oznaci nekretnine.

Štoviše, tuženica je kao nesporno u žalbi citirala i utvrđenje prvostupanjskog suda o tome da iz dopisa Šumskog gospodarstva od 09. prosinca 1974. godine proizlazi da nema zapreke da se pok. Vjeri Zorki Ribičić dodjeli 400 m² traženog zemljišta na korištenja radi izgradnje obiteljske kuće, ali da je ista istakla zahtjev za daljnjim zemljište položenim uz cestu Šestanovac-Zadvarje, koje se nalazi uz njezinu već izgrađenu kuću i da je zemljište neovlašteno ogradila suhozidom te da taj njezin zahtjev treba odbiti.

Upravo spomenuta činjenica, u kontekstu sadržaja cjelokupnog spisa predmeta Općine Omiš broj Up-I-04-615/71, upućuje na zaključak (kojeg je izveo i prvostupanjski sud) da je pok. Vjeri Ribičić po njezinom zahtjevu iz 1971. godine dodijeljeno na korištenje traženo zemljište u površini od cca 400 m², na kojem je ona započela, a kasnije i izgradila obiteljsku kuću, dok se Rješenje od 25. kolovoza 1975. godine odnosi na odbijanje njezinog naknadnog zahtjeva za dodjelu "daljnjeg" građevinskog zemljišta, kojeg je imenovana podnijela 11. travnja 1975. godine (koji datum se u rješenju izrijekom i navodi).

Na pravilnost takvog zaključak ukazuje i sadržaj dopisa kojeg je pravnoj prednici tužitelja Vjeri Ribičić 24. siječnja 1975. godine uputilo Šumsko gospodarstvo Split (list 56 spisa) u kojem se doslovno navodi:

"Vašoj molbi od 10. prosinca 1974. godine ne može se udovoljiti jer se ne može dodjeljivati još i drugo zemljište pored onog na kojem ste izgradili kuću".

Dakle, premda (preslici) spisa predmeta Općine Omiš, koju je pregledao prvostupanjski sud, ne prileži rješenje kojim je predmetno zemljište u dijelu na kojem je prednica tužitelja izgradila kuću isto dodijeljeno na korištenje u tu svrhu, sukladno naprijed navedenim odredbama ZPZZ-a, može se razumjeti da je nadležna

Skupština Općine Omiš takvo rješenje donijela jer to proizlazi iz svih ostalih u postupku izvedenih dokaza i rezultata raspravljanja.

S tim u svezi, svakako valjalo ukazati da je prednica tužitelja, čas i u okolnostima postojanja (samo) citiranih suglasnosti i mišljenja, imala legitimno očekivanje prilikom poduzimanja gradnje kuće da će joj ta nekretnina pripasti u vlasništvo i da će njezinom zahtjevu za dodjelu zemljišta na korištenje biti udovoljeno, budući da se pouzdala u postupanje državne vlasti.

Legitimno očekivanje je pravni standard zaštićen člankom 1. Protokola 1. (Europske) Konvencije za zaštitu ljudskih prava i slobode (MU 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06 i 2/10, u daljnjem tekstu: Konvencija) i prihvaćenu u praksu Europskog suda za ljudska prava.

Utoliko, nisu osnovani žalbeni razlozi kojima tuženica upozorava da je tužiteljeva pravna prednica bila nepošteni graditelj i da je obiteljsku kuću izgradila bez valjane pravne osnove.

Suprotno tome, iz naprijed navedenih razloga, pravilna je ocjena prvostupanjskog suda da je tužiteljica vlasništvo predmetna nekretnine stekla građenjem sukladno mjerodavnim odredbama ZPZZ-a u svezi s odredbama Paragrafa 418. OGZ-a te odredbama članka 368. ZV-a koje propisuju pravno sjedinjenje zemljišta i ne upisane zgrade.

Stoga, kako nisu ostvareni žalbeni razlozi koje ističe tuženica, a ni one na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, žalbu tuženice valjalo je odbiti kao neosnovanu i prvostupanjsku presudu potvrditi temeljem odredaba iz članka 368. stavka 1. ZPP-a, uključujući i odluku o troškovima postupka koju je prvostupanjski sud pravilno utemeljio na odredbama članka 154. stavka 1. ZPP-a a koju tuženica pobija bez isticanja konkretnih žalbenih razloga, isključivo osporavajući odluku o glavnoj stvari.

U Splitu 4. ožujka 2020.

Predsjednik vijeća:
Marko Pribisalić

ZAŠTITA PRAVA NA PRIVATNOST I OBITELJSKOG ŽIVOTA > PRAVA NA ZAŠTITU OSOBNIH PODATAKA > TEST RAZMJERNOSTI

Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda
(MU, broj 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06 i 2/10)
Članak 8.

Zakon o zaštiti prava pacijenata
("Narodne novine", broj 169/04 i 37/08)
Članak 25. stavak 1.

Zakon o liječništvu
("Narodne novine", broj 121/03 i 117/08)
Članak 2. stavak 2.

U postupku odgovornosti za naknadu neimovinske štete protiv nadležnog Zavoda za zdravstveno osiguranje, kada su suprostavljena dva prava: pravo tužiteljice na sigurnost i tajnost osobnih podataka te, s druge strane, dužnost tuženika da nadzire ispunjavanje ugovornih obveza ugovornih subjekata Zavoda u skladu sa Zakonom, propisima donesenim na temelju Zakona, općim aktima Zavoda i sklopljenom ugovoru, nužno je provesti test razmjernosti kako bi se utvrdilo je li došlo do povrede prava tužiteljice na ugled, dostojanstvo i čast.

Poslovni broj: 14 Gž-2118/2019-2

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E

R J E Š E N J E

Županijski sud u Splitu, po sutkinji tog suda Svjetlani Vidović, u pravnoj stvari tužiteljice V. V. iz K., OIB: ..., zastupane po punomoćnici T. Š., odvjetnici Odvjetničkom društvu Š. i p. d.o.o. iz Z., protiv tuženika Zavoda, Z., OIB: ....., zastupanog po punomoćnici I. M., zaposlenici tuženika, radi naknade štete, odlučujući o žalbi tužiteljice protiv presude Općinskog suda u Sesvetama broj Pn-651/2019-10 od 9. srpnja 2019., 6. veljače 2020.,

r i j e š i o j e

Ukida se presuda Općinskog suda u Sesvetama broj Pn-651/2019-10 od 9. srpnja 2019. te se predmet vraća sudu prvog stupnja na ponovni postupak.

Obrazloženje

Pobijanom prvostupanjskom presudom odbijen je tužbeni zahtjev kojim je tužiteljica od tuženika potraživala naknadu štete u iznosu od 20.000,00 kn sa pripadajućom zakonskom zateznom kamatom (točka I. izreke). Točkom II. izreke odbijen je zahtjev tužiteljice za naknadu parničnog troška.

Protiv navedene presude pravodobno se žali tužiteljica, pobijajući istu zbog svih žalbenih razloga propisanih odredbom članka 353. stavka 1. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 96/08., 123/08., 57/11., 148/11, 25/13. i 89/14.; dalje: ZPP), koji se ovdje primjenjuje temeljem odredbe članka 117. stavka 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine", broj 70/19.), predlažući drugostupanjskom sudu pobijanu presudu ukinuti.

Tuženik je u odgovoru na žalbu osporio žalbene navode.

Žalba tužiteljice je osnovana.

Predmet spora predstavlja zahtjev tužiteljice spram tuženika (kao osiguravatelja po osnovi obveznog zdravstvenog osiguranja) na ime naknade neimovinske štete zbog povrede prava osobnosti na psihički i duševni integritet te prava na dostojanstvo, čast i ugled, a koja šteta da je tužiteljici nastala jer je tuženik dana 23. travnja 2018. uputio dopis Općoj bolnici K., i to Ravnateljstvu Opće bolnice K. te na pažnju dr. A. G. F., te ga je i putem e-maila dostavio na adrese ukupno 74 doktora primarne zdravstvene zaštite, a u kojemu dopisu je naveo osobne podatke tužiteljice (puno ime i prezime, osobni identifikacijski broj i adresu prebivališta).

Navedenim postupanjem da je tužiteljici teško povrijeđeno dostojanstvo, čast i ugled, jer da je cijeli sadržaj e-maila intoniran na način da je tužiteljica prezentirana kao "osigurana osoba-slučaj" za čijeg su razdoblje liječenja prekršeni određeni pozitivni propisi i na čijem slučaju treba poučiti Ravnateljstvo Opće bolnice K. i sve doktore primarne zdravstvene zaštite u ... županiji, kao i da su sve osobe na čije je adrese e-mai poslan stekli negativan sud o tužiteljici, njenom moralu i djelovanju.

Sud prvog stupnja je nakon provedenog postupka odbio tužbeni zahtjev primjenom pravila o teretu dokazivanja, smatrajući da činjenične okolosti konkretnog slučaja dokazane u postupku ne daju tužiteljici osnova za dosudu utužene pravične novčane naknade, budući da tužiteljica prvenstveno nije dokazala štetu i uzročno-posljedičnu vezu između štetne radnje i štete.

Ovo stoga što da je nedvojbeno da je tuženik u dopisu od 23. travnja 2018. naveo osobne podatke tužiteljice (ime, prezime, adresu i OIB), međutim da navedeni podaci nisu objavljeni u javnosti, već da je pristup istima imao zatvoreni krug službenih osoba – liječnika koji da su ionako dužni čuvati tajnu pacijenta. Nadalje, da iz dokumentacije u spisu proizlazi da je tuženik sporni dopis uputio ravnateljstvu Opće bolnice K., na ruke dr. A. G. F., kao i liječnicima ordinacija opće medicine na području .... županije, međutim da sadržaj tog dopisa ni na koji način ne upućuje na zaključak o tome da se istim zbog bilo čega proziva tužiteljica, već da isti predstavlja uputu Općoj bolnici K. i liječnicima opće prakse za buduća postupanja u vezi izdavanja putnih naloga, s čime da tužiteljica u konkretnom slučaju i nije imala veze budući da taj nalog notorno ne izdaje pacijent, tj. ona, već izabrani doktori primarne zdravstvene zaštite koji i izdaju uputnicu za traženu zdravstvenu zaštitu.

Slijedom navedenog da, a kako tužiteljica nije predložila potrebne dokaze za utvrđivanje postojanja uzročno-posljedične veze između objavljivanja osobnih podataka u dopisu tuženika i nastanka štete, posebice u vidu medicinskog vještačenja kojim bi bilo nedvojbeno utvrđeno da je upravo postupanje tuženika uzrok štete, ista nije ni dokazala postojanje preduvjeta za dosudu pravične novčane

naknade. Ovo stoga što da je jedino temeljem takvog vještačenja sud mogao valjano zaključiti je li šteta, za koju tužiteljica u ovom postupku traži pravičnu novčanu naknadu, nastala zbog postupanja tuženikam, a koja činjenica daje valjanu pretpostavku za utvrđivanje visine pravične novčane naknade.

Ispitujući pobijanu odluku kao i postupak koji je prethodio njenom donošenju, ovaj sud nije našao da bi bila počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavka 2. točke 2., 4., 8., 9., 11., 13. i 14. ZPP-a na koje povrede ovaj sud pazi po službenoj dužnosti (članak 365. stavak 2. ZPP-a), međutim pronalazi ostvarenje žalbenog razloga pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, a sve iz razloga kako će biti obrazloženo u nastavku.

Tužbeni zahtjev je utemeljen na odredbi članka 1100. Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine", broj 35/05., 41/08., 125/11., 78/15. i 29/18.; dalje: ZOO), kojom je propisano da će sud, u slučaju povrede prava osobnosti, ako nađe da to težina povrede i okolnosti slučaja opravdavaju, dosuditi pravičnu novčanu naknadu, nezavisno od naknade imovinske štete, a i kad nje nema. Pri odlučivanju o visini pravične novčane naknade sud će voditi računa o jačini i trajanju povredom izazvanih fizičkih boli, duševnih boli i straha, cilju kojemu služi ta naknada, ali i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njezinom naravi i društvenom svrhom. Pri tom tužiteljica tvrdi da joj je postupanjem tuženika povrijeđeno pravo na ugled, dostojanstvo i čast.

Tijekom prvostupanjskog postupka nedvojbenim je utvrđeno da je tuženik u dopisu od 23. travnja 2018., koji je uputio ravnateljstvu Opće bolnice K., na ruke dr. A. G. F., kao i liječnicima ordinacija opće medicine na području ... županije, u bitnome naveo da izabrani doktori primarne zdravstvene zaštite prilikom izdavanja uputnica zbog preporuka Opće bolnice K. izdaju i putne naloge za preporučenu ustanovu, iako se usluga može obaviti u bližoj ustanovi. Nadalje, da sukladno odredbi članka 63. Pravilnika o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja ("Narodne novine", broj 49/14., 51/14., 11/15., 17/15., 123/16. i 129/17.; dalje: Pravilnik), osigurana osoba u skladu sa Zakonom ima pravo na naknadu troškova prijevoza do najbližeg ugovornog subjekta Zavoda koji sa Zavodom ima ugovorenu i može pružiti odgovarajuću zdravstvenu zaštitu osiguranoj osobi sukladno njezinom zdravstvenom stanju, a ostvaruje ih na osnovi putnog naloga izdanog od izabranog doktora primarne zdravstvene zaštite koji je izdao uputnicu za traženu zdravstvenu zaštitu. Osigurana osoba da ima pravo ostvariti zdravstvenu uslugu u Ustanovi koju želi, ali da pravo na putni nalog ostvaruje samo za najbližu Ustanovu. Nadalje, obzirom da se obrazloženje Opće bolnice K. ne može smatrati opravdanim razlogom za upućivanje u dalju Ustanovu, da bi novčana sredstva koja Zavod isplaćuje osiguranoj osobi za troškove nastale temeljem izdanog putnog naloga teretila sredstva doktora primarne zdravstvene zaštite, uz mogućnost izricanja kazne za neopravdano izdavanje putnog naloga. Zaključno, tuženik je u dopisu naveo kako moli da preporuku za dalju zdravstvenu ustanovu Opća bolnica K. daje samo u slučaju kada uslugu nije moguće dobiti u bližoj ili postoji opravdani razlog za takvu preporuku.

U ovoj fazi postupka među strankama je prijeporno predstavlja li slanje navedenog dopisa citiranog sadržaja štetnu radnju, uslijed koje bi tužiteljici bilo povrijeđeno pravo osobnosti (pravo na ugled, dostojanstvo i čast), a koje bi rezultiralo dosuđenjem pravične novčane naknade.

Za nastanak obveznog odnosa izvanugovorne odgovornosti za štetu potrebno je ispuniti opće pretpostavke, a to su subjekti (štetnik i oštećenik), štetna radnja štetnika, šteta, uzročna veza, protupravnost i krivnja. Teret dokaza postojanja navedenih pretpostavki je na tužiteljici.

Štetna radnja je svaki čin ili propust štetnika koji uzrokuje štetu na strani oštećenika, a kojim se stvara novi, do sada nepostojeći odnos između štetnika i oštećenika (u konkretnom slučaju, tužiteljica smatra da je štetna radnja što je tuženik navedeni dopis sa njezinim osobnim podacima poslan ravnateljstvu Opće bolnice K. kao i liječnicima ordinacija opće medicine na području ... županije), a teret dokaza da je do štetne radnje došlo bio je na tužiteljici.

Odredbom članka 37. stavka 1. Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine", broj 56/90., 135/97., 08/98., 113/00., 124/00., 28/01., 41/01., 55/01., 76/10., 85/10. i 05/14.; dalje: Ustav) propisano je da se svakome jamči sigurnost i tajnost osobnih podataka. Bez privole ispitanika, osobni se podaci mogu prikupljati, obrađivati i koristiti samo uz uvjete određene zakonom.

Osobni podatak je svaka informacija koja se odnosi na fizičku osobu koja je identificirana ili se može identificirati. Osoba koja se može identificirati je osoba čiji se identitet može utvrditi izravno ili neizravno, posebno na osnovi identifikacijskog broja ili jednog ili više obilježja specifičnih za njezin fizički, psihološki, mentalni, gospodarski, kulturni ili socijalni identitet (primjerice adresa, broj telefona, e-mail, osobna fotografija, OIB, biometrijski podaci, podaci o obrazovanju i stručnoj spremi, podaci o plaći, podaci o kreditnom zaduženju, podaci o računima u banci).

Zaštita osobnih podataka utemeljena je, između ostaloga, i na načelu povjerljivosti, prema kojemu osobni podaci moraju biti zaštićeni od neovlaštenog pristupa i uporabe te se čuvaju u obliku koji omogućava identifikaciju fizičke osobe onoliko vremena koje je potrebno za ostvarenje svrhe prikupljanja podataka.

Osobni podaci smiju se prikupljati i dalje obrađivati, između ostaloga, i u situacijama kada je obrada podataka nužna radi ispunjenja zadataka koji se izvršavaju u javnom interesu ili u izvršavanju javnih ovlasti koje ima voditelj zbirke osobnih podataka ili treća strana kojoj se podaci dostavljaju.

Nadalje, odredbom članka 2. stavka 2. Zakona o liječništvu ("Narodne novine", broj 121/03. i 117/08.) propisano je da je liječnik temeljeni i mjerodavni nositelj zdravstvene djelatnostiju obavlja poštujući osobito, između ostalih načela, i načelo održavanja i promicanja povjerenja između liječnika i pacijenta te njihovih obitelji, dok je člankom 21. istog zakona određeno da liječnik mora čuvati kao liječničku tajnu sve što sazna o pacijentu koji mu se obrati za liječničku pomoć, a u vezi sa njegovim zdravstvenim stanjem, i može je otkriti samo uz odobrenje pacijenta, roditelja ili skrbnika za malodobne osobe, a u slučaju njegove psihičke nesposobnosti ili smrti, uz odobrenje uže obitelji, skrbnika ili zakonskog zastupnika.

Sukladno odredbi članka 25. stavka 1. Zakona o zaštiti prava pacijenata ("Narodne novine", broj 169/04. i 37/08.), pacijent ima pravo na povjerljivost podataka koji se odnose na stanje njegova zdravlja sukladno propisima o čuvanju profesionalne tajne i zaštiti osobnih podataka.

Odredbom članka 35. Ustava propisano je da se svakome jamči štovanje i pravna zaštita njegova osobnog i obiteljskog života, dostojanstva, ugleda i časti.

Navedeno proizlazi i iz sadržaja odredbe članka 8. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (MU, broj 18/97., 6/99., 14/02., 13/03., 9/05., 1/06. 2/10.; dalje: Konvencija), kojom je određeno da svatko ima pravo na poštovanje svog privatnog i obiteljskog života, doma i dopisivanja. Javna vlast neće se miješati u ostvarivanje tog prava, osim u skladu sa zakonom i ako je u demokratskom društvu nužno radi interesa državne sigurnosti, javnog reda i mira, ili gospodarske dobrobiti zemlje, te radi sprječavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih.

Pri ocjeni je li došlo do povrede prava na poštovanje privatnog života kao i prava na zaštitu osobnih podataka, potrebno je sagledati pojedini slučaj u svjetlu svih okolnosti, uključujući način prikupljanja i sadržaj prikupljenih podataka, kao i kontekst u kojemu su ti podaci prikupljeni.

Osobito je potrebno utvrditi jesu li mjere poduzete radi ograničenja privatnog života razmjerne legitimnom cilju koji se tim ograničenjem želi postići.

Dostojanstvo je osobno pravo svakog čovjeka da se poštuje njegova osobnost, da ga se ne omalovažava niti umanjuje ugled u društvu (poštivanje i uvažavanje od drugih u društvu) niti povrjeđuje njegovo osjećanje vlastite vrijednosti (časti), ali i pravo na priznanje ljudskog dostojanstva od strane drugih ljudi u društvu.

Sud je prilikom primjene prava na zaštitu osobnih podataka dužan uspostaviti ravnotežu u odnosu na druga ljudska i ustavna prava.

S druge pak strane, odredbom članka 9. Statuta Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje ("Narodne novine", broj 18/09., 33/10., 08/11., 18/13., 01/14., 83/15.) propisane su djelatnosti Zavoda. Tako je, između ostaloga, stavkom 2. navedenog članka određeno da obavlja nadzor nad ispunjavanjem ugovornih obveza ugovornih subjekata Zavoda u skladu sa Zakonom, propisima donesenim na temelju Zakona, općim aktima Zavoda i sklopljenom ugovoru, kao i da vodi evidencije u svrhu osiguravanja podataka za provođenje obveznog zdravstvenog osiguranja te obavlja nadzor na ostvarivanjem prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja.

U konkretnom slučaju, a kako je to već naprijed navedeno, prijeporno je predstavlja li naprijed opisano postupanje tuženika, odnosno sadržaj dopisa koji je upućen širem krugu ljudi, a u kojemu su navedeni osobni podaci tužiteljice (ime i prezime, adresa i OIB), štetnu radnju.

Pri tom je teret dokaza općih pretpostavki odgovornosti za štetu na tužiteljici, dok je tuženik trebao dokazati ekskulpacijske razloge, u smislu odredbe članka 1045. stavka 1. ZOO-a, odnosno tuženik je trebao dokazati da slanjem spornog dopisa nije povrijedio pravo tužiteljice na sigurnost i tajnost osobnih podataka.

U konkretnoj su pravnoj stvari suprotstavljena dva prava: pravo tužiteljice na sigurnost i tajnost osobnih podataka te, s druge strane, dužnost tuženika da nadzire ispunjavanje ugovornih obveza ugovornih subjekata Zavoda u skladu sa Zakonom, propisima donesenim na temelju Zakona, općim aktima Zavoda i sklopljenom ugovoru.

Stoga je, sve s ciljem razješenja prijepora, nužno provesti test razmjernosti, kako bi se utvrdilo je li u konkretnom slučaju došlo do povrede prava tužiteljice na ugled, dostojanstvo i čast, a što je sud prvog stupnja propustio napraviti, čime je u konkretnom slučaju, a uslijed pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, i materijalno pravo za sada pogrešno primijenjeno.

Test razmjernosti podrazumijeva dati odgovor na pitanja:

- je li od strane tuženika bilo miješanja u ustavna i konvencijska prava tužiteljice;
- je li isto bilo zakonito;
- teži li legitimnom cilju;
- predstavlja li to miješanje nerazmjeran teret za tužiteljicu.

Zaključno, a sukladno svemu naprijed navedenome, za navesti je da je sud prvog stupnja zauzeo pogrešan pravni stav kada je smatrao da tužiteljica nije dokazala postojanje preduvjeta za dosudu pravične novčane naknade, između ostaloga, i jer nije predložila potrebne dokaze u vidu medicinskog vještačenja kojim bi bilo nedvojbeno utvrđeno da je upravo postupanje tuženika uzrok štete, jer da bi jedino temeljem takvog vještačenja sud mogao valjano zaključiti je li šteta nastala zbog postupanja tuženika, a što daje valjanu pretpostavku za utvrđivanje visine pravične novčane naknade.

Naprotiv, sam sadržaj uvodno citirane odredbe članka 1100. ZOO-a, upućuje na to da je sud ovlašten dosuditi pravičnu novčanu naknadu u slučaju povrede prava osobnosti, ako nađe da to težina povrede i okolnosti slučaja opravdavaju, dok će pri odlučivanju o visini pravične novčane naknade voditi računa o jačini i trajanju povredom izazvanih fizičkih boli, duševnih boli i straha, cilju kojemu služi ta naknada, ali i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njezinom naravi i društvenom svrhom.

Konačno, treba imati u vidu da povjerljivost odnosa pacijent – liječnik podrazumijeva samo odnos pacijenta i njegovog liječnika, a ne svih liječnika u županiji.

Stoga je valjalo, pozivom na odredbu članka 370. ZPP-a, ukinuti prvostupanjsku presudu i predmet vratiti sudu prvog stupnja na ponovni postupak, u kojemu će isti, imajući u vidu sve naprijed iznijeto, pravilno primijeniti naprijed navedene odredbe materijalnog prava te potom donijeti novu, pravilnu i na zakonu zasnovanu odluku o tužbenom zahtjevu, a time i o troškovima cjelokupnog postupka.

U Splitu 6. veljače 2020.

Sutkinja:
Svjetlana Vidović